

5

Digitized by Google

[Faint, illegible handwritten scribbles]

ΒΑΣ. ΦΑΒΗ
ΣΥΝΤΑΚΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Εγκριμένη διὰ τὴν πενταετίαν 1931—1936

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δρ. **31.80**

Βιβλίοσημον καὶ φόρος Ἀναγκαστικ. Δανείου » 10.90

Ἀριθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 34942

Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας $\frac{66366}{6-9-35}$

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.
46α—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—46α

1935

15

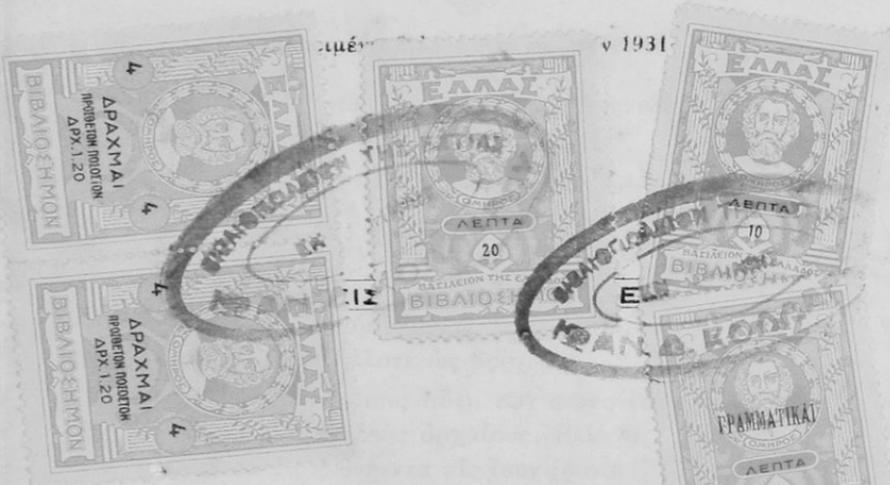
ΒΑΣ. ΦΑΒΗ
ΣΥΝΤΑΚΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ^ΥΛ^ΛΟ^Σ Α.
46α—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—46α

1935

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως.

Β. α. φ. α' β. η. ς

Δεχθήναι Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς 4

Σύμφωνα.

§ 3. Τὸ σύμφωνον διαιροῦνται εἰς τὰ μακρὰ καὶ τὰ βραχέα. Ἐν τῷ μακρῷ τὸ φωνήεν ἔχει τὴν ἀξίαν τῆς ἀνοιχτῆς, ἐν τῷ βραχείῳ τὴν ἀξίαν τῆς κλειστῆς.

§ 4. Τὰ ἀσφύγια διαιροῦνται εἰς τὰ μακρὰ καὶ τὰ βραχέα. Ἐν τῷ μακρῷ τὸ ἀσφύγιον ἔχει τὴν ἀξίαν τῆς ἀνοιχτῆς, ἐν τῷ βραχείῳ τὴν ἀξίαν τῆς κλειστῆς.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Ι. ΦΩΝΗΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗ ΤΙΝΑ

Ἀλφάβητον. Φωνήεντα.

§ 1. Τὸ ἀλφάβητον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι, τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἀλφάβητον τῆς νέας.

§ 2. Τὰ φωνήεντα διαιροῦνται εἰς τὰ μακρὰ *η* καὶ *ω*, τὰ βραχέα *ε* καὶ *ο*, καὶ τὰ δίχρονα *α*, *ι* καὶ *υ*.

Τὸ μακρὸν φωνήεν ἐπροφέρετο εἰς μακρότερον χρόνον παρὰ τὸ βραχύ.

Τὰ δίχρονα φωνήεντα λέγονται οὕτω, διότι ἐπροφέροντο ἄλλοτε ὡς μακρὰ καὶ ἄλλοτε ὡς βραχέα.

Σημ. 1. Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν φωνηέντων εἰς μακρὰ καὶ βραχέα ὑπῆρχε μόνον εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας· ἡμεῖς σήμερον προφέρομεν πάντα τὰ φωνήεντα εἰς ἴσον χρόνον.

Σημ. 2. Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἡ ποσότης διχρόνου φωνήεντος, τίθεται ὑπεράνω αὐτοῦ πρὸς δήλωσιν μὲν τῆς μακρότητος τὸ σημεῖον—, πρὸς δήλωσιν δὲ τῆς βραχύτητος τὸ σημεῖον—: *κᾶλος*, *τῆμη*, *φῦγή*.

Σύμφωνα.

§ 3. Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἄφωνα *κ, γ, χ, π, β, φ, τ, δ, θ*, εἰς τὰ διπλᾶ *ζ, ξ, ψ* καὶ εἰς τὰ ἡμίφωνα *λ, ρ, μ, ν, σ*.

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται α') κατὰ τὸ σπουδαιότερον ἐκ τῶν φωνητικῶν ὀργάνων, τὸ ὁποῖον συντελεῖ εἰς τὴν γένεσιν τοῦ φθόγγου: εἰς τὰ οὐρανικά *κ, γ, χ*, εἰς τὰ χειλικὰ *π, β, φ* καὶ εἰς τὰ ὀδοντικά *τ, δ, θ*.

β') κατὰ τὸ ποῖον τῆς φωνῆς: εἰς τὰ ψιλὰ *κ, π, τ*, εἰς τὰ μέσα *γ, β, δ* καὶ εἰς τὰ δασέα *χ, φ, θ*.

Πίναξ διαιρέσεως τῶν ἀφόνων

	ψιλὰ	μέσα	δασέα
οὐρανικά	κ	γ	χ
χειλικὰ	π	β	φ
ὀδοντικά	τ	δ	θ

Σημ. Τὰ ψιλὰ ἢ τὰ μέσα ἢ τὰ δασέα καθ' ἑαυτὰ μὲν λέγονται ὁμόπνοα, μετ' ἀλλήλων δὲ λέγονται ἑτερόπνοα, ἦτοι τὰ μὲν *πι, κτι, βδ, γδ, χθ, φθ* εἶναι ὁμόπνοα, τὰ δὲ *πθ, κθ, χτι, βτι, φτι, κδ, φδ* εἶναι ἑτερόπνοα.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ὑγρά *λ, ρ*, εἰς τὰ ἔνρινα *μ, ν* καὶ εἰς τὸ συριστικὸν *σ*.

§ 6. Τὰ σύμφωνα *ζ, ξ, ψ* λέγονται διπλᾶ διότι ἰσοδυναμοῦν πρὸς δύο ἀλλεπαλλήλους φθόγγους ὁμοῦ προφερομένους, ἦτοι τὸ *ζ* ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ *στ+δ*, τὸ *ξ* πρὸς οὐρανικὸν+*σ*, τὸ *ψ* πρὸς χειλικὸν+*σ*. Πολλάκις δὲ προῆλθον τὰ διπλᾶ σύμφωνα ἐκ τῶν δύο τούτων συμφώνων: Ἀθήναζε ἐκ τοῦ Ἀθήναςδε, κόραξ ἐκ τοῦ κόρακς, ἄραψ ἐκ τοῦ ἄραβς.

Δίφθογγοι.

§ 7. Αἱ δίφθογγοι ἀποτελοῦνται ἐξ ἑνὸς ἐκ τῶν φωνηέντων *α, ε, ο, η, ω* μετὰ τοῦ *ι* ἢ τοῦ *υ*: ἐπίσης δίφθογγος ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ *υ* μετὰ τοῦ *ι*. Εἶναι δὲ αἱ δίφθογγοι αἱ ἑξῆς: *αι, ει, οι, αυ, ευ, ου, ηυ, α, η, ω* καὶ *υι*.

Τὰ δύο φωνήεντα τῶν δίφθόγγων ἐπροφέροντο εἰς τὴν παλαιὰν ἐποχὴν διὰ μιᾶς πνοῆς, ὅπως περίπου ἡμεῖς προφέρομεν δύο ἀλλεπάλληλα φωνήεντα εἰς τὰς λέξεις *ἀηδόνι, λειμόνι, βόιδι*.

Σημ. 1. Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῶν διφθόγγων λέγεται *προτακτικόν*, τὸ δὲ ἀκόλουθον *ι* ἢ *υ* λέγεται *ἐποτακτικόν* φωνῆεν.

Σημ. 2. Ὅταν τὸ προτακτικὸν φωνῆεν εἶναι μακρόν, τὸ *ι* ὑπογράφεται, ἦτοι $\bar{a} + i = \alpha$, $\eta + i = \eta$, $\omega + i = \omega$ τὸ *ι* τοῦτο λέγεται *ὑπογεγραμμένον ἰῶτα* ἢ ἀπλῶς *ὑπογεγραμμένον*.

§ 8. Αἱ δίφθογγοι *α*, *η* καὶ *ω* λέγονται *καταχρηστικαὶ* ἢ *νόθοι*, αἱ δὲ λοιπαὶ λέγονται *κύρια*.

Σημ. 1. Ὅσάκις τὸ *ι* ἢ τὸ *υ* δὲν ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος δίφθογγον, τίθενται ἐπ' αὐτοῦ δύο στιγμαὶ (··). Αἱ στιγμαὶ αὗται καλοῦνται *διαλυτικὸν σημεῖον*: *πραῖνον*.

Σημ. 2. Τὸ διαλυτικὸν σημεῖον δὲν τίθεται, ὁσάκις τὸ προτακτικὸν φωνῆεν δέχεται πνεῦμα ἢ τόνον: *ἄνλος*, *αἰδιος*, *Δάιος*.

§ 9 Πᾶσαι αἱ δίφθογγοι εἶναι μακραὶ πλὴν τῆς *αι* καὶ *οι*, αἱ ὁποῖαι, ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, εἶναι βραχεῖαι: *ταῖς χώραις*, ἀλλὰ *αἱ χώραι*, *τοῖς κήποις*, ἀλλὰ *οἱ κήποι*.

Σημ. Ἡ *αι* καὶ *οι* εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως εὐρισκόμεναι εἶναι κατ' ἔξαιρέσιν μακραὶ α') ὅταν ἡ λέξις εἶναι ῥηματικὸς τύπος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως: *κελεύοι*, *κελεύσαι* β') ὅταν ἡ λέξις εἶναι τοπικὸν ἐπίρρημα: *οἴκοι*, Ἰσθμοῖ.

Συλλαβαί.

§ 10. Συλλαβὴ λέγεται τὸ τμήμα τῆς λέξεως, τὸ ὁποῖον προφέρεται διὰ μιᾶς πνοῆς: *τι-μή*, *πε-νί-α*, *χρη-στός*.

§ 11. Ἡ συλλαβὴ ἀποτελεῖται α') ἔξ ἑνὸς μόνου φωνήεντος ἢ μιᾶς μόνης διφθόγγου: *πε-νί-α*, *οὐ-τός* β') ἔξ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων συμφώνων καὶ ἑνὸς φωνήεντος ἢ διφθόγγου: *τι-μαί*, *ταῦ-τα*, *χρη-στός*.

§ 12. α') Αἱ λέξεις, αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ μιᾶς συλλαβῆς, λέγονται *μονοσύλλαβοι*: *εἶς*, *ἕν*, *φῶς*, *γῆ*.

β') Αἱ λέξεις, αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ δύο συλλαβῶν, λέγονται *δισύλλαβοι*: *τι-μή*, *νί-κη*, *λύ-ω*.

γ') Αἱ λέξεις, αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ τριῶν ἢ περισσοτέρων συλλαβῶν, λέγονται *πολυσύλλαβοι*: *δί-και-ος*, *φι-λό-τι-μος*.

§ 13. Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως λέγεται *λήγουσα*, ἢ πρὸ τῆς ληγούσης *παραλήγουσα* καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης *προπαραλήγουσα*: *δί-και-ος*

Συλλαβισμός.

§ 14. Συλλαβισμὸς λέγεται ὁ χωρισμὸς τῆς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῆς· γίνεται δὲ κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας.

α') Ἐν σύμφωνον, μεταξὺ φωνηέντων εὐρισκόμενον, συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος: ἄ-δι-κος, ἰ-κα-νός.

β') Δύο ἢ τρία σύμφωνα, μεταξὺ φωνηέντων εὐρισκόμενα, συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, ἂν τὰ δύο ὁμοῦ ἢ ἓκ τῶν τριῶν τὰ δύο πρῶτα εἶναι ἀρκητικὰ ἀρχαίας ἑλληνικῆς λέξεως, ἄλλως τὸ πρῶτον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος: ἄ-πρα-κος (πρῶτος, κτήμα), ἄ-στεϊος, ἄ-στρον (σιέλλω), ἔ-χθρός (χθές), ἀλλὰ ὄρ-θος, ἄν-θος, γλῶσ-σα, ἄγ-γελος, ἄν-θρωπος, πορ-θμός.

Σημ. Ὅταν ἓκ τῶν δύο συμφώνων τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἄφωνον, τὸ δὲ δεύτερον μ ἢ ν, συλλαβίζονται ἀμφοτέρω μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν εἶναι ἀρκητικὰ λέξεως ἑλληνικῆς: ἀ-κμή, αἰ-κμή, πρᾶ-γμα, βα-θμός, δά-φνη, φά-τινη.

Σημ. Τὰ σύνθετα ἢ παρασύνθετα ἔκ προθέσεων χωρίζονται συνήθως εἰς τὰ μέρη των: συν-άγω, παρ-άγω, ἐκ-τείνω, ἐκ-λογή.

§ 15. Πᾶσα συλλαβὴ ἔχουσα μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον λέγεται μακρὰ ἢ φύσει μακρὰ: εὐδαίμων, εὐχή, τιμή.

§ 16. Πᾶσα συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν λέγεται βραχεῖα: γένος.

Σημ. Ἡ συλλαβὴ, ἣ ὁποία ἔχει μὲν βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν ὅμως τοῦ φωνήεντος ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ διπλοῦν σύμφωνον, λέγεται θέσει μακρὰ: ἔργον, σεμνός, ὄψις.

Πνεύματα.

§ 17. Εἰς τὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζον ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, τίθεται ὑπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τοῦ ρ ἓν σημεῖον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο ἢ ψιλὴ καὶ ἢ δασεῖα.

Σημ. Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ἀρκητικοῦ φωνήεντος τῶν λέξεων διὰ τῆς ψιλῆς ἢ τῆς δασείας σημαίνει ὅτι τὸ φωνῆεν τοῦτο δὲν ἀπηγγέλλετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· πρὸ τῆς ἀπαγγελίας τοῦ δασυνομένου φωνήεντος προηγεῖτο ψόφος τις αἰσθητός.

§ 18. Εἰς τὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ *υ* ἢ *ϋ*, τίθεται δασεία : ὕπνος, ῥήμα.

Σημ. Εἰς τὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ κυρίαν δίφθογγον, τὸ πνεῦμα τίθεται ὑπεράνω τοῦ ὑποτακτικοῦ φωνήεντος τῆς δίφθογγου : αἰδώς, οἶκος.

Τόνοι.

§ 19. Μία συλλαβὴ πάσης δυσυλλάβου ἢ πολυσυλλάβου λέξεως προφέρεται μὲ ἰσχυροτέραν φωνὴν ἢ αἱ ἄλλαι ἢ συλλαβὴ αὕτη λέγεται *τονιζομένη συλλαβή*.

§ 20. Τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τῆς τονιζομένης συλλαβῆς, λέγεται *τόνος*· εἶναι δὲ οἱ τόνοι τρεῖς· ἡ ὀξεῖα (´), ἡ βαρεῖα (˘) καὶ ἡ περισπωμένη (˝).

§ 21. Ὁ τόνος τίθεται ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῆς συλλαβῆς ἂν δὲ ἡ συλλαβὴ ἔχη δίφθογγον, τίθεται ἐπὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ φωνήεντος τῆς δίφθογγου.

Σημ. Ἡμεῖς σήμερον, ἀπαγγέλλοντες τὰς λέξεις, οὐδεμίαν διακρίσιν τοῦ τόνου κάμνομεν, εἴτε ὀξεῖαν εἴτε βαρεῖαν εἴτε περισπωμένην φέρει ἢ τονιζομένη συλλαβὴ τοῦναντίον οἱ ἀρχαῖοι ἀπήγγελλον οὕτως, ὥστε ἡ διάκρισις ἦτο σαφής.

§ 22. Τόνον δέχονται καὶ μονοσύλλαβοι λέξεις : εἰς, ἐν, φῶς, γῆ.

§ 23. Τονιζόμεναι συλλαβαὶ εἶναι ἢ λήγουσα, ἢ παραλήγουσα καὶ ἢ προπαραλήγουσα.

§ 24. Ἡ ὀξεῖα δύναται γὰρ τεθῆ ἐπὶ οἵασδήποτε τῶν τονιζομένων συλλαβῶν· ἢ περισπωμένη ἐπὶ τῆς μακρᾶς ληγούσης ἢ ἐπὶ τῆς μακρᾶς παραληγούσης· ἢ βαρεῖα τίθεται ἐπὶ τῆς ληγούσης ἀντὶ τῆς ὀξεῖας, ὡσάκις δὲν ἀκολουθεῖ στίξις.

§ 25. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ: α') Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται : νόμος, καλός, χθές.

β') Ὄταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἢ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται : ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου.

γ') Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης παροξύνεται : τῆς γλώσσης, τῶν κήπων.

δ') Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχεῖας ληγούσης περισπᾶται : κῆπος, γλῶσσα, χῶραι.

ε') Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τονίζομένη ἐπὶ τῆς ληγουσῆς ὀξύνεται: ἡ τιμὴ—τὴν τιμὴν—ὦ τιμή, ὁ δικαστῆς—τὸν δικαστήν, ὁ ποιμὴν, ὁ κλητήρ, ὁ κανών, ἡ αἰδώς.

ζ') Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τονίζομένη ἐπὶ τῆς ληγουσῆς περισπᾶται: τῆς τιμῆς — τῇ τιμῇ — τῶν τιμῶν—ταῖς τιμαῖς, τοῦ μαθητοῦ—τῷ μαθητῇ, τῶν μηνῶν, τῶν μῦθων.

Σημ. Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα: ἄνθος, ἄρμα, αὔλαξ.

§ 26. Ὡς πρὸς τὸν τόνον, τὸν ὅποιον ἔχει λέξεις τις, λέγεται:

α') ὀξύτονος, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν ἢ βαρεῖαν ἐπὶ τῆς ληγουσῆς: καλός, ἀγαθός.

β') παροξύτονος, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς: νίκη, χόρα, νεανίας.

γ') προπαροξύτονος, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγουσῆς: ἄνθρωπος, δίκαιος, τιμώμεθα.

δ') περισπωμένη, ὅταν ἔχη περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγουσῆς: τιμῶ, χρυσοῦς.

ε') προπερισπωμένη, ὅταν ἔχη περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς: τιμῶμεν, χῶραι.

ς') βαρύτονος, ὅταν τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς ἢ προπαραληγουσῆς: γράφω, φιλότιμος, σῶμα.

Ἄτονοι λέξεις.

§ 27. Μονοσύλλαβοί τινες λέξεις γράφονται ἄνευ τόνου διὰ τοῦτο λέγονται ἄτονοι, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς: α') τὰ ἄρθρα ὁ, ἦ, οἱ αἰ' β') τὸ ἀνητικὸν μόριον οὐ, οὐκ καὶ οὐχ' γ') αἱ προθέσεις ἐν, εἰς, ἐκ καὶ ἐξ· δ') τὰ μόρια ὡς καὶ εἰ.

Σημ. Τὸ οὐ τονίζεται, ὅταν μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις: πῶς γὰρ οὐ; τὰγαθὰ δεῖ ποιεῖν, τὰ κακὰ δ' οὐ.

Ἐγκλισις τόνου.

§ 28. Μονοσύλλαβοι καὶ δυσύλλαβοί τινες λέξεις προφέρονται τόσον στενωῶς μετὰ τῆς προηγουμένης λέξεως, ὥστε πολλάκις ἢ ἀποβάλλεται ὁ τόνος αὐτῶν ἢ μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὀξεῖα.

Αἱ μονοσύλλαβοι καὶ δυσύλλαβοι αὐταὶ λέξεις λέγονται *ἐγκλιτικά* καὶ λέξεις ἢ *ἐγκλιτικά*, ἢ δὲ ἀποβολὴ ἢ μεταβίβασις τοῦ τόνου λέγεται *ἐγκλισις τόνου*.

§ 29. Ἐγκλιτικά λέξεις εἶναι αἱ ἑξῆς :

α') Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι *μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, οὖ, οἶ, ἔ*.

β') Πάντες οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τις* καὶ *τι* πλὴν τοῦ ἄττα.

γ') Τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα *πού, ποί, ποθέν, πώς, ποτέ*.

δ') Τὰ μόρια *γέ, τέ, τοί, πέο*.

ε') Οἱ τύποι τῶν ρημάτων *εἰμι* καὶ *φημι* εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς πλὴν τοῦ *εἶ* καὶ *φῆς*.

§ 30. Ἡ ἐγκλισις τοῦ τόνου γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας.

α') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὄξεια : *ἄνθρωπός τις, ἀλλοθί που, ἄνθρωποί τινες, σὺκά τινα, εἶ ποτε, ἔν τι*.

β') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, τοῦ μὲν μονοσύλλαβου ἐγκλιτικοῦ ὁ τόνος ἀποβάλλεται, τοῦ δὲ δυσύλλαβου διατηρεῖται : *φίλος τις, ἄλλως πως, ἀλλὰ φίλοι τινές, φίλων τινῶν*.

γ') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι περισπωμένη ἢ ὀξύτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ ἀποβάλλεται, ἢ δὲ ὀξύτονος λέξις δέχεται ὄξειαν ἀντιβαρείας : *τιμῶ σε, ἀγαπῶ τινας, καλός τις, ποταμοί τινές*.

Σημ. 1. Ἐὰν εὐρίσκονται δύο ἢ περισσότερα ἐγκλιτικὰ ἀλλεπάλληλα, ὁ τόνος ἐκάστου τούτων μεταβιβάζεται εἰς τὸ προηγούμενον οὕτως, ὥστε τὸ τελευταῖον μένει ἄτονον : *εἶ ποῦ τίς τινα εἶδεν*.

§ 31. Τὰ μόρια *γέ, τέ, τοί, πέο, πῶ* γράφονται ἠνωμένα μετὰ τινων λέξεων : *ἔγωγε, σύγε, ὥστε, οὔτε, μήτε, μέντοι, καίτοι, καίπερ, ὥσπερ, οὐπω*. Αἱ λέξεις αὐταὶ θεωροῦνται κατὰ τὸν τονισμόν ὡς δύο λέξεις.

Στίξεις.

§ 32. Πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως μεταχειρίζομεθα σημεῖα τινα μετὰ τῶν λέξεων, τὰ ὁποῖα λέγονται σημεῖα τῆς στίξεως· στίξις δὲ λέγεται ὁ χωρισμὸς τῶν τμημάτων τοῦ γραπτοῦ λόγου διὰ τῶν σημείων τούτων. Τὰ σημεῖα τῆς στίξεως εἶναι τὰ ἑξῆς :

α') Ἡ *τελεία στιγμή* (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα λέγονται περίοδοι.

β') Ἡ *ἄνω στιγμή* (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα λέγονται κῶλα.

γ') Ἡ *ὑποστιγμὴ* ἢ τὸ *κόμμα* (,)· διὰ τούτου χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα λέγονται προτάσεις· χωρίζονται δὲ καὶ λέξεις ἀπ' ἀλλήλων.

δ') Τὸ *ἐρωτηματικὸν* (;)· τοῦτο τίθεται εἰς τὸ τέλος προτάσεων ἢ κώλων ἢ περιόδων ὡς σημεῖον ἐρωτήσεως.

ε') Τὸ *θαυμαστικὸν* (!)· τοῦτο τίθεται κατόπιν λέξεώς τινος ἢ προτάσεως ὡς σημεῖον θαυμασμοῦ, χαρᾶς, θλίψεως κτ.

ς') Ἡ *παρένθεσις* (')· ἐντὸς τῶν σημείων τούτων περικλείεται λέξις τις ἢ διανόημα, τὸ ὁποῖον παρεντίθεται εἰς τὸν λόγον καὶ διακόπτεται ὅπωςδήποτε τὴν συνέχειαν αὐτοῦ.

ζ') Τὰ *εἰσαγωγικά* («»)· ἐντὸς τῶν σημείων τούτων περικλείεται αὐτολεξεὶ ὁ λόγος ἄλλου τινὸς προσώπου.

η') Τὰ *ἀποσιωπητικά* (....)· τὸ σημεῖον τοῦτο τίθεται, ὅταν διακόπτεται ἡ συνέχεια τοῦ λόγου χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ κατόπιν ἡ ἐπανάληψις αὐτοῦ.

Σημ. Τὸ *κόμμα* λέγεται καὶ *ὑποδιαστολή*, ὅταν γίνεται χοῆσις αὐτοῦ πρὸς διάκρισιν τῆς ἀντωνυμίας *ὅτι* ἀπὸ τοῦ συνδέσμου *ὅτι*, ἢ εἰς τοὺς ἀριθμοὺς πρὸς διάκρισιν τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τῶν ἀκεραίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

Α'. Πάθη φωνηέντων.

§ 33. **Συναίρεσις** λέγεται ἡ συγχώνευσις δύο ἄλλεπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου ἐντὸς τῆς αὐτῆς λέξεως εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ εἰς δίφθογγον· Συνηθέστεραι συναίρεσεις εἶναι αἱ ἑξῆς :

α') Τὸ $\epsilon + \iota$ ἢ $\epsilon + \epsilon$ εἰς $\epsilon\iota$: τῆ *πόλε-ι* = *πόλει*, αἱ *πόλε-ες* = *πόλεις*.

β') Τὸ $\epsilon + \omicron$ ἢ $\epsilon + \omicron\upsilon$ εἰς $\omicron\upsilon$: τοῦ *τείχε-ος* = *τείχους*, τοῦ *χρυσέ-ου* = *χρυσοῦ*.

γ') Τὸ $\epsilon + \alpha$ εἰς η : τὰ *γένε-α* = *γένη*, ὁ *Ἐρμέ-ας* = *Ἐρμῆς*.

δ') Τὸ ο + ο ἢ ο + ου ἢ ο + ε εἰς ου· ὁ πλό-ος = πλοῦς, τοῦ πλό-ου = πλοῦ, δῆλο-ε = δῆλου.

ε') Πᾶν φωνῆεν μετὰ τοῦ ω εἰς ω: γενέ-ων = γενῶν, πλό-ων = πλῶν, τιμάω = τιμῶ.

Σημ. Ἡ δίφθογγος εἰ λαμβάνεται εἰς τὴν συναίρεσιν ὡς ε, ὅταν προέρογεται ἐξ ἀντεκτάσεως ἢ ἐκ συναίρέσεως τοῦ ε + ε: πλακοῦς ἐκ τοῦ πλακοεῖς (πλακοεντες), τιμᾶν ἐκ τοῦ τιμάειν (τιμάειν).

§ 34. Ἡ ἐκ τῆς συναίρέσεως προερχομένη συλλαβὴ τονίζεται, ἔαν τὸ ἐν τῶν συναιρουμένων φωνηέντων ἐτονίζετο πρὸ τῆς συναίρέσεως: τῶν γενέ-ων = γενῶν, ἀλλὰ τὰ γένε-α = γένη.

Ἐὰν δὲ ἡ ἐκ συναίρέσεως προερχομένη συλλαβὴ εἶναι λήγουσα, περισπᾶται: εὐτυché-α = εὐτυχηῆ, πά-ις = παῖς, σукé-α = сукῆ.

Ἐξαιρεῖται τὸ ἐστῶς ἐκ τοῦ ἐστα-ὼς καὶ τὸ δᾶς ἐκ τοῦ δα-ίς, ἐπειδὴ τονίζεται τὸ δεύτερον τῶν συναιρουμένων φωνηέντων.

§ 35. **Κραῖσις** λέγεται ἡ συγχώνευσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου τῆς προηγούμενης λέξεως μετὰ τοῦ ἀρχτικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου τῆς ἐπομένης εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς, ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τοῦ ἐκ τῆς κράσεως προελθόντος φωνήεντος ἢ διφθόγγου: τὰ ἄλλα = τᾶλλα, τὸ ἔργον = τοῦργον, καὶ ἐνταῦθα = κᾶνταῦθα.

§ 36. Κραῖσιν συνήθως πάσχουν αἱ ἐξῆς λέξεις:

α') Τὸ ἄρθρον: τὸ ὄνομα = τοῦνομα, τοῦ ἀνδρός = τᾶνδρός.

β') Ὁ σύνδεσμος καί: καὶ ἔπειτα = κᾶπειτα, καὶ ἐγὼ = κᾶγώ, καὶ εἶτα = κᾶτα.

γ') Ἡ ἀντωνυμία ἐγὼ μετὰ τῶν ρημάτων οἶμαι (= νομίζω) καὶ οἶδα (= γνωρίζω): ἐγῶμαι, ἐγῶδα.

δ') Τύποι τινὲς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας: οὗ ἔνεκα = οὔνεκα.

Σημ. 1. Ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ ψιλὸν σύμφωνον τῆς ἐκ τῆς κράσεως προελθούσης συλλαβῆς τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ: καὶ ὅπως = χῶπως, τὸ ἱμάτιον = θοῖμάτιον.

Σημ. 2. Ὅταν γίνεται κραῖσις τῶν ἀνευ συμφώνου τύπων τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, εἰς τὸ ἐκ τῆς κράσεως προελθὸν φωνῆεν δὲν τίθεται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀντωνυμίας: ὁ + ἀνήρ = ἀνήρ, ὁ + ἐμὸς = οὐμός, ἂ + ἄν = ἄν.

§ 37. Ἐκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος λέξεώς τινος, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν.

Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος ('), ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος: κατὰ ἐμοῦ=κατ' ἐμοῦ, μετὰ ἄλλων=μετ' ἄλλων, ἐπὶ αὐτοῦ=ἐπ' αὐτοῦ.

§ 38. Τὰ ἐκθλιβόμενα φωνήεντα εἶναι α, ε, ι καὶ ο, συνήθως δὲ τῶν ἐξῆς λέξεων :

α') Τῶν προθέσεων πλὴν τῆς περὶ, ἄχρη, μέχρη καὶ πρό: παρ' ἡμῶν, κατ' αὐτοῦ, ἐπ' ἐμέ, ἀν' Ἑλλάδα, δι' αὐτόν.

β') Τῶν εἰς τε καὶ δε ληγόντων συνδέσμων καὶ ἐπιρρημάτων ἤτοι τοῦ τέ, ὅτε, ὁπότε, τότε, οὔτε, μήτε, εἴτε, ὥστε, ἄλλοτε, πάντοτε, δέ, οὐδέ, μηδέ, οἴκαδε.

γ') Τῶν συνδέσμων ἀλλά, ἴνα, ἄρα, καὶ τῶν ἐπιρρημάτων εἶτα, ἔπειτα, ἔνθα, ἐνταῦθα.

δ') Τῶν ἀντωνυμιῶν: τοῦτ' ἔστιν, τοῦτ' αὐτό, ταῦτ' εἶπον.

ε') Πάντων τῶν οὐδετέρων ἢ κατὰληξις -α: σὺκ' ἄττα=σὺκάτινα, χορήματ' εἰσφέρω.

ς') Τοῦ ἔτι, οὐκέτι, μηκέτι: μηκέτ' ἐρώτα.

§ 39. Οὐδέποτε ἐκθλίβεται τὸ ι τοῦ συνδέσμου ὅτι, ἔτι δὲ τὸ ο καὶ α τοῦ ἄρθρου τὸ καὶ τὰ.

§ 40. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβέν φωνήεν ἀκλίτου λέξεως ἔφερε τόνον, ὁ τόνος οὗτος ἀφανίζεται: μετὰ ἐμοῦ=μετ' ἐμοῦ, ἀλλὰ ὅμως=ἀλλ' ὅμως.

§ 41. Τὸ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν ὑπάρχον ψιλὸν σύμφωνον τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται: κατὰ ἡμῶν=καθ' ἡμῶν, ἐπὶ ἀπάντων=ἐφ' ἀπάντων, ἀπὸ ἐνός=ἀφ' ἐνός.

§ 42. Ἡ ἐκθλιψις, ἡ συναίρεσις καὶ ἡ κοῤῥασις λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **συναλοιφή**, γίνονται δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμοδίας τῆς προσερχομένης ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων.

§ 43. **Τροπή** λέγεται ἡ μεταβολὴ φωνήεντος εἰς ἄλλο φωνήεν τῆς αὐτῆς προσωδίας, ἤτοι ἡ μεταβολὴ βραχέος φωνήεντος εἰς ἄλλο βραχὺ ἢ μακροῦ εἰς ἄλλο μακρόν: τρέπεται δὲ τὸ ε εἰς ο, τὸ η εἰς ω καὶ αἱ δίφθογγοι εἰ καὶ εὐ εἰς οἰ καὶ οὐ: φέρω—φορὰ—φόρος, ἀρήγω—ἀρωγή—ἀρωγός, λέιπω—λέλοιπα—λοιπός, πείθω—πέποιθα, ἀμείβω—ἀμοιβή, ἀλείφω—ἀλοιφή, σπεύδω—σπουδή.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο καλεῖται ἰδίᾳ **ἐτεροίωσις**.

§ 44. Ἐκτασις λέγεται ἡ μεταβολὴ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν: ἀκούω—ἤκουον, ἐλπίζω—ἤλπιζον, ὀνομάζω—ὀνόμαζον, τιμάω—τίμησα, εἶω—εἶᾶσα, ποιμῆν ἐκ τοῦ θέματος ποιμέν-πατήρ ἐκ τοῦ θέματος πατερ, δαίμων ἐκ τοῦ θέματος δαιμον-.

Ἐκτείνεται δὲ τὸ α εἰς η ἢ α μακρόν, τὸ ε εἰς η, τὸ ο εἰς ω, τὸ ι καὶ υ βραχὺ εἰς ι καὶ υ μακρόν.

§ 45. Ἀντέκτασις ἢ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις λέγεται ἡ μεταβολὴ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν πρὸς ἀναπλήρωσιν ἀποβληθέντος ἡμιφώνου (μ, ν, λ, ρ). Γίνεται δὲ συνήθως:

α') Εἰς τὴν κλίσιν ὀνομάτων καὶ μετοχῶν: μέλας ἐκ τοῦ μέλανς, κτεῖς, ἐκ τοῦ κτένς, ὁδοὺς ἐκ τοῦ ὁδον(τ)ς, πᾶσα ἐκ τοῦ πάνσα (πάντjα), λυθεῖσα ἐκ τοῦ λυθένσα (λυθέντjα), λέγουσα ἐκ τοῦ λέγονσα (λέγοντjα), τοῖς παιδεύσασι ἐκ τοῦ παιδεύσαν(τ)σι, τοῖς λέουσι ἐκ τοῦ λέον(τ)-σι.

β') Εἰς τὸν ἐνεστῶτα τῶν εἰς -ρω καὶ -ρω ρημάτων: κτείνω ἐκ τοῦ κτέννω (κτένjω), κρίνω ἐκ τοῦ κρίννω (κρίνjω), φθείρω ἐκ τοῦ φθέρρω (φθέρjω).

γ') Εἰς τὸν ἀόριστον τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρημάτων: ἔμεινα ἐκ τοῦ ἔμεννα (ἔμενσα), ἔνειμα ἐκ τοῦ ἔνεμμα (ἔνεμσα), ἤγγειλα ἐκ τοῦ ἤγγελλα (ἤγγελα), ἔσθρα ἐκ τοῦ ἔσθρα (ἔσθρα), ἔφηνα ἐκ τοῦ ἔφανα (ἔφασα).

Ἐκτείνεται δὲ ἀναπληρωτικῶς τὸ α εἰς η ἢ α μακρόν, τὸ ε εἰς ει, τὸ ο εἰς ου, τὸ ι καὶ υ βραχὺ εἰς ι καὶ υ μακρόν.

Σημ. Ἐνίοτε γίνεται ἀποβολὴ τοῦ ν πρὸ τοῦ σ ἄνευ ἀντεκτάσεως: ἡγεμόν-σι=ἡγεμόσι, δαίμον-σι=δαίμοσι, ποιμέν-σι=ποιμέσι, μέλαν-σι=μέλασι, χαρίεν(τ)-σι=χαρίεσι, χαρίεν-σσα=χαρίεσσα.

§ 46. Μετάπτωσις λέγεται ἡ μεταβολὴ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος εἰς βραχύτερον πρὸς σχηματισμὸν εἴτε τύπων τῆς αὐτῆς λέξεως εἴτε ἄλλων λέξεων, καὶ α') Τὸ δισύλλαβον θέμα γίνεται μονοσύλλαβον: θανα=θνη- (θάνατος—θνητός), βελε=βλη- (βέλεμον—βλητός), πατερ=πατρ-(πατέρα—πατρός).

β') Τοῦ μονοσύλλαβου θέματος τὸ μακρόν φωνῆεν ἢ ἡ δίφθογος πάσχει ἐξασθένωσιν: τηκ=τακ- (τήκομαι—τάκην), στη=στα-(ἵστημι—ἵσταμεν), θη=θε-(τίθημι—τίθεμεν), γνω=γνω-(ἔγνω—γνοίην), θλί=θλί-(θλίβομαι—ἐθλίβην), φρῦ=φρῦ-(φρύβομαι—ἐφρύβην), λειπ=λιπ-(λείπω—ἐλιπον), φενγ=φνγ-(φεύγω—ἔφνγον).

γ') Τοῦ μονοσυλλάβου θέματος τὸ βραχὺ φωνῆεν ἀφανίζεται :
σεχ-σχ (σεχω—ἔχω—ἔ-σχ-ον), γεν—γν- (γενόμεην—γί-γν-ομαι),
σπ—σπ- (σέπομαι—ἔπομαι—ἔ-σπ-όμεην).

Σημ. Ἐξασθένωσις εἶναι καὶ ἡ τροπὴ τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος εἰς α: βρεχ-βραχ-(βρέχομαι—ἐβράχην), φθερ-φθαρ-(φθείρω—ἐφθά-
ρην—φθαρτός). Ἐτι δὲ καὶ ἡ τροπὴ τοῦ εν εἰς α: πενθ-παθ-(πέν-
θος—πάθος), τεν-τα-(τείνω—ἐτάθην).

§ 47. Ἀντιμεταχώρησις λέγεται ἡ ἀμοιβαία ἐναλλαγὴ τῆς πο-
σότητος δύο ἐφεξῆς συλλαβῶν· συμβαίνει δέ :

α') Εἰς πᾶσαν γενικὴν λήγουσαν εἰς εως : βασιλέως ἐκ τοῦ βα-
σιλῆος· τὸ η ἐβραχύνθη εἰς ε, τὸ δὲ ο ἐξετάθη εἰς ω· ὁμοίως πό-
λεως ἐκ τοῦ πόληος, πήχεως ἐκ τοῦ πήχης, ἄστεως ἐκ τοῦ ἄστηος.

β') Εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς
-εις ὀνομάτων: τὸν βασιλέα—τοὺς βασιλέας ἐκ τοῦ βασιλῆα—βασι-
λῆας· τὸ η ἐβραχύνθη εἰς ε, τὸ δὲ α βραχὺ ἐξετάθη εἰς α μακρόν.

γ') Εἰς τὴν αὔξησιν ρημάτων τινῶν: ὄρω—ἑώρων, ἀλίσκομαι—
ἑάλων, ἀνοίγω—ἀνέωρον ἀντὶ ἠόρων, ἠάλων, ἀνήοιγον (τὰ ὁποῖα
ἔλαβον αὔξησιν η ἀντὶ ε)· ὁμοίως εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους
τοῦ ἑορτάζω : ἐώρταζον ἀντὶ ἠόρταζον, ἐώρτασα ἀντὶ ἠόρτασα.

§ 48. Ἀφομοίωσις λέγεται ἡ μεταβολὴ βραχείος καὶ ἀτόνου
φωνήεντος κατ' ἐπίδρασιν τοῦ φωνήεντος τῆς παρακειμένης συλλα-
βῆς· ἐπιδράδ' δὲ τὸ ἰσχυρότερον φωνῆεν ἐπὶ τὸ ἀσθενέστερον : ὀβολός
ἀντὶ ὀβελός, ὄροφῆ ἀντὶ ἐροφῆ (ἐκ τοῦ ἐρέφω), ὄρχομενός ἀντὶ
ἔρχομενός, ἀκάδημος ἀντὶ ἑκάδημος.

Ὅμοιως εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν λέγεται σουσουράδα ἀντὶ
σεισουράδα, δραπάνι ἀντὶ δρεπάνι, παναγύρι ἀντὶ πανηγύρι, του-
λούπα ἀντὶ τολούπα.

Β'. Πάθη συμφώνων γενικῶς.

§ 49. Α' Ἄφωνον πρὸ τοῦ σ· α') Οὐρανικὸν πρὸ τοῦ σ
ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ εἰς ξ· κόρακ-ς=κόραξ, φλόγ-ς=φλόξ, θρίχ-ς
=θρίξ, ἔπλεκ-σα=ἔπλεξα, ἔληγ-σα=ἔληξα, ἔβρεχ-σα=ἔβρεξα,
πέπλεκ-σαι=πέπλεξαι, ἐπέπλεκ-σο=ἐπέπλεξο.

β') Χειλικὸν πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ εἰς ψ: μῶλωπ-ς=
μῶλωψ, χάλυβ-ς=χάλυψ, ἔκοπ-σα=ἔκοψα, ἔτριβ-σα=ἔτριψα,
ἔγραψ-σα=ἔγραψα, γέγραψ-σαι=γέγραψαι, τέτριβ-σαι=τέτριψαι.

γ') Ὀδοντικὸν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται: λέβητ-ς=λέβης, πατρίδ-ς=πατρίς, ὄρνιθ-ς=ὄρνις, ἔσπευδ-σα=ἔσπευσα, ἔπειθ-σα=ἔπεισα, πέπειθ-σαι=πέπεισαι, γενόμιδ-σαι=γενόμισαι, λέοντ-σι=λέονσι (=λέουσι), ὀδόντ-ς=ὀδόν-ς (=ὀδούς).

§ 50. Β'. ***Αφωνον πρὸ τοῦ μ' α'**) Οὐρανικὸν πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς γ πλέκ-μα=πλέγμα, βρέχ-μα=βρέγμα, πέπλεκ-μαι=πέπλεγμαι, βέβρεχ-μαι=βέβρεγμα.

β') Χειλικὸν πρὸ τοῦ μ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό: κόπ-μα=κόμμα, τριβ-μα=τριμμα, γράφ-μα=γράμμα, τέτριβ-μαι=τέτριμμα, γέγραφ-μαι=γέγραμμα.

γ') Ὀδοντικὸν πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ: πεῖθ-μα=πεῖσμα, νόμιδ-μα=νόμισμα, πέπειθ-μαι=πέπεισμαι, γενόμιδ-μαι=γενόμισμαι.

Σημ. Τὰ συμπλέγματα κμ, χμ, τμ, δμ, θμ, δὲν εἶναι ἀνεκφώνητα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀκμή, αἰχμή, τμημα, νεόμητος, βαθμός.

Ἡ τροπὴ τοῦ οὐρανικοῦ εἰς γ καὶ τοῦ ὀδοντικοῦ εἰς σ γίνεται μόνον πρὸ τοῦ μ τῶν παραγωγικῶν καὶ ρηματικῶν καταλήξεων.

§ 51. Γ'. ***Αφωνον πρὸ ἀφώνου' α'**) Οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν πρὸ ὀδοντικοῦ μένει, ἐὰν εἶναι ὁμόπουν πρὸς αὐτό κτῆμα, πτωχός, βδελυρός, ὄγδοος, χθές, φθάνω.

Ἐὰν δὲ εἶναι ἑτερόπουν, τρέπεται εἰς ὁμόπουν: ἐπλέκθην=ἐπλέχθην, ἐτάγθην=ἐτάχθην, ἡμεῖβθην=ἡμεῖφθην, ἐκάμπθην=ἐκάμφθην, πέπλεκ-σθε=πέπλεκθε=πέπλεχθε, δέχτης=δέκτης, ψυχτήρ=ψυκτήρ, δέδεχται=δέδεκται, τρίβτης=τριπτης, γραφτός=γραπτός, τέτριβται=τέτριπται, γέγραφται=γέγραπται, βλάβ-τω=βλάπτω, κρύφ-τω=κρύπτω, κρύφ-δην=κρύβδην.

Σημ. 1. Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ψιλὸν μετὰ δασέος ἢ δασὺ μετὰ ψιλοῦ τρέπονται εἰς δύο δασέα (ἐπλέκθην=ἐπλέχθην) ἢ εἰς δύο ψιλὰ: (γραφτός=γραπτός).

Εἰς τὴν λαλουμένην ἑλληνικὴν ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀρχαίαν τὰ δύο ψιλὰ ἢ δύο δασέα τρέπονται εἰς δασὺ μετὰ ψιλοῦ: κτίστης=χτίστης, πτωχός=φτωχός, φθάνω=φτάνω, χθές=χτές.

Σημ. 2. Εἰς τὰ ἐκ προθέσεως ἐκ σύνθετα τὸ κ παραμένει ἀμετάβλητον: ἐκδηλος, ἐκθάπτω.

β') Ὀδοντικὸν πρὸ τοῦ κ ἀποβάλλεται: πέπειθ-κα=πέπεικα, γενόμιδ-κα=γενόμικα.

γ') Ὄδοντικὸν πρὸ τοῦ θ ἢ τ τρέπεται εἰς σ: ἐνομίδ-θην=ἐνομίσθην, ἐπειθ-θην=ἐπεισθην, ψεύδ-της=ψεύστης, πίστις=πίστις, γενόμιδ-ται=γενόμισται, πέπειθ-ται=πέπεισται.

§ 52. Δ'. Τὸ ν πρὸ συμφώνου· α') Τὸ ν πρὸ τῶν οὐρανικῶν καὶ τοῦ ξ τρέπεται εἰς γ: ἐγ-κοπή, συγ-γραφή, ἐγ-χαράτω, συγ-ξέω, παλιγ-γενεσία, παγ-κάκιστος, πέφαγ-κα.

β') Τὸ ν πρὸ τῶν χειλικῶν καὶ τοῦ ψ τρέπεται εἰς μ: ἐμ-παίζω, συμ-βολή, σύμ-φυσις, ἐμ-ψυχος, παλίμ-παις, παμ-πληθής.

γ') Τὸ ν πρὸ τοῦ λ, μ, ρ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά: ἐλ-λείπω, σίλ-λογος, παλιλ-λογία, ἐμ-μένω, συμ-μαθητής, παμ-μέγιστος, ἐρ-ρhythμος, σερ-ροή, παλίρ-ροια, παρ-ρησία, κατήσχυ-μαι.

Σημ. 1. Τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως πρὸ τοῦ ρ δύναται καὶ νὰ μὴ ἀφομοιωθῇ· ἐρρhythμος καὶ ἐνρhythμος, ἐρράπτω καὶ ἐνράπτω.

Σημ. 2. Τὸ ν τῆς σὺν προθέσεως πρὸ τοῦ σ, ἀκολουθουμένου μὲν ὑπὸ φωνήεντος, ἀφομοιοῦται, ἀκολουθουμένου δὲ ὑπὸ συμφώνου ἢ πρὸ τοῦ ζ ἀποβάλλεται: συσ-σιτῶ, συσ-σίτιον, σύσ-σωμος ἀλλὰ συ-σκενάζω, συ-στέλλω, συ-σπειρώμαι, συ-ζῶ, σύ-ζυγος.

Σημ. 3. Τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως καὶ τοῦ πάλιν καὶ πᾶν, ὡς πρώτου συνθετικοῦ, πρὸ τοῦ σ ἐν γένει παραμένει: ἐν-σημον, ἐν-σταλάζω, παλίν-στροφος, πᾶν-σοφος, παν-στρατιᾶ.

Σημ. 4. Τὸ ν πρὸ τοῦ μ τῶν ρηματικῶν καὶ παραγωγικῶν καταλήξεων συνήθως τρέπεται εἰς σ: πέφαν-μαι=πέφασμαι, μεμόλονμαι=μεμόλυσμαι, φάν-μα=φάσμα, μόλον-μα=μόλυσμα.

§ 53. Ε'. Τὸ τ τῆς συλλαβῆς τι τρέπεται εἰς σ: α') Εἰς πολλὰ ὀνόματα λήγοντα εἰς -ια, -ιος, -ιον, -ιμος: ἀθανασία ἀντὶ ἀθανασία (ἀθάνατος), ἀφθαρσία, (ἀφθαρτος), ἰεσσία (ἰκέτης), δημόσιος (δημότης), Μιλήσιος (Μίλητος), κνηγέσιον (κνηγέτης), θανάσιμος (θάνατος).

β') Εἰς τὰ ὀνόματα: γερονσία, ἐκούσιος, ἀκούσιος ἀντὶ γεροντία, ἐκόντιος, ἀκόντιος.

γ') Εἰς τοὺς ρηματικοὺς τύπους τοὺς λήγοντας εἰς -σι: λύουσι ἀντὶ λύουσι—λύοντι, λελύκασι ἀντὶ λελύκανσι—λελύκαντι (προβ. § 45, α')

§ 54. Ἀνομοίωσις λέγεται ἡ τροπὴ δασέος συμφώνου εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν, ὅταν εἰς τὴν ἐπομένην συλλαβὴν ἀκολουθῇ ἄλλο δασύ: τριχὸς ἀντὶ θριχὸς (θέμ. θριχ-) τρέφω ἀντὶ θρέφω (θέμ. θρεφ-) ἔχω ἀντὶ ἔχω (θέμ. σεχ-). ἐτέθην ἀντὶ ἐθέθην (θέμ. θε-), πέφευγα—τεθαύμακα—κέχυκα ἀντὶ φέφευγα—θεθαύμακα—χέχυκα.

Σημ. 1. Εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ παθ. ἀορίστου πρώτου τρέπεται ἡ κατάληξις *θι* εἰς *τι* ἥτοι τρέπεται τὸ δασύ τῆς δευτέρας συλλαβῆς: *λύθητι* ἀντὶ *λύθηθι*.

Σημ. 2. Τὸ δασύ τῆς πρώτης συλλαβῆς διατηρεῖται, ὅταν τὸ δασύ τῆς δευτέρας ἀφανισθῆ: *ἔχω*, ἀλλ' ὁ μέλλον *ἔξω*, *τρέφω*, *θρέψω*, τῆς *τριχός*, ἀλλὰ ταῖς *θριξί*.

Σημ. 3. Ἐνίοτε διατηρεῖται τὸ δασύ εἰς ἀμφοτέρας τὰς συλλαβάς: *ἐχύθην*, *ἠσθάνθην*, *ἐφάνθην*, *ὀργισθόθηρας*, *ἰφαίνω*.

Περὶ τοῦ σ ἰδίᾳ.

§ 55. Ὁ φθόγγος σ ἀποβάλλεται: α') Ὅταν εὐρεθῆ μεταξύ δύο συμφώνων: *γέγραφ-σθε*=*γέγραφθε*, *πέπλεκ-σθε*=*πέπλεκθε*=*πέπλεχθε*, *κέκοπ-σθε*=*κέκοπθε*=*κέκοφθε*, *ἠγγελ-σθε*=*ἠγγελθε*, *γεγράφ-σθαι*=*γεγράφθαι*.

β') Μεταξὺ φωνηέντων εἰς παλαιοτάτην ἔποχην: *γένεσ-ος*=*γένεος*=*γένους*, *ἀληθέσ-ος*=*ἀληθέος*=*ἀληθοῦς*, *λύεσαι*=*λύσαι*=*λύη*, *ἐλύεσο*=*ἐλύεο*=*ἐλύου*, *ἐλύσασο*=*ἐλύσαο*=*ἐλύσω*, *ἰσταῖσο*=*ἰσταῖο*.

Σημ. 1. Οὕτως ἐξηγεῖται ὁ συνηρημένος μέλλον: *μενέσω*=*μενέω*=*μενῶ*, *φανέσω*=*φανέω*=*φανῶ*, *ἀμννέσομαι*=*ἀμννέομαι*=*ἀμννοῦμαι* (ἐκ θέματος ἠδῆξιμένου μὲ τὸ πρόσφυμα ε: *μεν-μενε-*, *φαν-φανε-*).

Σημ. 2. Τὸ σ τῶν καταλήξεων *-σαι* καὶ *-σο*, ὅταν αὐταὶ προσλαμβάνονται εἰς τὸ θέμα γυμναί, κανονικῶς δὲν ἀποβάλλεται: *πεποίησαι*—*επεποίησο*, *ἴστασαι*—*ἴστασο*, *τίθεσαι*—*ετίθεσο*.

§ 56. Εἰς δασυνομένας τινὰς λέξεις ἡ δασεῖα ἀνεπτύχθη εἰς παλαιοτάτην ἔποχην ἐκ τοῦ ἐν ἀρχῇ εὐρισκομένου σ: *ἔξ*, *ἐπία*, *ἔπομαι*, *ἔρω*, *ἔξω* (μέλλ. τοῦ *ἔχω*), *ἔδρα*, *ὀδός*, *ὄμοῦ*, *ἱμάς* κ. ἄ.

Οὕτως ἐξηγεῖται ἡ ἀνωμαλία τῆς ἀυξήσεως τῶν ρημάτων: *ἔπομαι*, *ἔρω*, *ἔχω*: *εσεπόμην*=*εἰπόμην*=*εἰπόμην*, *εσερπον*=*εἰρπον*=*εἰρπον* *ἔσεχον*=*εἰχον*=*εἰχον* (βλ. § 55, β').

§ 57. Ὁ χρονικὸς χαρακτήρ τοῦ ἀορίστου σ ἀφομοιοῦται μετὰ τοῦ ὑγροῦ ἢ ἐνρίνου χαρακτήρος τοῦ ρήματος: *ἔμεν-σα*=*ἔμεννα* (= *ἔμεινα*), *ἔνεμ-σα*=*ἔνεμμα* (= *ἔνειμμα*), *ἠγγελ-σα*=*ἠγγελλα* (= *ἠγγεῖλα*).

§ 58. Ὁ ρηματικὸς χαρακτήρ σ ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ἐπόμενον ἢ εἰς τὰ εἰς *-ννυμι* ρήματα: *ἀμφιέσ-νυμι*=*ἀμφιέννυμι*, *κεράσ-νυμι*=*κεράννυμι*, *ζώσ-νυμι*=*ζώννυμι*, *ῥώσ-νυμι*=*ῥώννυμι*.

Ἑλλ. Γραμματικὴ Βασ. Φάβη. Ἔκδ. δευτέρα (πέμπτη)

Περὶ τοῦ F.

§ 59. Ὁ φθόγγος F λέγεται βαῦ ἢ, ἐκ τοῦ σχήματος τῆς γραφῆς δίγαμμα, εἶναι δὲ ἡμίφωνος φθόγγος συγγενῆς πρὸς τὸ υ. ἡ γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου κατελέγετο μετὰ τὸ E· καὶ εἰ μὲν τὰς ἄλλας διαλέκτους τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διετηρήθη καθ' ὅλην τὴν ἀρχαίότητα, εἰς δὲ τὴν ἀττικὴν ἀπεβλήθη παλαιότατα. Οὕτω

α') Αἱ λέξεις *ἔαρ*, *εἰσοσιν*, *ἐκίων*, *ἔπος*, *ἔργον*, *ἔσθης*, *ἔσπερον*, *ἰδύς*, *οἴκος*, *οἶνος* καὶ ἄλλαι εἶχον εἰς τὴν ἀρχὴν τὸ δίγαμμα.

Ἔνεκα τούτου λέγεται *ἄεκων*=*ἄκων*, *ἄεργός*=*ἀργός*, *ἀηδὴ* *ἄοικος*, ἐκ τοῦ *ἄεκων*, *ἄεργός*, *ἄηδῆς* (Fῆδος), *δημιουργός* ἐκ τοῦ *δημο-εργός*, *κακοῦργος* ἐκ τοῦ *κακο-εργός*.

Ὅμοιως F εἶχον τὰ ῥήματα *ἐθίζω*, *ἐλίσσω*, *ἔλκω*, *ἐργάζομαι*, *ὠθῶ*, *ὠνοῦμαι*, *ὄρω*, *ἀλίσκομαι*, *ἄγνυμι*, *ἀνοίγω*· οὕτω δὲ ἐξηγεῖτο ἡ ἀνωμαλία τῆς ἀϋξήσεως καὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ: *ἔεθιζον*=*ἐέθιζον*=*εἶθιζον*, *ἔεώθουν*=*εἰώθουν*, *ἔεφόρων* (μὲ ἀϋξησιν η)=*ἠόρων*=*εἰόρων*, *ἔεφαλων*=*ἠάλων*=*εἰάλων*, *ἔεφοιρον*=*ἔφωρον* (κατ' ἀντιμεταχώρησιν), *ἔεφορακα*=*εἰόρακα*, *ἔεφάλωκα*=*εἰάλωκα*, *ἔεφαγα*=*εἰάγα*.

β') Τὸ ὑποτακτικὸν φωνῆεν τῶν διφθόγγων εἰς τὰ ὀνόματα *βοῦς*, *γραῦς*, *ναῦς* καὶ εἰς πάντα τὰ εἰς -εως προῆλθεν ἀπὸ τὸ δίγαμμα.

Τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων τούτων εἶναι *βοF-*, *γραF-*, *ναF-*, *βασιλεF-*· ἐπομένου συμφώνου τὸ F μετεβλήθη εἰς φωνῆεν υ, ἐπομένου διφθόγγου φωνῆεντος ἀπεβλήθη: *βοῦς* (ἐκ τοῦ *βοFς*), ἀλλὰ *βοός* (ἐκ τοῦ *βοFός*)· *γραῦς* ἐκ τοῦ *γραFς*, ἀλλὰ *γραός* (ἐκ τοῦ *γραFός*), *βασιλεὺς* (ἐκ τοῦ *βασιλεFς*), ἀλλὰ *βασιλέως* (ἐκ τοῦ *βασιλέFως*—*βασιληFος*).

γ') Τῶν ῥημάτων *πλέω*, *πνέω*, *ρέω*, *κᾶω* (ἢ *καίω*), *κλαίω* (ἢ *κλαίω*) τὸ θέμα ἦτο *πλέF-*, *ρέF-*, *καF-*, *κλαF-*, τοῦ ὁποίου τὸ F μετεβλήθη εἰς φωνῆεν υ, ἐπομένου συμφώνου: *ἔπλευσα*, *πέπλευκα*, *ἔπνευσα*, *ῥεῦμα*, *ἔκασα*, *ἔκλασα*.

Περὶ τοῦ j.

§ 60. Ὁ φθόγγος j δὲν παρεδόθη εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς γραφῆς, ὡς παρεδόθη τὸ F καὶ οἱ ἄλλοι φθόγγοι, ἀλλ' ὑποτίθεται ὑπὸ τῆς γραμματικῆς ὡς ἡμίφωνος φθόγγος, συγγενῆς πρὸς τὸ ἰῶτα, καὶ δι' αὐτοῦ ἐξηγῶνται διάφορα φαινόμενα τῆς ἀρχαίας γλώσσης. Οὕτω:

α') Τὰ δύο σ τῶν εἰς -σσω ρημάτων προέρχονται ἐκ τοῦ οὐρανικοῦ χαρακτῆρος μετὰ τοῦ j: *χαράσσω* ἐκ τοῦ *χαράκjω*, *πλήσσω* ἐκ τοῦ *πλήκjω*, *πτύσσω* ἐκ τοῦ *πτύκjω*.

β') Τὸ ζ τῶν εἰς -ζω ρημάτων συνήθως ἐκ τοῦ χαρακτῆρος δ μετὰ τοῦ j: *ἐλπίζω* ἐκ τοῦ *ἐλπιδjω*.

δ') Τὰ εἰς -ρω καὶ -ρω ρήματα σχηματίζονται μὲ τὸ πρόσφωμα j: *κτείν-jω* = *κτείνω* = *κτείνω*, *φθέρ-jω* = *φθέρω* = *φθείρω* (βλ. § 45, β').

ε') Τὸ θηλυκὸν τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν τῆς τρίτης κλίσεως σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ja, τῆς ὁποίας τὸ j

1) προηγουμένου φωνήεντος, μεταβάλλεται εἰς φωνῆεν ι: *ταχέια* ἐκ τοῦ *ταχέjα*, *πεπαιδευκνῖα* ἐκ τοῦ *πεπαιδευκνjα*.

2) προηγουμένου ν, μετατίθεται πρὸ αὐτοῦ ἐπίσης ὡς φωνῆεν ι: *μέλαινα* ἐκ τοῦ *μέλajνα*.

3) προηγουμένου τ, μεταβάλλεται μετ' αὐτοῦ εἰς δύο σ ἢ συνήθως εἰς ἓν σ: *χαρίεσσα* ἐκ τοῦ *χαρίενσσα*—*χαρίεντjα*, *πᾶσα* ἐκ τοῦ *πάνσα*—*πάντjα*, *λέγουσα* ἐκ τοῦ *λέγονσα*—*λέγοντjα*, *λυθεῖσα* ἐκ τοῦ *λυθένσα*—*λυθέντjα* (βλ. § 45, α').

§ 61. Τὸ ἡμίφωνον j τοῦ ρηματικοῦ τέλους -jω καὶ τοῦ ὀνομαστικοῦ -jος καὶ ja μετατίθεται ἐνίοτε ὡς φωνῆεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ν ἢ ρ: *φαίνω* ἐκ τοῦ *φαν-jω*, *καθαίρω* ἐκ τοῦ *καθαρ-jω*, *κοινοὺς* ἐκ τοῦ *κον-jος*, *μοῖρα* ἐκ τοῦ *μόρjα* (βλ. § 60, ε', 2).

Ἡ μετάθεσις αὕτη τοῦ j λέγεται *ἐπένθεσις*.

Σημ. Δι' ἀντιστρόφου μεταθέσεως τοῦ φωνήεντος ι προῆλθεν ἡ κατάληξις τῆς λαλουμένης -ένιος ἐκ τῆς -ένιος: *ξυλένιος* ἀντὶ *ξελένιος*, *πετρένιος* ἀντὶ *πετρένιος*, *σιδερένιος* ἀντὶ *σιδερένιος*.

Ληκτικὰ σύμφωνα.

§ 62. Σύμφωνα ληκτικὰ λέξεως ἑλληνικῆς εἶναι τὸ s (ξ, ψ), τὸ r καὶ τὸ ρ πᾶν ἄλλο σύμφωνα, ὅταν εὑρεθῇ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, ἐκπίπτει: *αἷμα* ἀντὶ *αἷματ*, *λέων* ἀντὶ *λέωντ*, *γάλα* ἀντὶ *γάλακτ*, *ὦ γύναι* ἀντὶ *ὦ γύναικ*.

Σημ. Τῶν λέξεων ἐκ καὶ οὐκ (ἢ οὐχ) τὸ κ δὲν ἐκπίπτει: ἐκ πάντων, οὐκ ἔχω, οὐχ ἅπαντες.

§ 63. Εἰς τὸ τέλος τύπων τινῶν προστίθεται χάριν εὐφωνίας, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, τὸ καλούμενον *εὐφωνικὸν ν*. Οἱ τύποι οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

α') Οἱ εἰς σι λήγοντες: βασιλεῦσι(ν), γυναιξί(ν), ἄραφι(ν), λέγονσι(ν), δίδωσι(ν), Ἀθήνησι(ν), παντάπασι(ν), εἴκοσι(ν).

β') Τὸ τρίτον ἔνικόν πρόσωπον τῶν ρημάτων τὸ λήγον εἰς ε: ἔγραφε(ν), ἔγραφε(ν), εἶπε(ν).

γ') Τὸ ἐστί(ν).

§ 64. Λέξεις τινες ἔχουν διπλοῦς τύπους, τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις εἰς δύο διαφόρους περιπτώσεις χάριν εὐφωνίας· αἱ λέξεις αὗται εἶναι τρεῖς.

α') Ἡ πρόθεσις ἐκ πρὸ συμφώνου, καὶ ἐξ πρὸ φωνήεντος: ἐκ τούτων, ἐξ ἡμῶν.

β') Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πρὸ συμφώνου, καὶ οὐκ πρὸ φωνήεντος φιλομένου· πρὸ φωνήεντος δὲ δασυνομένου τὸ κ τρέπεται εἰς χ: οὐ λέγω, οὐκ ἔλεγον, οὐχ ἤδομαι.

γ') Τὸ ἐπίρρημα οὕτως, ὅταν ἀκολουθῇ λέξις ἀρχομένη ἀπὸ συμφώνου, συνήθως ἀποβάλλει τὸ σ: οὕτως ἔλεγεν, ἀλλὰ οὕτω λέγει.

Ἀνάπτυξις φθόγγου.

§ 65. Ἐνίοτε ἀναπτύσσεται φθόγγος τις μεταξὺ ἄλλων φθόγγων χάριν εὐφωνίας: μεσημβρία ἐκ τοῦ μεσημρία, ἀνδρὸς ἐκ τοῦ ἀνρός, πατράσι—μητράσι ἐκ τοῦ πατρ-σι—μητρ-σι (πρὸβλ. τὰ νεώτερα καπνὸς ἐκ τοῦ καπνός, γουδὶ ἐκ τοῦ γδί).

ΜΕΡΟΣ II. ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Γ.

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 66. Τὰ μέρη τοῦ λόγου καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, εἶναι δέκα: τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ρῆμα, ἡ μετοχή, ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα.

§ 67. Ἐκ τῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ρῆμα καὶ ἡ μετοχή, λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται, ἤτοι ἐκάστη λέξις αὐτῶν ἔχει διαφόρους τύπους: ὁ ἐπιμελής μαθητῆς μελετᾷ, οἱ ἐπιμελεῖς μαθηταὶ μελετῶσι.

Τὰ ὑπόλοιπα τέσσαρα μέρη τοῦ λόγου, ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα, λέγονται ἀκλιτα, διότι δὲν κλίνονται.

§ 68. Εἰς πᾶσαν κλιτὴν λέξιν διακρίνομεν θέμα καὶ κατάληξιν.

Θέμα λέγεται τὸ ἀμετάβλητον μέρος τῆς λέξεως, κατάληξις δὲ τὸ μεταβαλλόμενον τελικὸν μέρος αὐτῆς: φύλακ-ος, φύλακ-α, λύ-ω, λύ-εις.

§ 69. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται χαρακτήρ.

Πτωτικά

§ 70. Τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή λέγονται πτωτικά, ἔχουν δὲ κοινὰ τινα γνώρισμα, τὰ ἑξῆς:

α') Τὸ γένος εἶναι δὲ τὰ γένη τρία, ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον.

β') Τὸν ἀριθμὸν εἶναι δὲ οἱ ἀριθμοὶ τρεῖς, ἐνικός, πληθυντικός καὶ δοτικός.

γ') Τὴν πτώσιν εἶναι δὲ αἱ πτώσεις πέντε, ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατική καὶ κλητική.

Σημ. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται ὀρθαί, ἡ δὲ γενική, δοτική καὶ αἰτιατική πλάγαι.

δ') Τὴν κλίσιν εἶναι δὲ αἱ κλίσεις τρεῖς, πρώτη κλίσις, δευτέρα κλίσις καὶ τρίτη κλίσις.

§ 71. Τὰ τέσσαρα ταῦτα κοινὰ γνώρισμα τῶν πτωτικῶν λέγονται παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν.

Ἄρθρον.

§ 72. Τὰ ἄρθρα τίθενται πρὸ τῶν πτωτικῶν, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

	Ἐνικός ἀριθμός			Πληθυντικός ἀριθμός		
Ὄν.	ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
Γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτ.	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά
Κλητ.	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ

Λυτικός ἀριθμός. Ὄν. καὶ Αἰτ. τῷ, Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν, δι' ὅλα τὰ γένη.

Σημ. Ὁ τύπος ὦ τῆς κλητικῆς εἶναι κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΚΛΙΣΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

§ 73. Οὐσιαστικά λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα αἰσθητὰ ἢ ὄντα νοητὰ· διαίρουνται δὲ εἰς συγκεκριμένα καὶ εἰς ἀφηρημένα.

α') Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά σημαίνουν ὄντα αἰσθητὰ, ἦτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα: ἵππος, ἄνθρωπος, σελήνη, θάλασσα, ἀήρ.

β') Τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά σημαίνουν ὄντα νοητὰ, ἦτοι: 1) ἰδιότητα: ἀλήθεια, ἐγγύεια, κακία, φιλοπονία, μέγεθος· 2) ἐνόργανον ἢ κατάστασιν: κρίσις, ἄλωσις, ἔγερσις, ὕπνος, νόσος.

Σημ. Τὰ ὀνόματα δαίμων, θεός, ψυχὴ κτ., ἂν καὶ σημαίνουν ὄντα νοητὰ, θεωροῦνται συγκεκριμένα.

§ 74. Τὰ οὐσιαστικά διαίρουνται πρὸς τούτοις εἰς κύρια καὶ εἰς προσηγορικά.

α') Κύρια ὀνόματα λέγονται τὰ χρησιμεύοντα πρὸς δήλωσιν ὄρισμένου προσώπου ἢ ζώου, ἢ τόπου, ἵνα διακρίνεται ἀπὸ παντός ἄλλου ὁμοειδοῦς: Περικλῆς, Ἀσπασία, Φλόξ (ὄνομα κυνός), Ἀρείων (ὄνομα ἵππου), Ἀθῆναι, Ἀττικὴ, Ἑλλάς, Ἀρετή.

Σημ. Εἰς τὰ κύρια ὀνόματα ἀνήκουν καὶ τὰ ἐθνικά: Ἀθηναῖος, Σπαρτιάτης, Ἕλλην, Αἰγύπτιος· ἔτι δὲ τὰ πατρωνυμικά: Ἡρακλείδης, Πηλείδης, Κρονίδης, Κεκροπίδαι, Εὐμολπίδαι.

β') Προσηγορικά ὀνόματα λέγονται τὰ οὐσιαστικά, ὅταν δὲν εἶναι κύρια : φλόξ, ἄνθος, καρπός, δένδρον, βασιλεύς, ἰατρός, ἀρετή.

Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 75. Τὰ οὐσιαστικά ὡς πρὸς τὸ γένος διατιροῦνται :

α') Εἰς μονογενῆ : ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ δένδρον, ὁ σφραγός.

β') Εἰς διγενῆ μονοκατάληκτα : ὁ καὶ ἡ γραμματεὺς, ὁ καὶ ἡ ἰατρός, ὁ καὶ ἡ κύων, ὁ καὶ ἡ βοῦς· ταῦτα λέγονται **κοινοῦ γένους**.

γ') Εἰς διγενῆ καὶ δικατάληκτα : ὁ θεράπων—ἡ θεράπαινα, ὁ μαθητὴς—ἡ μαθήτρια, ὁ πολίτης—ἡ πολίτις, ὁ ἱερεὺς—ἡ ἱέρεια.

§ 76. Τὸ γένος ἐκάστης λέξεως ἐν τῇ γλώσσῃ λέγεται γραμματικὸν γένος πρὸς διαίρισιν ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ γένους.

Σημ. Πολλῶν ὀνομάτων ζώων ἀμφότερα τὰ φυσικά γένη δηλοῦνται διὰ τοῦ αὐτοῦ γραμματικοῦ γένους : ὁ ἀετός, ὁ ἴεραξ, ὁ λαγῶς, ἡ γαλῆ, ἡ ἀλώπηξ, ἡ περιστέρα, τὸ πρόβατον.

Πρὸς δῆλωσιν τοῦ φυσικοῦ γένους τῶν τοιοῦτων ὀνομάτων προστίθεται ὁ προσδιορισμὸς ἄροην ἢ θῆλυς : ὁ ἄροην ἀετός—ὁ θῆλυς ἀετός, ἡ ἄροην ἀλώπηξ—ἡ θήλεια ἀλώπηξ, τὸ ἄροην πρόβατον—τὸ θῆλυν πρόβατον. Ταῦτα λέγονται **ἐπίκοινα**.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 77. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα ἀρσενικά, λήγοντα εἰς -ας καὶ εἰς -ης, καὶ θηλυκά, λήγοντα εἰς -α καὶ εἰς -η.

Α'. Ἄρσενικά.

Ἐν. Ὄν.	ὁ	νεανίας	πολίτης	εὐπατρίδης
Γεν.	τοῦ	νεανίου	πολίτου	εὐπατρίδου
Δοτ.	τῷ	νεανία	πολίτη	εὐπατρίδι
Αἰτ.	τὸν	νεανίαν	πολίτην	εὐπατρίδην
Κλ.	ὦ	νεανία	πολίτα	εὐπατρίδη
Πλ. Ὄν. κ. Κλ.	οἱ	νεανίαί	πολίται	εὐπατρίδαί
Γεν.	τῶν	νεανιῶν	πολιτῶν	εὐπατριδῶν
Δοτ.	τοῖς	νεανίαῖς	πολίταις	εὐπατρίδαῖς
Αἰτ.	τούς	νεανίας	πολίτας	εὐπατρίδας

Δυνάμει Ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ πολίτα. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν πολιταίν.

§ 78. Ἡ κλητικὴ τῶν μὲν εἰς -ης ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως λήγει εἰς -η, τῶν δὲ εἰς -ας λήγει εἰς -α μακρόν : ὁ εὐπατριδῆς—ὦ εὐπατριδῆ, ὁ νεαρίας—ὦ νεαρία.

Σημ. 1. Τῶν ἐξῆς ὀνομάτων ἡ κλητικὴ λήγει εἰς α βραχύ.

α) Τῶν ληγόντων εἰς -της: ὁ πρεσβύτης—ὦ πρεσβῦτα, ὁ στρατιώτης—ὦ στρατιῶτα, ὁ μαθητής—ὦ μαθητά.

β') Τῶν εἰς -ης ἔθνικῶν : ὁ Πέρσης—ὦ Πέρσα, ὁ Σκύθης—ὦ Σκύθα.

γ') Πάντων τῶν εἰς -ης συνθέτων, τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἔχει ὀηματικὴν ἔννοιαν: ὁ γεωμέτρης—ὦ γεωμέτρα, ὁ παιδοτριβῆς—ὦ παιδοτριβῆ, ὁ τελώνης—ὦ τελῶνα, ὁ γυμνασιάρχης—ὦ γυμνασιάρχα, ὁ καλλιτέχνης—ὦ καλλιτέχνα, ὁ Ὀλυμπιονίκης—ὦ Ὀλυμπιονίκα, ὁ ναυτοδίκης—ὦ ναυτοδίκα.

Σημ. 2. Τὸ ὄνομα δεσπότης ἔχει κλητικὴν ὦ δέσποτα.

§ 79. Β'. Θηλυκά.

Ἑν. Ὄν.	ἡ	δίκη	ζώρα	βοήθεια	τραπέζα
Γεν.	τῆς	δίκης	ζώρας	βοηθείας	τραπέζης
Δοτ.	τῇ	δίκη	ζώρα	βοηθείᾳ	τραπέζῃ
Αἰτ.	τὴν	δίκην	ζώραν	βοήθειαν	τραπέζαν
Κλ.	ὦ	δίκη	ζώρα	βοήθεια	τραπέζα

Πληθ. Ὄν. καὶ Κλ. αἰ	δίκαι	ζῶραι	βοήθειαι	τραπέζαι
Γεν.	τῶν δικῶν	ζωρῶν	βοηθειῶν	τραπέζων
Δοτ.	ταῖς	δίκαις	ζώραις	βοηθείαις
Αἰτ.	τάς	δικας	ζώρας	βοηθείας

Αἰκ. Ὄν. καὶ Αἰτ. τὴ ζώρα. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν ζώραιν.

§ 80. Περὶ τῶν θηλυκῶν τῆς α' κλίσεως :

α') Τὸ α τῆς ὀνομαστικῆς τῶν θηλυκῶν λέγεται *καθαρόν*, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ φωνῆεν ἢ ρ· ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ ἄλλο σύμφωνον, λέγεται *μὴ καθαρόν*.

β') Τὸ μὴ καθαρόν α εἶναι βραχύ : ἄμιλλα, παῦλα, πεῖνα, θάλισσα, δίατα, ἄκανθα.

γ') Τὸ καθαρὸν *α* εἰς ἄλλα μὲν ὀνόματα εἶναι μακρόν, εἰς ἄλλα δὲ βραχύ: *σοφία θήρα, βασιλεία, ἄλλα μαθήτρια, μοῖρα, ἀλήθεια.*

Σημ. 1. Τὰ εἰς *-ρα* δυσύλλαβα τονιζόμενα ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς, εἴαν μὲν ἡ παραλήγουσα ἔχη φωνήεν, ἔχουν τὸ *α* μακρόν: *θήρα χώρα*: εἴαν δὲ ἡ παραλήγουσα ἔχη δίφθογγον, ἔχουν τὸ *α* βραχύ: *μοῖρα, πείρα, πρῶρα, σφαῖρα*: ἔξαιρουσνται τὰ ἔξης: *αὔρα, λάρα, σάρα, Αἴθρα, Φαῖρα*, ἔτι δὲ τὸ *σφῶρα*.

Σημ. 2. Τὰ ὀνόματα *ραῖα, γραῖα, μαῖα καὶ μυῖα*, ἔχουν τὸ *α* βραχύ.

δ') Τὴν γενικὴν ἔχουν εἰς *-ας* καὶ τὴν δοτικὴν εἰς *-α* τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τὸ *α* καθαρὸν: ἡ *χώρα*—τῆς *χώρας*—τῇ *χώρα*, ἡ *σοφία*—τῆς *σοφίας*—τῇ *σοφία*, ἡ *μαθήτρια*—τῆς *μαθητρίας*—τῇ *μαθητρία*, ἡ *γέφυρα*—τῆς *γεφύρας*—τῇ *γεφύρα*.

ε') Τὴν γενικὴν ἔχουν εἰς *-ης* καὶ τὴν δοτικὴν εἰς *-η* τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τὸ *α* μὴ καθαρὸν: ἡ *ἄμυρα*—τῆς *ἀμύρης*—τῇ *ἀμύρη*, ἡ *δαίτια*—τῆς *δαιτίης*—τῇ *δαιτή*, ἡ *ἄκανθα*—τῆς *ἀκάνθης*—τῇ *ἀκάνθη*.

Σημ. Ἐξαιρουσνται κύρια τινὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια, ἐπειδὴ ἔχουν τὸ *α* τῆς ὀνομαστικῆς μακρόν, ἔχουν τὴν γενικὴν εἰς *-ας* καὶ τὴν δοτικὴν εἰς *α*: ἡ *Ἀήδα*—τῆς *Ἀήδας*—τῇ *Ἀήδα*, ἡ *Φιλομήλα*—τῆς *Φιλομήλας*—τῇ *Φιλομήλα*: ὁμοίως *Ἄνδρομέδα, ἡ Γέλα*.

ς') Ἡ κατάληξις τῆς αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς *α* θηλυκῶν φυλάττει τὸν χρόνον τῆς καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς: ἡ *χώρα*—τὴν *χώραν*—ὦ *χώρα*, ἡ *γλῶσσα*—τὴν *γλῶσσαν*—ὦ *γλῶσσα*, ἡ *ἀλήθεια*—τὴν *ἀλήθειαν*—ὦ *ἀλήθεια*.

§ 81. Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς (καὶ ὁ δυνικός) καὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἔχει τὰς αὐτὰς καταλήξεις: ὁ *πολίτης*—οἱ *πολίται*, ἡ *δίκη*—αἱ *δίκαι*, ἡ *χώρα*—αἱ *χώραι*.

§ 82. Ἡ κατάληξις *-ας* τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι πάντοτε μακρά: τοὺς *στρατιώτας*—τοὺς *πολίτας*, τῆς *βοηθείας*—τὰς *βοηθείας*.

§ 83. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ πάντων τῶν οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης κλίσεως τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπᾶται: τῶν *πολιτῶν*, τῶν *δικῶν*, τῶν *βοηθειῶν*, τῶν *τραπεζῶν*.

§ 84. *Κανὼν γενικός*: Ἡ κλητικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἰς πάντα τὰ πτωτικά εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 85. Καταλήξεις τῆς α' κλίσεως.

	Ἐνικός ἀριθμὸς		Πληθ. ἀριθ.			
	Ἀρσενικῶν		Θηλυκῶν			
Ὄν.	-ᾱς	-ης	-η	-ᾱ	-ῖ	-αι
Γεν.	-ου	-ου	-ης	-ας	-ας	-ων
Δοτ.	-α	-η	-η	-α	-α	-αις
Αἰτ.	-ᾱν	-ην	-ην	-ιν	-ν	-ας
Κλ.	-ᾱ	-η καὶ ᾶ	-η	-ᾱ	-ᾶ	-αι

Δυϊκ. Ὄν. κ. Αἰτ. -α. Γεν. κ. Δοτ. -αιν.

Σημ. Αἱ καταλήξεις αὗται κατ' ἀκριβείαν ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὸν χαρακτηριστῆρα καὶ τὰς γυμνὰς καταλήξεις, διότι τὸ θέμα τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων λήγει εἰς α: *νεανία-, πολιτα-, δίκαι-(δίκη)*.

Συνηρημένα.

§ 86. Ὄνόματά τινα τῆς πρώτης κλίσεως, ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως ε ἢ α, συναίρουσιν αὐτὸ μετὰ τῆς καταλήξεως· κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς:

α') Θηλυκὰ εἰς -εα=ῆ.

Ἐν. Ὄν.Κλ. ἡ	συκῆ (συκέ-α)	Πλ. αἱ	συκαῖ (συκέ-αι)
Γεν.	τῆς συκῆς (συκέ-ας)	τῶν	συκῶν (συκέ-ων)
Δοτ.	τῇ συκῆ (συκέ-α)	ταῖς	συκαῖς (συκέ-αις)
Αἰτ.	τὴν συκῆν (συκέ-α)	τὰς	συκαῖς (συκέ-ας)

Ὅμοίως κλίνεται ἡ *λεοντή* (λεοντέα), ἡ *ροδοῆ* (ροδέα) κ. ἄ.

β') Θηλυκὰ εἰς -αα=ᾶ.

Ἐν Ὄν.κ.Κλ. ἡ	μνᾶ (μνά-α)	Πλ. αἱ	μναῖ (μνά-αι)
Γεν.	τῆς μνᾶς (μνά-ας)	τῶν	μνῶν (μνά-ων)
Δοτ.	τῇ μνᾶ (μνά-α)	ταῖς	μναῖς (μνά-αις)
Αἰτιατ.	τὴν μνᾶν (μνά-αν)	τὰς	μνᾶς (μνά-ας)

Ὅμοίως κλίνεται ἡ *Ἀθηναῖ* (Ἀθηναία), ἡ *Νασικαῖ* (Ναυσικία)

γ') Ἀρσενικὰ εἰς -εας=ῆς.

Ἐν. Ὄν. ὁ	Ἐομῆς (Ἐομέ-ας)	Πλ. οἱ	Ἐομαῖ (Ἐομέ-αι)
Γεν.	τοῦ Ἐομοῦ (Ἐομέ-ου)	τῶν	Ἐομῶν (Ἐομέ-ων)
Δοτ.	τῷ Ἐομῆ (Ἐομέ-α)	τοῖς	Ἐομαῖς (Ἐομέ-αις)
Αἰτ.	τὸν Ἐομῆν (Ἐομέ-αν)	τούς	Ἐομαῖς (Ἐομέ-ας)
Κλ.	ὁ Ἐομῆ (Ἐομέ-α)	ὧ	Ἐομαῖ (Ἐομέ-αι)

Ὅμοίως κλίνεται ὁ *Ἀπελλῆς* (Ἀπελλέας), ὁ *Θαλῆς* (Θαλέας).

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

§ 87. Εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα ἄρσενικά, θηλυκά καὶ οὐδέτερα· καὶ τὰ μὲν ἄρσενικά καὶ θηλυκά λήγουν εἰς -ος τὰ δὲ οὐδέτερα εἰς -ον.

Ἐνικ.	᾽Ον.	ὁ	ἄνεμος	ἡ	νῆσος	τὸ	σῦκον
	Γεν.	τοῦ	ἀνέμου	τῆς	νήσου	τοῦ	σύκου
	Δοτ.	τῷ	ἀνέμῳ	τῇ	νήσῳ	τῷ	σύκῳ
	Αἰτ.	τὸν	ἄνεμον	τὴν	νῆσον	τὸ	σῦκον
	Κλ.	ὃ	ἄνεμε	ὧ	νῆσε	ὃ	σῦκον
Πληθ.	᾽Ον.	οἱ	ἄνεμοι	αἱ	νῆσοι	τὰ	σῦκα
	Γεν.	τῶν	ἀνέμων	τῶν	νήσων	τῶν	σύκων
	Δοτ.	τοῖς	ἀνέμοις	ταῖς	νήσοις	τοῖς	σύκοις
	Αἰτ.	τούς	ἀνέμους	τάς	νήσους	τὰ	σῦκα

Δυσκ. ᾽Ον. καὶ Αἰτ. τῷ ἀνέμῳ. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν ἀνέμοιν.

Σημ. ᾽Αντὶ τοῦ τύπου τῆς κλητικῆς εἰς -ε λαμβάνεται ἐνίοτε ὁ τύπος τῆς ὀνομαστικῆς: ὧ φίλε καὶ ὧ φίλος.

§ 88. *Κανὼν γενικός*: α') Τὰ οὐδέτερα πάντων τῶν πτωτικῶν ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν· εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις μὲ τὰ ἄρσενικά τῆς αὐτῆς κλίσεως.

β') Ἡ καταλήξις -α τῶν οὐδετέρων εἶναι βραχεῖα.

§ 89. Καταλήξεις β' κλίσεως.

	᾽Αρσ.	Θηλ.	Οὐδ.		᾽Αρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
Ἐν.	᾽Ον.	-ος	-ον	Πληθ.	-οι	-α	
	Γεν.	-ον	-ον		-ων	-ων	
	Δοτ.	-ῳ	-ῳ		-οις	-οις	
	Αἰτ.	-ον	-ον		-ους	-α	
	Κλ.	-ε	-ον		-οι	-α	

Δυσκ. ᾽Ον. καὶ Αἰτ. -ω. Γεν. καὶ Δοτ. -οιν.

Σημ. Αἱ καταλήξεις αὗται κατ' ἀκριβείαν ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὸν χαρατῆρα καὶ τὰς γυμνὰς καταλήξεις, διότι τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων λήγει εἰς ο: ἀνεμο-, νησο-, συκο-.

§ 90. *Συνηρημένα.**Ἐνικός ἀριθμός.*

᾽Ον.	ὁ πλοῦς	(πλό-ος)	ἔκπλους	(ἔκπλο-ος)	τὸ ὄστοῦν	(ὄστέ-ον)
Γεν.	τοῦ πλοῦ	(πλό-ου)	ἔκπλου	(ἔκπλό-ου)	τοῦ ὄστοῦ	(ὄστέ-ου)
Δοτ.	τῷ πλῷ	(πλό-ω)	ἔκπλω	(ἔκπλό-ω)	τῷ ὄστῳ	(ὄστέ-ω)
Λίτ.	τὸν πλοῦν	(πλό-ον)	ἔκπλουν	(ἔκπλο-ον)	τὸ ὄστοῦν	(ὄστέ-ον)

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον.	οἱ πλοῖ	(πλό-οι)	ἔκπλοι	(ἔκπλο-οι)	τὰ ὄστα	(ὄστέ-α)
Γεν.	τῶν πλῶν	(πλό-ων)	ἔκπλων	(ἔκπλό-ων)	τῶν ὄστων	(ὄστέ-ων)
Δοτ.	τοῖς πλοῖς	(πλό-οις)	ἔκπλοις	(ἔκπλό-οις)	τοῖς ὄστοις	(ὄστέ-οις)
Λίτ.	τούς πλοῦς	(πλό-ους)	ἔκπλους	(ἔκπλό-ους)	τὰ ὄστα	(ὄστέ-α)

Κατὰ τὸ πλοῦς κλίνεται τὸ ροῦς, ῥοῦς· κατὰ τὸ ἔκπλους κλίνεται τὸ ἀπόπλους, κατιάπλους, ἔκρους κ. ἄ. Κατὰ τὸ ὄστοῦν κλίνεται τὸ κανοῦν (κάνεον), γεν. τοῦ κανοῦ (κανέον) κτλ.

§ 91. Τὰ συνηρημένα τῆς δευτέρας κλίσεως τονίζονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς εἰς ὅλας τὰς πτώσεις καὶ ὅταν ἀκόμη παραβαίνεται ὁ κανὼν τοῦ τονισμοῦ τῆς ἐκ συνμιγρέσεως προερχομένης συλλαβῆς (βλ. § 34): τοῦ ἐκπλόου=ἔκπλου κατὰ τὸ ἐκπλοος=ἔκπλους, τὸ κάρεον=κανοῦν κατὰ τὸ κανέον=κανοῦ.

Ἄττικὴ δευτέρα κλίσις.

§ 92. Ὀνομάτων τινῶν τῆς δευτέρας κλίσεως εἰς τὴν ἄττικὴν διάλεκτον μεταβάλλεται ἡ μορφή: ὁ ραὸς λέγεται ρεῶς, ὁ λαὸς λεῶς, ὁ πρόραος πρόνεως, ὁ Μενέλαος Μενέλεως· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

Ἑν.	᾽Ον.	ὁ λεῶς	πρόνεως	Πλ.	οἱ λεῶ	πρόνεω
	Γεν.	τοῦ λεῶ	πρόνεω		τῶν λεῶν	πρόνεων
	Δοτ.	τῷ λεῶ	πρόνεω		τοῖς λεῶς	πρόνεως
	Λίτ.	τὸν λεῶν	πρόνεων		τούς λεῶς	πρόνεως
	Κλ.	ὃ λεῶς	πρόνεως		ὃ λεῶ	πρόνεω

Ὁμοίως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς: ὁ λαγῶς (ἢ λαγῶς), ὁ ὄρφῶς, ὁ κάλως, ἡ ἔως, τὰ κύρια ὀνόματα ὁ Ἄθως, ὁ Τυρδάφωας, ὁ Μίνως, ἡ Κέως, ἡ Τέως, ἡ Κῶς κ. ἄ.

§ 93. α') Ὁ τόνος τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τὸ ω τῆς κατάληξεως τῶν ἄττικοκλίτων ὀνομάτων φυλάσσεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις: ὁ πρόνεως—τοῦ πρόνεω, ὁ λαγῶς—τοῦ λαγῶ κτλ.

β') Ἡ λήγουσα ἔχει ἰ ὑπογεγραμμένον, ὅπου οἱ ἀντίστοιχοι τύποι τῆς κοινῆς δευτέρας κλίσεως ἔχουν ἰ: τῶ νεῶ—τῶ νεῶ, οἱ νεῶ—οἱ νεῶ, τοῖς νεῶς—τοῖς νεῶς.

γ') Ἡ μακρὰ λήγουσα δὲν ἐμποδίζει τὸν τονισμόν τῆς προπαρρηγοῦσης: ὁ πρότερος, ὁ Μενέλεως.

δ') Τὸ ν τῆς αἰτιατικῆς εἰς τινα ὀνόματα παραλείπεται: τὴν ἔω, τὸν Ἄθω, τὴν Κῶ, τὸν Μίω.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 94. Εἰς τὴν τρίτην κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα ἄρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

Ἐκ τῶν ἄρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἄλλα μὲν ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν *ς* καὶ λέγονται *καταληκτικά*, ἄλλα δὲ χωρὶς κατάληξιν καὶ λέγονται *ἀκατάληκτα*.

Πάντα τὰ οὐδέτερα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν χωρὶς κατάληξιν.

§ 95. Ἡ γενικὴ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων λήγει εἰς *-ος* ἢ (τῶν ὀλιγοτέρων) εἰς *-ως*.

§ 96. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα, πρῶτον εἰς *οὔρανικόληκτα*, *χειλικόληκτα*, *ὀδοντιζόληκτα*, *ἐνρινόληκτα*, *ἐγρόληκτα*, *σιγμόληκτα*, τὰ ὅποια ὅλα ὁμοῦ λέγονται *συμφωνόληκτα*, καὶ δεύτερον εἰς *φωνηεντόληκτα*,

Σημ. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται *περιτοσύλλαβα*, διότι αἱ πλάγαι πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ καὶ πᾶσαι αἱ πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν συνήθως μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ.

Α'. Συμφωνόληκτα.

§ 97. Οὔρανικόληκτα.

Ἐνικός ἀριθμός

Πληθυντικός ἀριθμός

Ὄν. ὁ κόραξ ἢ πλάστιγγ	οἱ κόρακ-ες αἱ πλάστιγγ-ες
Γεν. τοῦ κόρακ-ος τῆς πλάστιγγ-ος	τῶν κοράκ-ων τῶν πλαστίγγ-ων
Δοτ. τῶ κόρακ-ι τῇ πλάστιγγ-ι	τοῖς κόραξι ταῖς πλάστιγγι
Αἰτ. τὸν κόρακ-α τὴν πλάστιγγ-α	τοὺς κόρακ-ας τὰς πλάστιγγ-ας
Κλ. ὦ κόραξ ὦ πλάστιγγ	ὦ κόρακ-ες ὦ πλάστιγγ-ες

Αὐτ. Ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ κόρακε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν κοράκοιν.

Ὅμοίως κλίνεται ὁ θώραξ—τοῦ θώρακος, ὁ μείραξ—τοῦ μείρακος, ἡ δραξ—τῆς δρακός, ἡ φλόξ—τῆς φλογός.

§ 98. Χειλικόληκτα.

	Ἐνικός ἀριθμὸς		Πληθυντικός ἀριθμὸς	
᾽Ον.	ὁ μώλωψ	Αἰθίοψ	οἱ μώλωπες	Αἰθίοπες
Γεν.	τοῦ μώλωπος	Αἰθίοπος	τῶν μωλώπων	Αἰθίοπων
Δοτ.	τῷ μώλωπι	Αἰθίοπι	τοῖς μώλωπι	Αἰθίοπι
Αἰτ.	τὸν μώλωπα	Αἰθίοπα	τούς μώλωπας	Αἰθίοπας
Κλ.	ὃ μώλωψ	Αἰθίοψ	ὃ μώλωπες	Αἰθίοπες

Δνίκ. ᾽Ον. καὶ Αἰτ. τὸ μώλωπε. Γεν. κ. Δοτ. τοῖν μωλώποιν.

Ὅμοίως κλίνεται ἡ λαίλαψ—τῆς λαίλαπος, ὁ λίψ—τοῦ λιβός, ὁ Πέλωψ—τοῦ Πέλοπος, ὁ Κέκλωψ—τοῦ Κέκλωπος.

§ 99. α') Τὰ οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα ὀνόματα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος. Ἐξαιρεῖται τὸ ἀλώπηξ (ἦ), τοῦ ὁποίου αἱ ἄλλαι πτώσεις, πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ, σχηματίζονται ἐκ θέματος ἀλωπεκ-: τῆς ἀλώπεκος, τῇ ἀλώπεκι κτλ.

β') Ὁ οὐρανικός καὶ χειλικὸς χαρακτῆρ μετὰ τοῦ σ τῆς καταλήξεως -ς καὶ -σι ἐνδύνει εἰς ξ καὶ ψ (βλ. § 49, α' καὶ β').

§ 100. Τὸ ὄνομα θριξ κλίνεται ὡς ἐξῆς: γεν. τῆς τριχός, δοτ. τῇ τριχί, αἰτ. τὴν τριχα, κλ. ὃ θριξ. Πληθ. ὄν. αἱ τριχες, γεν. τῶν τριχῶν, δοτ. ταῖς θριξί, αἰτ. τὰς τριχας (βλ. § 54).

§ 101. Ὀδοντικόληκτα.

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ λέβης	ἡ πατρὶς	τρόπις
Γεν.	τοῦ λέβητ-ος	τῆς πατρίδ-ος	τροπίδ-ος	
Δοτ.	τῷ λέβητ-ι	τῇ πατρίδ-ι	τρόπιδ-ι	
Αἰτ.	τὸν λέβητ-α	τὴν πατρίδ-α	τρόπιδ-α	
Κλ.	ὃ λέβης	ὃ πατρὶς	τρόπι	

Πλ.	᾽Ον.	οἱ λέβητ-ες	αἱ πατρίδ-ες	τρόπιδ-ες
Γεν.	τῶν λεβήτ-ων	τῶν πατρίδ-ων	τροπίδ-ων	
Δοτ.	τοῖς λέβησι	ταῖς πατρίσι	τρόπισι	
Αἰτ.	τούς λέβητ-ας	τὰς πατρίδ-ας	τρόπιδ-ας	

Δνίκ. ᾽Ον. καὶ Αἰτ. τὸ λέβητε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν λεβήτοιν.

Ὅμοίως κλίνεται ὁ εἴλωξ—τοῦ εἴλωτος, ὁ ἰδρῶξ—τοῦ ἰδρῶτος κ.ἄ.

§ 102. Οὐδέτερα εἰς -α γεν. -ατος.

Ἐν. ὄν.	τὸ σῶμα	Πλ. τὰ σώματ-α
Γεν.	τοῦ σώματ-ος	τῶν σωμάτ-ων
Δοτ.	τῷ σώματ-ι	τοῖς σώμα-σι
Αἰτ.	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α

Αὐτῆ. ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ σῶματε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν σωμάτοιν.

§ 103. α') Ὁ ὀδοντικὸς χαρακτηριστὴρ πρὸ τῶν καταλήξεων -ς καὶ -αι καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ἀποβάλλεται (βλ. § 49, γ'. § 62).

β') Τῶν εἰς -ις βαρυτόνων ὀδοντικοκλήτων ὀνομάτων ἢ αἰτιατικῆ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ἄνευ τοῦ ὀδοντικοῦ χαρακτηριστῆρος μὲ τὴν κατάληξιν *ν*: ἢ *τρόπισ*—*τὴν τρόπιν*, ὁ *ὄρις*—*τὸν ὄριν* (σπανιώτερον σχηματίζεται καὶ ὁμαλῶς: *τὴν τρόπιδα*, *τὸν ὄριδα*).

Σημ. Ἐκ τῶν εἰς *ις* γεν. -ιδος ὀξυτόνων ἔχουν τὸ *ι* μακρὸν τὰ ἐξῆς: *ἀψις*—*ἀψιδος*, *βαλβις*—*βαλβιδος*, *κηλις*—*κηλιδος*, *κνημῖς*—*κνημίδος*, *κρηπίς*—*κρηπίδος*, *ρησις*—*ρησίδος*, *σφραγῖς*—*σφραγίδος* κ. ἄ.

§ 104. Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -ντ.

Ἐν. ὄν.	ὁ ἀνδρῖς	γίγας	ὀδοῦς	δράκων
Γεν.	τοῦ ἀνδριάντ-ος	γίγαντ-ος	ὀδόντ-ος	δράκοντ-ος
Δοτ.	τῷ ἀνδριάντ-ι	γίγαντ-ι	ὀδόντ-ι	δράκοντ-ι
Αἰτ.	τὸν ἀνδριάντ-α	γίγαντ-α	ὀδόντ-α	δράκοντ-α
Κλ.	ὁ ἀνδρῖς	γίγαν	ὀδοῦς	δράκων

Πλ. ὄν.	οἱ ἀνδριάντ-ες	γίγαντ-ες	ὀδόντ-ες	δράκοντ-ες
Γεν.	τῶν ἀνδριάντ-ων	γίγαντ-ων	ὀδόντ-ων	δράκοντ-ων
Δοτ.	τοῖς ἀνδριᾶσι	γίγασι	ὀδοῦσι	δράκουσι
Αἰτ.	τοὺς ἀνδριάντ-ας	γίγαντ-ας	ὀδόντ-ας	δράκοντ-ας

Αὐτῆ. ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ ἀνδριάντε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν ἀνδριάντοιν.

§ 105. α') Ἐκ τῶν ἐχόντων θέμα εἰς *ντ* ὀνομάτων τὰ μὲν καταληκτικὰ σχηματίζονται ἐξ ἐνὸς θέματος (*ἀνδριάντ-*, *γίγαντ-*, *ὀδόντ-*), τὰ δὲ ἀκατάληκτα ἐκ δύο (*δράκοντ-*, *δράκοντ-*).

β') Τὸ *ντ* τοῦ θέματος πρὸ τῆς καταλήξεως -ς καὶ -αι ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς (βλ. § 45 καὶ § 62).

§ 106. Συνηρημένα με θέμα εἰς -ντ.

Ἐν. ὄν. ὁ πλακοῦς (πλακόεις), γεν. τοῦ πλακοῦντος (πλακόντος),
δοτ. τῷ πλακοῦντι (πλακόντι) κλπ. Πλ. ὄν. οἱ πλακοῦντες (πλα-
κόντες) κλπ.

Ἐν. ὄν. ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφάων), γεν. τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενο-
φάοντος), δοτ. τῷ Ξενοφῶντι (Ξενοφάοντι) κλπ. Πλ. οἱ Ξενοφῶντες
(Ξενοφάοντες) κλπ.

Σημ. Εἰς τὰ ὀνόματα ταῦτα συναϊροῦνται τὰ πρὸ τοῦ ντ συμ-
πίπτοντα φωνήεντα, τὸ ο + εἰ ἢ ο + ε εἰς ον (βλ. § 33, Σημ.), τὸ
α + ω ἢ α + ο εἰς ω.

§ 107. Εἰς τὰ ὀδοντοκόλλητα ἀνίσκουν καὶ τὰ ἐξῆς ὀνόματα:
ὁ ἀναξ—τοῦ ἀνακτ-ος, ὁ χειρῶναξ—τοῦ χειρῶνακτ-ος, ἡ γνῆξ—τῆς
γνκτ-ός, τὸ γάλα—τοῦ γάλακτ-ος.

Σημ. Ὁ χαρακτηριστὸς τ πρὸ τῶν κατάληξεων -ς καὶ -σι ἀποβάλλ-
εται, τὸ δὲ κ μετὰ τοῦ σ ἐνοῦται εἰς ξ (βλ. καὶ § 62).

§ 108. Ὑγρόληκτα.

Ἐν. ὄν.	ὁ	ρήτωρ	λουτήρ	αἰθήρ	ἄλξ
Γεν.	τοῦ	ρήτορ-ος	λουτήρ-ος	αἰθέρ-ος	ἄλξ
Δοτ.	τῷ	ρήτορ-ι	λουτήρ-ι	αἰθέρ-ι	ἄλι
Αἰτ.	τὸν	ρήτορ-α	λουτήρ-α	αἰθέρ-α	ἄλα
Κλ.	ὃ	ρήτορ	λουτήρ	αἰθήρ	ἄλξ

Πλ. ὄν.	οἱ	ρήτορ-ες	λουτήρ-ες	αἰθέρ-ες	ἄλεξ
Γεν.	τῶν	ρήτορ-ων	λουτήρ-ων	αἰθέρ-ων	ἄλῶν
Δοτ.	τοῖς	ρήτορ-σι	λουτήρ-σι	αἰθέρ-σι	ἄλσι
Αἰτ.	τούς	ρήτορ-ας	λουτήρ-ας	αἰθέρ-ας	ἄλας

Λυξ. ὄν. καὶ Αἰτ. τῷ ρήτορ. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν ρητόροιν.

§ 109. Τὰ εἰς -ωρ ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ
μακροῦ (ρήτωρ-) καὶ ἐκ βραχείου (ρήτορ-).

Τὰ λοιπὰ ὀνόματα ἐκ τῶν ἐχόντων χαρακτηριστὸν ρ σχηματίζονται
ἐξ ἑνὸς θέματος: κρατήρ—κρατήρως, φθεῖρ—φθειρός, Κάρη—Καρός.

Σημ. Τὰ ὀνόματα αἰθήρ—αἰθέρος, ἄηρ—ἄερος καὶ ἄστηρ—ἀστέ-
ρος σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων.

§ 110. Συγκοπτόμενα.

Ἐνικός		Πληθυντικός		Ἐνικός	
᾽Ον.	ὁ πατήρ	οἱ πατέρες	ἡ Δημήτηρ		
Γεν.	τοῦ πατρ-ός	τῶν πατέρ-ων	τῆς Δήμητρο-ος		
Δοτ.	τῷ πατρ-ὶ	τοῖς πατρά-σι	τῇ Δήμητρο-ι		
Αἰτ.	τὸν πατέρ-α	τοὺς πατέρ-ας	τὴν Δήμητρο-α		
Κλ.	ὃ πάτερ	ὃ πατέρ-ες	ὃὶ Δήμητρο-		

Δυϊκ. ᾽Ον. καὶ Αἰτ. τὸν πατέρ-ε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν πατέρ-οιν.

Ἐνικός		Πληθυντικός		Ἐνικός	
᾽Ον.	ὁ ἀνὴρ	οἱ ἄνδρες	ἡ Δημήτηρ		
Γεν.	τοῦ ἀνδρ-ός	τῶν ἀνδρ-ῶν	τῆς Δήμητρο-ος		
Δοτ.	τῷ ἀνδρ-ὶ	τοῖς ἀνδρά-σι	τῇ Δήμητρο-ι		
Αἰτ.	τὸν ἀνδρ-α	τοὺς ἀνδρ-ας	τὴν Δήμητρο-α		
Κλ.	ὃ ἄνερ	ὃ ἄνδρ-ες	ὃὶ Δήμητρο-		

Δυϊκ. ᾽Ον. καὶ Αἰτ. τὸν ἀνδρ-ε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν ἀνδρ-οῖν.

Κατὰ τὸ πατήρ κλίνονται τὰ θηλυκὰ μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ. Τὸ Δημήτηρ καὶ ἀνὴρ εἶναι μοναδικά.

§ 111. α') Τὰ συγκοπτόμενα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ καὶ ἐκ βραχέος (πατρ-ο-, πατερ-).

β') Τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηρισ φωνῆεν ε συγκόπεται εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (πατερ-ο-, πατρ-ο-, βλ. § 46, α').

Διὰ τοῦτο τὰ ὀνόματα ταῦτα καλοῦνται συγκοπτόμενα.

Σημ. 1. Τοῦ ὀνόματος Δημήτηρ τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηρισ φωνῆεν ε συγκόπεται καὶ εἰς τὴν αἰτιατικήν: Δήμητρα. Τοῦ δὲ ὀνόματος ἀνὴρ συγκόπεται εἰς τὰς πλαγίαις πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τοῦ πληθυντικοῦ, εἰς δὲ τὴν θέσιν αὐτοῦ ἀναπτύσσεται τὸ δ (βλ. § 64).

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἀναπτύσσεται πρὸ τῆς καταλήξεως -σι ἐν α βραχύ' πατράσι, ἀνδράσι (βλ. § 64).

Σημ. 2. Κατὰ τὰ συγκοπτόμενα σχηματίζεται ἡ δοτικὴ πληθυντικὴ τοῦ ἀστήρ: ἀστράσι.

§ 112. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα.

᾽Ον.	τὸ ἔαρ,	Γεν. ἔαρος καὶ ἦρος,	Δοτ. τῷ ἔαρι καὶ ἦρι.
᾽Ον.	τὸ νέκταρ,	Γεν. τοῦ νέκταρος,	Δοτ. τῷ νέκταρι.

Ἑλλην. Γραμματικὴ Βασ. Φάβη. Ἔκδ. δευτέρα (πέμπτη)

§ 113. Ἐνοινόληκτα.

α') Καταλήκτικα

Ἐν. ὄν. ἡ ἀκτίς ὁ κτεῖς	Πλ. αἱ ἀκτῖνες οἱ κτένες
Γεν. τῆς ἀκτίνος τοῦ κτενός	τῶν ἀκτίνων τῶν κτενῶν
Δοτ. τῇ ἀκτίνι τῷ κτενί	ταῖς ἀκτίσι τοῖς κτεσὶ
Αἰτ. τὴν ἀκτίνα τὸν κτένα	τάς ἀκτίνας τοὺς κτένας
Κλ. ὃ ἀκτίς ὃ κτεῖς	ὃ ἀκτῖνες ὃ κτένες

Δυσκ. ὄν. καὶ Αἰτ. τῶ ἀκτῖνε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν ἀκτίνοι.

§ 114. α') Πάντα τὰ εἰς -ις -ινος ὀνόματα ἔχουν τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηριστικοῦ φωνῆεν ι μακρόν: δελφίς—δελφίνος, Ἐλενσίς—Ἐλενσίνοσ, ἡ ἴς—αἱ ἴνες, ἡ ὄϊς—αἱ ὄϊνες.

β') Τοῦ ὀνόματος κτεῖς ὁ χαρακτηριστὴρ ν εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀποβάλλεται μετ' ἀντεκτάσεως (κτενός=κτεῖς), εἰς δὲ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἄνευ ἀντεκτάσεως (κτενοῖ=κτεσὶ)· (βλ. § 45, Σημ.).

§ 115. β') Ἀκατάληκτα

Ἐν. ὄν. ὁ σολῆν ποιμῆν	Πλ. οἱ σολῆν-ες ποιμέν-ες
Γεν. τοῦ σολῆν-ος ποιμέν-ος	τῶν σολῆν-ων ποιμέν-ων
Δοτ. τῷ σολῆν-ι ποιμέν-ι	τοῖς σολῆ-σι ποιμέ-σι
Αἰτ. τὸν σολῆν-α ποιμέν-α	τοὺς σολῆν-ας ποιμέν-ας
Κλ. ὃ σολῆν ποιμῆν	ὃ σολῆν-ες ποιμέν-ες

Δυσκ. ὄν. κ. Αἰτ. τῶ σολῆν-ε. Γεν. κ. Δοτ. τοῖς σολῆν-οιν.

Ἐν. ὄν. ὁ ἀγῶν ἡγεμῶν γείτων	ἡγεμῶν γείτων
Γεν. τοῦ ἀγῶν-ος ἡγεμόν-ος γείτον-ος	ἡγεμόν-ος γείτον-ος
Δοτ. τῷ ἀγῶν-ι ἡγεμόν-ι γείτον-ι	ἡγεμόν-ι γείτον-ι
Αἰτ. τὸν ἀγῶν-α ἡγεμόν-α γείτον-α	ἡγεμόν-α γείτον-α
Κλ. ὃ ἀγῶν ἡγεμῶν γείτον	ἡγεμῶν γείτον
Πλ. ὄν. οἱ ἀγῶν-ες ἡγεμόν-ες γείτον-ες	ἡγεμόν-ες γείτον-ες
Γεν. τῶν ἀγῶν-ων ἡγεμόν-ων γεινόν-ων	ἡγεμόν-ων γεινόν-ων
Δοτ. τοῖς ἀγῶ-σι ἡγεμό-σι γείτο-σι	ἡγεμό-σι γείτο-σι
Αἰτ. τοὺς ἀγῶν-ας ἡγεμόν-ας γείτον-ας	ἡγεμόν-ας γείτον-ας

Δοτ. ὄν. κ. Αἰτ. τῶ ἀγῶν-ε. Γεν. κ. Δοτ. τοῖν ἀγῶν-οιν.

§ 116. Τὰ εἰς -ην καὶ τὰ εἰς -ων ὀνόματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις· α') εἰς τὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἑνὸς θέματος: σωλῆν—σωλή-ρος, λειχήν—λειχήνρος, σφῆν—σφηνός, Ἐλλήν—Ἐλλήνος κτλ. ἀγών—ἀγώνρος, καύσων—καύσωνρος, Σόλων—Σόλωνρος κτλ.

β') Εἰς τὰ σχηματιζόμενα ἐκ δύο θεμάτων, ἤτοι ἐκ θέματος μακροῦ, λήγοντος εἰς -ην- καὶ εἰς -ων-, καὶ ἐκ θέματος βραχέος, λήγοντος εἰς -εν- καὶ εἰς -ον-: ποιμῆν—ποιμένος, ἀρχήν—ἀρχέρος, φρήν—φρενός κτλ. ἡγεμῶν—ἡγεμόνος, ἀηδῶν—ἀηδόρος, Στρομῶν—Στρομόνος, Ἰάσων—Ἰάσονος κτλ.

Σημ. Τὰ εἰς -ην—ενος καὶ -ων—ονος εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζονται ἄνευ ἀντεκτάσεως: ποιμένοι=ποιμέσι, δαίμονσι=δαίμοσι (βλ. § 45 Σημ.)

§ 117. Κατὰ τὰ εἰς -ην γεν. -ηρος σχηματίζονται τὰ εἰς -αν γεν. -ανος: ὄν. ὁ παιάν, γεν. τοῦ παιᾶ-ρος, δοτ. τῷ παιᾶν-ι, αἰτ. τὸν παιᾶν-α, κλ. ᾧ παιάν. Πληθ. ὄν. οἱ παιᾶν-ες, γεν. τῶν παιᾶ-ρων, δοτ. τοῖς παιᾶ-σι, αἰτ. τοὺς παιᾶ-ρας.

Ὁμοίως κλίνεται Αἰνιάν—Αἰνιᾶνος, Ἀζαρᾶν—Ἀζαρᾶνος.

§ 118. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος γεν. -ους.

Ἐν. ὄν. τὸ γένος	Πλ. τὰ γένη (γένεσ-α)
Γεν. τοῦ γένους (γένεσ-ος)	τῶν γενῶν (γενέσ-ων)
Δοτ. τῷ γένει (γένεσ-ι)	τοῖς γένεσι (γένεσ-σι)
Αἰτ. τὸ γένος	τὰ γένη
Κλ. ᾧ γένος	ᾧ γένη

§ 119. Σιγμόληκτα εἰς -ης γεν. -ους κύρια ὀνόματα.

Ἐνικὸς ὄν. ὁ Σωκράτης	Ἡρακλῆς
Γεν. τοῦ Σωκράτους (Σωκράτεσ-ος)	Ἡρακλέους
Δοτ. τῷ Σωκράτει (Σωκράτεσ-ι)	Ἡρακλεῖ
Αἰτ. τὸν Σωκράτη (Σωκράτεσ-α)	Ἡρακλέα
Κλ. ᾧ Σώκρατες	Ἡρακλείς

§ 120. Περὶ τῶν εἰς -ος γεν. -ους καὶ τῶν εἰς -ης γεν. -ους:

α') Τὰ εἰς -ος οὐδέτερα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -ος- (γενος-) καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -εσ- (γενεσ-).

β') Τὰ εἰς -ης κύρια ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος μακροῦ (Σωκράτησ-) καὶ ἐκ θέματος βραχέος (Σωκράτεσ-).

γ') Ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα συναίρουντά (βλ. § 33).

δ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὰ συμπύπτοντα δύο σ ἀπλοποιοῦνται: *γένεσ-σι* = *γένεσι*.

Σημ. Τὰ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς-ος οὐδέτερον συμπύπτοντα φωνήεντα *ε+ω* ἐνίοτε μένουσιν ἀσυναίρετα: τὰ *ἀνθη*—τῶν *ἀνθέων*, τὰ *χελη*—τῶν *χειλέων*, τὰ *ὄρη*—τῶν *ὄρέων* κ. ὄρων, τὰ *κέρδη*—τῶν *κερθέων* κ. *κερδῶν*.

§ 121. α') τὰ εἰς -κλής ὀνόματα συναίρουνται εἰς πάσας τὰς πτώσεις, προκύπτουν δὲ ἐξ ἀσυναιρέτων εἰς -κλήης.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ γίνονται δύο συναιρέσεις: *Ἡρακλέε-σι* = *Ἡρακλέει* = *Ἡρακλεῖ*, *Ἡρακλέε-σεσ* = *Ἡρακλέεις* = *Ἡρακλεῖς*.

γ') Εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα *ε+α* συναίρουνται εἰς *α* μακρόν· τὰ ἐκ νέου συμπύπτοντα *ε+ᾶ* εἴτε μένουσιν ἀσυναίρετα εἴτε συναίρουνται εἰς *η*: *Ἡρακλέεσα* = *Ἡρακλέεα* = *Ἡρακλέα* καὶ *Ἡρακλήη*.

§ 122. Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἡῶς.

Ἐνικὸς	Ὀν.	ἡ	αἰδῶς	Ἡῶς
	Γεν.	τῆς	αἰδοῦς (αἰδός-ος)	Ἡοῦς (Ἡός-ος)
	Δοτ.	τῇ	αἰδοῖ (αἰδός-ι)	Ἡοῖ (Ἡός-ι)
	Αἰτ.	τὴν	αἰδῶ (αἰδός-α)	Ἡῶ (Ἡός-α)
	Κλ.	ῶ	αἰδῶς	Ἡῶς

§ 123. α') Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἡῶς σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων ἐκ μακροῦ (*αἰδωσ-*) καὶ ἐκ βραχέος (*αἰδοσ-*).

β') Ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα συναίρουνται, τὸ *ο+ο* εἰς *ου*, τὸ *ο+ι* εἰς *οι*, τὸ *ο+α* εἰς *ω*.

§ 124. Οὐδέτερα εἰς -ας.

Ἐν.	Ὀν.	τὸ	πέρας	κρέας
	Γεν.	τοῦ	πέρατ-ος	κρέως (κρέασ-ος) καὶ κρέατ-ος
	Δοτ.	τῷ	πέρατ-ι	κρέα (κρέασ-ι)
	Αἰτ.	τὸ	πέρας	κρέας

Πλ. ὄν.	τὰ	πέρατ-α	κρέα	(κρέασ-α)	καὶ	κρέατ-α
Γεν.	τῶν	περάτ-ων	κρεῶν	(κρεάσ-ων)	καὶ	κρεάτ-ων
Δοτ.	τοῖς	πέρασι	κρέασι	(κρέασ-σι)		
Αἰτ.	τὰ	πέρατ-α	κρέα			

Δυϊκ. ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ πέρατ-ε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν περάτ-οιν.

§ 125. Τὰ εἰς -ας οὐδέτερα ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -σ- (κρέασ-) καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -τ- (κρέατ-).

Σημ. 1. Κατὰ τὸ πέρας—πέρατος κλίνεται τὸ τέρας—τέρατος.

Σημ. 2. Κατὰ τὸ κρέας—κρέως καὶ κρέατος, κλίνεται τὸ κέρας—κέρωσ καὶ κέρατος, γῆρας—γῆρωσ καὶ γῆρατος.

Σημ. 3. Κατὰ τὸ κρέας=κρέωσ κλίνεται τὸ γέρας—γέρωσ.

Β'. Φωνηεντόληκτα.

§ 126. Ὄνόματα εἰς -υς γεν. -υος.

Ἐν. ὄν.	ὁ	βότρυ-υς	ἡ	κλιτύ-υς	δρυῦ-υς	οἷς
Γεν.	τοῦ	βότρυ-υος	τῆς	κλιτύ-υος	δρυ-ὸς	οἶος
Δοτ.	τῷ	βότρου-ι	τῇ	κλιτύ-ι	δρυ-ι	οἶι
Αἰτ.	τὸν	βότρου-ν	τὴν	κλιτύ-ν	δρυ-ν	οἶν
Κλ.	ῶ	βότρου	ῶ	κλιτύ	δρυῦ	οἶ

Πλ. ὄν.	οἱ	βότρου-ες	αἱ	κλιτύ-ες	δρυ-ες	οἶες
Γεν.	τῶν	βοτρυῶν	τῶν	κλιτύων	δρυῶν	οἶων
Δοτ.	τοῖς	βότρου-σι	ταῖς	κλιτύ-σι	δρυ-σὶ	οἶσιν
Αἰτ.	τοὺς	βότρους	τάς	κλιτύς	δρυῦς	οἶς

Δυϊκ. ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ βότρου-ε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν βοτρυῶν.

§ 127. α') Ἐκ τῶν εἰς -υς γεν. -υος ὀνομάτων τὰ ἀρσενικά μῆς καὶ σῆς καὶ τὰ θηλυκὰ δρυῦς καὶ δρυῶς εἰς πάντας τοὺς ἰσοσυλλάβους τύπους ἔχουν τὸ υ μακρὸν καὶ περισπῶνται, εἰς δὲ τοὺς περιτοσυλλάβους τὸ υ γίνεται βραχύ: ἡ δρυῦς—τὴν δρυῶν—τάς δρυῦς, ἀλλὰ αἱ δρυῖες, τῆς δρυῖος.

Σημ. Τὰ ὀνόματα ἰχθύς καὶ ὄσφης ὀρθογραφοῦνται καὶ ἰχθύς καὶ ὄσφης.

β') Πάντα τὰ ὀξύτονα εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ περισπῶνται: τὰς κλιτύς, τὰς δρυῖς.

¹ Ἡ ὀνομαστικὴ πληθ. κρέα ἔχει τὸ α βραχύ, ἂν καὶ προέρογεται ἐκ συναϊρέσεως, οἱ δὲ ἐκ θέματος κρεατ- τύποι εἶναι ἀδόκιμοι.

§ 128. Ὄνόματα εἰς -εὐς γεν. -εὼς

Ἑν.	Ὄν. ὁ βασιλεὺς	Ἐρετριεὺς
Γεν.	τοῦ βασιλέως	Ἐρετριέως καὶ Ἐρετριῶς
Δοτ.	τῷ βασιλεῖ (βασιλεί)	Ἐρετριεῖ
Αἰτ.	τὸν βασιλέα	Ἐρετριέα καὶ Ἐρετριᾶ
Κλ.	ὃ βασιλεῦ	Ἐρετριεῦ
Πλ.	Ὄν. οἱ βασιλεῖς (βασιλέ-ες)	Ἐρετριεῖς
Γεν.	τῶν βασιλέων	Ἐρετριέων καὶ Ἐρετριῶν
Δοτ.	τοῖς βασιλεῦσι	Ἐρετριεῦσι
Αἰτ.	τοὺς βασιλέας καὶ βασιλεῖς	Ἐρετριέας -ᾶς καὶ Ἐρετριεῖς

Λυζ. Ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ βασιλεῖ. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν βασιλέ-οιν.

§ 129. α') Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς -εὐς ὀνομάτων σηματοῖται μὲ τὴν κατάληξιν -ως: βασιλέ-ως, ἰππέ-ως (βλ. § 47).

β') Ὁ χαρακτηριστὸς *v* πρὸ τοῦ φωνήεντος τῆς καταλήξεως ἀποβάλλεται: βασιλεὺς-ως=βασιλέως, βασιλεὺς-ι=βασιλεῖ (βλ. § 59 β').

γ') Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα $\epsilon + \iota$ καὶ $\epsilon + \epsilon$ συναιροῦνται εἰς ϵ .

Σημ. Εἰς τὰ -εὐς κύρια ὀνόματα συναιροῦνται πολλάκις καὶ τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα $\epsilon + \omega = \omega$, $\epsilon + \alpha = \alpha$, ἔαν πρὸ τοῦ ϵ ὑπάρχῃ φωνῆεν: τοῦ Πειραιέως=Πειραιῶς, τοῦ Εὐβοιέως=Εὐβοῖως, τὸν Εὐβοέα=Εὐβοῖα, τῶν Ἀλιέων (κύρ. ὄν.)=Ἀλιῶν, τοὺς Ἀλιέας=Ἀλιᾶς κτλ.

§ 130. Ὄνόματα εἰς -ις γεν. -εὼς καὶ -υς γεν. -εὼς

Ἑν.	Ὄν. ἡ πόλις	πρᾶξις	ὁ πῆχυς
Γεν.	τῆς πόλεως	πράξεως	τοῦ πήχεως
Δοτ.	τῇ πόλει (πόλε-ι)	πράξει	τῷ πήχει (πήχε-ι)
Αἰτ.	τὴν πόλι-ν	πρᾶξι-ν	τὸν πῆχυ-ν
Κλ.	ὃ πόλι	πρᾶξι	ὃ πῆχυ
Πλ.	Ὄν. αἱ πόλεις (πόλε-ες)	πράξεις	οἱ πήχεις (πήχε-ες)
Γεν.	τῶν πόλεων	πράξεων	τῶν πήχεων
Δοτ.	ταῖς πόλε-σι	πράξε-σι	τοῖς πήχε-σι
Αἰτ.	τὰς πόλεις	πράξεις	τοὺς πήχεις

Λυζ. Ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ πόλει. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν πόλε-οιν.

Ἐν. ὄν. τὸ ἄστν	Πλ. τὰ ἄστη (ἄστε-α)
Γεν. τοῦ ἄστεως	τῶν ἄστειων
Δοτ. τῷ ἄστει (ἄστε-ι)	τοῖς ἄστε-σι
Αἰτ. τὸ ἄστν	τὰ ἄστη

Δυϊκ. ὄν. κ. Αἰτ. τὸ ἄστει. Γεν. κ. Δοτ. τοῖν ἄστέαιν.

§ 131. α') Τὰ εἰς *-ις* γεν. *-εως* ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς *-ι-* (πολι-), καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς *-ε-* (πολε-),

β') Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν *-ως*, (βλ. § 47, α').

γ') Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, ἂν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι μακρά.

δ') Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα *ε+ι* καὶ *ε+ε* συναίρουνται εἰς *ει*.

§ 132. Ὁμοίως μὲ τὰ εἰς *-ις* γεν. *-εως* σχηματίζονται τὰ ὀνόματα *πῆχυς* καὶ *ἄστν* τὸ θέμα αὐτῶν λήγει εἰς *-υ-* (πηχυ-) καὶ εἰς *-ε-* (πηχε-). Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα *ε+α* συναίρουνται εἰς *η*.

Κατὰ τὸ *πῆχυς*—*πήχεως* κλίνεται τὸ *πέλεχυς*—*πελέκεως* καὶ τὸ *πρέσβυς*—*πρέσβεως* τὸ δὲ *ἄστν* εἶναι μοναδικόν.

§ 133. Τὸ ὄνομα *ἐγγεχυς* κλίνεται εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ *βότρυς* (γεν. τοῦ *ἐγγέλυ-ος* κτλ), εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν κατὰ τὸ *πῆχυς* (οἱ *ἐγγέλεις* γεν. τῶν *ἐγγέλειων* κλπ.).

§ 134. Ὄνόματα εἰς *-ως* γεν. *-ωος*.

Ἐν. ὄν. ὁ ἥρω-ς Τρωῶς	Πλ. οἱ ἥρω-ες Τρωῶ-ες
Γεν. τοῦ ἥρω-ος Τρωῶ-ος	τῶν ἥρώ-ων Τρώων
Δοτ. τῷ ἥρω-ι Τρω-ῖ	τοῖς ἥρω-σι Τρω-σὶ
Αἰτ. τὸν ἥρω-α Τρωῶ-α	τοὺς ἥρω-ας Τρωῶ-ας
Κλ. ὃ ἥρω-ς Τρωῶς	ὃ ἥρω-ες Τρωῶ-ες

Δυϊκ. ὄν. καὶ Αἰτ. τῷ ἥρω-ε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν ἥρώ-οιν.

§ 135. Τὰ μοναδικὰ ὀνόματα *βοῦς*, *γραῦς*, *ναῦς*.

Ἐν. ὄν. ὁ βοῦ-ς ἡ γραῦ-ς ναῦ-ς	
Γεν. τοῦ βο-ός τῆς γρα-ός γεός	
Δοτ. τῷ βο-ῖ τῆ γρα-ῖ νη-ῖ	
Αἰτ. τὸν βοῦ-ν τὴν γραῦ-ν ναῦ-ν	
Κλ. ὃ βοῦ ὃ γραῦ ναῦ	

Πλ. ὄν.	οἱ	βό-ες	αἱ	γρᾱ-ες	νῆ-ες
Γεν.	τῶν	βο-ῶν	τῶν	γρα-ῶν	νε-ῶν
Δοτ.	τοῖς	βου-σὶ	ταῖς	γραυ-σὶ	ναυ-σὶ
Αἰτ.	τοῦς	βοῦς	τάς	γραῦς	ναῦς

Δυνί. ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ βόε. Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν βο-οῖν.

§ 136. Ὀνόματα εἰς -ω γεν. -οῦς.

ὄν.	ἡ	πειθὼ	Λητὼ
Γεν.	τῆς	πειθοῦς (πειθό-ος)	Λητοῦς
Δοτ.	τῇ	πειθοῖ (πειθό-ι)	Λητοῖ
Αἰτ.	τὴν	πειθὼ (πειθό-α)	Λητὼ
Κλ.	ῶ	πειθοῖ	Λητοῖ

§ 137. α') Τὰ εἰς -ω γεν. -οὺς ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ (πειθω-) καὶ ἐκ βραχέος (πειθο-).

β') Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ο + ο συναιροῦνται εἰς ου, ο + ι εἰς οι, ο + α εἰς ω.

γ') Ἡ αἰτιατικὴ κατ' ἐξαιρέσειν ὀξύνεται, ἂν καὶ τὸ τονιζόμενον φωνὴν προῆλθεν ἐκ συναιρέσεως.

δ') Ἡ κλητικὴ λήγει ἀνωμάλως εἰς -οι καὶ περισπᾶται.

ε') Πληθυντικὸν ἀριθμὸν δὲν ἔχουν πλὴν τοῦ λεχώ, τὸ ὁποῖον ἔχει πληθυντικὸν κατὰ τὰ δευτερόκλιτα: αἱ λεχοὶ—τῶν λεχῶν κτλ.

§ 138. Καταλήξεις.

Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
Ἐν. ὄν.	-ς ἢ —	Πλ. ὄν.	-ες —α
Γεν.	-ος —ος	Γεν.	-ων —ων
Δοτ.	-ι —ι	Δοτ.	-σι —σι
Αἰτ.	-α ἢ -ν —	Αἰτ.	-ας ἢ -νς —α
Κλ.	-ς ἢ —	Κλ.	-ες —α

Δυνί. ὄν. κ. Αἰτ. -ε. Γεν. κ. Δοτ. -οιν.

Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων.

§ 139. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουν τὰς ἀνάς καταλήξεις.

§ 140. Αἱ καταλήξεις τῆς τρίτης κλίσεως -ι, -α, -ας εἶναι βραχεῖαι: τῇ αἰσθῆτι—τὴν αἰσθῆτα—τάς αἰσθῆτας.

§ 141. Ἐὰν τὸ ὄνομα σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, τῶν ὁποίων τὸ μὲν εἶναι μακρόν, τὸ δὲ βραχύ, ἡ ὀνομαστικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος: *γέρων—γέροντος, ῥήτωρ—ῥήτορος, αἰθῆρ—αἰθέρος, λιμὴν—λιμένος, γείτων—γείτονος, πειθῶ—πειθοῦς.*

§ 142. Πάντα τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν πρὸ τῆς καταλήξεως τὸ φωνῆεν *ε*, λήγουν εἰς τὴν γενικὴν εἰς *-εως*: *τῆς πόλεως, τοῦ βασιλέως, τοῦ πήχεως, τοῦ ἄστεως.*

§ 143. Τῶν ὀνομάτων, τῶν ὁποίων ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει εἰς *-εις*, ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει ἐπίσης εἰς *-εις*: *αἱ πόλεις—τὰς πόλεις, οἱ πήχεις—τοὺς πήχεις, οἱ βασιλεῖς—τοὺς βασιλεῖς.*

Σημ. Τῶν εἰς *-εως* ὀνομάτων ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει συνηθέστερον εἰς *-εας*: *τοὺς βασιλέας, τοὺς ἰαπέας.*

§ 144. Ἡ κλητικὴ τῶν φωνηεντολήκτων γενικῶς σχηματίζεται ἄνευ *ς*: *ὦ βότρυ, ὦ δροῦ, ὦ βασιλεῦ, ὦ πόλι, ὦ πῆχυν, ὦ βοῦ, ὦ ναῦ κλπ.* Ἐξαιρεῖται τὸ ἥρωσ καὶ τὰ κατ' αὐτὸ κλινόμενα.

§ 145. Ἡ κλητικὴ τῶν συμφωνολήκτων ὀνομάτων γενικῶς εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: *ὁ κόραξ—ὦ κόραξ, ὁ ἄραυ—ὦ ἄραυ, ὁ πένης—ὦ πένης, ὁ ἱμάς—ὦ ἱμάς, ὁ Πλάτων—ὦ Πλάτων, ὁ κανὼν—ὦ κανὼν, ὁ ποιμὴν—ὦ ποιμὴν, ὁ μάργυς—ὦ μάργυς.*

α') Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὴν κλητικὴν ἄνευ *-ς* τὰ βαρύτερα εἰς *-ις* γεν. *-ιδος* καὶ *-ας* γεν. *-αντος*: *ἡ νεῆις—ὦ νεῆνι, ἡ Ἄρτεμις—ὦ Ἄρτεμι, ὁ γίγας—ὦ γίγαν, ὁ Κάλχας—ὦ Κάλχαν.*

β') Ἐπίσης ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὴν κλητικὴν ἐκ τοῦ βραχέος θέματος:

1) τὰ εἰς *-ων* γεν. *-ονος* βαρύτερα, τὰ εἰς *-ων* γεν. *-οντος* καὶ τὰ εἰς *-ωρ* γεν. *-ορος*: *ὁ δαίμων—ὦ δαίμων, ὁ Ἰάσων—ὦ Ἰάσον, ὁ γέρων—ὦ γέρον, ὁ Εὐθυμέδων—ὦ Εὐθυμέδων, ὁ ῥήτωρ—ὦ ῥήτορ, ὁ Ἐκτωρ—ὦ Ἐκτορ.*

2) τὰ σιγμόληκτα κύρια ὀνόματα: *ὁ Σωκράτης—ὦ Σώκρατες, ὁ Ἡράκλῆς—ὦ Ἡράκλεις (Ἡράκλε-ες).*

3) τὰ συγκοπτόμενα πλὴν τοῦ γαστήρ (βλ. κατωτέρω).

§ 146. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων ὁ τόνος φυλάττεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἐπὶ τῆς συλλαβῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, ἐὰν ἐπιτρέπη ἡ λήγουσα: *ὁ κόραξ—τοῦ κόρακος—οἱ κόρακες, ἀλλὰ τῶν κοράκων.* Ἐξαιροῦνται:

α') Τὰ μονοσύλλαβα, τῶν ὁποίων ὁ τόνος καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ: *μῆν—μηνός—μηνὴ—μηνῶν—μηνσί, βοῦς—βοός—βοῦ—βοῶν—βουσί.*

Σημ. Μονοσύλλαβον τινῶν ὁ τόνος εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ φυλάττεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης: *δάς—δάδων, παῖς—παίδων, Τρώς—Τρώων, οὖς—ῶτων, φῶς—φώτων.*

β') Τὰ εἰς -ης γεν. -ους κύρια ὀνόματα, τῶν ὁποίων ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τονίζεται ὅσον εἶναι δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης: *ὦ Σώκρατες, ὦ Ἡράκλεις.*

Σημ. Τοῦ ὀνόματος Ἀγαμέμνων ἡ κλητικὴ εἶναι Ἀγάμεμνον.

γ') Τὰ συγκοπτόμενα, περὶ τῶν ὁποίων παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

1) Εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ ὁ τόνος καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, τοῦ δὲ ὀνόματος ἀνῆρ καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ: *τοῦ πατρὸς—τῷ πατρί, τοῦ ἀνδρός—τῷ ἀνδρὶ—τῶν ἀνδρῶν.*

Ἐξαίρεται τὸ ὄνομα Δημήτηρ, τοῦ ὁποίου ὁ τόνος ἀναβιβάζεται εἰς ὅλας τὰς ἄλλας πτώσεις: *τῆς Δήμητρος—τῇ Δήμητρι.*

2) Εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ ὁ τόνος ἀναβιβάζεται πλὴν τοῦ γαστήρ: *ὦ πάτερ, ὦ θύγατερ, ὦ ἄνερ, ὦ Δήμητερ.* Κατὰ ταῦτα ἡ κλητικὴ τοῦ σωτήρ: *ὦ σῶτερ.*

3) Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται πάντα τὰ συγκοπτόμενα ἐπὶ τῆς παραληγούσης: *τοῖς πατράσι, ταῖς μητράσι.*

4) Τῶν ὀνομάτων μήτηρ καὶ θυγάτηρ ὁ τόνος γενικῶς καταβιβάζεται: *τὴν μητέρα—αἱ μητέρες, τὴν θυγάτηρα—αἱ θυγατέρες.*

5) Τοῦ ὀνόματος ἀνῆρ ὁ τόνος ἀναβιβάζεται κατὰ τὰ μονοσύλλαβα: *τὸν ἄνδρα—οἱ ἄνδρες—τοὺς ἄνδρας* (πβ. *μῆνα—μῆνες—μῆνας*).

§ 147. Τὰ μονοσύλλαβα *βοῦς, γρᾶς, ραῦς, δοῦς, μῦς, σῦς, οὖς, φῶς, πῦρ, παῖς* καὶ *Θροῦξ* περισπῶνται. Ἐκ τούτων τὸ *φῶς*, τὸ *παῖς* καὶ τὸ *Θροῦξ* προῆλθον ἐκ συναϊρέσεως: *φᾶος, πάις, Θροῦξι.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

§ 148. Ἐτερογενῆ λέγονται οὐσιαστικά τινά, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν κλίνονται καὶ καθ' ἕτερον (κατὰ διάφορον) γένος ἢ μόνον καθ' ἕτερον γένος: *ὁ δεσμός—οἱ δεσμοὶ* καὶ

τὰ δεσμά, τὸ στάδιον—οἱ στάδιοι καὶ τὰ στάδια, ὁ λύχνος—οἱ λύχνοι καὶ τὰ λύχνα, ὁ σταθμὸς—οἱ σταθμοὶ καὶ τὰ σταθμά, ὁ σῖτος—τὰ σῖτα' πβλ. τῆς λαλουμένης ὁ βάτος—τὰ βάτα, ὁ βράχος—τὰ βράχια, ὁ χρόνος—τὰ χρόνια.

§ 149. **Διπλογενῆ** λέγονται οὐσιαστικά τινα ἐμφανιζόμενα ὑπὸ δύο γένη μετὰ τὴν αὐτὴν ἢ διάφορον σημασίαν: ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, ὁ ναῦλος καὶ τὸ ναῦλον, ὁ ὄροφος καὶ ἡ ὄροφή, ὁ ὄχθος καὶ ἡ ὄχθη, ὁ θάλαμος καὶ ἡ θαλάμη, ὁ κάλαμος καὶ ἡ καλάμη, ὁ πέτρος καὶ ἡ πέτρα' πβλ. τὰ κοινὰ ὁ ἄμμος καὶ ἡ ἄμμος, ὁ χιτύπος καὶ τὸ χιτύπος, ὁ θέρος καὶ τὸ θέρος.

§ 150. **Ἐτερόκλιτα** λέγονται οὐσιαστικά τινα, τὰ ὅποια ἐκ τῆς αὐτῆς ὀνομαστικῆς κλίνονται εἰς τινὰς πτώσεις καὶ καθ' ἑτέραν (κατὰ διάφορον) κλίσιν, ἥτοι ἔχουν καὶ δευτέρον τύπον παρὰ τὸν κανονικόν, εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς:

α') Πάντα τὰ εἰς -ης γεν. -ους παροξύτονα κύρια ὀνόματα τούτων ἢ αἰτιατικῆ τοῦ ἐνικοῦ καὶ ὅλος ὁ πληθυντικὸς κλίνεται καὶ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν: τὸν Σωκράτη καὶ Σωκράτην, οἱ Σωκράταις καὶ Σωκράται, τοὺς Σωκράταις καὶ Σωκράτας.

β') Τὸ ὄνομα *Οιδίπους*, τοῦ ὁποίου ἡ γεν. εἶναι *Οιδίποδος* καὶ *Οιδίπου*, ἡ δὲ αἰτ. τὸν *Οιδίποδα* καὶ *Οιδίπουν*: τὰ ἄλλα εἰς -πουε σύνθετα μόνον εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἶναι ἀνώμαλα: τὸν *τριπόδα* καὶ *τριπόυν*, τὸν *πολύποδα* καὶ *πολύπουν* (πρβ. § 103, β').

γ') Τὸ ὄνομα *νίος*, τοῦ ὁποίου ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ ὅλος ὁ πληθυντικὸς (καὶ δυνικός) κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν (κατὰ τὸ ἡδύς): τοῦ *νίεος*, τῷ *νίει*,—Πλ. οἱ *νίεις*, τῶν *νίεων*, τοῖς *νίεσιν*, τοὺς *νίεις*.

δ') Τὸ ὄνομα *Θαλῆς*, τοῦ ὁποίου αἱ πλάγια πτώσεις κλίνονται καὶ κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν: τοῦ *Θαλοῦ* καὶ *Θάλητος*, τῷ *Θαλῆ* καὶ *Θάλητι*, τὸν *Θαλῆν* καὶ *Θάλητα*.

ε') Τοῦ ὀνόματος *χρῶς* (ὄ), τοῦ ὁποίου ἡ δοτ. εἶναι τῷ *χρωῖ* καὶ *χρωῖ*.

§ 151. **Μεταπλαστικά** λέγονται οὐσιαστικά τινα, τὰ ὅποια σηματοῦνται εἰς τινὰς πτώσεις κατὰ μεταπλασμὸν τοῦ θέματος τῆς ὀνομαστικῆς, εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς:

α') γυνή (ἡ), γυναικός, γυναικί, γυναικία, ὦ γύναι γυναικες, γυναικῶν, γυναιξί, γυναικίας (ὡς ἐξ ὀνομαστικῆς γύναιξ)

β') Τὰ οὐδέτερα γόνυ—γόνατος, δόρυ—δόρατος, ὕδωρ—ὑδατος, δέλεαρ—δελέατος, ἥπαρ—ἥπατος, φρέαρ—φρέατος (ὡς ἐξ ὀνομαστικῆς ληγούσης εἰς -α ἢ -ας : ὕδα ἢ ὕδας).

γ') μάρτυς (ὁ, ἡ), μάρτυρος κτλ. ὦ μάρτυς, μάρτυρες κτλ. τοῖς μάρτυσι (οἱ μετὰ τοῦ ρ τύποι ὡς ἐξ ὀνομαστικῆς μάρτυρ).

δ') πῦρ (τό), πυρός κτλ. πυρά, πυρῶν, πυροῖς (ὁ πληθυντικὸς κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν)

ε') Ἀπόλλων (ὁ), Ἀπόλλωνος κτλ. αἶτ. τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἀπόλλω, κλ. ὦ Ἀπολλόν. Ποσειδῶν (ὁ) Ποσειδῶνος κτλ. αἶτ. τὸν Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ κλ. ὦ Πόσειδον.

ς') κύων (ὁ, ἡ), κυνός, κυνί, κύνα, ὦ κύων κύνες, κυνῶν, κυσί, κύνας (ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ κατὰ τὸ γείτων, αἱ δὲ λοιπαὶ πτώσεις ἐκ θέματος κυν-).

ζ') Ἄρης (ὁ), γεν. Ἄρεως, δοτ. Ἄρει, αἶτ. Ἄρη καὶ Ἄρην, κλ. ὦ Ἄρες.

η') Ζεὺς (ὁ), γεν. Διός, δοτ. Δί, αἶτ. Δία, κλ. Ζεῦ.

θ') κλείς (ἡ) καὶ κλήξ, κλειδός κτλ., τὴν κλήδα καὶ κλεῖν, τὰς κλήδας καὶ κλεῖς (πρβ. § 103, β').

ι') ποῦς (ὁ), ποδός κτλ., κλητ. ποῦς (θεμ. πουδ- καὶ ποδ-).

ια') οὖς (τό), ὄτος, ὠτί, ὠτα, ὠτων, ὠσί, φῶς (τό), φωτός, φωτί, φῶτα, φώτων, φωσί (ἐκ δύο θεμάτων οὖσ- καὶ ὠτ, φωσ- καὶ φωτ-).

ιβ') χεῖρ (ἡ), χειρός, κτλ. ταῖς χερσὶ (ὡς ἐκ θέμ. χερ-).

Σημ. Εἰς τὰ μεταπλαστὰ καταλέγεται καὶ τὸ ὄνομα ἀρῆν (ὁ), γεν. ἀρῆος, δοτ. ἀρῆι, αἶτ. ἄρνα, πληθ. ὄν. ἄρνες, γεν. ἀρῶν, δοτ. ἀρνάσι, αἶτ. ἄρνας. Ἀντὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἀρῆν χρησιμεύει τὸ συνώνυμον ἀρνός.

§ 152. Ἰδιόκλητα λέγονται οὐσιαστικά τινα, τὰ ὅποια φυλάττουν τὸ φωνῆεν τῆς ληγούσης καὶ τὸν τόνον τῆς ὀνομαστικῆς εἰς ὅλας τὰς πτώσεις· εἶναι δὲ πάντα ἀρσενικά καὶ κλίνονται μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν. Τοιαῦτα εἶναι :

α') τὸ βορρᾶς (ἄλλος τύπος τοῦ βορέας-ου), τὸ ὅποιον κλίνεται ὡς ἐξῆς : ὁ βορρᾶς, τοῦ βορρᾶ, τῷ βορρᾶ, τὸν βορρᾶν, ὦ βορρᾶ.

β') τὰ σκωπτικά : ὁ τρεσᾶς—τοῦ τρεσᾶ, ὁ φαγάς—τοῦ φαγά.

γ') τὰ ἐκ συγκοπῆς ἔνεκα ὑποκορισμοῦ προερχόμενα κύρια ὀνόματα ὁ *Μηνᾶς*—τοῦ *Μηνᾶ* (ἐκ τοῦ Μηνόδωρος), ὁ *Ἀλεξᾶς*—τοῦ *Ἀλεξᾶ* (ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρος), ὁ *Φιλῆς*—τοῦ *Φιλῆ* (ἐκ τοῦ Φιλήμων), ὁ *Διονῦς*—τοῦ *Διονῦ* (ἐκ τοῦ Διονύσιος).

δ') τὰ ξενικά ὁ *Θωμᾶς*—τοῦ *Θωμᾶ*, ὁ *Μωσῆς*—τοῦ *Μωσῆ*, ὁ *Νεκῶς*—τοῦ *Νεκῶ*, ὁ *Ἰησοῦς*—τοῦ *Ἰησοῦ*.

Σημ. Ἡ κλίσις τῶν ἰδιοκλίτων ὀνομάτων ἐξηπλώθη σὺν τῷ χρόνῳ εἰς πάντα τὰ ἀρσενικά τῆς πρώτης κλίσεως· διὰ τοῦτο εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν συνήθως λέγεται ὁ *δεσπότης*—τοῦ *δεσπότη*, ὁ *στρατιώτης*—τοῦ *στρατιώτη*, ὁ *ταμίας*—τοῦ *ταμιά* κτλ. ὅπως λέγεται ὁ *Γιάννης*—τοῦ *Γιάννη*, ὁ *Κωστής*—τοῦ *Κωστή*, ὁ *Ἀνδρέας*—τοῦ *Ἀνδρέα* κτλ.

§ 153. **Ἄκλιτα** λέγονται οὐσιαστικά τινα, τῶν ὁποίων ἡ κατάληξις δὲν μεταβάλλεται κατὰ τὴν κλίσιν, εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς:

α') τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου: τὸ *ἄλφα*—τοῦ *ἄλφα*, τὸ *γάμμα*—τοῦ *γάμμα*, τὸ *δίγαμμα*—τοῦ *δίγαμμα* κτλ.

β') τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν: οἱ *δέκα ἄνδρες*—τῶν *δέκα ἄνδρῶν*, αἱ *ἑκατὸν δραχμαὶ*—τῶν *ἑκατὸν δραχμῶν* κτλ.

γ') ξενικά τινα ὀνόματα: *Ἀδάμ*, *Ἀβραάμ*, *Δαυῖδ*, *Πάσχα* κ. ἄ.

§ 154. **Ἐλλειπτικά** λέγονται οὐσιαστικά τινα, τῶν ὁποίων *ἐλείπουσιν* εἴτε ἀριθμὸς εἴτε πτώσεις, ὅθεν εἶναι:

α') Ἐλλειπτικά καὶ ἀριθμὸν:

1) Τὰ ὀνόματα τῶν ἑορτῶν: *Διονύσια*, *Ὀλύμπια*, *Παραθήγρια*, πβλ. νεώτερα *Χριστούγεννα*, *Φῶτα*.

2) Τὰ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὀνόματα πόλεων καὶ χωρῶν ἢ ἄλλα κύρια ὀνόματα: *Ἀθῆναι*, *Θῆβαι*, *Διόσκουροι* (ἢ *Διόσκοροι*).

Σημ. Τὰ ἐνικῶς ἀριθμοῦ κύρια ὀνόματα σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ α') ὅτι πολλὰ πρόσωπα, τόποι, πόλεις κτλ. ἔχουν τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ β') ὅτι ἄλλα πρόσωπα ἔχουν ἰδιότητος γνωστοῦ τινος ἢ περιωνύμου προσώπου: *Ἀριστεῖδαι*, *Περικλεῖς*, *Ἀλκιβιάδαι*, *Θερσίται*, *Ἐφιάλται*, *Χαλκίδες*, *Ὀλυμποι*, *Κηφισοί*.

3) Ὄνόματά τινα τῶν ὁποίων κατὰ φύσιν δὲν ὑπάσχει πληθυντικὸς ἀριθμὸς: *χαλκός*, *χρυσός*, *ἄργυρος*, Ὁμοίως τὸ *ἔαρ*, τὸ *νέκταρ*. ὁ *ἄηρ*, ὁ *αἰθήρ*, τὸ *γῆρας* εἶναι μόνον ἐνικῶς ἀριθμοῦ.

4) Τὸ ὄνομα *ἐτησίου* (οἱ καθ' ὄρισμένον χρόνον πνέοντες ἄνεμοι) κοιν. *μελέμια*.

β') Ἑλλειπτικά κατὰ πτώσιν:

1) Τὸ ὄνομα τὸ *ὄφελος* (ὠφέλεια) μόνον κατ' ὀνομαστ. καὶ αἰτίας:

2) Τὸ ὄνομα *μάλη* μόνον κατὰ γενικὴν εἰς τὴν φράσιν *ἐπὶ μάλης* εἰς τὴν μασχάλην.

3) Τὸ ὄνομα *ὄραρ* ἢ κατ' *ὄραρ* (καθ' ὕπνον, κοιν. *στὸν ὕπνον*, στ' ὄνειρό μου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

ΚΛΙΣΙΣ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

§ 155. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν τὰ γνωρίσματα, ἢτοι τὰς ιδιότητας τῶν οὐσιαστικῶν: *φρόνιμος μαθητής, ταχὺς ἵππος, ξηρὸς ἄρτος, θεία δικαιοσύνη*.

Πᾶν ἐπίθετον ἔχει τρία γένη: *ψυχρὸς ἄνεμος, ψυχρὰ οἰκία, ψυχρὸν ὕδωρ*.

§ 156. Τὰ ἐπίθετα ἢ ἔχουν ἰδιαιτέραν κατάληξιν δι' ἕκαστον γένος καὶ λέγονται *τρικατάληκτα*: ὁ *δίκαιος*—ἡ *δικαία*—τὸ *δίκαιον*, ἢ ἔχουν μίαν κατάληξιν διὰ τὸ ἄρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ ἄλλην διὰ τὸ οὐδέτερον καὶ λέγονται *δικατάληκτα*: ὁ *ἐπιμελής*—ἡ *ἐπιμελής*—τὸ *ἐπιμελές*.

Ὑπόχουον καὶ *μονοκατάληκτα* ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα συνήθως λέγονται ἐπὶ ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους: ὁ *ἀλαζών*—ἡ *ἀλαζών*.

Σημ. Τὸ θηλυκὸν πάντων τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων κλίνεται κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν.

Ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 157. Ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν. Ταῦτα διαιροῦνται:

α') Εἰς τὰ *ἀσυναίρετα*, ἢτοι εἰς ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων αἱ καταλήξεις φυλάττονται ἀπαθείς: ὁ *καλὸς*—ἡ *καλή*—τὸ *καλόν*.

β') Εἰς τὰ *συνηρημένα*, ἢτοι εἰς ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων αἱ καταλήξεις συναίρουσιν μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος: ὁ *χρῦσος*=*χρῦσοῦς*, ἡ *χρυσέα*=*χρῦσῆ*, τὸ *χρῦσεον*=*χρῦσοῦν*.

γ') Εἰς τὰ κλινόμενα κατὰ τὴν ἄττικὴν δευτέραν κλίσιν: ὁ καὶ ἡ ἴλεως—τὸ ἴλεων.

§ 158. Α' Ἀσυναίρετα.

α') Εἰς -ος -η -ον.

Ἐν. ὄν.	ὁ	καλὸς	ἡ	καλή	τὸ	καλὸν
Γεν.	τοῦ	καλοῦ	τῆς	καλῆς	τοῦ	καλοῦ
Δοτ.	τῷ	καλῷ	τῇ	καλῇ	τῷ	καλῷ
Αἰτ.	τὸν	καλὸν	τὴν	καλήν	τὸ	καλὸν
Κλ.	ὄ	καλῆ	ὄ	καλή	ὄ	καλὸν
Πλ. ὄν.	οἱ	καλοὶ	αἱ	καλαί	τὰ	καλά
Γεν.	τῶν	καλῶν	τῶν	καλῶν	τῶν	καλῶν
Δοτ.	τοῖς	καλοῖς	ταῖς	καλαῖς	τοῖς	καλοῖς
Αἰτ.	τούς	καλοὺς	τάς	καλάς	τὰ	καλά

β') Εἰς -ος -α -ον.

Ἐν. ὄν.	ὁ	τίμιος	ἡ	τιμία	τὸ	τίμιον
Γεν.	τοῦ	τιμίου	τῆς	τιμίας	τοῦ	τιμίου
Δοτ.	τῷ	τιμίῳ	τῇ	τιμίᾳ	τῷ	τιμίῳ
Αἰτ.	τὸν	τίμιον	τὴν	τιμίαν	τὸ	τίμιον
Κλ.	ὄ	τίμιε	ὄ	τιμία	ὄ	τίμιον
Πλ. ὄν.	οἱ	τίμοι	αἱ	τίμια	τὰ	τίμια
Γεν.	τῶν	τιμίων	τῶν	τιμίων	τῶν	τιμίων
Δοτ.	τοῖς	τιμίοις	ταῖς	τιμίαις	τοῖς	τιμίοις
Αἰτ.	τούς	τιμίους	τάς	τιμίας	τὰ	τίμια

γ') Εἰς -ος (ἄρσ. καὶ θηλ.), -ον (οὐδ.).

Ἐν. ὄν. ὁ καὶ ἡ ἴσυχος, τὸ ἴσυχον κτλ.

Πλ. ὄν. οἱ καὶ αἱ ἴσυχοι, τὰ ἴσυχια κτλ.

Σημ. Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως κλίνονται, ὅπως τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων.

§ 159. Τὰ δευτεροκλίτα ἐπίθετα τονίζονται εἰς πάντα τὰ γένη ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει ἡ λήγουσα: ὁ δίκαιος—ἡ δικαία, ἀλλὰ οἱ δίκαιοι—αἱ δίκαιαι—τῶν δικαίων (ἄρσ. καὶ θηλ.).

Τὸ θηλυκὸν τῶν ἐπιθέτων τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 164. Τὸ θηλυκὸν τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τῆς δευτέρας κλίσεως, καὶ τῶν ἀσυναϊρέτων καὶ τῶν συνηροημένων, λήγει εἰς *-η* μὲν, ἂν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σύμφωνον πλὴν τοῦ *ο*, εἰς *-α* δέ, ἂν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ *ο*: *καλὸς—καλή, χροσοῦς—χρυσή, ἀπλοῦς—ἀπλή, ἀλλὰ τίμιος—τιμία, φαιδρὸς—φαιδρά, ἀργυροῦς—ἀργυρά.* Ἐξαιρεῖται τὸ *ὄγθοος—ὄγδόη.*

§ 165. Δικατάληκτα ἐπίθετα εἶναι πάντα σχεδὸν τὰ σύνθετα ὁ καὶ ἡ ἄφθορος—τὸ ἄφθορον, ὁ καὶ ἡ ἔντιμος—τὸ ἔντιμον, ὁ καὶ ἡ περίλυπος—τὸ περίλυπον, ὁ καὶ ἡ ἔμπλεως—τὸ ἔμπλεον.

Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως.

§ 166. Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν. Ταῦτα διαιροῦνται α') εἰς τρικατάληκτα: ὁ *ταχύς—ἡ ταχεῖα—τὸ ταχύ, ὁ χαρίεις—ἡ χαρίεσσα—τὸ χαρίεν* καὶ β') εἰς δικατάληκτα: ὁ καὶ ἡ ἀληθής—τὸ ἀληθές, ὁ καὶ ἡ εὐδαίμων—τὸ εὐδαιμον.

Α' Τρικατάληκτα ἐπίθετα.

§ 167. α'. *Εἰς -υς, -εια, -υ.*

Ἐν. Ὀν. ὁ	ταχύς	ἡ	ταχεῖα	τὸ	ταχύ
Γεν. τοῦ	ταχέ-ος	τῆς	ταχειάς	τοῦ	ταχέ-ος
Δοτ. τῷ	ταχεῖ (ταχέ-ι)	τῇ	ταχεῖα	τῷ	ταχεῖ (ταχέ-ι)
Αἰτ. τὸν	ταχύ-ν	τὴν	ταχειαν	τὸ	ταχύ
Κλ. ὃ	ταχύ	ὃ	ταχεῖα	ὃ	ταχύ
Πλ. Ὀν οἱ	ταχεῖς (ταχέ-ες)	αἱ	ταχεῖαι	τὰ	ταχέ-α
Γεν. τῶν	ταχέ-ων	τῶν	ταχειῶν	τῶν	ταχέ-ων
Δοτ. τοῖς	ταχέ-σι	ταῖς	ταχειαῖς	τοῖς	ταχέ-σι
Αἰτ. τοὺς	ταχεῖς	τάς	ταχειάς	τὰ	ταχέ-α
Ἐν. Ὀν. ὁ	θῆλυς	ἡ	θήλεια	τὸ	θῆλυ
Γεν. τοῦ	θήλε-ος	τῆς	θηλείας	τοῦ	θήλε-ος
Δοτ. τῷ	θήλει (θήλε-ι)	τῇ	θηλεία	τῷ	θήλει (θήλε-ι)
Αἰτ. τὸν	θῆλυν	τὴν	θήλειαν	τὸ	θῆλυ
Κλ. ὃ	θῆλυ	ὃ	θήλεια	ὃ	θῆλυ

Πλ. Ὀν.	οἱ	θήλεις (θήλε-ες)	αἱ	θήλεια	τὰ	θήλε-α
Γεν.	τῶν	θηλέ-ων	τῶν	θηλειῶν	τῶν	θηλέ-ων
Δοτ.	τοῖς	θήλε-σι	ταῖς	θηλείαις	τοῖς	θήλε-σι
Αἰτ.	τούς	θήλεις	τάς	θηλείας	τὰ	θήλε-α

Κατὰ τὸ ταχὺς κλίνεται τὸ βαθύς, βαρὺς, γλυκύς, δασύς, εὐρύς, ἡδύς κ. ἄ., κατὰ δὲ τὸ θῆλυς κλίνεται τὸ ἡμῖνος—ἡμίσεια—ἡμῖνον.

§ 168. α') Τὰ εἰς -υς, -εἰα, -υ ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -υ (ταχυ-) καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -ε (ταχε-).

β') Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα ε+ι καὶ ε+ε συναιροῦνται εἰς ει.

§ 169. Τοῦ ἐπιθέτου ἡμῖνος πλὴν τοῦ τύπου τὰ ἡμῖσεια σχηματίζεται καὶ τύπος τὰ ἡμίση ἐκ συναιρέσεως τῶν φωνηέντων ε+α.

§ 170. β'. Εἰς -εις, -εσσα, -εν.

Ἐν. Ὀν.	ὁ	χαρίεις	ἡ	χαρίεσσα	τὸ	χαρίεν
Γεν.	τοῦ	χαρίεντ-ος	τῆς	χαριέσσης	τοῦ	χαρίεν-τος
Δοτ.	τῷ	χαρίεντι	τῇ	χαριέσση	τῷ	χαρίεντι
Αἰτ.	τὸν	χαρίεντα	τὴν	χαρίεσαν	τὸ	χαρίεν
Κλ.	ὃ	χαρίεν	ὃ	χαρίεσσα	ὃ	χαρίεν

Πλ. Ὀν.	οἱ	χαριέντες	αἱ	χαρίεσαι	τὰ	χαρίεντα
Γεν.	τῶν	χαριέντων	τῶν	χαριεσῶν	τῶν	χαριέντων
Δοτ.	τοῖς	χαρίεσι	ταῖς	χαριέσαις	τοῖς	χαρίεσι κ.λπ.

§ 171. γ'. Εἰς -ας, -αῖνα, -αν

Ἐν. Ὀν.	ὁ	μέλας	ἡ	μέλαινα	τὸ	μέλαν
Γεν.	τοῦ	μέλαν-ος	τῆς	μελαίνης	τοῦ	μέλαν-ος
Δοτ.	τῷ	μέλανι	τῇ	μελαίνῃ	τῷ	μέλανι
Αἰτ.	τὸν	μέλανα	τὴν	μελαίναν	τὸ	μέλαν
Κλ.	ὃ	μέλαν	ὃ	μέλαινα	ὃ	μέλαν

Ὀν.	οἱ	μέλανες	αἱ	μελαιναι	τὰ	μέλανα
Γεν.	τῶν	μελάνων	τῶν	μελαινῶν	τῶν	μελάνων
Δοτ.	τοῖς	μέλασι	ταῖς	μελαίταις	τοῖς	μέλασι
Αἰτ.	τούς	μέλανάς	τάς	μελαίνας	τὰ	μέλανα

Κατὰ τὸ μέλας κλίνεται τὸ τάλας—τάλαινα—τάλαν.

§ 172. α') Τὸ *νι* τοῦ θέματος τῶν εἰς *-εις*, *-εσσα*, *-εν* ἐπι-
των καὶ ὁ χαρακτηριστὴρ *ν* τοῦ μέλας καὶ τάλας εἰς μὲν τὴν ὀνομασ-
τικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀποβάλλεται μετ' ἀντεκτάσεως (*χαριεντι*==*χαρ-*
μέλανας==*μέλᾱς*), εἰς δὲ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἄνευ ἀν-
τεκτάσεως (*χαριενται*==*χαρίεσι*, *μελανοι*==*μέλᾱσι*)· πβλ. § 114, β).

β') Ὅμοίως ἄνευ ἀντεκτάσεως ἀποβάλλεται τὸ *νι* εἰς τὸ θη-
κὸν εἰς *-εσσα*: *χαριενσσα*—*χαρίεσσα* (βλ. § 45, Σημ.).

§ 173. δ'. *Εἰς -ας, -ασα, -αν*

Ἐν. Ὀν.	ὁ πᾶς	ἡ πᾶσα	τὸ πᾶν
Γεν.	τοῦ παντός	τῆς πάσης	τοῦ παντός
Δοτ.	τῷ παντί	τῇ πάσῃ	τῷ παντί
Αἰτ.	τὸν πάντα	τὴν πᾶσαν	τὸ πᾶν
Κλ.	ὃ πᾶς	ὃ πᾶσα	ὃ πᾶν
Πλ. Ὀν. καὶ Κλ.	οἱ πάντες	αἱ πᾶσαι	τὰ πάντα
Γεν.	τῶν πάντων	τῶν πασῶν	τῶν πάντων
Δοτ.	τοῖς πᾶσι	ταῖς πάσαις	τοῖς πᾶσι
Αἰτ.	τούς πάντας	τάς πάσας	τὰ πάντα

Κατὰ τὸ πᾶς κλίνεται καὶ τὸ ἅπας—ἅπασα—ἅπαν.

§ 174. ε'. *Εἰς -ων, -ουσα, -ον*

Ἐνικός ἀριθμὸς			Πληθυντικός ἀριθμὸς		
Ὀν.	ἔκων	ἐκοῦσα ἐκὼν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα
Γεν.	ἐκόντος	ἐκούσης ἐκόντος	ἐκόντων	ἐκουσῶν	ἐκόντων
Δοτ.	ἐκόντι	ἐκούσῃ ἐκόντι	ἐκοῦσι	ἐκούσαις	ἐκοῦσι
Αἰτ.	ἐκόντα	ἐκοῦσαν ἐκὼν	ἐκόντας	ἐκούσας	ἐκόντα
Κλ.	ἐκὼν	ἐκοῦσα ἐκὼν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα

Κατὰ τὸ ἐκὼν κλίνεται τὸ ἄκων—ἄκουσα—ἄκων.

§ 175. α') Τὰ ἐπίθετα πᾶς — ἅπας καὶ ἐκὼν—ἄκων σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων (*πᾶντ-* καὶ *πᾶντ-*, *ἐκωντ-* καὶ *ἐκωντ-*).

β') Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ πᾶς καὶ πᾶν σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος καὶ περισπῶνται. Αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

Σημ. Ἡ παραλήγουσα τοῦ πᾶσα εἶναι μακρὰ ἕνεκα ἀντεκτάσεως (βλ. § 45, α').

γ') Τὸ ντ τοῦ θέματος πρὸ τῆς καταλήξεως -σι ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς: *παντ-σι=πᾶσι, ἐκοι-σι=ἐκοῦσι* (βλ. § 45, α').

δ') Τοῦ πᾶς καὶ πᾶν ὁ τόνος εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ μὲν ἐνικοῦ καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ παραμένει ἐπὶ τῆς παραλγούσης: *παντός—παντί, ἀλλὰ πάντων—πᾶσι* (πβλ. § 146, α').

§ 176. Τὸ θηλυκὸν πάντων τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τῆς τρίτης κλίσεως σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -*ja* (βλ. § 60, ε').

Β'. Δικατάληκτα ἐπίθετα.

§ 177. Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι πολὺ περισσότερα τῶν τρικατάληκτων· καὶ τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν λήγουν εἰς -*ης, -ες* καὶ εἰς -*ων, -ον*.

§ 178. α'. *Εἰς -ης, -ες.*

Ἐν.	ᾠν.	ὁ	καὶ ἡ	ἄληθῆς	τὸ ἀληθές
Γεν.	τοῦ	καὶ τῆς		ἄληθοῦς (ἄληθεσ-ος)	τοῦ ἀληθοῦς
Δοτ.	τῷ	καὶ τῇ		ἄληθει (ἄληθεσ-ι)	τῷ ἀληθεῖ
Αἰτ.	τὸν	καὶ τὴν		ἄληθῆ	τὸ ἀληθές
Κλ.		ὃ		ἄληθές	ὃ ἀληθές

Πλ.	ᾠν.	οἱ	καὶ αἱ	ἄληθεῖς (ἄληθεσ-ες)	τὰ ἀληθῆ (ἄληθεσα)
-----	-----	----	--------	---------------------	-----------------------

Γεν.		τῶν		ἄληθῶν (ἄληθεσ-ων)	τῶν ἀληθῶν
Δοτ.		τοῖς	καὶ ταῖς	ἄληθέσι (ἄληθεσ-σι)	τοῖς ἀληθέσι
Αἰτ.		τούς	καὶ τὰς	ἄληθεῖς	τὰ ἀληθῆ

Ἐν.	ᾠν.	ὁ	καὶ ἡ	συνήθης	τὸ σύνηδες
Γεν.	τοῦ	καὶ τῆς		συνήθους	τοῦ συνήθους
Δοτ.	τῷ	καὶ τῇ		συνήθει	τῷ συνήθει
Αἰτ.	τὸν	καὶ τὴν		συνήθη	τὸ σύνηδες
Κλ.		ὃ		σύνηδες	ὃ σύνηδες

Πλ.	ᾠν.	οἱ	καὶ αἱ	συνήθεις	τὰ συνήθη
Γεν.		τῶν		συνήθων	τῶν συνήθων
Δοτ.		τοῖς	καὶ ταῖς	συνήθεσι	τοῖς συνήθεσι

§ 172. α') Τὸ *ντ* τοῦ θέματος τῶν εἰς *-εις*, *-εσσα*, *-εν* ἐπιθετων καὶ ὁ χαρακτηριστὴρ *ν* τοῦ μέλας καὶ τάλας εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀποβάλλεται μετ' ἀντεκτάσεως (*χαριεντ*=*χαρίει*, *μέλανς*=*μέλᾱς*), εἰς δὲ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἄνευ ἀντεκτάσεως (*χαριεντσι*=*χαρίεσι*, *μελανσι*=*μέλᾱσι*· πβλ. § 114, β).

β') Ὅμοίως ἄνευ ἀντεκτάσεως ἀποβάλλεται τὸ *ντ* εἰς τὸ θηλυκὸν εἰς *-εσσα*: *χαριενσσα*—*χαρίεσσα* (βλ. § 45, Σημ.).

§ 173. δ'. *Εἰς -ας, -ασα, -αν*

Ἔν. Ὀν.	ὁ πᾶς	ἡ πᾶσα	τὸ πᾶν
Γεν.	τοῦ παντός	τῆς πάσης	τοῦ παντός
Δοτ.	τῷ παντὶ	τῇ πάσῃ	τῷ παντὶ
Αἰτ.	τὸν πάντα	τὴν πᾶσαν	τὸ πᾶν
Κλ.	ὃ πᾶς	ὃ πᾶσα	ὃ πᾶν
Πλ. Ὀν. καὶ Κλ.	οἱ πάντες	αἱ πᾶσαι	τὰ πάντα
Γεν.	τῶν πάντων	τῶν πασῶν	τῶν πάντων
Δοτ.	τοῖς πᾶσι	ταῖς πάσαις	τοῖς πᾶσι
Αἰτ.	τοὺς πάντας	τὰς πάσας	τὰ πάντα

Κατὰ τὸ πᾶς κλίνεται καὶ τὸ ἅπας—ἅπασα—ἅπαν.

§ 174. ε'. *Εἰς -ων, -ουσα, -ον*

Ἐνικός ἀριθμὸς		Πληθυντικός ἀριθμὸς		
Ὀν. ἐκὼν	ἐκοῦσα ἐκὼν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα
Γεν. ἐκόντος	ἐκούσης ἐκόντος	ἐκόντων	ἐκουσῶν	ἐκόντων
Δοτ. ἐκόντι	ἐκούσῃ ἐκόντι	ἐκοῦσι	ἐκούσαις	ἐκοῦσι
Αἰτ. ἐκόντα	ἐκοῦσαν ἐκὼν	ἐκόντας	ἐκούσας	ἐκόντα
Κλ. ἐκὼν	ἐκοῦσα ἐκὼν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα

Κατὰ τὸ ἐκὼν κλίνεται τὸ ἄκων—ἄκουσα—ἄκων.

§ 175. α') Τὰ ἐπίθετα πᾶς — ἅπας καὶ ἐκὼν—ἄκων σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων (πᾶντ- καὶ πᾶντ-, ἐκωντ- καὶ ἐκοντ-).

β') Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ πᾶς καὶ πᾶν σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος καὶ περισπῶνται. Αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

Σημ. Ἡ παραλήγουσα τοῦ πᾶσα εἶναι μακρὰ ἕνεκα ἀντεκτάσεως (βλ. § 45, α').

γ') Τὸ ντ τοῦ θέματος πρὸ τῆς καταλήξεως -σι ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς: παντ-σι=πᾶσι, ἐκοντ-σι=ἐκοῦσι (βλ. § 45, α').

δ') Τοῦ πᾶς καὶ πᾶν ὁ τόνος εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ μὲν ἐνικοῦ καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ παραμένει ἐπὶ τῆς παραληγούσης: παντός—παντί, ἀλλὰ πάντων—πᾶσι (πβλ. § 146, α').

§ 176. Τὸ θηλυκὸν πάντων τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τῆς τρίτης κλίσεως σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ja (βλ. § 60, ε').

Β'. Δικατάληκτα ἐπίθετα.

§ 177. Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι πολὺ περισσότερα τῶν τρικαταλήκτων· καὶ τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν λήγουν εἰς -ης, -ες καὶ εἰς -ων, -ον.

§ 178. α'. Εἰς -ης, -ες.

Ἐν. ὄν.	ὁ καὶ ἡ	ἀληθῆς	τὸ ἀληθές
Γεν.	τοῦ καὶ τῆς	ἀληθοῦς (ἀληθεσ-ος)	τοῦ ἀληθοῦς
Δοτ.	τῷ καὶ τῇ	ἀληθεῖ (ἀληθεσ-ι)	τῷ ἀληθεῖ
Αἰτ.	τὸν καὶ τὴν	ἀληθῆ	τὸ ἀληθές
Κλ.	ὄ	ἀληθές	ὄ ἀληθές
Ἠλ. ὄν.	οἱ καὶ αἱ	ἀληθεῖς (ἀληθεσ-ες)	τὰ ἀληθῆ (ἀληθεσα)
Γεν.	τῶν	ἀληθῶν (ἀληθεσ-ων)	τῶν ἀληθῶν
Δοτ.	τοῖς καὶ ταῖς	ἀληθέσι (ἀληθεσ-σι)	τοῖς ἀληθέσι
Αἰτ.	τούς καὶ τὰς	ἀληθεῖς	τὰ ἀληθῆ
Ἐν. ὄν.	ὁ καὶ ἡ	συνήθης	τὸ σύνηθες
Γεν.	τοῦ καὶ τῆς	συνήθους	τοῦ συνήθους
Δοτ.	τῷ καὶ τῇ	συνήθει	τῷ συνήθει
Αἰτ.	τὸν καὶ τὴν	συνήθη	τὸ σύνηθες
Κλ.	ὄ	σύνηθες	ὄ σύνηθες
Ἠλ. ὄν.	οἱ καὶ αἱ	συνήθεις	τὰ συνήθη
Γεν.	τῶν	συνήθων	τῶν συνήθων
Δοτ.	τοῖς καὶ ταῖς	συνήθεσι	τοῖς συνήθεσι

§ 179. α') Τὰ εἰς *-ης, -ες* ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ὅπως τὰ εἰς *-ης* κύρια ὀνόματα (βλ. § 120, β' κ.έ.).

β') Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα *ε+α*, ὅταν πρὸ τοῦ *ε* ὑπάρχη *ι* ἢ *υ*, συναιροῦνται εἴτε εἰς *η* εἴτε εἰς *α* μακρόν: *ὕγέα*=*ὕγη* καὶ *ὕγᾶ*, *εὐφρέα*=*εὐφρη* καὶ *εὐφᾶ*.

γ') Τῶν βαρυτόνων ὁ τόνος φυλάττεται εἰς τὴν παραλήγουσαν καὶ ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων πτώσεων: τῶν *συνηθέων*=*συνήθων* (πρβ. § 161, α').

Σημ. Ὁμοίως κλίνεται τὸ ὄνομα *τριήρης*—*τριήρους*—ὦ *τριήρες*—τῶν *τριήρων*· τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐπίθετον «*τριήρης ναῦς*»

§ 180. β'. *Εἰς -ων, -ον.*

Ἐν. Ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	εὐδαίμονος	τοῦ	εὐδαιμόνος
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	εὐδαίμονι	τῷ	εὐδαιμονι
Αἰτ.	τὸν	καὶ	τὴν	εὐδαίμονα	τὸ	εὐδαιμον
Κλ.	ὦ			εὐδαιμον	ὦ	εὐδαιμον

Πλ. Ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	εὐδαίμονες	τὰ	εὐδαιμόνα
Γεν.	τῶν	καὶ	τῶν	εὐδαιμόνων	τῶν	εὐδαιμόνων
Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	εὐδαίμοσι	τοῖς	εὐδαιμοσι
Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	εὐδαίμονας	τὰ	εὐδαιμόνα

§ 181. Τὰ εἰς *-ων, -ον* ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ὅπως τὰ εἰς *-ων, -ονος* βαρυτόνα οὐσιαστικά (βλ. § 116, β').

§ 182. Σπανιώτερα δικαίωματα ἐπίθετα λήγουν:

α') Εἰς *-ις* (ἄρσ. καὶ θηλ.), *-ι* (οὐδ.): ὁ καὶ *εὐελπις*—τὸ *εὐελπι*, γεν. τοῦ *εὐέλπιδος*, ὁ καὶ ἡ *φιλόπολις*—τὸ *φιλόπολι*, γεν. τοῦ *φιλόπολιδος*, κλίνονται δὲ κατὰ τὸ *τρόπις -ιδος*.

β') Εἰς *-υς* (ἄρσ. καὶ θηλ.) *-υ* (οὐδ.): ὁ καὶ ἡ *ἄδακρυς*—τὸ *ἄδακρυ*, γεν. τοῦ *ἄδάκρυος*, κλίνονται δὲ κατὰ τὸ *βότρυς -υος*.

γ') Εἰς *-ωρ* (ἄρσ. καὶ θηλ.), *-ορ* (οὐδ.), ὁ καὶ ἡ *ἄπατωρ*—τὸ *ἄπατωρ*, γεν. τοῦ *ἄπάτωρος*, κλίνονται δὲ κατὰ τὸ *ῥήτωρ -ορος*.

δ') Εἰς *-πους* (ἄρσ. καὶ θηλ.) *-πουν* (οὐδ.) σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ *πούς*, ὁ καὶ ἡ *δίπους*—τὸ *δίπουν*, γεν. τοῦ *δίποδος*, αἰτ. τὸν *δίποδα* καὶ *δίπουν* (πρβ. § 150, β').

ε') Ἰδίαν τάξιν ἀποτελοῦν σύνθετά τινα ἐπίθετα, τῶν ὁποίων δευτέρον συνθετικὸν εἶναι τὸ πῆχυσ, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

Ἐνικ.	᾽Ον.	ὁ	καὶ ἡ	δίπηχυς	τὸ	δίπηχυν
	Γεν.	τοῦ	καὶ τῆς	διπήχεος	τοῦ	διπήχεος
	Δοτ.	τῷ	καὶ τῇ	διπήχει	τῷ	διπήχει
	Αἰτ.	τὸν	καὶ τὴν	δίπηχυν	τὸ	δίπηχυν
Πληθ.	᾽Ον.	οἱ	καὶ αἱ	διπήχεις	τὰ	διπήχη (διπήχε-α)
	Γεν.	τῶν		διπήχεων	τῶν	διπήχεων κλπ.

§ 183. Τὸ μοναδικὸν ὁ καὶ ἡ ἄρρη (ἢ ἄρρη) — τὸ ἄρρη (ἢ ἄρρη)

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	καὶ ἡ	ἄρρη	τὸ	ἄρρη
	Γεν.	τοῦ	καὶ τῆς	ἄρρηος	τοῦ	ἄρρηος
	Δοτ.	τῷ	καὶ τῇ	ἄρρηι	τῷ	ἄρρηι
	Αἰτ.	τὸν	καὶ τὴν	ἄρρηα	τὸ	ἄρρη
	Κλ.	ὃ		ἄρρη	ὃ	ἄρρη
Πλ.	᾽Ον.	οἱ	καὶ αἱ	ἄρρηες	τὰ	ἄρρηα
	Γεν.	τῶν		ἄρρηνων	τῶν	ἄρρηνων
	Δοτ.	τοῖς	καὶ ταῖς	ἄρρησι	τοῖς	ἄρρησι
	Αἰτ.	τούς	καὶ τὰς	ἄρρηας	τὰ	ἄρρηα

§ 184. Τὸ ἀνόμαλον ἐπίθετον μέγας — μεγάλη — μέγα.

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	μέγας	Γ.	ἡ	μεγάλη	Β.	τὸ	μέγα	Γ.
	Γεν.	τοῦ	μεγάλου	Β.	τῆς	μεγάλης		τοῦ	μεγάλου	Β.
	Δοτ.	τῷ	μεγάλῳ	Β.	τῇ	μεγάλῃ		τῷ	μεγάλῳ	Β.
	Αἰτ.	τὸν	μέγαν	Γ.	τὴν	μεγάλην		τὸ	μέγα	Γ.
	Κλ.	ὃ	μέγα	Γ.	ὃ	μεγάλη		ὃ	μέγα	Γ.
Πλ.	᾽Ον.	οἱ	μεγάλοι	Β.	αἱ	μεγάλαι	Β.	τὰ	μεγάλα	κλ.

§ 185. Τὸ ἄρρηικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον τοῦ ἐπιθέτου μέγας εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν τύπον μοναδικόν: ὁ μέγας — τὸν μέγαν — ὃ μέγα — τὸ μέγα.

Αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὰ ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως ἐκ θέματος μεγαλο — μεγαλα.

§ 186. Τὰ ἀνώμαλα ἐπίθετα πολὺς καὶ πρῶος ἢ πρῶος.

Ἐν. ὄν. ὁ	πολὺς	ἢ	πολλή	τὸ	πολὺ
Γεν.	τοῦ πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
Δοτ.	τῷ πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
Αἰτ.	τὸν πολὺν	τὴν	πολλήν	τὸ	πολὺ
Κλ.	ὃ πολὺ	ὃ	πολλή	ὃ	πολὺ
Πλ.	ὄν. οἱ πολλοὶ	αἱ	πολλαί	τὰ	πολλὰ κτλ.
Ἐν. ὄν. ὁ	πρῶος	ἢ	πραεῖα	τὸ	πρῶον
Γεν.	τοῦ πρῶου	τῆς	πραεῖας	τοῦ	πρῶου
Δοτ.	τῷ πρῶῳ	τῇ	πραεῖα	τῷ	πρῶῳ
Αἰτ.	τὸν πρῶον	τὴν	πραεῖαν	τὸ	πρῶον
Κλ.	ὃ πρῶε	ὃ	πραεῖα	ὃ	πρῶον
Πλ.	ὄν. οἱ πρῶοι	αἱ	πραεῖαι	τὰ	πραέα
Γεν.	τῶν πραέων	τῶν	πραειῶν	τῶν	πραέων
Δοτ.	τοῖς πραέσι	ταῖς	πραεῖαις	τοῖς	πραέσι
Αἰτ.	τοὺς πρῶους	τὰς	πραεῖας	τὰ	πραέα

§ 187. Τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον τοῦ ἐπιθέτου πολὺς εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -*υς* ἐπίθετα ἐκ θέματος *πολυ-* (ὁ *ταχύς*—τὸ *ταχύ*).

Αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὰ ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως ἐκ θέματος *πολλο-πολλα-*.

§ 188. Τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον τοῦ ἐπιθέτου *πρῶος* εἰς ὅλον τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, ἔτι δὲ τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζονται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν ἐκ θέματος *πραο-*.

Αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἐκ θέματος *πραε-* κατὰ τὰ εἰς -*υς* ἐπίθετα (ὁ *ταχύς*—*ταχεῖα*—τὸ *ταχύ*).

Μονοκατάληκτα ἐπίθετα

§ 189. α') Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα λέγονται συνήθως ἐπὶ προσώπων ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους· διὰ τοῦτο καλοῦνται *διγενῆ μονοκατάληκτα*, εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς :

φυγὰς, μιγὰς, λογὰς, νέηλυσ, ἔπηλυσ, ἄπαις, ἡμιθνής, ἡμιβρώς, ἀγνώς, φιλόγελως, ἄχειρ, μακρόχειρ κ. ἄ.

β') Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ὅπως καὶ τὰ ὁμοίως λήγοντα οὐσιαστικά: φυγὰς—φυγάδος ὅπως τὸ λαμπὰς—άδος, νέηλυσ—νεήλυδος ὅπως τὸ τρόπις—ιδος, ἡμιθνής—ἡμιθνήτος ὅπως τὸ λέβης—ητος, ἀγνώς—ἀγνώτος ὅπως τὸ εἴλως—ωτος.

Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐπιθέτων.

§ 190. Ἡ κατάληξις -α τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἐπιθέτων εἶνα μακρὰ μὲν, ἂν τὸ ἄρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον, βραχεῖα δέ, ἂν εἶναι τριτοκλιτον: ἄγιος—ἀγία, ὁμοῖος—ὁμοία, ἀλλὰ ταχὺς—ταχεῖα, χαίρις—χαρίεσσα.

§ 191. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ θηλυκοῦ τῶν τριτοκλιτῶν ἐπιθέτων τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: ὁ ταχὺς—ἡ ταχεῖα—τῶν ταχειῶν, ὁ χαίρις—ἡ χαρίεσσα—τῶν χαριεσσῶν.

§ 192. α') Τὸ οὐδέτερον τῶν ἐχόντων δύο θέματα τριτοκλιτῶν ἐπιθέτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχεῖος θέματος: τὸ ἀληθές, τὸ εὐδαιμον, τὸ ἐκόν.

Ἐξαιρεῖται τὸ οὐδέτερον τοῦ πᾶς καὶ ἅπας (βλ. § 175, β').

β') Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ τοῦ οὐδέτερου τῶν εἰς -ης ὑπερδισυλλάβων βαρυτόνων καὶ τῶν εἰς -ων συνθέτων τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: τὸ σύνηθες, τὸ εὐμέγεθες, τὸ εὐγνωμον, τὸ πολύπραγμον.

Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -ωδης, -ωλης, -ηρης, τὰ ἐκ τοῦ φρῆν σύνθετα καὶ τὸ ἐπιλήσμων, τῶν ὁποίων ὁ τόνος φυλάττεται εἰς τὴν παραλήγουσαν: τὸ εὐῶδες, τὸ ἐξῶδες, τὸ ξιφῆρες, τὸ μεγαλόφρον, τὸ ἐπιλήσμων.

§ 193. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἄρσενικοῦ τῶν τριτοκλιτῶν ἐπιθέτων εἶναι ἢ αὐτὴ μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ οὐδέτερου: ὃ ταχὺ—τὸ ταχύ, ὃ χαίριον—τὸ χαίριον, ὃ εὐμέγεθες—τὸ εὐμέγεθες, ὃ ἐπιλήσμων—τὸ ἐπιλήσμων.

Ἐξαιρεῖται ἢ κλητικὴ τοῦ πᾶς καὶ ἅπας, τοῦ ἐκόν καὶ ἄκων.

§ 194. Τῶν ἐπιθέτων, τῶν ὁποίων ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει εἰς -εις, ἢ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει ἐπίσης εἰς -εις: οἱ ταχεῖς—τοὺς ταχεῖς, οἱ ἀληθεῖς—τοὺς ἀληθεῖς (πρβ. § 143).

§ 195. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ἐπιθέτων σχηματίζεται ἐν γένει, ὅπως καὶ τῶν ὁμοίως κλινομένων οὐσιαστικῶν: τὸ ἀγαθὸν—τοῖν

ἀγαθοῖν, τὸ εὖνω—τοῖν εὖνοι, τὸ εὐδαιμόνε—τοῖν εὐδαιμόνοι, τὸ ταχεῖ ἢ ταχῆ—τοῖν ταχείου, τὸ ἀληθεῖ ἢ ἀληθῆ—τοῖν ἀληθείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ.

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

§ 196. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων παράγονται ἄλλοι ἐπιθετικοὶ τύποι, οἱ ὅποιοι σημαίνουν:

α') Τὴν ιδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν παρὰ ἄλλο οὐσιαστικόν: ὁ Μιλτιάδης ἐστὶ τολμηρότερος τοῦ Καλλιμάχου· ὁ ἐπιθετικὸς τύπος *τολμηρότερος* λέγεται *συγκριτικὸν* τοῦ *τολμηρός*.

β') Τὴν ιδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς μέγιστον βαθμὸν: ὁ Μιλτιάδης ἐστὶ *τολμηρότατος*: ὁ ἐπιθετικὸς τύπος *τολμηρότατος* λέγεται *ὑπερθετικὸν* τοῦ *τολμηρός*.

Σημ. Τὸ ὑπερθετικὸν μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι εἰς δύο περιπτώσεις: α') σχετικῶς πρὸς ἄλλα ὁμοειδῆ οὐσιαστικά: ὁ Μιλτιάδης ἐστὶν ὁ *τολμηρότατος* τῶν Ἀθηναίων καὶ β') ἀσκέτως πρὸς ἄλλα οὐσιαστικά: ὁ Μιλτιάδης ἐστὶ *τολμηρότατος* Ἀθηναῖος.

§ 197. α') Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ὁμοῦ λέγονται *παραθετικά*.

β') Ὁ ἀσχετικὸς τύπος τοῦ ἐπιθέτου, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται τὰ παραθετικά λέγεται *θετικὸν* (ἢ *ἀπόλυτον*): τὸ *τολμηρός* εἶναι θετικὸν τοῦ *τολμηρότερος* καὶ *τολμηρότατος*.

Σημ. Τὸ θετικόν, τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν λέγονται καὶ *θετικὸς βαθμὸς*, *συγκριτικὸς βαθμὸς* καὶ *ὑπερθετικὸς βαθμὸς* (τοῦ ἐπιθέτου).

Α'. Ὅμαλά παραθετικά.

§ 198. Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι διὰ μὲν τὸ συγκριτικὸν *-τερος*, *-τερα* *-τερον*, διὰ δὲ τὸ ὑπερθετικὸν *-τατος*, *-τατη*, *-τατον*.

Ὅταν αἱ καταλήξεις αὗται προστεθοῦν εἰς τὸ θέμα τῶν διαφόρων ἐπιθέτων, προκύπτουν αἱ ἐξῆς καταληκτικαὶ μορφαί, τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν *τέλη*:

§ 199. α'. Τέλος **-ότερος, -ότατος** καὶ **-ώτερος, -ώτατος**.

δεινός	δεινότερος	δεινότατος
ἐνδοξός	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος
θαλερός	θαλερώτερος	θαλερώτατος

Εἰς **-ότερος, -ότατος** καὶ **-ώτερος, -ώτατος** σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων, προστιθεμένης τῆς καταλήξεως **-τερος, -τατος** εἰς τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος.

Καὶ ἂν μὲν ἡ παραλήγουσα τοῦ θετικοῦ εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά, ὁ χαρακτήρ *ο* μένει ἀμετάβλητος, ἂν δὲ ἡ παραλήγουσα τοῦ θετικοῦ εἶναι βραχεῖα, ὁ χαρακτήρ *ο* ἐκτείνεται εἰς *ω*.

Σημ. 1. Τὰ ἐπίθετα *ἀμαρὸς, ἰσχυρὸς, λιτὸς, τρανός, φλόγος* ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν· ὅθεν *ἰσχυρότερος—ἰσχυρότατος, λιτότερος—λιτότατος, τρανότερος—τρανότατος* κτλ.

Σημ. 2. Τὰ σύνθετα ἐπίθετα τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον συνθετικόν εἶναι ἐν τῶν ὀνομάτων *θυμὸς, κίνδυνος, λύπη, νίκη, τιμή, ψυχή*, ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν: *εὐθυμος (εὐθυμότερος—εὐθυμότατος), ἐπικίνδυνος (ἐπικινδυνότερος—ἐπικινδυνότατος)*.

Σημ. 3. Πάντα σχεδὸν τὰ λοιπὰ ἐπίθετα, ὅσα ἔχουν δίχρονον εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔχουν αὐτὸ βραχύ· *μάχιμος, τίμιος, φιλικός, ἱκανός, νεαρός (μαχιμότερος, τιμώτερος κτλ.)*.

§ 200. β'. Τέλος **-έστερος, -έστατος**.

ἄληθής	ἄληθέστερος	ἄληθέστατος
εὐγενής	εὐγενέστερος	εὐγενέστατος

Εἰς **-έστερος, -έστατος** σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν εἰς *-ης* γεν. *-ους* ἐπιθέτων, προστιθεμένης τῆς καταλήξεως **-τερος, -τατος** εἰς τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος (*ἀληθεσ-, εὐγενεσ-*).

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται καὶ τὰ παραθετικά:
α') τῶν εἰς *-ων* γεν. *-ορος* ἐπιθέτων: *εὐδαίμων—εὐδαιμονέστερος—εὐδαιμονέστατος, σόφρων—σωφρονέστερος—σωφρονέστατος*.

β') τῶν εἰς *-ους* δευτεροκλίτων ἐπιθέτων: *εὐνους—εὐνούστερος—εὐνούστατος (ἐκ τοῦ εὐνοέστερος=εὐνοέστατος), ἀπλοῦς—ἀπλούστερος—ἀπλούστατος*.

γ') τοῦ ἐπιθέτου *χαρίεις*: *χαριέστερος—χαριέστατος*, τοῦ οὐσιαστικοῦ *πένης*: *πενέστερος—πενέστατος* καὶ τῆς μετοχῆς *ἐρρωμένος (=ἰσχυρός)*: *ἐρρωμενέστερος—ἐρρωμενέστατος*.

§ 201. γ'. Τέλος **-ύτερος, -ύτατος.**

βαθὺς	βαθύτερος	βαθύτατος
εὐθύς	εὐθύτερος	εὐθύτατος

Εἰς **-ύτερος, -ύτατος** σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-υς, -εια, -υ** ἐπιθέτων, προστιθεμένης τῆς καταλήξεως **-τερος, -τατος** εἰς τὸ εἰς **-υ** θέμα τοῦ ὀνόματος, ἔτι δὲ τοῦ οὐσιαστικοῦ *πρέσβυς*: *πρεσβύτερος—πρεσβύτατος.*

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν τὰ συγκριτικά *καλύτερος, μεγαλύτερος, κοντύτερος, μακρύτερος* κ. ἄ.

§ 202. δ'. Τέλος **-αίτερος, -αίτατος.**

παλαιός	παλαιέτερος	παλαιάτατος
γεραῖος	γεραίτερος	γεραίτατος

Εἰς **-αίτερος, -αίτατος** σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων, *παλαιός, γεραῖος* καὶ *σχολαῖος*, προστιθεμένης τῆς καταλήξεως **-τερος, -τατος** μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς καταλήξεως τοῦ ὀνόματος **-ος.**

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων *εὐδῖος, ἥσυχος, ἴδιος, ἴσος, μέσος, ὄρθριος, ὄμιος* *πρώιος*: *εὐδῖος—εὐδιαίτερος—εὐδιαίτατος* κτλ.

Τοῦ *ἥσυχος* τὰ παραθετικά σχηματίζονται καὶ εἰς **-ώτερος—ώτατος.**

§ 203. ε'. Τέλος **-ίστερος, -ίστατος.**

πότης	ποτίστερος	ποτίστατος
πλεονέκτης	πλεονεκτίστερος	πλεονεκτίστατος

Εἰς **-ίστερος, -ίστατος** σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν οὐσιαστικῶν *πότης, κλέπτης, πλεονέκτης*, προστιθεμένης τῆς καταλήξεως **-τερος, -τατος** ὡς εἰς τὸ θέμα τοῦ θηλυκοῦ: ἢ *πότις—τῆς πότιδος, ποτίδ-τερος—ποτίστερος* κτλ.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου *λάλος* καὶ ἄλλων τινῶν: *λαλίστερος—λαλίστατος.*

B'. Ἀνώμαλα παραθετικά.

§ 204. Σπανιώτεροι καταλήξεις εἶναι διὰ μὲν τὸ συγκριτικὸν **-ίων** (*-ἄρσ.* καὶ *θηλ.*), **-ιον** (*οὐδ.*), διὰ δὲ τὸ ὑπερθετικὸν **-ιστος, -ιστη, -ιστον**. Τὰς καταλήξεις ταύτας λαμβάνουν τὰ ἑξῆς ἐπίθετα:

α') κακός	κακίων	κάκιστος	(θέμ. κακ-)
ἐχθρός	ἐχθίων	ἐχθιστος	(θέμ. ἐχθ-)
αἰσχυρός	αἰσχιών	αἰσχιστος	(θέμ. αἰσχ-)
ἡδύς	ἡδίων	ἡδιστος	(θέμ. ἡδ-)
ῥάδιος	ῥάων	ῥᾶστος	(θέμ. ῥα-)

β') Τινῶν ἐπιθέτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται ἐκ μεταπλάστου θέματος ἢ καὶ ἐκ συνωνύμου.

καλός	καλλίων	κάλλιστος	(θέμ. καλλ-)
μέγας	μεΐζων	μέγιστος	(θέμ. μεγ-)
πολύς	πλείων ἢ πλέων	πλεῖστος	(θέμ. πλε-)
ταχύς	θάττων ἢ θάσσων	τάχιστος	(θέμ. θαχ-)
μικρός	ἐλάσσων	ἐλάχιστος	(θέμ. ἐλαχ-)
»	ἥσσων ἢ ἥττων	»	(θέμ. ἡκ-)
»	μείων	»	(θέμ. ;)
ὀλίγος	»	ὀλίγιστος	(θέμ. ὀλιγ-)
»	ἐλάσσων	ἐλάχιστος	(θέμ. ἐλαχ-)
κακός	χείρων	χείριστος	(θέμ. χειρ-)
ἀγαθός	βελτίων	βέλτιστος	(θέμ. βελτ-)
»	λῶων	λῶστος	(θέμ. λω-)
»	κρείσσων	κράτιστος	(θέμ. κρατ-)
»	ἄμεινων	ἄριστος	(θέμ. ἄρ-)

§ 205. Κλίσις τῶν εἰς -ων καὶ -ων συγκριτικῶν.

Ἐν. ὄν. ὁ καὶ ἡ	καλλίων	τὸ κάλλιον
Γεν. τοῦ καὶ τῆς	καλλίωνος	τοῦ καλλίωνος
Δοτ. τῷ καὶ τῇ	καλλίονι	τῷ καλλίονι
Αἰτ. τὸν καὶ τὴν	καλλίονα καὶ καλλίω	τὸ κάλλιον
Κλ. ᾧ	κάλλιον	κάλλιον

Πλ. ὄν. οἱ καὶ αἱ	καλλίονες καὶ καλλίους	τὰ καλλίονα καὶ καλλίω
Γεν. τῶν	καλλιώνων	τῶν καλλιώνων
Δοτ. τοῖς καὶ ταῖς	καλλίοσι	τοῖς καλλίοσι
Αἰτ. τοὺς καὶ τὰς	καλλίονας καὶ καλλίους	τὰ καλλίονα καὶ καλλίω

§ 206. α') Τὰ εἰς -ων, -ιον, (ἢ -ων -ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -ων, -ον, ἐπίθετα (ὁ καὶ ἡ αὐδαίμων, τὸ εὐδαιμον).

β') Τύποι τινὲς σχηματίζονται καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -οσ-: τὸν καλλίω καὶ τὰ καλλίω ἐκ τοῦ καλλιοσ-α, οἱ καλλίους ἐκ τοῦ καλλιοσ-ες.

γ') Κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἐσχηματίσθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ αὐτοῦ: οἱ καλλίους—τοὺς καλλίους (βλ. § 194).

§ 207. Παραθετικά τινα σχηματίζονται ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ προθέσεων: ἄνω—ἄνωτερος—ἄνώτατος, κάτω—κατώτερος—κατώτατος, ἔγγυς—ἐγγύτερος—ἐγγύτατος, ἔξω—ἐξώτερος—ἐξώτατος, ἔσω—ἐσώτερος—ἐσώτατος, ἀπὸ—ἀπώτερος—ἀπώτατος, ὑπὲρ—ὑπέτερος—ὑπέτατος, πλησίον—πλησιέστερος—πλησιέστατος καὶ πλησιαιέτερος—πλησιαιάτατος κ. ἄ. ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ὕψι τὸ ὑπερθετικὸν ὕψιστος, τὰ δὲ παραθετικά ὕστερος—ὕστατος ἄνευ θετικοῦ.

§ 208. Οἱ παραθετικοὶ βαθμοὶ ἐκφέρονται πολλάκις περιφραστικῶς, ἥτοι ὁ μὲν συγκριτικὸς διὰ τοῦ θετικοῦ καὶ τοῦ ἐπιρρηματος μᾶλλον, ὁ δὲ ὑπερθετικὸς διὰ τοῦ θετικοῦ καὶ τοῦ ἐπιρρηματος μάλιστα: φίλτερος καὶ μᾶλλον φίλος, φίλιωτατος καὶ μάλιστα φίλος, οἰκειότερος καὶ μᾶλλον οἰκείος, οἰκειότατος καὶ μάλιστα οἰκείος.

§ 209. Ἡ διὰ τοῦ μᾶλλον—μάλιστα περιφρασις εἶναι συνήθης πρὸς σχηματισμὸν τῶν παραθετικῶν α') ἐπιθέτων, τῶν ὁποίων δὲν σχηματίζονται εὐκόλως παραθετικά, ἢ καὶ οὐσιαστικῶν μὲ σημασίαν ἐπιθετικὴν: μᾶλλον εὐελπίς—μάλιστα εὐελπίς, β') μετοχῶν: ὁ μᾶλλον ἀγαπῶν—ὁ μάλιστα ἀγαπῶν.

Παραθετικά ἐπιρρημάτων

§ 210. Εἰς πᾶν σχεδὸν ἐπίθετον ἀντιστοιχεῖ ἐν ἐπιρρημα τροπικὸν λήγον εἰς -ως: δίκαιος—δικαίως, βαθύς—βαθέως, εὐγενής—εὐγενῶς, εὐδαιμών—εὐδαιμόνως, χαρῖεις—χαριέντως.

§ 211. Ἐκ τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων σχηματίζονται παραθετικά ἐπιρρήματα: δικαίως—δικαιότερον—δικαιοτάτα, βαθέως—βαθύτερον—βαθύτατα, εὐγενῶς—εὐγενέστερον—εὐγενέστατα, καλῶς—κάλιον—κάλιστα, κακῶς—κάκιον—κάκιστα, ῥαδίως—ῥᾶον—ῥᾶστα.

Σημ. 1. Ἐπειδὴ τὸ ἐπίθετον ἄσμενος λέγεται μόνον ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τοῦ ἀσμένως, παραθετικά αὐτοῦ εἶναι ἄσμενέστερον (καὶ ἄσμεναιέτερον)—ἄσμενέστατα (καὶ ἄσμεναιάτατα).

Σημ. 2. Τὰ παραθετικά ἐπιρρήματα ἔχουν τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδέτερου τῶν παραθετικῶν ἐπιθέτων: καὶ τὸ μὲν

συγκριτικὸν ἔχει τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 212. Τὸ ἐπίρρημα τοῦ πολλὸς εἶναι πολὺν—πλέον—πλεῖστα ἢ πλεῖστον, τοῦ ὀλίγος : ὀλίγον—ἐλασσον—ἐλάχιστα, τοῦ μικρός : μικρόν—μείον ἢ ἥτιον—ἥκιστα, τοῦ ταχὺς : ταχέως ἢ ταχὺν—θᾶπτον—τάχιστα.

§ 213. Τὸ ἐπίρρημα τοῦ ἀγαθός εἶναι εἶν, οἱ δὲ παραθετικοὶ βαθμοὶ : βέλτιον—βέλτιστα, κρείσσον—κράτιστα, ἄμεινον—ἄριστα.

§ 214. Παραθετικοὶ βαθμοὶ σχηματίζονται α') τοπικῶν τινῶν ἐπιρρημάτων : ἄνω—ἀνωτέρω—ἀνωτάτω, κάτω—κατωτέρω—κατωτάτω, ἔξω—ἐξωτέρω—ἐξωτάτω, ἔσω—ἔσωτέρω—ἔσωτάτω, πόρρω—πορρωτέρω—πορρωτάτω, ἐγγὺς—ἐγγυτέρω—ἐγγυτάτω ἢ ἐγγύτερον—ἐγγύτατα καὶ ἐγγιστα, πέρα—περαιτέρω—ἔτι δὲ ἀπωτέρω—ἀπωτάτω—ἢ ἀπώτερον—ἀπώτατα ἐκ τῆς προθέσεως ἀπὸ (προβ. § 207).

β') Τοῦ ποσοτικοῦ ἐπιρρηματος μάλα : μᾶλλον—μᾶλλιστα.

Ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν.

§ 215. Ὑπάρχουν πολλὰ ἐπίθετα, τῶν ὁποίων δὲν σχηματίζονται παραθετικά· διότι τὰ ἐπίθετα ταῦτα σημαίνουν ιδιότητα μὴ ἐπιδεκτικὴν βαθμοῦ, ἥτοι α') χρόνον : χθεσινός, δευτεραίος· β') τόπον : κηπαῖος, οὐράνιος· γ') ὕλην : χαλκοῦς, ξύλινος, βόειος· δ') μέτρον : ὄργιαῖος, σπιθαμιαῖος· ε') καταγωγὴν ἢ ἀρχήν : μητροῦς, προγονικός καὶ ς') γενικὴν ἔννοιαν : ἄνερτος, ἀθάνατος, ἐκούσιος.

Ὅμοίως δὲν σχηματίζονται παραθετικά τῶν εἰς -τέος ρημιτικῶν : διαβατέος, τιμητέος, ποιητέος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

216. Τὰ ἀριθμητικὰ διαιροῦνται, ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, εἰς ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρηματα.

Α'. Ἐπίθετα.

§ 217. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα διαιροῦνται εἰς ἀπόλυτα, τακτικά, πολλαπλασιαστικά, ἀναλογικά καὶ χρονικά.

§ 218. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ σημαίνουν τὸ πλῆθος τῶν μονάδων τοῦ οὐσιαστικοῦ : πενήκοντα νῆες.

§ 219. α') Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦ τέσσαρα κλίνονται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον,

ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	γεν. κοινοῦ	ἀρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.
Ἦν. εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις	τρία
Γεν. ἐνὸς	μιάς	ἐνὸς	δυσῶν ἢ δύο	τριῶν	
Δοτ. ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυσῶν ἢ δυσὶ	τρισὶ	
Αἰτ. ἓνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις	τρία

ἀρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.
Ἦν. τέσσαρες	τέσσαρα
Γεν. τεσσάρων	
Δοτ. τέσσαρσι	
Αἰτ. τέσσαρας	τέσσαρα

β') Ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν δὲν κλίνονται, ἀπὸ δὲ τοῦ διακόσιοι μέχρι τοῦ χίλιοι κλίνονται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα: διακόσιοι, -αι, -α.

γ') Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν τὰ εἷς, ἓν, ἕξ, ἐπτά, ἑκατὸν δασύνονται, τὰ δὲ λοιπὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ψιλῶνται.

§ 220. **Τὰ τακτικὰ** ἀριθμητικὰ σημαίνουν τὴν κατ' ἀριθμητικὴν σειρὰν τάξιν τοῦ οὐσιαστικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρονται: *πεντηκοστὴ ναῦς*.

Σημ. Τὰ τῶν μονάδων δηλωτικὰ καὶ τὸ δέκατος λήγουν εἰς -τος, πλὴν τοῦ *δεύτερος*, *ἑβδομος* καὶ *ὄγδοος*, εἶναι δὲ πάντα *βαρύτερα*: τὰ δὲ τῶν δεκάδων, τῶν ἑκατοντάδων δηλωτικὰ καὶ ἐφεξῆς λήγουν εἰς -στος καὶ εἶναι *δξύτατα*.

§ 221. **Τὰ πολλαπλασιαστικὰ** σημαίνουν τὸ πλῆθος τῶν ὁμοίων μερῶν, ἐκ τῶν ὁποίων σύγκειται τι, λήγουν δὲ εἰς -πλοῦς: *διπλοῦς χιτῶν*—ἐκ δύο στρωμάτων ἀποτελούμενος.

§ 222. **Τὰ ἀναλογικὰ** σημαίνουν, ποσάκις εἶναι μεγαλύτερον ποσόν τι ἀπὸ ἐν ἄλλο ποσόν, λήγουν δὲ εἰς -πλάσιος: *ἀγρὸς διπλάσιος ἄλλου*, *χιτῶν διπλάσιος*—χιτῶν δύο φορὰς μεγαλύτερος.

§ 223. **Τὰ χρονικὰ** ἀριθμητικὰ σημαίνουν, ποίαν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐνάφεως συμβαίνει τι, λήγουν δὲ εἰς -αῖος: *τριταῖος ἀφίκετο*—τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως, *τριταῖος πυρετός*—ἐκδηλούμενος ἐκάστην τρίτην ἡμέραν (κατὰ ἡμερήσια διαλείμματα).

Τὰ χρονικὰ ἀριθμητικὰ εἶναι μόνον τῆς ἀρχαίας γλώσσης.

Β'. Οὐσιαστικά.

§ 224. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν πλήθος ὁμοίων μονάδων ὡς ἐν ὄλον θεωρούμενον, λήγουν δὲ εἰς -ας γεν. ἀδος : δεκάς δραχμῶν. Ἡ γενική παραλείπεται ὡς ἂν εὐκόλως νοεῖται : μονάς=ἐν τι πράγμα, ἑβδομάς=ἑπτὰ ἡμέραι, δωδεκάς=δώδεκα μονάδες ὁμοῦ τοῦ αὐτοῦ πράγματος κτλ.

Γ'. Ἐπιρρήματα.

§ 225. Τὰ ἐπιρρήματα ἀριθμητικά σημαίνουν, ποσάκις ἔλαβεν ὑπαρξίν ἐνέργειά τις ἢ κατάστασις, λήγουν δὲ εἰς -ις καὶ -κις : πεντάκις ἐναντιώθησαν.

Παρατηρήσεις περὶ τῶν ἀριθμητικῶν

§ 226. Ὅταν τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά εἶναι σύνθετα, τότε :

α') συνδέονται διὰ τοῦ καὶ προτιτασσομένου εἴτε τοῦ μικροτέρου ἀριθμοῦ εἴτε τοῦ μεγαλυτέρου : τέσσαρες καὶ δέκα (τεσσαρεσκαίδεκα) ἢ δέκα καὶ τέσσαρες, πέντε καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ πέντε.

β') Λέγονται ἀσυνδέτως προτιτασσομένου τοῦ μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ, ὅπως καὶ εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν : δέκα τέσσαρες, ἑκατὸν εἴκοσι πέντε.

§ 227. α') Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά χρησιμεύουν ὡς πρωτότυπα πρὸς παραγωγήν τῶν τακτικῶν, τῶν πολλαπλασιαστικῶν, τῶν ἀναλογικῶν, τῶν οὐσιαστικῶν καὶ τῶν ἐπιρρημάτων : δέκα—δέκατος—δεκαπλοῦς—δεκαπλάσιος—δεκάς—δεκάκις.

β') Τὰ χρονικά παράγονται ἐκ τῶν τακτικῶν : τριταῖος ἐκ τοῦ τρίτος.

γ') Τὰ οὐσιαστικά ἑβδομάς καὶ ὄγδοος παράγονται ἐκ τῶν τακτικῶν ἑβδομος καὶ ὄγδοος.

δ') Τὸ οὐσιαστικὸν τοῦ εἰς εἶναι μονάς, τοῦ πέντε : πεμπάς (πεντάς), τοῦ εἴκοσι : εἰκάς (=εἰκοσάς) καὶ τοῦ τριάκοντα : τριακάς.

§ 228. Ἐκαστὸν τῶν ἄλλων ἀριθμητικῶν τῶν ἀντιστοιχούντων εἰς τὸ ἀπόλυτον εἰς σχηματίζεται ἐξ ἰδιαιτέρου θέματος : εἰς, πρῶτος, ἀπλοῦς, μονάς, ἅπαξ.

§ 229. α') Τὰ παράγωγα τοῦ δύο ἀριθμητικά σχηματίζονται ἐκ

θέματος δι-, τὰ δὲ παράγωγα τοῦ τρεῖς ἐκ θέματος τρι-: διπλοῦς—διπλάσιος—δῖς, τρίτος—τριπλοῦς—τριπλάσιος—τρίς. Ἐξαιρεῖται τὸ δεύτερος καὶ δνάς.

β') Τὰ παράγωγα τοῦ τέσσαρες ἀριθμητικὰ σχηματίζονται ἐκ θέματος τετρα-: τετραπλοῦς—τετραπλάσιος—τετράς—τετράκις. Ἐξαιρεῖται τὸ τέτατος.

§ 230. Εἰς τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀνήκει καὶ τὸ ἐπίθετον μόριοι, -αι, -α, τὸ ὁποῖον σημαίνει δεκαχιλίλιοι.

Σημ. Τὸ παροξύτονον *μυρία*—*μυρία*—*μυρία* σημαίνει ἄπειροι, ἀνασπίθητοι: *μυρία* κατὰ ἔπαθον.

§ 231. ΠΙΝΑΞ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

Ἀριθμοὶ ἀριθμοὶ	Ἑλλην. ἀριθμοὶ	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρρήματα
1	α'	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος	ἅπας
2	β'	δύο	δεύτερος	δῖς
3	γ'	τρεις, τρία	τρίτος	τρίς
4	δ'	τέσσαρες, τέσσαρα	τέταρτος	τετράκις
5	ε'	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
6	ϛ'	ἕξι	ἕκτος	ἕξάκις
7	ζ'	ἑπτὰ	ἕβδομος	ἑπτάκις
8	η'	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
9	θ'	ἐννέα	ἐνάτος	ἐνάκις ἢ ἐννεάκις
10	ι'	δέκα	δέκατος	δεκάκις
11	ια'	ἐνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
12	ιβ'	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
13	ιγ'	τρεισκαίδεκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρεισκαιδεκάκις
14	ιδ'	τέσσαρεςκαίδεκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τέσσαρεςκαιδεκάκις
15	ιε'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
16	ισ'	ἕκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἕκκαιδεκάκις
17	ιζ'	ἑπτακαίδεκα	ἕβδομος καὶ δέκατος	ἑπτακαιδεκάκις
18	ιη'	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος καὶ δέκατος	ὀκτωκαιδεκάκις
19	ιθ'	ἐννεακαίδεκα	ἐνάτος καὶ δέκατος	ἐννεακαιδεκάκις
20	κ'	εἴκοσι	εἰκοστός	εἰκοσάκις
30	λ'	τριακόνα	τριακοστός	τριακοντάκις
40	μ'	τεσσαράκοντα	τεσσαρακοστός	τεσσαρακοντάκις
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
60	ξ'	ἑξήκοντα	ἕξηκοστός	ἕξηκοντάκις
70	ο'	ἑβδομήκοντα	ἕβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
80	π'	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
90	ϛ'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	ἐνενηκοντάκις
100	ρ'	ἑκατόν	ἑκατοστός	ἑκακοντάκις
200	σ'	διακόσιοι, -αι, -α	διακοσιοστός	διακοσάκις
900	Ϟ'	ἐνακόσιοι ἢ ἐννεα-	ἐνακοσιοστός	ἐνακοσιάκις
1000	α	χίλιοι [κόσιοι]	χιλιοστός	χιλιάκις
2000	β	δισχίλιοι	δισχιλιοστός	χιλ. χιλ. χιλ.

§ 232. Ἄριθμητικὰ σύμβολα. Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες μετεχειρίζοντο ὡς ἀριθμοὺς τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, καθ' ὃν τρόπον φαίνεται εἰς τὸν παρατιθέμενον πίνακα. ¹⁾

Τὸ σημεῖον Ϛ σημαίνει τὸν ἀριθμὸν 6 καὶ καλεῖται σίγμα, εἶναι δὲ τὸ ἀποβληθὲν γράμμα Ϝ (βλ. § 59). Τὸ σημεῖον ϝ σημαίνει τὸν ἀριθμὸν 90 καὶ καλεῖται κόππα, εἶναι δὲ ἕτερος τύπος τοῦ κ, ἀποβληθεὶς καὶ αὐτός. Τὸ σημεῖον Ϟ σημαίνει τὸν ἀριθμὸν 900, εἶναι δὲ καὶ αὐτὸ ἀρχαῖον φοινικικὸν γράμμα καλούμενον σάν' ἐπειδὴ δὲ ὁμοιάζει πρὸς τὸ π ὠνομάσθη σαμπι (σάν+πι).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 233. Αἱ ἀντωνυμιαί σημαίνουν οὐσιαστικόν τι ἢ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον δὲν ὀνομάζεται εἰς τὸν λόγον.

1. Προσωπικαὶ ἀντωνυμιαί.

§ 234. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμιαί σημαίνουν τὰ πρόσωπα τοῦ λόγου, ἔχουν δὲ ἰδιαιτέρον τύπον δι' ἕκαστον πρόσωπον.

α') Ἡ ἀντωνυμία τοῦ πρώτου προσώπου σημαίνει τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ: ἐγὼ γράφω, ἐμοῦ ἐστι τὸ βιβλίον.

β') Ἡ ἀντωνυμία τοῦ δευτέρου προσώπου σημαίνει τὸ πρόσωπον, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀποτείνεται ὁ ὁμιλῶν: σὺ γράφεις.

γ') Ἡ ἀντωνυμία τοῦ τρίτου προσώπου σημαίνει τὸ πρόσωπον ἢ καὶ οἰοδήποτε οὐσιαστικὸν περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται λόγος: αὐτοῦ ἐστι τὸ βιβλίον.

§ 235. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμιαί κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Ἐνικός ἀριθμὸς					Πληθυντικός ἀριθμὸς		
Ὄν. ἐγὼ			σὺ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	—
Γεν. ἐμοῦ	καὶ	μοῦ	σοῦ	οὔ	ἡμῶν	ὑμῶν	σφῶν
Δοτ. ἐμοί	καὶ	μοί	σοί	οἶ	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι
Αἰτ. ἐμὲ	καὶ	μὲ	σὲ	ἔ	ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς

¹⁾ Ἡ χρῆσις τῶν ἀραβικῶν ἀριθμῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἤρχισε περὶ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα μ. Χ.

Σημ. 1. Πολλάκις τὸ βεβαιωτικὸν μόριον γὰρ προσκολλᾶται ὡς προσοχηματισμὸς μετὰ τύπον τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' καὶ β' προσώπου· μετὰ τῶν τύπων δὲ ἐγὼ καὶ ἐμοὶ ὁ τόνος ἀναβιβάζεται: ἐγῶγε, ἐμοῦγε, ἐμοίγε, ἐμέγε, σύγε κτλ.

Σημ. 2. Ἡ χοῆσις τῆς τριτοπροσώπου ἀντωνυμίας εἶναι σπαρνια· ἀντ' αὐτῆς γίνεται χοῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς αὐτός.

2. Ὅριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία.

§ 236. Ὅριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία λέγεται ἢ αὐτός, αὐτή, αὐτό, ἢ ὁποία κλίνεται ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον μὲ τὸ οὐδέτερον χωρὶς τὸ τελικὸν *ν*.

Ἡ ἀντωνυμία αὕτη σημαίνει α') οὐσιαστικὸν τὸ ὁποῖον σταθερῶς ὀρίζεται καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο διακρίνεται· ὅθεν λέγεται ὀριστικὴ καὶ β') οὐσιαστικὸν περὶ τοῦ ὁποῖου ἐγινε λόγος προηγουμένως· ὅθεν λέγεται ἐπαναληπτικὴ. Τὴν ἐπαναληπτικὴν σημασίαν ἔχει μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις.

§ 237. Μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἀντωνυμία αὐτός—αὐτή—αὐτό σημαίνει ταυτότητα: ὁ αὐτός=ὁ ἴδιος καὶ οὐχὶ ἄλλος, ἢ καὶ οὐχὶ ἄλλοιός, τὰ αὐτὰ=τὰ αὐτὰ καὶ οὐχὶ ἄλλα, ἢ καὶ οὐχὶ ἄλλοια.

3. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 238. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφει εἰς αὐτό· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

α') Πρόσωπον		β') Πρόσωπον	
Ἑν. Γεν. ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
Δοτ. ἐμαυτῶ	ἐμαυτῆ	σεαυτῶ	σεαυτῆ
Αἰτ. ἐμαυτὸν	ἐμαυτὴν	σεαυτὸν	σεαυτὴν
Ἠλ. Γεν. ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
Δοτ. ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
Αἰτ. ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτοὺς	ὑμᾶς αὐτάς
γ') Πρόσωπον			
Ἑν. Γεν. ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς
Δοτ. ἑαυτῶ	ἑαυτῆ	ἑαυτῶ	ἑαυτῆ
Αἰτ. ἑαυτὸν	ἑαυτὴν	ἑαυτὸν	ἑαυτὴν

Πλ. Γεν. ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν
 Δοτ. ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς ἑαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς ἑαυτοῖς
 Αἰτ. ἑαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἑαυτὰς ἢ σφᾶς αὐτάς ἑαυτὰ
Σημ. 1. Ἀντὶ τῶν τύπων *σεαυτοῦ, σεαυτῆς* κτλ. λέγονται καὶ *σαντοῦ, σαντῆς* κτλ., ἀντὶ δὲ τῶν τύπων *ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς* κτλ. λέγονται καὶ *αὐτοῦ, αὐτῆς* κτλ.

Σημ. 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἄντωνυμίας δὲν ἔχουν ὀνομαστικὴν.

4. Ἀλληλοπαθῆς ἄντωνυμία.

§ 239. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἄντωνυμία σημαίνει ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς :

Πλ. Γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλλήλα

Σημ. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἄντωνυμία οὔτε ὀνομαστικὴν ἔχει οὔτε ἐνικὸν ἀριθμὸν· εἶναι δὲ ἡ αὐτὴ καὶ διὰ τὰ τρία πρόσωπα.

5. Κτητικαὶ ἄντωνυμίας.

§ 240. Αἱ κτητικαὶ ἄντωνυμίας σημαίνουν ὅτι οὐσιαστικὸν τι ἀνήκει ὡς κτῆμα εἰς τὸν ὁμιλοῦντα ἢ εἰς ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποτείνεται ὁ ὁμιλῶν. Ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου προσώπου ὑπάρχει ἴδιος τύπος δι' ἑκάτερον πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν.

α') πρόσωπον

ἐμός, ἐμή, ἐμὸν = ὁ ἰδικός μου, ἡ ἰδική μου, τὸ ἰδικόν μου
 ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον = ὁ ἰδικός μας, ἡ ἰδική μας, τὸ ἰδικόν μας.

β') πρόσωπον

σός, σή, σὸν = ὁ ἰδικός σου, ἡ ἰδική σου, τὸ ἰδικόν σου
 ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον = ὁ ἰδικός σας, ἡ ἰδική σας, τὸ ἰδικόν σας.

§ 241. Ἡ κατὰ τρίτον πρόσωπον σχέσις τοῦ κτήματος πρὸς τὸν κτήτορα δηλοῦται διὰ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς γενικῆς τῆς ἐπαναληπτικῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἄντωνυμίας δηλούσης οὐσιαστικόν: ὁ αὐτοῦ ἀγρός = ὁ ἰδικός του ἀγρός, ὁ αὐτῶν ἀγρός = ὁ ἰδικός των ἀγρός, ὁ ἀγρός τούτου, ἐκεῖνον, τινὸς κτλ.

Σημ. 1. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ θέματος τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν· ἀντιστοιχοῦν δὲ ἢ μὲν ἐμὸς καὶ σὸς πρὸς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἐμοῦ καὶ σοῦ, ἢ δὲ ἡμέτερος καὶ ὑμέτερος πρὸς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἡμῶν καὶ ὑμῶν· ὁ ἐμὸς οἶκος=ὁ οἶκός μου, ὁ ἡμέτερος οἶκος=ὁ οἶκος ἡμῶν.

Σημ. 2. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

6. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 242. Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι σημαίνουν ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου ἐρωτᾷ ὁ ὁμιλῶν, κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς:

τίς; (ἄρσ. καὶ θυλ.) τί; (οὐδ.).

Ἐν. ὄν.	τίς:	τί;	Πλ.	τίνες;	τίνα;
Γεν.	τίνος;	τίνος;		τίνων;	τίνων;
Δοτ.	τίνι;	τίνι;		τίσι;	τίσι;
Αἰτ.	τίνα;	τί;		τίνας;	τίνα;

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τίνος; λέγεται ἐνίστε τοῦ; καὶ ἀντὶ τῆς δοτικῆς τίνι; λέγεται καὶ τῶ;

§ 243. Ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα κλίνονται αἱ ἑξῆς ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

- α') πότερος, ποτέρα, πότερον = ποῖος ἐκ τῶν δύο.
 β') ποδαπός, ποδαπή, ποδαπόν = ἐκ ποίας πόλεως ἢ χώρας.
 γ') πόσος, πόση, πόσον = πόσον πολὺς.
 δ') ποῖος, ποία, ποῖον = ποίας λογῆς.
 ε') πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον = πόσον μεγάλος ἢ ποίας ἡλικίας.

7. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.

§ 244. Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι σημαίνουν οὐσιαστικὸν μὴ ὀριζόμενον· εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς:

α') τίς (ἄρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.).

β') ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα.

γ') ἐμοί, ἐνί, ἐνια (μερικῶν).

Ἐν. ὄν.	τίς	τί	Πλ.	τινές	τινὰ καὶ ἅττα
Γεν.	τινός καὶ τοῦ			τινῶν	τινῶν
Δοτ.	τίνι καὶ τῶ			τίσι	τίσι
Αἰτ.	τινὰ	τί		τινάς	τινὰ

Ἐν.	Ὀν.	ὁ	ἡ	τὸ	δεῖνα	Πλ.	οἱ	αἱ	δεῖνες
	Γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	δεῖνος		τῶν		δεῖνων
	Δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	δεῖνι		—	—	—
	Λιτ.	τὸν	τὴν	τὸ	δεῖνα		τούς,	τάς	δεῖνας

Ἡ ἄντωνυμία *ἐνιοι, ἐνιαί, ἐνια* κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 245. Εἰς τὰς ἀορίστους ἄντωνυμίας καταλέγονται καὶ αἱ εἰδικότερον καλούμεναι ἐπιμεριστικαὶ ἄντωνυμιαί· εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς :

- α') ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο
 β') ἕκαστος, ἕκαστη, ἕκαστον
 γ') πᾶς, πᾶσα, πᾶν
 δ') οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν
 ε') μηδεῖς, μηδεμία, μηδὲν
 ς') οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον } (=κινένας ἀπὸ τούτων δύο)
 ζ') μηδέτερος, μηδέτερα, μηδέτερον }
 η') ἀμφοτέρω, ἀμφοτέρω, ἀμφοτέρω } (=καὶ οἱ δύο)
 θ') ὁ ἕτερος, ἡ ἕτερα, τὸ ἕτερον (=ὁ ἕνας ἐκ τῶν δύο)
 ι') ἑκάτερος, ἑκάτερα, ἑκάτερον (=καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος χωριστὰ).

Σημ. 1. Ἐκ τῶν ἐπιμεριστικῶν ἄντωνυμιῶν ἡ πᾶς λαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίθετον (περὶ τῆς κλίσεως αὐτῆς βλ. § 174 κ. ἑ.).

Σημ. 2. Ἡ ἄντωνυμία *οὐδεῖς* καὶ *μηδεῖς* κλίνεται κατὰ τὸ ἀριθμητικὸν *εἷς—μία—ἓν* (ἴδ. § 219). Ἡ ἄντωνυμία *ἄλλος* κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον χωρὶς *ν*.

Αἱ λοιπαὶ ἄντωνυμιαί κλίνονται κανονικῶς ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

8. Ἀναφορικαὶ ἄντωνυμιαί.

§ 246. Αἱ ἀναφορικαὶ ἄντωνυμιαί σημαίνουν τὸ οὐσιαστικόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται διανόημά τι· εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς :

α') ὅς, ἧ, ὅ.

Ἐν.	Ὀν.	ὅς	ἧ	ὅ	Πλ.	Ὀν.	οἷ	αἷ	ᾧ
	Γεν.	οὗ	ἧς	οῦ		ῶν	ῶν	ῶν	
	Δοτ.	ῷ	ἧ	ῷ		οῖς	αῖς	οῖς	
	Λιτ.	ὄν	ῆν	ὄ		οῖς	ᾶς	ᾶ	

β') ὅστις, ἣτις, ὅ,τι

Ἑν. ὄν. ὅστις ἣτις ὅ,τι	Πλ. ὄν. οὔτινες αἵτινες ἄτινα
Γεν. οὔτινος ἣστινος οὔτινος	Γεν. ὄντινων ὄντινων ὄντινων
Δοτ. ᾧτινι ἧτινι ᾧτινι	Δοτ. οἴστισι αἰστίσι οἴστισι
Αἰτ. ὄντινα ἣντινα ὅ,τι	Αἰτ. οὔστινας ἄστινας ἄτινά

Σημ. 1. Ἀντὶ τοῦ οὔτινος λέγεται καὶ *ὄτιον*, ἀντὶ τοῦ ᾧτινι λέγεται καὶ *ᾧτιω*, ἀντὶ τοῦ ἄτινα λέγεται καὶ *ἄτιτα*.

Σημ. 2. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη εἶναι σύνθετος ἀπὸ τὴν *ὄς* καὶ τὴν ἀόριστον *τίς*, κλίνονται δὲ ἀμφότεραι καὶ γράφονται ὡς μία λέξις, ἀλλ' ὁ τόνος δὲν μεταβάλλεται (πρβ. § 31).

γ') ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον (= ὅποιος δῆποτε ἐκ τῶν δύο)

δ') οἶος, οἶα, οἶον καὶ ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον.

ε') ὄσος, ὄση, ὄσον καὶ ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον.

ς') ἠλίκος, ἠλίκη, ἠλίκον καὶ ὀπηλίκος, ὀπηλίκη, ὀπηλίκον.

§ 247. Αἱ ἀντωνυμίαι *ὄς—ἣ—ὄ, οἶος—οἶα—οἶον* καὶ *ὄσος—ὄση—ὄσον*, λαμβάνουν ὡς προσοχηματισμὸν τὸ βεβαιωτικὸν μόριον *πὲρ* χάριν ἐπιτάσεως τῆς ἐννοίας των : *ὄσπερ, οἶόσπερ, ὄσοιπερ*.

9. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 248. Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι σημαίνουν τι ὄρισμένον, τὸ ὁποῖον ἔχομεν ὑπ' ὄψιν μας καὶ τρόπον τινὰ δεικνύομεν· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς :

α') *ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο*· ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς τρι-κατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον χωρὶς *ν*.

β') *οὗτος, αὕτη, τοῦτο*· ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς ἐξῆς :

Ἑν. ὄν. οὗτος αὕτη τοῦτο	Πλ. οὔτοι αὐται ταῦτα
Γεν. τούτου ταύτης τούτου	τούτων τούτων τούτων
Δοτ. τούτῳ ταύτῃ τούτῳ	τούτοις ταύταις τούτοις
Αἰτ. τοῦτον ταύτην τοῦτο	τούτους ταύτας ταῦτα

γ') *ὄδε, ἣδε, τόδε*· ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς ἐξῆς :

Ἑν. ὄν. ὄδε ἣδε τόδε	Πλ. οἶδε αἶδε τᾶδε
Γεν. τοῦδε τῆσδε τοῦδε	τῶνδε τῶνδε τῶνδε
Δοτ. τῷδε τῆδε τῷδε	τοῖσδε ταῖσδε τοῖσδε
Αἰτ. τόνδε τήνδε τόδε	τούσδε τᾶσδε τᾶδε

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς παλαιᾶς δεικτικῆς ἀντωνυμίας δ—ἡ—τὸ καὶ τοῦ προσσηματισμοῦ δέ.

δ') τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο καὶ τοιόσδε, τοιάδε, τοιόδε

ε') τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο καὶ τοσόσδε, τοσήδε, τοσόδε

ς') τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόδε.

Σημ. Αἱ ἀντωνυμίας αὗται κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον χωρὶς τὸ τελικὸν ν.

§ 249. Χάριν ἐπιτάσεως τῆς δεικτικῆς ἐννοίας αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν ἐπιρρήματα προσλαμβάνουν ἐνίοτε τὸν προσσηματισμὸν ι (μακρόν) τότε ὁ τόνος καταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν, τὸ δὲ πρὸ τοῦ ι βραχὺ φωνῆν ἐκπίπτει: οὔτοσί—αὐτη—τουτί, ὀδι—ἡδι—τοδί, ἐκεινοσί, ἐκεινηί, οὔτωσί, ὠδι.

10. Συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμίας.

§ 250. Αἱ ἐρωτηματικαί, αἱ ἀόριστοι, αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίας ἔχουν σειρὰς τύπων ἀντιστοίχους ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν ἕνεκα τούτου λέγονται *συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμίας*.

Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν.

Ἐρωτ.	Ἀόρ.	Δεικτ.	Ἀναφορ.
α') τίς :	τίς, ἔνιοι, ὁ δεῖνα οὐδεῖς, μηδεῖς ἕκαστος, ἄλλος	ἐκεῖνος οὗτος, ὅδε	ὅς ὅστις
β') πόσος :	—	τοσόσδε τοσοῦτος	ὅσος ὀπόσος
γ') ποῖος :	—	τοιόσδε τοιοῦτος	οἷος ὀποῖος
δ') πηλίκος :	—	τηλικόσδε τηλικούτος	ἡλίκος ὀπηλίκος.

Σημ. 1. Ἡ πρώτη σειρὰ σημαίνει οὐσίαν, ἡ δευτέρα ποσότητα καὶ μέγεθος, ἡ τρίτη ποιότητα, ἡ τετάρτη ἡλικίαν καὶ μέγεθος.

Σημ. 2. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὰ σύστοιχα πρὸς τὰς ἀντωνυμίας ταύτας ἐπιρρήματα λέγονται *συσχετικὰ ἢ ἀνταποδοτικά*.

Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἐπιρροημάτων.

ποῦ :	πού, ἐνθαῦδε, ἐνταῦθα	οὐ
	ἐκεῖ	ὅπου
ποῖ :	ποί, ἐνθαῦδε ἢ δεῦρο	οἷ
	ἐνταῦθα, ἐκεῖσε	ὅπου
πόθεν :	ποθέν, ἐνθένθε, ἐντεῦθεν, ἐκεῖθεν	ὅθεν
		ὀπόθεν
πότε :	ποτέ, νῦν, τότε	ὅτε, ὀπότε
πῶς :	πώς, ὧδε, οὕτως	ὧς, ὀπως

Σημ. 3. Καὶ ἐκ τῶν ἐπιμεριστικῶν ἀντωνυμιῶν σχηματίζονται ἐπιρροήματα ἀντιστοιχοῦντα εἰς ἅπασαν τὴν ἐρωτηματικὴν σειρᾶν: ἀλλαχοῦ, ἄλλοσε, ἄλλοθεν, ἄλλοτε, ἄλλως, οὐδαμοῦ, οὐδαμόσε, οὐδαμόθεν, οὐδέποτε, οὐδαμῶς κτλ.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ. ΚΛΙΣΙΣ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ρῆμα καὶ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος.

§ 251. Ρῆμα λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία σημαίνει τὴν ἐνεργεiam ἢ τὸ πάθος ἢ τὴν κατάστασιν τοῦ ὑποκειμένου.

§ 252. Ἡ ἔννοια, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει τὸ ῥῆμα δηλ. ἡ ἐνεργεια, τὸ πάθος καὶ ἡ κατάστασις, λέγεται μὲ μίαν λέξιν *διάθεσις*.

Ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τὰ ῥήματα διαίροῦνται εἰς τέσσαρας τάξεις, ἥτοι εἰς ἐνεργητικά, παθητικά, μέσα καὶ οὐδέτερα.

α') *Ἐνεργητικά* ἢ *ἐνεργητικῆς διαθέσεως* ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ: *ὁ γεωργὸς σκάπτει τὸν ἀγρόν*.

β') *Παθητικά* ἢ *παθητικῆς διαθέσεως* ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: *ὁ ἀγρὸς σκάπτεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ*.

γ') *Μέσα* ἢ *μέσης διαθέσεως* ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει ὑφ' ἑαυτοῦ: *κτερίζομαι* (κτερίζω τὸν ἑαυτόν μου).

δ') *Οὐδέτερα* ἢ *οὐδετέρας διαθέσεως* ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει: *ὁ παῖς κοιμᾶται, ἡγιαίνει, κάθηται*.

§ 253. Τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς ἔχει κατάληξιν *-ω* ἢ *-μι*, λέγονται *ἐνεργητικῆς φωνῆς*. Τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ πρόσωπον τοῦτο ἔχει κατάληξιν *-ομαι* ἢ *-μαι*, λέγονται *μέσης* ἢ *παθητικῆς φωνῆς*.

§ 254. Τὰ ρήματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουν καὶ ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν φωνήν· τινὰ, τὰ ὁποῖα ἔχουν μόνοι παθητικὴν φωνήν, λέγονται *ἀποθετικά*: *ἐργάζομαι, μάχομαι, δύναιμι*.

§ 255. Τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς λήγει εἰς *-ω* ἢ *ομαι*, ἀνήκουν εἰς τὴν *συζυγίαν τῶν εἰς -ω*. Τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ πρόσωπον τοῦτο λήγει εἰς *-μι* ἢ *μαι*, ἀνήκουν εἰς τὴν *συζυγίαν τῶν εἰς -μι*.

§ 256. Οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἑξῆς: 1) *ἐνεστώς*, 2) *παραιτατικός*, 3) *μέλλων*, 4) *ἀόριστος*, 5) *παρακείμενος*, 6) *ὑπερσυντέλικος* καὶ 7) *τετελεσμένος μέλλων*.

§ 257. Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι τέσσαρες: 1) ἡ *ὀριστικὴ*, 2) ἡ *ὑποτακτικὴ*, 3) ἡ *ἐνδοτικὴ* καὶ 4) ἡ *προστακτικὴ*.
Πλὴν τῶν ἐγκλίσεων τὸ ρῆμα ἔχει καὶ τοὺς λεγομένους ὀνομαστικοὺς τύπους, ἧτοι τὸ *ἀπαρέμφατον* καὶ τὴν *μετοχήν*.

§ 258. Τὸ ρῆμα ἔχει τρία πρόσωπα: *πρῶτον*, *δεύτερον* καὶ *τρίτον*, καὶ τρεῖς ἀριθμούς: *ἐνικόν*, *πληθυντικόν* καὶ *δουκόν*.

§ 259. Τὰ γνωρίσματα ταῦτα τοῦ ρήματος, ἧτοι ἡ *διάθεσις*, ἡ *φωνή*, ἡ *συζυγία*, ὁ *χρόνος*, ἡ *ἐγκλίσις*, τὸ *πρόσωπον* καὶ ὁ *ἀριθμὸς* λέγονται ὅλα ὁμοῦ *παρεπόμενα* τοῦ ρήματος.

Περὶ τῆς σημασίας τῶν χρόνων ἐν τῇ ὀριστικῇ.

§ 260. α') Ὁ ἐνεστώς σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ρήματος τελεῖται εἰς τὸ παρόν, ἧτοι τώρα ὅτε ὁμιλοῦμεν: *λύομεν προβλήματα*.

β') Ὁ παραιτατικός σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ρήματος ἐτελείτο κατὰ διάρκειάν τινα εἰς τὸ παρελθόν: *χθὲς ἔλυον προβλήματα*.

γ') Ὁ μέλλων σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ρήματος θὰ τελεσθῆ ἢ θὰ τελῆται εἰς τὸ μέλλον: *αὔριον λύομεν προβλήματα*.

Σημ. Ὁ μέλλων εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν εἶναι διττός, μέλλων παρατατικός : θὰ λύωμεν προβλήματα, καὶ μέλλων ἀοριστός : θὰ λύσωμεν προβλήματα.

δ') Ὁ ἀοριστός σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἐτελέσθη εἰς τὸ παρελθόν : *χθὲς ἐλύσαμεν προβλήματα.*

ε') Ὁ παρακειμένος σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος εἶναι τετελεσμένη εἰς τὸ παρόν : *ἤδη λελύκαμεν προβλήματα.*

ς') Ὁ ὑπερσυντέλικός σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἦτο τετελεσμένη εἰς τὸ παρελθόν : *χθὲς ἐλελύκειμεν προβλήματα.*

ζ') Ὁ τετελεσμένος μέλλων σημαίνει συνήθως ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος θὰ εἶναι τετελεσμένη εἰς τὸ μέλλον : *εἰ ἄπιμεν, οὐδεὶς φίλος ἡμῖν λελείφεται.*

Σημασία τῶν ἐγκλίσεων ἐν τῷ ἀνεξαρτήτῳ λόγῳ.

§ 261. Ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος διὰ μὲν τῆς ὀριστικῆς παρίσταται ὡς πραγματικὴ : *ἔστι θεός*· διὰ δὲ τῆς ὑποτακτικῆς ὡς προσδοκωμένη ἢ ἐπιθυμητή : *ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους*· διὰ δὲ τῆς εὐκτικῆς ὡς εὐκταία : *γένοιο πατρός εὐτυχέστερος*· διὰ δὲ τῆς προστακτικῆς ὡς προσταγή ἢ παραίνεσις : *ἢ λέγε τι σιγῆς κρείττον ἢ σιγῆν ἔχε.*

Θέμα καὶ χαρακτῆρ.

§ 262. Χρονικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκομεν εἰς πάντας τοὺς τύπους (πρόσωπα, ἐγκλίσεις καὶ ὀνομαστικούς τύπους) ἑνὸς χρόνου : τοῦ ῥήματος *παιδεύω*—*παιδεύομαι* τὸ *παιδευ-* εἶναι τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητ. καὶ παθητ. φωνῆς : *παιδεύ-ω, ἐ-παιδευ-ον. παιδευσ-* εἶναι χρόν. θέμα τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀοριστοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου : *παιδεύσ-ω, ἐ-παιδευσ-α. πεπαιδευκ-* εἶναι τὸ χρόν. θέμα τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντέλικου τῆς ἐνεργ. φωνῆς *πεπαιδευκ-α, ἐ-πεπαιδευκ-ειν. πεπαιδευ-* εἶναι τὸ χρόν. θέμα τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντέλικου τῆς παθητ. φωνῆς : *πεπαιδευ-μαι, ἐ-πεπαιδευ-μην. παιδευθ-* καὶ *παιδευθ-* εἶναι τὸ χρόν. θέμα τοῦ παθητ. ἀοριστοῦ : *ἐ-παιδευθ-ν, παιδευθε-ίην. παιδευθης-* εἶναι χρόν. θέμα τοῦ παθητ. μέλλοντος : *παιδευθήσ-ομαι.*

§ 263. Ρηματικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βάσις πρὸς σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρονικῶν θεμάτων: παιδεύ-

Σημ. 1. Ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος χρησιμεύει ὡς θέμα τοῦ παρατατικοῦ, καὶ τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου ὡς θέμα τοῦ ὑπερσυντελικοῦ, συνήθως δὲ καὶ τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος ὡς θέμα τοῦ ἀορίστου, διὰ τοῦτο οἱ χρόνοι ἐνεστώς, μέλλον καὶ παρακειμένος λέγονται ἀρχικοί, οἱ δὲ χρόνοι παρατατικός, ἀορίστος καὶ ὑπερσυντελικὸς λέγονται παραγόμενοι.

Σημ. 2. Τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου μὲ τὴν προσθήκην τοῦ σ: πεπαιδευ-σ-ομαι.

Σημ. 3. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι λέγονται καὶ ἱστορικοὶ ἢ παραχήμενοι.

§ 264. Ἐκ τῶν ῥημάτων, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα φωνῆεν, λέγονται φωνηεντόληκτα ῥήματα, ὅσα δὲ ἔχουν χαρακτῆρα σύμφωνον, λέγονται συμφωνόληκτα.

§ 265. Χρονικὸς χαρακτῆρ λέγεται τὸ γράμμα ἢ τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα προστίθενται εἰς τὸ τέλος τοῦ ρηματικοῦ θέματος πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἄλλων χρονικῶν θεμάτων, πλὴν τοῦ ἐνεστωτικοῦ· οὕτω:

α') Τὸ -σ- εἶναι χρονικὸς χαρακτῆρ τοῦ μέλλοντος ἐν γένει, ἔτι δὲ τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἀορίστου.

β') Τὸ -κ- εἶναι χρονικὸς χαρακτῆρ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ.

γ') Τὸ -θησ- εἶναι χρονικὸς χαρακτῆρ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος.

δ') Τὸ -θη- καὶ -θε- εἶναι χρονικὸς χαρακτῆρ τοῦ παθ. ἀορίστου.

Αὔξεις τῶν ῥημάτων ὁμαλή.

§ 266. Αὔξεις λέγεται τὸ γνώρισμα, τὸ ὁποῖον λαμβάνουν πάντες οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῆς ὀριστικῆς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος.

§ 267. Ἡ αὔξεις εἰς μὲν τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζου ἀπὸ σύμφωνον εἶναι προσθήκη τοῦ -ε- καὶ λέγεται συλλαβική: παιδεύω, παρατατικὸς ἐπαιδεύων· εἰς δὲ τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζου ἀπὸ φωνῆεν εἶναι ἔκτασις τοῦ ἀρχικοῦ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν καὶ λέγεται χρονική: ἐλπίζω, παρατ. ἤλπισον.

Σημ. Εἰς τὰ ρήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ ρ, μετὰ τὴν αὔξησιν τὸ ρ διπλασιάζεται: *ρίπτω* παρὰτ. *ἔρριπτον*, ἄορ. *ἔρριρα*.

§ 268. Κατὰ τὴν χρονικὴν αὔξησιν τῶν ρημάτων ἐκτείνεται τὸ :

α εἰς η : ἀκούω—ἤκουον, ἀδικῶ—ἠδίκουν.

ε εἰς η : ἐλπίζω—ἤλπιζον, ἐλευθερῶ—ἠλευθέρουν.

ο εἰς ω : ὀνομάζω—ὀνόμαζον, ὁμολογῶ—ὠμολόγουν.

ι εἰς ι : ἰκετεύω—ἰκέτευον, ἵππεύω—ἵππευον.

υ εἰς υ : ὑβρίζω—ὑβρίζον, ὑφαίνω—ὑφαινον.

αι εἰς η : αἰσθάνομαι—ἠσθανόμην, αἰτῶ—ἠτιον.

οι εἰς ω : οἰκῶ—ὄκουν, οἰκτίρω—ὄκτιρον.

αν εἰς ην : ἀνξάνω—ἠῦξανον, ἀνλῶ—ἠῦλλον.

ευ εἰς ην : εὐτυχῶ—ἠτύχουν, εὐρίσκω—ἠύρισκον.

§ 269. Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα ἢ παρασύνθετα ρήματα λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν ἔσθθεν, ἦτοι μετὰ τὴν πρόθεσιν: *καταβαίνω*—*κατέβαινον*, *συμμαχῶ*—*συνεμάχουν*, *παραμελῶ*—*παρημέλων*, *ζατοικῶ*—*ζατόζουν*.

Αὔξεις τῶν ρημάτων ἀνώματος.

§ 270. Τὰ ρήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ μακρὸν φωνῆεν ἢ ἀπὸ τὰς διφθόγγους *ει* καὶ *ου*, δὲν λαμβάνουσι αὔξησιν: *ᾠφελῶ*—*ᾠφέλουν*, *ἦκω*—*ἦκον*, *εἶρω*—*εἶρων*, *εἰκονίζω*—*εἰκόνιζον*, *οὐριόδρομῶ*—*οὐριοδρομοῦν*.

Σημ. 1. Τὰ ρήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ *α* μακρὸν ἢ ἀπὸ τὴν δίφθογγον *α-*, ἀντὶ αὐξήσεως τρέπουσι τὸ *α* εἰς *η*, τὸ δὲ *α* εἰς *η*: *ἀρωῶ*—*ἠρων*, *ἄθλῶ*—*ἠθλουν*, *ἀναλίσκω*—*ἀνήλισκον*, *ἄδω*—*ἠδον*.

Σημ. 2. Τὸ ρῆμα *οἰωνίζομαι* δὲν λαμβάνει αὔξησιν: παρὰτ. *οἰωνίζομην*.

Σημ. 3. Τὸ *ᾠθῶ* (=σπρώχνω) καὶ *ᾠνοῦμαι* (=ἀγορεύω) λαμβάνουσι συλλαβικὴν αὔξησιν: *ᾠώθουν*, *ᾠνούμην* (βλ. § 59, α').

§ 271. Ρήματά τινα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ *ε-*, ἐκτείνουσι τὸ *ε* τοῦτο κατὰ τὴν αὔξησιν εἰς *ει* ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς: *ἐθίζω*—*εἶθιζον*, *ἐλίττω*—*εἶλιττον*, *ἐλκω*—*εἶλκον*, *ἐπομαι*—*εἶπόμην*, *ἐργάζομαι*—*εἶργαζόμην*, *ἐρω*—*εἶρον*, *ἐστιῶ*—*εἶστίων*, *ἐχω*—*εἶχον*, *ἐῶ*—*εἶων* (βλ. § 56 καὶ 59, α').

Σημ. Τὸ *ἐργάζομαι* ἔχει παρὰτατικὸν καὶ *ἠεργαζόμην* καὶ ἄορ. *ἠεργασάμην*.

§ 272. Τὰ ρήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ *εὐ-*, ἂν μὲν μετὰ τὸ *εὐ-* ἀκολουθῆ σύμφωνον, ἢ λαμβάνουσι ἢ δὲν λαμβάνουσι αὐξησησι: *εὐρίσκω*—*ἠύρισκον* καὶ *εὐρίσκον*, ἂν δὲ ἀκολουθῆ φωνῆεν, τὸ μὲν *εὐ-* μένει πάντοτε ἀναυξήτων, ἐκτείνεται δὲ τὸ ἀκολουθοῦν βραχὺ φωνῆεν: *εὐεργετῶ*—*εὐεργέτων*, ἀλλὰ *εὐωχοῦμαι*—*εὐωχούμην*.

§ 273. Τοῦ *ὄρω* ὁ παρατατικὸς εἶναι *έώρων*, τοῦ *ἀλίσκομαι* ὁ ἀόριστος *έάλων* (μετὰ τὸ *α* μακρόν) καὶ τοῦ *ἀνοίγω* (*ἀνά*+*οἶγω*) ὁ παρατατικὸς *ἀνέωρον*, ὁ ἔνεργ. ἀόριστος *ἀνέωρα* καὶ ὁ παθητικὸς *ἀνεώχθη* (βλ. § 47 γ' καὶ 59. α').

§ 274. Τὸ ρῆμα *διαιω*—*διαιωμαι*, μολονότι δὲν ἀρχίζει ἀπὸ προθέσειν, λαμβάνει τὴν αὐξησησι εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν: *διήτωρ*—*διητώμην*.

§ 275. α') Τὰ ρήματα *βούλομαι*, *δύναμαι* καὶ *μέλλω* λαμβάνουσι συλλαβικὴν αὐξησησι *έ-* ἢ *ή-*: *έβουλόμην* καὶ *ήβουλόμην*, *εδυνάμην* καὶ *ήδυνάμην*, *έμελλον* καὶ *ήμελλον*.

β') Τὸ *έορτάζω* λαμβάνει τὴν αὐξησησι εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν: *έώρταζον*, *έώρτασα* (βλ. § 47, γ').

§ 276. α') Ρήματά τινα ἐκ προθέσεων σύνθετα ἢ παρυσύνθετα λαμβάνουσι τὴν αὐξησησι ἔξωθεν ὡς ἀπλᾶ:

καθέζομαι	παρατ. ἐκαθεζόμην	(μετὰ σημασίαν ἀορίστου).
έμπεδῶ (=στερεώνω),	παρατ. ἠμπέδων	ἀόρ. ἠμπέδωσα κτλ.
έναντιοῦμαι	παρατ. ἠναντιούμην,	ἀόρ. ἠναντιώθη κτλ.
ένεχυράζω	παρατ. ἠνεχύραζον	ἀόρ. ἠνεχύρασα κτλ.

β') Ἐπίσης λαμβάνουσι τὴν αὐξησησι συνήθως ἔξωθεν ὡς ἀπλᾶ τὰ ρήματα *κάθημαι*, *καθίζω* καὶ *καθεύδω* (=κοιμοῦμαι): *έκαθήμην*, *έκάθιζον*, *έκάθειδον*.

§ 277. Δύο αὐξήσεις συγχρόνως, ἦτοι ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, λαμβάνουσι τὰ ἑξῆς ρήματα:

ἀνέχομαι	παρατ. ἠνειχόμην	ἀόρ. ἠνεσχόμην
ένοχλῶ	παρατ. ἠνώχλων	ἀόρ. ἠνώχλησα κτλ.
έπανορθῶ	παρατ. ἠπηνόρθων	ἀόρ. ἠπηνόρθωσα »
ἀμφισβητῶ	παρατ. ἠμφεςβήτων	ἀόρ. ἠμφεςβήτησα »
ἀντιδικῶ	παρατ. ἠντεδίκων	ἀόρ. ἠντεδίκησα » 1)

1) Τὰ ρήματα *έπίσταμαι* καὶ *έπείγω* εἶναι ἀμφιβόλου ἀρχῆς· ὅθεν εἶναι προτιμότερον νὰ ἐκλαμβάνονται ὡς ἀπλᾶ καὶ ὁμαλῶς αὐξανόμενα.

§ 278. Τὸ ρῆμα *δυσαρεστῶ* λαμβάνει τὴν αὔξησιν μετὰ τὸ *δυσ-* : παρατ. *δυσηρέστον*, ἀόρ. *δυσηρέστησα* (πρβ. *εὔαρεστῶ-εὔηρέστον*).

Ἀναδιπλασιασμός τῶν ρημάτων ὁμαλός.

§ 279 Ἀναδιπλασιασμός λέγεται τὸ γνῶρισμα, τὸ ὁποῖον λαμβάνουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος οἱ χρόνοι οἱ σημαίνοντες τὸ τετελεσμένον, ἥτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον, εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

Εἶναι δὲ ὁ ἀναδιπλασιασμός ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἓν ε.

§ 280. Ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει α') ἀπὸ ἀπλοῦν σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ : *παιδεύω—πεπαιδευκα*, *λόω—λέλυκα* β') ἀπὸ δύο σύμφωνα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον, τὸ δὲ δεύτερον ὑγρὸν ἢ ἔνρηνον πλὴν τοῦ γν : *γράφω—γέγραφα*, *πλέω—πέπλευκα*, *πνέω—πέπνευκα*.

Σημ. Ἐὰν τὸ θέμα τοῦ ρήματος ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον δασύ (ζ, φ, θ), τὸ σύμφωνον τοῦτο εἰς τὸν ἀναδιπλασιασμόν τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν : *χωρῶ—κεχώρηκα*, *φιλῶ—πεφίληκα*, *θηρεύω—τεθήρευκα* (βλ. § 54).

§ 281. Ἀντὶ ἀναδιπλασιασμοῦ λαμβάνουν αὔξησιν συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν, ἢ ὅποια φυλάττεται εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

α') Καὶ τὴν μὲν συλλαβικὴν αὔξησιν λαμβάνουν :

1) Τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ διπλοῦν σύμφωνον (ζ, ξ, ψ) ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνα, τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον δὲν εἶναι ὑγρὸν ἢ ἔνρηνον : *ξεναγῶ—ἐξενάγηκα*, *ψηφίζω—εψήφηκα*, *στρατεύω—ἐστράτευκα*, *κίττω—ἔκτικα*, *πιτοῦμαι—ἐπιτόημαι*.

2) Τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ ρ τοῦτο δὲ τὸ ρ διπλασιάζεται : *ρίζομαι—ἐρρίζωμαι*, *ρίπτομαι—ἐρριμαι*.

3) Τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ γν : *γνωρίζω—ἐγνώρικα*, *γι-γνώσκω—ἔγνωνκα*.

β') Τὴν δὲ χρονικὴν αὔξησιν λαμβάνουν τὰ ρήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ βραχὺ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, ἥτοι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν εἰς τὴν ὀριστικὴν τῶν παραγομένων χρόνων χρονικὴν αὔξησιν : *ἀδικῶ—ἠδίκησα*, *ἐλευθερῶ—ἠλευθέρωκα*, *ὁμολογῶ—ὁμολόγηκα*, *ἱππεύω—ἱππευκα*, *αἰτῶ—ἤτηκα*, *ἀνλῶ—ἠδῆλκα*.

§ 282. Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνει αὔξησιν, ἐὰν τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου εἶναι ἐσχηματισμένον δι' ἀναδιπλασιασμοῦ: *λέλυκα—ἐλελύκειν, πέφευγα—ἐπεφεύγειν, ἀλλὰ ἐξήλωκα—ἐξήλωκειν, ἠδίχηκα—ἠδικήκειν.*

§ 283. Τὰ ἐκ τῶν προθέσεων σύνθετα ἢ παρσύνθετα ῥήματα λαμβάνουν τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἔσωθεν, ὅπως καὶ τὴν αὔξησιν: *καταβαίνω—καταβέβηκα, παρανομῶ—παραινόμενα.*

Ἀναδιπλασιασμὸς τῶν ῥημάτων ἀνώμαλος.

§ 284. Τὰ ῥήματα κτῶμαι, πίπτω καὶ μιμνήσκομαι λαμβάνουν ἀναδιπλασιασμὸν παρὰ τὸν κανόνα: *κέκτημαι, πέπτωκα, μέμνημαι.*

§ 285. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζον ἀπὸ μακρῶν φωνῆν ἢ *ει-*, οὔτε αὔξησιν οὔτε ἀναδιπλασιασμὸν λαμβάνουν: *ἄφελῶ—ἄφέληκα, ἡμερῶ—ἡμέρωκα, εἰκονίζομαι—εἰκόνισμαι.*

§ 286. Ὅσα ῥήματα ἀρχίζον ἀπὸ φωνῆν καὶ λαμβάνουν ἀνώμαλον αὔξησιν εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους, τὴν αὐτὴν αὔξησιν λαμβάνουν εἰς τὸν παρακειμένον ἀντὶ ἀναδιπλασιασμοῦ: *εἰθίζω—εἰθίκα, ἐλίσσομαι—ἐλίγμαι, ἐργάζομαι—ἐργασμαι, εὐτυχῶ—ἠτύχηκα καὶ εὐτύχηκα, εὐεργετῶ—εὐηργέτηκα καὶ εὐεργέτηκα, ὠθοῦμαι—ἔωσμαι, ὠνοῦμαι—ἐόνημαι, ἀνοίγομαι—ἀνέρωμαι, ἀμφιέννυμαι—ἠμφίεσμαι, ἐναντιοῦμαι—ἠναντίωμαι, ἐροχλῶ—ἠνόχηκα κτλ.*

Ὅμοίως *ἀργῶ—ἠργηκα, ἀθλῶ—ἠθληκα* (πρβ. § 270 Σημ. 1).

§ 287. Τὰ ῥήματα *ὄρω*, *ἀλίσκομαι* καὶ *κατάγνυμαι* λαμβάνουν εἰς τὸν παρακειμένον συλλαβικὴν αὔξησιν: *ἔόρακα, ἐάλωκα, κατέαγα* (βλ. § 59, α'): τοῦ δὲ *ὄρω* ὁ ὑπερσυντέλικος εἶναι *ἠωράκειν*.

§ 288. Τὰ ῥήματα *λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω* (=δμιλῶ) καὶ *λέγω* (=συλλέγω, καταλέγω, ἀπολέγω κλπ.) λαμβάνουν ἀντὶ ἀναδιπλασιασμοῦ αὔξησιν *ει*: *εἴληφα* (θεμ. ληβ-), *εἴληχα* (θεμ. ληχ-), *εἴρηκα* (θεμ. ρη-), *εἴλοχα—εἴλεγμαί* (θεμ. λεγ-, λογ-).

§ 289. Τὰ ῥήματα *εἶωθα* (=συνηθίζω) καὶ *εἶμαρται* (=εἶναι πεπρωμένον) ἔχουν τύπον παρακειμένου μὲ αὔξησιν *ει*.

§ 290. Τὸ ῥῆμα *ἕοικα* (=δμοιάζω) ἔχει τύπον παρακειμένου, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτοῦ σχηματίζεται μὲ αὔξησιν εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν: *ἔώκειν* (πρβ. τὸ *ἠωράκειν*.)

§ 291. Ρημάτων τινῶν, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ *α, ε, ο* ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι καὶ ἐκτείνεται τὸ

ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ ρηματικοῦ θέματος ἐκτείνεται δὲ τὸ μὲν α καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω: ἀκούω, θεμ. ἀκο-, ἀναδιπλ. ἀκ-ακο-α, ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἀκ-ήκο-α.

Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός λέγεται ἀρκτικὸς ἀναδιπλασιασμός καὶ λαμβάνουν αὐτὸν τὰ ἑξῆς ῥήματα:

ἀκούω—ἀκήκοα (θεμ. ἀκο-), (παθ. παρακ. ἤκουσμαι).

ἀλείφω—ἀλήλιφα, ἀλείφομαι—ἀλήλιμμαι (θεμ. ἀλιφ-).

ἐγείρομαι—ἐγήγερον (θεμ. ἐγερ-).

ἐλαύνω—ἐλήλακα, ἐλαύνομαι—ἐλήλαμαι (θεμ. ἐλα-).

ἐλέγχω—ἐλήλεγμαι (θεμ. ἐλεγχ-).

ἐμῶ—ἐμήμεκα (θεμ. ἐμε-).

ἐρχομαι—ἐλήλυθα (θεμ. ἐλυθ-).

ἐσθίω—ἐδήδοκα (θεμ. ἐδο-).

ἀπόλλυμι—ἀπολώλεκα, ἀπόλλυμαι—ἀπόλωλα (θεμ. ὄλε- ὄλ-).

ὄμνυμι—ὄμώμοκα (θεμ. ὄμο-).

ὀρύττω—ὀρώρουχα, ὀρύττομαι—ὀρώρουμαι (θεμ. ὄρουχ-).

φέρω—ἐνήνοχα, φέρομαι—ἐνήνεγμαι (θεμ. ἐνεκ-, ἐνοκ-).

Σημ. Ὁ ὑπερσυντέλικος τινῶν ἐκ τούτων λαμβάνει χρονικὴν αὐτοῦ ἑξισιν: ἤκηκόειν, ἀπολωλέκειν, ὄμωμόκειν.

§ 292. Ὁ παρακείμενος ἐγρήγορα (=εἶμαι ξυπνός) σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος ἐγερ- (=ἐγορ-) τοῦ ἐγείρομαι.

Καταλήξεις.

§ 293. Τὰ τέλη, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ῥήματος εἰς τοὺς διαφόρους χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις λέγονται προσωπικαὶ καταλήξεις.

§ 294. α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται εἰς τὸ ρηματικὸν ἢ χρονικὸν θέμα ἄλλοτε μὲν γυμναί, ἄλλοτε δὲ ἀφοῦ παρεμβληθῶν μεταξύ αὐτῶν καὶ τοῦ θέματος φωνήεντά τινα.

β') Τὰ φωνήεντα ταῦτα εἶναι δύο εἰδῶν, θεματικὰ φωνήεντα καὶ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα.

γ') Θεματικὰ φωνήεντα δύναται νὰ ἔχουν πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ἔχουν μόνον ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτική.

§ 295. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ρημάτων διαίρεται εἰς δύο τάξεις εἰς τὴν τάξιν τῶν βαρυντόρων καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν περισπωμένων

α') Βαρύντονα ρήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς: παιδεύω, γράφω.

β') Περισπώμενα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἰς τὸ πρόσωπον τοῦτο περισπῶνται: τιμῶ, ποιῶ.

§ 296. Κλίσις τοῦ ρήματος εἰμί=εἶμαι.

	Ὅριστ.	Ὑποτ.	Εὐκτικῆ	Προστ.	Ἀπ.	Μετοχῆ
Ἐνεστώσ	εἰμί εἶ ἔστι ἔσμεν ἔστέ εἰσὶ	ᾧ ᾗς ᾗ ᾧμεν ᾗτε ᾧσι	εἶην εἶης εἶη εἶμεν ἢ εἶμεν εἶητε ἢ εἶτε εἶσαν ἢ εἶεν	ἴσθι ἔστω ἔστε ἔστων ἢ ἔστωσαν	εἶναι	ὁ ὄν ἡ οὖσα τὸ ὄν
Παρατατικός	ἦν καὶ ἦ ἦσθα ἦν ἦμεν ἦτε ἦσαν					
Μέλλων	ἔσομαι ἔσῃ κ. ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται		ἔσοίμην ἔσοιο ἔσοιτο ἔσοίμεθα ἔσοισθε ἔσοιντο		ἔσε- σθαι	ὁ ἔσόμενος ἡ ἔσομένη τὸ ἔσόμενον

Παρατηρήσεις περὶ τοῦ εἰμί.

§ 297. α') Τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ μέλλοντος σχηματίζεται ἀνωμάλως: ἔσται ἀντὶ ἔσεται.

β') Ὅταν τὸ εἰμί σημαίνει ὑπάρχω, οἱ τύποι αὐτοῦ δὲν ἐγκλίνονται: πηλὸς ἐστὶ πανταχοῦ, στρατιῶται εἰσὶν ἐν τοῖς ὄρεσιν.

γ') Τοῦ τύπου ἐστὶν ἀναβιβάζεται ὁ τόνος 1) ὅταν εἶναι ἐν ἀρχῇ προτάσεως: ἔστιν ὁ μαθητῆς ἐπιμελής, ἔστιν ὁ οἶνος ἐν τῷ πίθῳ· 2) ὅταν προηγῆται αὐτοῦ ὁ σύνδεσμος εἰ, ὡς, καί, ἀλλ', οὐκ, καὶ ἢ ἀντωνυμία τοῦτ': ἀλλ' ἔστιν ὁ μαθητῆς ἐπιμελής· 3) ὅταν κεῖται ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἔξεστιν (=εἶναι δυνατόν): πολλὰ ἔστιν ἰδεῖν.

	Ὅριστικῆ	Ὑποτακτικῆ	Εὐκτικῆ
Ἑνεσιῶς	παιδεύ-ω παιδεύ-εις παιδεύ-ει παιδεύ-ομεν παιδεύ-ετε παιδεύ-ουσι	παιδεύ-ω παιδεύ-ης παιδεύ-ῃ παιδεύ-ωμεν παιδεύ-ῃτε παιδεύ-ωσι	παιδεύ-οιμι παιδεύ-οις παιδεύ-οι παιδεύ-οιμεν παιδεύ-οιτε παιδεύ-οιεν
Παρατατιῶς	ἐπαιδεύ-ον ἐπαιδεύ-ες ἐπαιδεύ-ε ἐπαιδεύ-ομεν ἐπαιδεύ-ετε ἐπαιδεύ-ον		
Μέλλων	παιδεύ-σω παιδεύ-σεις παιδεύ-σει παιδεύ-σομεν παιδεύ-σετε παιδεύ-ουσι		παιδεύ-σοιμι παιδεύ-σοις παιδεύ-σοι παιδεύ-σοιμεν παιδεύ-σοιτε παιδεύ-σοιεν
Ἀόριστος	ἐπαιδεύ-σα ἐπαιδεύ-σας ἐπαιδεύ-σε ἐπαιδεύ-σαμεν ἐπαιδεύ-σατε ἐπαιδεύ-σαν	παιδεύ-σω παιδεύ-σης παιδεύ-ῃ παιδεύ-ωμεν παιδεύ-ῃτε παιδεύ-ωσι	παιδεύ-σαιμι παιδεύ-σαις ἢ -ειας παιδεύ-σαι ἢ -ειε παιδεύ-σαιμεν παιδεύ-σατε παιδεύ-σαιεν ἢ -ειαν
Παρακείμενος	πεπαιδεύ-κα πεπαιδεύ-κας πεπαιδεύ-κε πεπαιδεύ-καμεν πεπαιδεύ-κατε πεπαιδεύ-κασι	πεπαιδεύ-κω κλπ. ἢ πεπαιδευκῶς πεπαιδευκῶτα πεπαιδευκῶς κλπ.	πεπαιδεύ-κοιμι κλπ. ἢ πεπαιδευκῶς πεπαιδευκῶτα πεπαιδευκῶς κλπ.
Ἑπερσυντέλικος	ἐπεπαιδεύ-κ-ειν ἐπεπαιδεύ-κ-εις ἐπεπαιδεύ-κ-ει ἐπεπαιδεύ-κ-ειμεν ἐπεπαιδεύ-κ-ειτε ἐπεπαιδεύ-κ-εσαν		

Προστακτική	Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
<p>παίδευ-ε παιδευ-έτω παιδεύ-ετε παιδευ-όντων ἢ παιδευ-έτωσαν</p>	<p>παιδεύ-ειν</p>	<p>ὁ παιδεύ-ων ἡ παιδεύ-ουσα τὸ παιδεύ-ον</p>
	<p>παιδεύ-σ-ειν</p>	<p>ὁ παιδεύ-σ-ων ἡ παιδεύ-σ-ουσα τὸ παιδεύ-σ-ον</p>
<p>παίδευ-σ-ον παιδευ-σ-άτω παιδεύ-σ-ατε παιδευ-σ-άντων ἢ παιδευ-σ-άτωσαν</p>	<p>παιδεῦ-σ-αι</p>	<p>ὁ παιδεύ-σ-ας ἡ παιδεύ-σ-ασα τὸ παιδεῦ-σ-αν</p>
<p>πεπαιδευκός } ἴσθι πεπαιδευκία } ἔστω πεπαιδευκός } πεπαιδευκότες } ἔσθε πεπαιδευκῖαι } ἔστων ἢ πεπαιδευκότα } ἔστωσαν</p>	<p>πεπαιδευ-κ-έναι</p>	<p>ὁ πεπαιδευ-κ-ός ἡ πεπαιδευ-κ-ία τὸ πεπαιδευ-κ-ός</p>

	Ὀριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική
Ἐνεστώσ	παιδεύ-ομαι παιδεύ-ῃ παιδεύ-εται παιδευ-όμεθα παιδεύ-εσθε παιδεύ-ονται	παιδεύ-ωμαι παιδεύ-ῃ παιδεύ-ῆται παιδευ-όμεθα παιδεύ-ησθε παιδεύ-ωνται	παιδευ-οίμην παιδεύ-οιο παιδεύ-οιτο παιδευ-οίμεθα παιδεύ-οισθε παιδεύ-οιντο
Παρατατικός	ἔπαιδευ-όμην ἔπαιδεύ-ου ἔπαιδεύ-ετο ἔπαιδευ-όμεθα ἔπαιδεύ-εσθε ἔπαιδεύ-οντο		
Μέσ. Μέλλον	παιδεύ-σ-ομαι παιδεύ-σ-ῃ παιδεύ-σ-εται παιδευ-σ-όμεθα παιδεύ-σ-εσθε παιδεύ-σ-ονται		παιδευ-σ-οίμην παιδεύ-σ-οιο παιδεύ-σ-οιτο παιδευ-σ-οίμεθα παιδεύ-σ-οισθε παιδεύ-σ-οιντο
Μέσ. Ἀόριστος	ἔπαιδευ-σ-άμην ἔπαιδεύ-σ-ω ἔπαιδεύ-σ-ατο ἔπαιδευ-σ-άμεθα ἔπαιδεύ-σ-ασθε ἔπαιδεύ-σ-αντο	παιδεύ-σ-ωμαι παιδεύ-σ-ῃ παιδεύ-σ-ῆται παιδευ-σ-ώμεθα παιδεύ-σ-ησθε παιδεύ-σ-ωνται	παιδευ-σ-αίμην παιδεύ-σ-αιο παιδεύ-σ-αιτο παιδευ-σ-αίμεθα παιδύ-σ-ασθε παιδεύ-σ-αιντο
Παρακείμενος	πεπαίδευ-μαι πεπαίδευ-σαι πεπαίδευ-ται πεπαιδεύ-μεθα πεπαίδευ-σθε πεπαίδευ-νται	πεπαιδευμένος πεπαιδευμένη πεπαιδευμένον πεπαιδευμένοι πεπαιδευμένοι πεπαιδευμένα πεπαιδευμένα	πεπαιδευμένος πεπαιδευμένη πεπαιδευμένον πεπαιδευμένοι πεπαιδευμένοι πεπαιδευμένα πεπαιδευμένα
Ἐπερσυντέλικος	ἔπεπαίδευ-μην ἔπεπαίδευ-σο ἔπεπαίδευ-το ἔπεπαιδεύ-μεθα ἔπεπαίδευ-σθε ἔπεπαίδευ-ντο		

Προστακτικῆ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχῆ
παιδεύ-ου παιδευ-έσθω παιδεύ-εσθε παιδευ-έσθων ἢ παιδευ-έσθωσαν	παιδεύ-εσθαι	ὁ παιδευ-όμενος ἡ παιδευ-ομένη τὸ παιδευ-όμενον
	παιδεύ-σ-εσθαι	ὁ παιδευ-σ-όμενος ἡ παιδευ-σ-ομένη τὸ παιδευ-σ-όμενον
παιδευ-σ-αι παιδευ-σ-άσθω παιδεύ-σ-ασθε παιδευ-σ-άσθων ἢ παιδευ-σ-άσθωσαν	παιδεύ-σ-ασθαι	ὁ παιδευ-σ-άμενος ἡ παιδευ-σ-αμένη τὸ παιδευ-σ-άμενον
πεπαιδευ-σο πεπαιδεύ-σθω πεπαιδευ-σθε πεπαιδεύ-σθων ἢ πεπαιδεύ-σθωσαν	πεπαιδεύ-σθαι	ὁ πεπαιδευ-μένος ἡ πεπαιδευ-μένη τὸ πεπαιδευ-μένον

	Ὀριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική
Παθ. Μέλλων	παιδευ-θήσ-ομαι παιδευ-θήσ-η παιδευ-θήσ-εται παιδευ-θήσ-όμεθα παιδευ-θήσ-εσθε παιδευ-θήσ-ονται		παιδευ-θήσ-οίμην παιδευ-θήσ-οιο παιδευ-θήσ-οιτο παιδευ-θήσ-οίμεθα παιδευ-θήσ-οισθε παιδευ-θήσ-οιντο
Παθ. Ἀόριστος	ἐπαιδευ-θή-ν ἐπαιδευ-θή-ς ἐπαιδευ-θη ἐπαιδευ-θη-μεν ἐπαιδευ-θη-τε ἐπαιδευ-θη-σαν	παιδευ-θῶ παιδευ-θῆς παιδευ-θῆ παιδευ-θῶμεν παιδευ-θῆτε παιδευ-θῶσι	παιδευ-θε-ίην παιδευ-θε-ίης παιδευ-θε-ίη παιδευ-θε-ίμεν παιδευ-θε-ίτε παιδευ-θε-ίεν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΤΩΝ ΕΙΣ -Ω ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἑνεργητικὴ φωνή.

Ὀριστική.

§ 300. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς εἶναι: ἐν. -ω, -εις, -ει' πλ. -ομεν, -ετε, -ουσι.

Τοῦ δὲ παρατατικοῦ: ἐν. -ον, -ες, -ε' πλ. -ομεν, -ετε, -ον.

§ 301. Καταλήξεις τοῦ μέλλοντος εἶναι αὐταὶ αἱ τοῦ ἐνεστώτος.

Σημ. Πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἄλλων χρόνων, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τῶν φωνηεντολήκτων βαρυτόνων ρημάτων προστίθεται εἰς τὸ τέλος τοῦ ρηματικοῦ θέματος ὁ χρονικὸς χαρακτήρ *ἄνευ μεταβολῆς τινος*, εἰς τὴν ἀρχὴν δὲ ἢ αὐξήσις ἢ ὁ ἀναδιπλασιασμός (βλ. § 265, 266 καὶ 279).

§ 302. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. ἀόριστου α' εἶναι: ἐν. -ας, -α -ε' πλ. -αμεν, -ατε -αν.

Σημ. Ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς αὐτὰς καταλήξεις: *ἔγραφα—ἔγραφες—ἔγραφε* κτλ., ὅπως *ἔγραφα—ἔγραφες—ἔγραψε*.

§ 303. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου εἶναι: ἐν. -α, -ας, -ε' πλ. -αμεν, -ατε, ἄσι.

§ 304. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. ὑπερσυντελείου εἶναι: -ειν, -εις, -ει' πλ. -ειμεν -ειτε, -εσαν.

Προστακτική	Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
	παιδευ-θήσ-εσθαι	ὁ παιδευ-θησ-όμενος ἡ παιδευ-θησ-ομένη τὸ παιδευ-θησ-όμενον
παιδεύ-θη-τι παιδευ-θή-τω παιδεύ-θη-τε παιδευ-θέ-ντων ἢ παιδευ-θή-τωσαν	παιδευ-θή-ναι	ὁ παιδευ-θείς ἡ παιδευ-θείσα τὸ παιδευ-θέν

Σημ. 1. Αἱ γυμναὶ καταλήξεις τῶν ἀρκτικῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῶν εἰς -ω ρημάτων εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν εἶναι δυσδιάκριτοι, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν εἶναι: -μεν, -τε, -ντι.

Τῶν δὲ παραγομένων χρόνων εἶναι: ἐν. -ν, -ς, — πλ. -μεν, -τε, -ν καὶ (διὰ τὸν ὑπερσυντέλικον) -σαν.

Σημ. 2. Θεματικὰ φωνήεντα τῶν καταλήξεων τοῦ μὲν ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ εἶναι ο διὰ τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον, πρῶτον καὶ τρίτον πληθυντικόν, καὶ ε διὰ τὰ λοιπὰ πρόσωπα.

Τοῦ δὲ ἀορίστου καὶ παρακειμένου α διὰ τὰ ἄλλα πρόσωπα καὶ ε διὰ τὸ τρίτον ἐνικόν.

Τοῦ δὲ ὑπερσυντέλικου ει διὰ τὰ ἄλλα πρόσωπα καὶ ε διὰ τὸ τρίτον πληθυντικόν.

Σημ. 3. Εἰς τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον ὁ μὲν ἀόριστος δὲν λαμβάνει τὴν κατάληξιν ν, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος παρὰ τὸν τύπον εἰς -εν ἔχει καὶ τὸν τύπον εἰς -η' ἐπεπαιδεύκειν καὶ ἐπεπαιδεύκη.

Σημ. 4. Ἡ κατάληξις τοῦ τρίτου πληθ. προσώπου τοῦ ἐνεστώτος -ουσι καὶ τοῦ παρακειμένου -ᾶσι προῆλθον ἐκ τοῦ -οντι καὶ -ᾶντι (βλ. § 45, α' κ. 53).

§ 305. Ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ἐνεργ. φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ἔσομαι πεπαιδευκῶς ἔσομαι, πεπαιδευκῶς ἔσῃ, πεπαιδευκῶς ἔσται πεπαιδευκότες ἐσόμεθα, πεπαιδευκότες ἔσεσθε, πεπαιδευκότες ἔσονται.

Ὑποτακτική

§ 306. α') Καταλήξεις πάντων τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς τῆς

ἐνεοργητικῆς φωνῆς εἶναι: ἔν. -ω, -ης, -ῆ' πλ. -ωμεν, -ητε, -ωσι.

Σχηματίζονται ἐκ τῶν θεματικῶν φωνηέντων ο καὶ ε, ἐκ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων ἐπίσης ο καὶ ε εἰς τὰ αὐτὰ πρόσωπα καὶ ἐκ τῶν γυνῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς.

β') Τὰ φωνήεντα ο+ο συνηρέθησαν εἰς παλαιοτάτην ἐποχὴν εἰς ω (-οομεν=-ωμεν), τὰ δὲ ε+ε εἰς η (-εεεε=-ηηηη).

Σημ. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται συνήθως περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ρήματος εἰμί: πεπαιδευκῶς ᾧ κλπ. πεπαιδευκότες ᾧμεν κτλ.

Εὐκτικὴ.

§ 307. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς εὐκτικῆς τῆς ἐνεοργ. φωνῆς εἶναι: ἔν. -οιμι, οἰς, -οί' πλ. -οιμεν, -οιτε, -οιεν.

Σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνηέντος ο, τοῦ ἐγκλιτικοῦ ι καὶ τῶν ἑξῆς γυνῶν καταλήξεων: ἔν. -μι, -ς, — πλ. -μεν, -τε, -εν.

Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ο+ι συναίρουνται εἰς οἰ.

Σημ. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται συνήθως περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ ρήματος εἰμί: πεπαιδευκῶς εἶην κτλ. πεπαιδευκότες εἶμεν κτλ.

§ 308. Καταλήξεις τοῦ ἀορίστου τῆς εὐκτικῆς τῆς ἐνεοργ. φωνῆς εἶναι: ἔν. -αιμι, -αῖς, -αί' πλ. -αιμεν, -αιτε, -αιεν.

Σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνηέντος α, τοῦ ἐγκλιτικοῦ ι καὶ τῶν γυνῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος τῆς εὐκτικῆς.

Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα α+ι συναίρουνται εἰς αἰ.

Σημ. Τὸ δεῦτερον καὶ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ τὸ τρίτον πληθυντικὸν τοῦ ἀορίστου τῆς εὐκτικῆς ἔχουν, πλὴν τῶν κανονικῶν τύπων, καὶ τοὺς καλουμένους αἰολικούς, ἦτοι παιδεύσαις καὶ παιδεύσ-εας, παιδεύσαι καὶ παιδεύσ-εις, παιδεύσαιεν καὶ παιδεύσ-εσαν.

Προστακτικὴ.

§ 309. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεοργ. φωνῆς εἶναι ἔν. -ε, -ετω' πλ. -ετε, -οντων ἢ -ετωσαν.

Σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῶν ἑξῆς γυνῶν καταλήξεων: ἔν.—, τω' πλ. -τε, -ντων ἢ -τωσαν.

Ὁ εἰς -ντων τύπος ἔχει θεματικὸν φωνῆεν ο: παιδευόντων ἢ παιδευέτωσαν.

§ 310. Καταλήξεις τοῦ ἀορίστου τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς εἶναι: ἐν. -ον, -ατω· πλ. -ατε, -αντων ἢ -ατωσαν.

Σχηματίζονται, πλὴν τοῦ β' ἐνικού, ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῶν γυμνῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς.

§ 311. Ὁ παρακείμενος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἤτοι διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς προστακτικῆς τοῦ ρήματος εἰμί: πεπαιδευκῶς ἴσθι κτλ. πεπαιδευκότες ἔστε κτλ.

Ἀπαρεμφάτων.

§ 312. Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἐνεργ. φωνῆς:

α') -ειν· κατάληξις τοῦ ἀπαρεμ. τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος.

Σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῆς καταλήξεως -εν.

β') -αι· κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἀορίστου.

γ') -εαι· κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παρακειμένου.

Μετοχή.

§ 313. Καταλήξεις τῆς μετοχῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς:

α') -ων, -ουσα, -ον· κατάληξις τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἡ ὁποία κλίνεται ὅπως τὸ ἐπίθετον ἄκων—ἄκουσα—ἄκων (βλ. § 174).

Σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ω—ο καὶ τοῦ προσφύματος ντ.

β') -ας, -ασα, -αν· κατάληξις τῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου, ἡ ὁποία κλίνεται ὅπως τὸ ἐπίθετον ἄπας—ἄπασα—ἄπαν (βλ. § 173).

Σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ᾱ καὶ τοῦ προσφύματος ντ.

γ') -ως, -υια, ος· κατάληξις τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, ἡ ὁποία κλίνεται ὡς ἐξῆς:

Ἐν. Ὀν. καὶ Κλ.	ὁ πεπαιδευκ-ὼς	ἡ πεπαιδευκ-υῖα
Γεν.	τοῦ πεπαιδευκ-ότος	τῆς πεπαιδευκ-υῖας
Δοτ.	τῷ πεπαιδευκ-ότι	τῇ πεπαιδευκ-υῖα
Αἰτ.	τὸν πεπαιδευκ-ότα	τὴν πεπαιδευκ-υῖαν
Πλ. Ὀν.	οἱ πεπαιδευκ-ότες	αἱ πεπαιδευκ-υῖαι
Γεν.	τῶν πεπαιδευκ-ότων	τῶν πεπαιδευκ-υῖων
Δοτ.	τοῖς πεπαιδευκ-όσι	ταῖς πεπαιδευκ-υῖαις
Αἰτ.	τούς πεπαιδευκ-ότας	τάς πεπαιδευκ-υῖας
Ἐν. Ὀν.	τὸ πεπαιδευκ-ὸς	Πλ. τὰ πεπαιδευκ-ό-τα κλπ.

α') Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ μετὰ τὴν προθήκην 1) τοῦ προσφύματος -ωσ- διὰ τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν καὶ τοῦ προσφύματος -οσ- διὰ τὰς αὐτὰς πτώσεις τοῦ οὐδετέρου· 2) τοῦ προσφύματος -οτ- διὰ πάσας τὰς λοιπὰς πτώσεις τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου· 3) τοῦ προσφύματος -υ- διὰ τὸ θηλυκόν.

β') Τὸ θηλυκόν σχηματίζεται μετὰ τὴν κατάληξιν -ja (βλ. § 60, ε').

§ 314. *Κανὼν γενικός.* Ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ πασῶν τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι ὁμοία μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ: ὁ παιδεύων—ὃ παιδεύων, ὁ παιδεύσας—ὃ παιδεύσας.

Παθητικὴ φωνή

Ὀριστικὴ

§ 315. Κατάληξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τῆς παθ. φωνῆς: ἑν. -ομαι, -η, -εται' πλ. -ομεθα -εσθε, -ονται.

Τοῦ δὲ παρατατικοῦ ἑν. -ομην, -ου, -ετο' πλ. -ομεθα, -εσθε, -οντο.

§ 316. Ὁ μέσος, ὁ παθητικὸς καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων ἔχουν τὰς κατάληξεις τοῦ ἐνεστώτος.

Σημ. Ὁ τετελεσμένος μέλλων συνήθως σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παθ. παρακειμένου καὶ τοῦ ἔσομαι: πεπαιδευμένος ἔσομαι, πεπαιδευμένος ἔση κτλ. (πρβ. § 305).

§ 317. Κατάληξεις τοῦ μέσου ἀορίστου τῆς ὀριστικῆς εἶναι: ἑν. -αμην, -ω, -ατο' πλ. -αμεθα, -ασθε, -ατο.

Σημ. 1. Αἱ γυναικ. κατάληξεις τῶν ἄορκικῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς παθ. φωνῆς: ἑν. -μαι, -σαι, -ται' πλ. -μεθα, σθε, -νται.

Τῶν δὲ παραγομένων: ἑν. -μην, -σο, -το' πλ. -μεθα, σθε, -ντο.

Σημ. 2. Θεματικὰ φωνήεντα τοῦ μὲν ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ εἶναι ο καὶ ε, ὅπως καὶ τῆς ἐνεργ. φωνῆς, τοῦ δὲ ἀορίστου α εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα

Σημ. 3. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἑνικοῦ προσώπου τοῦ μὲν ἐνεστώτος -η, προέρχεται ἐκ τοῦ -εσαι, τοῦ δὲ παρατατικοῦ -ου ἐκ τοῦ -εσο, τοῦ δὲ ἀορίστου -ω ἐκ τοῦ -ασο· μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα συναιροῦνται, τὸ μὲν ε+αι εἰς η, τὸ δὲ ε+ο εἰς ου, τὸ δὲ α+ο εἰς ω (βλ. § 55, β').

Σημ. 4. Εἰς τὴν μεταγενεστέραν καὶ νεωτέραν ἑλληνικὴν αἱ καταλήξεις -σαι καὶ -σο ἀνέκυψαν ἐκ νέου ἐκ τῶν τύπων ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους παρέμειναν ἀπαθεῖς, ἤτοι λέγεται *παιδεύεσαι*—*εἰ παιδέεσο*, ὅπως *δίδουσαι*—*ἐδίδουσο*, *τίθεισαι*—*εἰτίθεισο* κτλ.

§ 318. Καταλήξεις τοῦ παθ. παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς εἶναι αἱ γυμναὶ καταλήξεις τῶν ἀρχικῶν, τοῦ δὲ παθ. ὑπερσυντελικού αἱ γυμναὶ καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων τῆς παθ. φωνῆς. Προστίθενται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα ἄνευ χρονικοῦ χαρακτηρισμοῦ καὶ ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

§ 319. Καταλήξεις τοῦ παθ. ἀορίστου τῆς ὀριστικῆς εἶναι αἱ γυμναὶ καταλήξεις τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς ἐνεργ. φωνῆς. Προστίθενται ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τὸ λήγον εἰς *θη*.

Ὑποτακτικὴ

§ 320. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου τῆς ὑποτακτικῆς τῆς παθ. φωνῆς εἶναι: ἐν. -ωμαι, -η, -ηται· πλ. -ωμεθα -ησθε, -ωνται.

Σχηματίζονται, ὅπως αἱ καταλήξεις τῆς ἐνεργ. φωνῆς (βλ. § 306).

Σημ. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου -η προέρχεται ἐκ τοῦ -ησαι· μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ τὰ συμπύπτοντα φωνήετα *η+αι* συναίρουσιν εἰς *η*.

§ 321. Ὁ παθ. παρακειμένος τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζεται περιφρατικῶς, ἤτοι διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐμὶ: *πεπαιδευμένος ὦ, πεπαιδευμένος ἦς* κτλ.

§ 322. Ὁ παθητικὸς ἀορίστος τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζεται συνηρημένως, ἤτοι εἰς τὸ χρονικὸν θέμα αὐτοῦ προστίθενται αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς, αἱ ὁποῖαι συναίρουσιν μετὰ τοῦ προηγουμένου *η*: *παιδευθή-ω*=*παιδευθῶ*, *παιδευθή-ης*=*παιδευθῆς* κτλ.

Εὐκτική.

§ 323. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος (μέσου παθητικοῦ καὶ τετελεσμένου) τῆς εὐκτικῆς εἶναι: ἐν. -οιμην, -οιο, -οιτο· πλ. -οιμεθα, -οισθε, -οιντο.

Σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος *ο*, τοῦ ἐγκλιτικοῦ *ι* καὶ τῶν γυμνῶν καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ.

§ 324. Καταλήξεις τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου τῆς εὐκτικῆς εἶναι: *-αιμηρ*, *-αιο*, *-αίτο* πλ. *-αιμεθα*, *-αισθε*, *-αιντό*.

Σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος *α*, τοῦ ἐγκλιτικοῦ *ι*, καὶ τῶν γυμνῶν καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ.

Σημ. Τὸ *σ* τῆς καταλήξεως *-σο* μεταξὺ φωνηέντων ἀποβάλλεται.

§ 325. Ὁ παθ. παρακειμένος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἤτοι διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ *εἰμί*, *πεπαιδευμένος εἶην*, *πεπαιδευμένος εἶης* κτλ.

§ 326. Ὁ παθ. ἀόριστος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος, τοῦ λήγοντος εἰς *-θε*, τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων *ιη* καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἔνεργ. ὑπερσυντελείου. Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα *ε+ι* συναιροῦνται εἰς *ει*.

Σημ. Ὁ πληθ. ἀριθ. τῆς εὐκτικῆς τοῦ παθ. ἀορίστου σχηματίζεται συνηθέστερον μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *ι* ἀντὶ τοῦ *ιη* τότε εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον προστίθεται ἡ κατάληξις *-εν* ἀντὶ τῆς *-σαν*: *παιδενθε-ίη-μεν* καὶ *παιδενθε-ῖ-μεν*, *παιδενθε-ίη-τε* καὶ *παιδε-ῖ-τε*, *παιδενθε-ίη-σαν* καὶ *παιδενθε-ῖ-εν*.

Προστακτικὴ

§ 327. Καταλήξεις τοῦ ἔνεστῶτος τῆς προστακτικῆς τῆς παθ. φωνῆς εἶναι: ἔν. *-ου*, *-εσθω* πλ. *-εσθε*, *-εσθων* ἢ *-εσθωσαν*.

Σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος *ε* καὶ τῶν γυμνῶν καταλήξεων *-σο*, *-σθω*, πλ. *-σθε*, *-σθων* ἢ *σθωσαν*.

Σημ. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἔν. προσώπου *-ου* προέρχεται ἐκ τοῦ *-εσο* μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ *σ* τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα *ε+ο* συναιροῦνται εἰς *ου*.

§ 328. Καταλήξεις τοῦ μέσου ἀορίστου α' τῆς προστακτικῆς εἶναι: ἔν. *-αι*, *-ασθω*, πλ. *-ασθε*, *-ασθων* ἢ *-ασθωσαν*.

Σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος *α* καὶ τῶν γυμνῶν καταλήξεων τοῦ ἔνεστῶτος τῆς προστακτικῆς. Ἡ κατάληξις *-αι* τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου σχηματίζεται ἀνωμάλως.

§ 329. Καταλήξεις τοῦ παθ. παρακειμένου τῆς προστακτικῆς εἶναι αἱ γυμναὶ καταλήξεις τοῦ ἔνεστῶτος τῆς προστακτικῆς.

§ 330. Καταλήξεις τοῦ παθ. ἀορίστου τῆς προστακτικῆς εἶναι : ἐν. -θι, -τω' πλ. -τε, -ντων ἢ -τωσαν, αἱ ὁποῖαι προστίθενται εἰς τὸ θέμα τὸ λήγον εἰς θη.

Σημ. 1. Εἰς τὸ τρίτον πληθ. πρόσωπον ὁ βραχύτερος τύπος σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς θε- : παιδενθέ-ντων ἢ παιδενθή-τωσαν.

Σημ. 2. Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου -θι τρέπεται εἰς -τι (βλ. § 54, Σημ. 1).

Ἀπαρεμφάτον

§ 331. Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς παθ. φωνῆς:

α') -εσθαι' κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος (μέσου, παθητικοῦ καὶ τετελεσμένου). Σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῆς γυμνῆς καταλήξεως -σθαι.

β') -ασθαι' κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέσου ἀορίστου. Σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῆς γυμνῆς καταλήξεως -σθαι.

γ') -σθαι' κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθ. παρακειμένου.

δ') -ναι' κατάληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθ. ἀορίστου

Μετοχή

§ 332. Καταλήξεις τῆς μετοχῆς τῆς παθ. φωνῆς:

α') -ομενος, -ομενη, -ομενον' κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος (μέσου, παθητικοῦ καὶ τετελεσμένου). Σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο καὶ τῆς γυμνῆς καταλήξεως -μενος, -μενη, μενον.

β') -αμενος, -αμενη, -αμενον' κατάληξις τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου : Σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῆς γυμνῆς καταλήξεως -μενος, -μενη, -μενον.

γ') -μενος, -μενη, -μενον' κατάληξις τῆς μετοχῆς τοῦ παθ. παρακειμένου.

δ') -εις, -εἰσα, -εν' κατάληξις τῆς μετοχῆς τοῦ παθ. ἀορίστου, ἡ ὁποία κλίνεται ὡς ἔξης :

Ἐν. ὄν. ὁ παιδευθεὶς ἢ παιδευθεῖσα τὸ παιδευθὲν
 Γεν. τοῦ παιδευθέντος τῆς παιδευθείσης τοῦ παιδευθέντος
 Δοτ. τῷ παιδευθέντι, τῇ παιδευθείσῃ τῷ παιδευθέντι

Πλ. ὄν. οἱ παιδευθέντες αἱ παιδευθεῖσαι τὰ παιδευθέντα
 Γεν. τῶν παιδευθέντων τῶν παιδευθεισῶν τῶν παιδευθέντων
 Δοτ. ταῖς παιδευθεῖσι ταῖς παιδευθείσαις τοῖς παιδευθεῖσι

1) Ἡ μετοχὴ τοῦ παθ. ἀορίστου σχηματίζεται ἐκ τοῦ εἰς -θε-
 λήγοντος χρονικοῦ θέματος μὲ τὸ πρόσφωμα ντ.

2) Τὸ ντ πρὸ τῶν καταλήξεων -ς καὶ -σι ἀποβάλλεται, τὸ δὲ
 πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς (βλ. § 45, α').

3) Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -jī (βλ. 60, ε').

Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

§ 333. Κυρίως καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ εἶναι αἱ ἑξῆς :

Ἑνεργητικὴ φωνή.

Ἀρχικῶν χρόνων Παραγομένων χρόνων
 β' πρόσωπον -τον, γ' πρόσ. -τον β' πρόσωπον -τον, γ' πρόσ. -την
 Προστακτικῆς: β' πρόσωπον -τον, γ' πρόσωπον -των.

Παθητικὴ φωνή.

Ἀρχικῶν χρόνων Παραγομένων χρόνων
 β' πρόσ. -σθον, γ' πρόσ. -σθον β' πρόσ. -σθον, γ' πρόσ. -σθην
 Προστακτικῆς: β' πρόσωπον -σθον, γ' πρόσωπον -σθων.

α') Αἱ γυναῖκα καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ προσκολλῶνται
 εἰς τὸ θέμα ὅπως αἱ λοιπαὶ καταλήξεις τοῦ αὐτοῦ χρόνου τῆς αὐτῆς
 ἐγκλίσεως.

β') Θεματικὸν φωνῆεν ἢ ἐγκλιτικὸν παρεντίθεται συμφώνως
 πάντοτε πρὸς τὸ β' πληθ. πρόσωπον :

Ὅριστ. Ἐνεστ. ἐνεργ. παιδεύ-ε-τον, παθ. παιδεύ-ε-σθον Παρατ.
 ἐνεργ. ἐπαιδεύ-ε-τον—ἐπαιδευ-έ-την, παθ. ἐπαιδεύ-ε-σθον—ἐπαι-
 δευ-έ-σθην.

Ἐπιτακτ. Ἐνεστ. ἐνεργ. παιδεύ-η-τον, παθ. παιδεύ-η-σθον.

Εὐκτ. παιδεύ-οι-τον—παιδευ-οί-την, παθ. παιδεύ-οι-σθον—
 παιδευ-οί-σθην.

Προστακτ. παιδεύ-ε-τον—παιδευ-έ-των παθ. παιδεύ-ε-σθον—
 παιδευ-έ-σθων κτλ.

συνηρημένων ρημάτων

φ ω ν ή

κτικῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρ.	Μετοχῆ
δηλοῖν (δηλο-οῖν) δηλοῖς (δηλο-οῖς) δηλοῖ (δηλο-οῖ)	δήλου (δήλο-ε) δηλούτω (δηλο-έτω) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλούντων (δηλο-όντων) ἢ δηλούτωσαν (δηλο-έτωσαν)	δηλοῦν (δηλό-ειν)	ὁ δηλῶν (δηλό-ων) ἡ δηλοῦσα (δηλό-ουσα) τὸ δηλοῦν (δηλό-ον)

φ ω ν ή

κτικῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρ.	Μετοχῆ
(δηλο-οῖμην) (δηλό-οιο) (δηλό-οιτο) (δηλο-οῖμεθα) (δηλό-οισθε) (δηλό-οιντο)	δηλοῦ (δηλό-ου) δηλούσθω (δηλο-έσθω) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλούσθων (δηλο-έσθων) ἢ δηλούσθωσαν (δηλο-έσθωσαν)	δηλοῦσθαι (δηλό-εσθαι)	ὁ δηλούμενος (δηλο-όμενος) ἡ δηλουμένη (δηλό-ομένη) τὸ δηλούμενον (δηλο-όμενον)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΚΛΙΣΙΣ ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεστώσ και παρατατικός.

§ 368. Τὰ περισπώμενα ρήματα λέγονται καὶ συνηρημένα, διότι ὁ χαρακτήρ αὐτῶν συναίρεται μετὰ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων: τιμά-ω=τιμῶ, ποιέ-ω=ποιῶ, δηλό-ω=δηλῶ. Ἡ συναίρεσις αὕτη γίνεται μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν:

Τὰ περισπώμενα ρήματα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις:

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -αω=ῶ: τιμάω=τιμῶ
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -εω=ῶ: ποιέω=ποιῶ
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -οω=ῶ: δηλόω=δηλῶ.

§ 369. Πλὴν τῶν τριῶν τούτων τάξεων ὑπάρχει καὶ τετάρτη τάξις περισπωμένων ρημάτων, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα φωνῆεν μακρόν.

Τὰ εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκοντα συνήθη ρήματα εἶναι τέσσαρα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα η: ζῶ (ζή-ω), πεινῶ (πεινή-ω), διψῶ (διψή-ω), καὶ χροῶμαι (χρή-ομαι). Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς:

α') Ἐνεργητικὴ φωνή.

Ὅριστ.	ζῶ, ζῆς, ζῆ'	ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι.
Ὑποτ.	ζῶ, ζῆς, ζῆ'	ζῶμεν ζῆτε, ζῶσι.
Ἐὐκτ.	ζῶην, ζῶης, ζῶη'	ζῶημεν, ζῶητε, ζῶησαν.
		καὶ ζῶμεν, ζῶτε, ζῶεν.
Προστ.	ζῆ, ζήτω'	ζήτε, ζώντων καὶ ζήτωσαν.
Ἄπαρ.	ζῆν.	
Μετοχ.	ὁ ζῶν, ἡ ζῶσα, τὸ ζῶν.	
Παρατ.	ἔζων, ἔζης, ἔζη'	ἔζόμεν, ἐζήτε, ἔζων'

β') Παθητικὴ φωνή.

Ὅριστ. χροῶμαι, χρῆ, χρῆται'	χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται.
Ὑποτ. χροῶμαι, χρῆ, χρῆται'	χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται.
Ἐὐκτ. χρώμην, χροῶ, χροῶτο'	χρώμεθα, χροῶσθε, χροῶντο.
Προστ. χρῶ, χρῆσθω'	χρῆσθε, χρήσθων, καὶ χρήσθωσαν.
Ἄπαρ. χρῆσθαι.	
Μετοχ. ὁ χρώμενος, ἡ χρωμένη, τὸ χρώμενον.	
Παρατ. ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρήτο'	ἐχρώμεθα, ἐχρήσθε, ἐχρῶντο.

Σημ. Ἐκ τῶν ρημάτων τούτων μόνον τὸ ζῶ κλίνεται ὁμοίως καὶ εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν. Τὸ πεινῶ καὶ τὸ διψῶ ἀφωμοιώθησαν πρὸς τὰ εἰς -αω: πεινῶ—πεινᾶς—πεινᾷ κτλ. διψῶ—διψᾶς—διψᾷ κτλ. ὅπως τιμῶ—τιμᾶς—τιμᾷ κτλ. ὁμοίως καὶ τὸ καταχρῶμαι—καταχρᾶσαι—καταχρᾶται κτλ.

§ 370. Ρημάτων τινῶν ἐκ τῶν εἰς -εω ὁ χαρακτήρ ε συναιρεῖται μόνον ὅταν ἀκολουθῇ κατάληξις ἀρχομένη ἀπὸ ε. Τὰ ῥήματα ταῦτα ἔχουν μονοσύλλαβον θέμα, κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς:

α') Ἐνεργητικῆ φωνῆ.

Ὅριστ. πλέω, πλείς (πλέεις), πλεῖ· πλέομεν, πλεῖτε (πλέετε), πλέουσι.

Προστ. πλεῖ (πλέε), πλείτω (πλεέτω)· πλεῖτε (πλέετε), πλεόντων.

Ἄπαρ. πλεῖν (πλέειν).

Μετοχ. ὁ πλέων, ἡ πλέουσα, τὸ πλέον.

Παρατ. ἔπλεον, ἔπλεις (ἔπλεες), ἔπλει (ἔπλεε)* ἐπλέομεν, ἐπλεῖτε (ἐπλέετε), ἔπλεον.

β') Παθητικῆ φωνῆ.

Ὅριστ. δέομαι, δέη, δεῖται (δέεται)· δεόμεθα, δεῖσθε (δέεσθε), δέονται.

Προστ. δέου, δείσθω (δέεσθω)· δεῖσθε (δέεσθε), δείσθων (δέεσθων) κτλ.

Ἄπαρ. δεῖσθαι (δέεσθαι),

Μετοχ. ὁ δεόμενος, ἡ δεομένη, τὸ δεόμενον.

Παρατ. ἐδέομην, ἐδέου, ἐδεῖτο (ἐδέετο)· ἐδεόμεθα, ἐδεῖσθε (ἐδέεσθε), ἐδέοντο.

Κατὰ τὸ πλέω κλίνεται τὸ ῥέω, πνέω, δέω, ξέω, χέω κ ᾶ.

Σημ. 1. Τοῦ ῥήματος δῶ (δέω), τὸ ὁποῖον σημαίνει δένω, συναρροῦνται πάντες οἱ τύποι, ἂν κ ἰ τὸ θέμα εἶναι μονοσύλλαβον.

Σημ. 2. Ὅσα ἐκ τῶν ρημάτων τούτων εἶναι εὐχρηστα εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν ἀμετάπλαστα, κλίνονται ἀσυναίρετως ὡς βαρύτερα: πλέω—πλέεις—πλέει, ῥέω—ῥέεις—ῥέει κτλ.

§ 371. Τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ἐνεργητ. εὐκτικῆς τῶν περισπωμένων ρημάτων σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς κατάληξεις -οῖην, -οῖης, -οῖη, αἱ ὁποῖαι συναρροῦνται μετὰ τοῦ χαρακτῆρος τιμα-οῖην=τιμῶην, ζη-οῖην=ζήην, ποιε-οῖην=ποιοῖην, δηλο-οῖην,=δηλοῖην κτλ.

§ 372. Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα τῶν περισπωμένων ρημάτων συναρροῦνται ὡς ἑξῆς: α') α+ε καὶ α+η=ἱ τιμά-ετε=τιμᾶτε, τίμά-ητε=τιμᾶτε α+ει καὶ α+η=α: τιμαῖς=τιμᾶς, τιμάης=τιμᾶς.

β') α μετὰ παντός ἄλλου φωνήεντος ἢ διφθόγγου εἰς ω (πᾶν ὑπογράφεται): *τιμά-ομεν=τιμῶμεν, τιμα-οίην=τιμῶην, τιμά-ου=τιμῶ.*

Σημ. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα η ἀντὶ τοῦ ἐκ συναιρέσεως α καὶ α ἔχουν η καὶ η: *πεινή-ετε=πεινήτε, πεινή-εις=πεινής.*

γ') ε+ε=ει καὶ ε+ο=ου: *ποιέ-ετε=ποιεῖτε, ποιέ-ομεν=ποιοῦμεν.*

δ') ε πρὸ φωνήεντος μακροῦ ἢ διφθόγγου συγχωνεύεται μετ' αὐτοῦ: *ποιέ-ω=ποιῶ, ποιέ-εις=ποιεῖς.*

ε') ο+ω καὶ ο+η=ω: *δηλό-ω=δηλῶ, δηλό-ητε=δηλῶτε.*

ς') ο+ε καὶ ο+ο καὶ ο+ου=ου: *δηλό-ετε=δηλοῦτε, δηλό-ομεν=δηλοῦμεν, δηλό-ουσι=δηλοῦσι.*

ζ') ο+οι καὶ ο+η καὶ ο+ει=οι, *δηλο-οίην=δηλοίην, δηλό-ης=δηλοῖς, δηλό-εις=δηλοῖς,*

η') α+ει (τοῦ ἀπαρεμφ.)=α, καὶ ο+ει (τοῦ ἀπαρεμφ.)=ου: *τιμάειν=τιμᾶν, δηλόειν=δηλοῦν* (βλ. § 33, Σημ.).

Σημ. 1. Ὁ παρατατικὸς τῶν εἰς -ω καὶ -εω ρημάτων εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν σχηματίζεται συνήθως εἰς -οῦσα καὶ κλίνεται ὅπως ὁ ἄοριστος τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς: *ἐτιμοῦσα—ἐτιμοῦσες—ἐτιμοῦσε* κτλ. ὁμοίως *ἀγαποῦσα, ἐφιλοῦσα, ἐπιθυμοῦσα, ἐξοῦσα* κτλ.

Σημ. 2. Ἐκ τῶν περισπωμένων ρημάτων τὰ εἰς -ου σπανίως λέγονται εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν τὰ περισσότερα μετεπλάσθησαν εἰς -ωνω: *δηλώνω, γυμνώνω, θεμελιώνω, ἀφιερώνω.*

Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν περισπωμένων.

§ 373. Πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἄλλων χρόνων τῶν περισπωμένων ρημάτων ὁ βραχὺς χαρακτῆρ αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μακρόν, ἦτοι:

α') ὁ χαρακτῆρ α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς η: *τιμῶ* (θεμ. *τιμᾶ-*) *τιμῆσω—ἐτίμησα—τετίμηκα—τιμηθήσομαι—ἐτιμήθην.*

Ἐὰν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α ὑπάρχη ε ἢ ἢ ο, τὸ α τοῦτο ἐκτείνεται εἰς α μακρόν: *εῶ* (θεμ. *εᾶ-*)—*εᾶσω—εἶᾶσα—εἶᾶκα, δειλιῶ* (θεμ. *δειλιᾶ-*)—*δειλιᾶσω—ἐδειλιᾶσα* κτλ. *θηρῶ* (θεμ. *θηρᾶ-*)—*θηρᾶσω* κτλ. *αἰτιῶμαι* (θεμ. *αἰτιᾶ-*)—*αἰτιάσομαι—ἤτιᾶσάμην.*

Σημ. Ὅμοίως τοῦ ρήματος *ἀκροῶμαι* τὸ α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς α μακρόν: (θεμ. *ἀκροᾶ-*) *ἀκροῶσομαι ἠκροασάμην.*

β') ὁ χαρακτῆρ ε ἐκτείνεται εἰς η: *ποιῶ* (θεμ. *ποιε-*)—*ποιήσω—ἐποίησα—πεποίηκα—πεποίημαι—ποιηθήσομαι—ἐποιήθην.*

γ') ὁ χαρακτήρ ο ἐκτείνεται εἰς ω: δηλῶ (θεμ. δηλο-)—δηλώσω ἐδήλωσα—δεδήλωκα—δεδήλωμαι—ἐδηλώθην—δηλωθήσομαι.

§ 374. Τὸ ρηματικὸν θέμα τῶν ρημάτων γελῶ (γελάω), ἐρωῶ (ἐρώω) θλῶ (θλάω), κλῶ (κλάω), σπῶ (σπάω), χαλῶ (χαλάω), ἔτι δὲ τῶν ρημάτων αἰδοῦμαι (αἰδέομαι), ἀρκῶ (ἀρκέω), τελῶ (τελέω), ἐμῶ (ἐμέω) καὶ ξέω εἰς τὸν παθ. παρακείμενον, παθ. μέλλοντα καὶ παθ. ἀόριστον ἐμφανίζονται μὲ χαρακτῆρα σ: γελῶ—ἐγελάσθην, ἐρωῶ—ἤρώσθην, θλῶ—τέθλασμαι—ἐθλάσθην κτλ. αἰδοῦμαι—ἠδέσθην, ἀρκῶ—ἤρκεσμαι—ἠρκέσθην, ξέω—ἔξεσμαι κτλ.

Σημ. Εἰς τὸν ἐνεργητικὸν ἢ μέσον μέλλοντα καὶ ἀόριστον τῶν ρημάτων τούτων ὁ χαρακτήρ α καὶ ε δὲν ἐκτείνεται, διότι τὸ θέμα εἶναι σιγμώληκτον· μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος σ τὸ ἕτερον σ ἀποβάλλεται: γελῶ (θεμ. γελασ-)—γελάσομαι—ἐγέλασα, χαλῶ (θεμ. χαλασ-)—χαλάσω—ἐχάλασα κτλ., αἰδοῦμαι (θεμ. αἰδεσ-)—αἰδέσομαι, ἀρκῶ (θεμ. ἀρκεσ-)—ἀρκέσω—ἤρκεσα, τελῶ (θεμ. τελεσ-)—ἐτέλεσα· ὁμοίως ἐμῶ—ἤμεσα, ξέω—ἔξεσα κτλ.

§ 375. Τῶν ρημάτων αἰρῶ, αἰνῶ, δῶ (=δένω) ὁ χαρακτήρ ε εἰς ἄλλους μὲν χρόνους ἐκτείνεται εἰς η, εἰς ἄλλους δὲ οὐχί: αἰρῶ—αἰρήσω—ἤρηκα—ἤρημαι, ἀλλὰ αἰρεθήσομαι—ἤρέθην, αἰνῶ (ἐπαινῶ)—αἰνέσω—ἤνεσα—ἤνεκα—αἰνεθήσομαι—ἤνέθην, ἀλλὰ ἤνημαι, δῶ—δήσω—ἔδησα, ἀλλὰ δέδεκα—δέδεμαι—δεθήσομαι—ἐδέθην.

§ 376. Τοῦ ρήματος ἀρῶ (ἀρώω) ὁ χαρακτήρ ο δὲν ἐκτείνεται εἰς ἄλλους χρόνους: ἀρόσω—ἤροσα—ἤρόθην.

Καὶ εἰς τὸν ἀόριστον ὄμοσα (τοῦ ρήματος ὄμνυμι), ὁ ὁποῖος ἐσχηματίσθη ἐκ θέματος ὄμο-, ἐτηρήθη ὁ χαρακτήρ ο ἄνεν ἐκτάσεως.

Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

§ 377. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν περισπωμένων ρημάτων σχηματίζεται μὲ τὰς καταλήξεις τῶν βαρυτόνων, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ συμπύπτοντα εἰς τὸ δεύτερον πληθ. πρόσωπον ἐκάστης ἐγκλίσεως καὶ συναίρουνται ὁμοίως: Ἔνεστ. ὄριστ. τιμᾶτον (τιμά-ετον)—τιμᾶσθον (τιμά-εσθον), ὅπως τιμᾶτε—τιμᾶσθε· ποιεῖτον (ποιέ-ετον)—ποιεῖσθον (ποιέ-εσθον), ὅπως ποιεῖτε—ποιεῖσθε· δηλοῦτον (δηλό-ετον)—δηλοῦσθον (δηλό-εσθον), ὅπως δηλοῦτε—δηλοῦσθε· ὁμοίως καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις καὶ τὸν παρατατικόν.

	Ὀριστικῆ	Ὑποιακτ.	Ἐδ-
Ἐνεστώσ	ἴστη-μι ἴστη-ς ἴστη-σι ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστασι	ἴστω ἴστω ἴστω ἴστωμεν ἴστωτε ἴστωσι	ἴστα-ίη-ν ἴστα-ίη-ς ἴστα-ίη ἴστα-ίη-μεν ἦ ἴστα-ίη-τε ἴστα-ίη-σαν
Παθ.	ἴσι-ην, ἴστα-μεν,	ἴστη-ς, ἴστα-τε,	ἴστη- ἴστα-σαν.

β') Παθητικῆ

Ἐνεστώσ	ἴστα-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἴστα-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-νται	ἴστωμαι ἴστω ἴστωτε ἴστώμεθα ἴστωσθε ἴστώνται	ἴστα-ί-μην ἴστα-ἰ-ο ἴστα-ἰ-το ἴστα-ί-μεθα ἴστα-ἰ-σθε ἴστα-ἰ-ντο
Παθ.	ἴστα-μην, ἴστα-μεθα,	ἴστα-σο, ἴστα-σθε,	ἴστα-το ἴστα-ντο.

α') Ἐνεργητικῆ

Ἐνεστώσ	τίθη-μι τίθη-ς ἢ τιθεῖς τίθη-σι τίθε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	τιθῶ τιθῶ τιθῶ τιθῶμεν τιθῶτε τιθῶσι	τιθε-ίη-ν τιθε-ίη-ς τιθε-ίη τιθε-ίη-μεν ἦ τιθε-ίη-τε τιθε-ίη-σαν
Παθ.	ἐτίθη-ν, ἐτίθε-μεν,	ἐτίθει-ς, ἐτίθει-τε,	ἐτίθει- ἐτίθε-σαν.

β') Παθητικῆ

Ἐνεστώσ	τίθε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	τιθῶμαι τιθῶ τιθῶται τιθώμεθα τιθῶσθε τιθῶνται	τιθε-ί-μην τιθε-ἰ-ο τιθε-ἰ-το τιθε-ί-μεθα τιθε-ἰ-σθε τιθε-ἰ-ντο
Παθ.	ἐτιθέ-μην, ἐτιθέ-μεθα,	ἐτίθε-σο, ἐτίθε-σθε,	ἐτίθε-το ἐτίθε-ντο.

φωνή

κτικῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμ.	Μετοχή
ἴστα-ῖ-μεν ἴστα-ῖ-τε ἴστα-ῖ-εν	ἴστη ἴστά-τω ἴστα-τε ἴστά-ντων ἢ ἴστά-τωσαν	ἴστά-ναι	ὁ ἴσας ἢ ἴσῆσα τὸ ἴσάν

φωνή

	ἴστα-σο ἴστά-σθω ἴστα-σθε ἴστά-σθων ἢ ἴστά-σθωσαν	ἴστα-σθαι	ὁ ἴστά-μενος ἢ ἴστα-μένη τὸ ἴστά-μενον

φωνή

τιθε-ῖ-μεν τιθε-ῖ-τε τιθε-ῖ-εν	τίθει τιθέ-τω τίθε-τε τιθέ-ντων ἢ τιθέ-τωσαν	τιθέ-ναι	ὁ τιθεῖς ἢ τιθεῖσα τὸ τιθέν

φωνή

	τίθε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων ἢ τιθέ-σθωσαν	τίθε-σθαι	ὁ τιθέ-μενος ἢ τιθε-μένη τὸ τιθέ-μενον

α') *Ενεργητική*

	Ὄριστική	Ὑποιακτ.	Εὐ-
Ἑρεσιῶς	ἴη-μι ἴη-ς ἢ ἰεῖς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἴασι	ἴῶ ἴῆς ἴῆ ἴῶμεν ἴῆτε ἴῶσι	ἴε-ίη-ν ἴε-ίη-ς ἴε-ίη ἴε-ίη-μεν ἢ ἴε-ίη-τε ἴε-ίη-σαν

Παθ.	ἴη-ν, ἴε-μεν, ἴε-ς, ἴε-τε, ἴει· ἴε-σαν.		
------	---	--	--

β') *Παθητική*

Ἑρεσιῶς	ἴε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἴε-μεθα ἴε-σθε ἴε-νται	ἴῶμαι ἴῆ ἴῆται ἴῶμεθα ἴῆσθε ἴῶνται	ἴε-ί-μην ἴε-ί-ο ἴε-ί-το ἴε-ί-μεθα ἴε-ί-σθε ἴε-ί-ντο
---------	--	---	--

Παθ.	ἴε-μην, ἴε-σο, ἴε-το· ἴε-μεθα, ἴε-σθε, ἴε-ντο.		
------	---	--	--

α') *Ενεργητική*

Ἑρεσιῶς	δίδω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδω-μεν δίδω-τε διδό-ασι	διδῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι	διδω-ίη-ν διδω-ίη-ς διδω-ίη διδω-ίη-μεν ἢ διδω-ίη-τε διδω-ίη-σαν
---------	---	--	---

Παθ.	ἔδιδουν, ἔδιδους, ἔδιδου· ἔδιδω-μεν, ἔδιδω-τε, ἔδιδω-σαν·		
------	--	--	--

β') *Παθητική*

Ἑρεσιῶς	δίδω-μαι δίδω-σαι δίδω-ται διδό-μεθα δίδω-σθε δίδω-νται	διδῶμαι διδῶ διδῶται διδῶμεθα διδῶσθε διδῶνται	διδω-ί-μην διδω-ί-ο διδω-ί-το διδω-ί-μεθα διδω-ί-σθε διδω-ί-ντο
---------	--	---	--

Παθ.	ἔδιδό-μην, ἔδιδω-σο, ἔδιδω-το· ἔδιδό-μεθα, ἔδιδω-σθε, ἔδιδω-ντο.		
------	---	--	--

φ ω ν ῆ

κτικῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμ.	Μετοχῆ
ἴε-ῖ-μεν ἴε-ῖ-τε ἴε-ῖ-εν	ἴει ἴέ-τω ἴε-τε ἴέ-ντων ἦ ἴέ-τωσαν	ἴε-ναι	ὁ ἴεις ἦ ἴεισα τὸ ἴεν

φ ω ν ῆ

	ἴε-σο ἴέ-σθω ἴε-σθε ἴέ-σθων ἦ ἴέ-σθωσαν	ἴε-σθαι	ὁ ἴέ-μενος ἦ ἴε-μένη τὸ ἴε-μενον
--	---	---------	--

φ ω ν ῆ

δίδο-ῖ-μεν δίδο-ῖ-τε δίδο-ῖ-εν	δίδου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων ἦ διδό-τωσαν	διδό-ναι	ὁ δίδους ἦ δίδουσα τὸ δίδον
--------------------------------------	--	----------	-----------------------------------

φ ω ν ῆ

	δίδο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων ἦ διδό-σθωσαν	δίδο-σθαι	ὁ διδό-μενος ἦ δίδο-μένη τὸ δίδο-μενον
--	---	-----------	--

	Ὀριστικῇ	Υποτακτικῇ	Εὐ-
Ἐνεργητικὸς	ἔθη-κ-α ἔθη-κ-ας ἔθη-κ-ε ἔθι-μεν ἔθι-τε ἔθι-σαν	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	θι-ίη-ν θι-ίη-ς θι-ίη θι-ίη-μεν ἦ θι-ίη-τε θι-ίη-σαν
Μέσος	ἔθι-μην ἔθου ἔθι-το ἔθι-μεθα ἔθι-σθι ἔθι-ντο	θῶμαι θῆ θῆται θῶμεθα θῆσθι θῶνται	θι-ί-μην θι-ί-ο θι-ί-το θι-ί-μεθα θι-ί-σθι θι-ί-ντο
Ἐνεργητικὸς	ἦ-κ-α ἦ-κ-ας ἦ-κ-ε εἶ-μεν εἶ-τε εἶ-σαν	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	ε-ίη-ν ε-ίη-ς ε-ίη ε-ίη-μεν ἦ ε-ίη-τε ε-ίη-σαν
Μέσος	εἶ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθι εἶ-ντο	ῶμαι ῆ ῆται ῶμεθα ῆσθι ῶνται	ε-ί-μην ε-ί-ο ε-ί-το ε-ί-μεθα ε-ί-σθι ε-ί-ντο
Ἐνεργητικὸς	ἔδω-κ-α ἔδω-κ-ας ἔδω-κ-ε ἔδο-μεν ἔδο-τε ἔδο-σαν	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι	δο-ίη-ν δο-ίη-ς δο-ίη δο-ίη-μεν ἦ δο-ίη-τε δο-ίη-σαν
Μέσος	ἔδο-μην ἔδου ἔδο-το ἔδο-μεθα ἔδο-σθι ἔδο-ντο	δῶμαι δῶ δῶται δῶμεθα δῶσθι δῶνται	δο-ί-μην δο-ί-ο δο-ί-το δο-ί-μεθα δο-ί-σθι δο-ί-ντο

κτικῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμ.	Μετοχῆ
θε-ῖ-μεν θε-ῖ-τε θε-ῖ-εν	θῆ-ς θῆ-τω θῆ-τε θῆ-ντων ἦ θῆ-τωσαν	θεῖναι	ὁ θεῖς ἦ θείσα τὸ θέν
	θοῦ θῆ-σθω θῆ-σθε θῆ-σθων ἦ θῆ-σθωσαν	θῆ-σθαι	ὁ θῆ-μενος ἦ θε-μένη τὸ θῆ-μενον
ε-ῖ-μεν ε-ῖ-τε ε-ῖ-εν	ἔ-ς ἔ-τω ἔ-τε ἔ-ντων ἦ ἔ-τωσαν	εῖναι	ὁ εῖς ἦ εῖσα τὸ ἔν
	οῦ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων ἦ ἔ-σθωσαν	ἔ-σθαι	ὁ ἔ-μενος ἦ ἔ-μένη τὸ ἔ-μενον
δο-ῖ-μεν δο-ῖ-τε δο-ῖ-εν	δό-ς δό-τω δό-τε δό-ντων ἦ δό-τωσαν	δοῦναι	ὁ δούς ἦ δοῦσα τὸ δόν
	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων ἦ δό-σθωσαν	δό-σθαι	ὁ δό-μενος ἦ δο-μένη τὸ δό-μενον

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ.

§ 381. Τὰ εἰς -μι ρήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, εἰς τὰ φωνηεντόληκτα καὶ εἰς τὰ συμφωνόληκτα.

§ 382. Τὰ φωνηεντόληκτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ θέματος καὶ ἐκ βραχέος θέματος.

§ 383. Τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ρημάτων ὁ ἐνεστώς σχηματίζεται ἐνισχυομένου τοῦ θέματος δι' ἐνεστωτικῶ ἀναδιπλασιασμοῦ: ἴστημι (θεμ. σθη-) ἐκ τοῦ σιστημι· τὸ σ τρέπεται εἰς δασεῖαν (βλ. § 56)· τίθημι (θεμ. θη-) ἐκ τοῦ θιθημι· τὸ πρῶτον θ τρέπεται εἰς τ (βλ. § 54)· ἴημι (θεμ. ση-) ἐκ τοῦ σίσημι· τὸ πρῶτον σ τρέπεται εἰς δασεῖαν, τὸ δὲ δεύτερον ἀποβάλλεται· δίδωμι (θεμ. δω).

β') Ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός λέγεται ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου μὲ ἐν ι.

Μένει δὲ ὁ ἀναδιπλασιασμός οὗτος μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν· οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ἐκ τοῦ ρηματικοῦ θέματος ὅπως εἰς τὰ βαρύτενα ρήματα.

§ 384. Τὰ εἰς -μι ρήματα διαφέρουν τῶν ἄλλων ρημάτων κατὰ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν προστίθενται αἱ καταλήξεις γυμναί, ἀνευ θεματικῶν φωνηέντων.

Ἐνεστώς καὶ παρατατικὸς τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων.

§ 385. Ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων σχηματίζεται εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ἐκ τοῦ βραχέος.

Σημ. 1. Τὸ δεύτερον ἐνικὸν τοῦ τίθημι καὶ ἴημι ἔχει καὶ δεύτερον τύπον κατὰ τὰ εἰς -εω συνηρημένα τιθεῖς, ἰεῖς κατὰ τὸ ποιεῖς.

Σημ. 2. Ἡ κατάληξις τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου -ασι εἰς τὸ ἴστημι καὶ ἴημι συναιρεῖται μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος: ἰστά-ασι=ἰστᾶσι, ἰέ-ασι=ἰᾶσι.

Σημ. 3. Αἱ κατάληξεις τοῦ ἐνεστώτος τῶν εἰς -μι ρημάτων εἶναι: ἐν. -μι, -ς, -σι· πλ. -μεν, -τε, -ασι.

§ 386. α') Ὁ παρατατικὸς τοῦ ἴστημι σχηματίζεται εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ἐκ τοῦ βραχέος.

Ἐπιθετικὸς τοῦ τίθημι καὶ ἴημι σχηματίζεται εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐνικὸν ὁμαλῶς ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, εἰς δὲ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον κατὰ τὰ εἰς -εω συνηρημένα: (ἐτίθην)—ἐτίθεις—ἐτίθει, (ἴην)—ἴεις—ἴει κατὰ τὸ ἐποίησ—εποίη.

γ') Ὁ παρατατικὸς τοῦ δίδωμι σχηματίζεται εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα κατὰ τὰ εἰς -όω συνηρημένα: ἐδίδουν—ἐδίδους—ἐδίδον κατὰ τὸ ἐδήλουν—ἐδήλους—ἐδήλου.

Εἰς τὸν κληθντικὸν ἀριθμὸν ὁ παρατατικὸς καὶ τῶν τριῶν ρημάτων σχηματίζεται ὁμαλῶς ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

Σημ. Αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ εἶναι αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ παθ. ἀορίστου: ἐν. -ν, -ς, — πλ. -μεν, -τε, -σαν.

§ 387. Ὁ ἐνεστώθς καὶ παρατατικὸς τῆς παθ. φωνῆς τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

§ 388. Ἡ ὑποτακτικὴ τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῆς ὑποτακτικῆς τῶν βαρυτόνων, τὰ δὲ συμπίπτοντα φωνήεντα συναρῶνται: ἰσθή-ω=ἰστώ, τιθή-ω=τιθῶ, ἰή-ω=ἰῶ, διδώ-ω=διδῶ κτλ. ἰσθή-ωμαι=ἰστώμαι, τιθή-ωμαι=τιθῶμαι, ἰή-ωμαι=ἰῶμαι, διδώ-ωμαι=διδῶμαι κτλ..

§ 389. Ἡ εὐκτικὴ τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος, τῶν ἐγκλιτικῶν φωνέντων καὶ τῶν γυμνῶν καταλήξεων τῆς εὐκτικῆς. Καὶ εἰς μὲν τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ καταλήξεις εἶναι τὰ τοῦ παθ. ἀορίστου, εἰς δὲ τὴν παθητικὴν τὰ τῆς παθ. φωνῆς τῶν βαρυτόνων ρημάτων.

Σημ. 1. Ὁ χαρακτὴρ α, ε καὶ ο μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ι συναρῶνται: ἰστα-ίη-ν, τιθε-ίη-ν, διδο-ίη-ν, κτλ. ἰστα-ί-μην, τιθε-ί-μην, διδο-ί-μην κτλ.

390. Ἡ προστακτικὴ τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος: ἰστάτω, ἴστασο—ἰστάσθω, τιθέτω, τίθεσο—τιθέσθω, δίδότη, δίδοσο—διδόσθω.

Τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ ἴστημι σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος: ἴσθι, τοῦ δὲ τίθημι καὶ ἴημι κατὰ τὰ εἰς -εω συνηρημένα: τίθει, ἴει κατὰ τὸ ποιεῖ, τοῦ δὲ δίδωμι κατὰ τὰ εἰς -ρω συνηρημένα: δίδου κατὰ τὸ δῆλου.

Σημ. Τὸ σ τῶν καταλήξεων -σαι καὶ -σο, μεταξὺ φωνηέντων εὐρισκόμενον, εἰς μὲν τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ φυλάττεται, εἰς δὲ τὴν εὐκτικὴν ἀποβάλλεται: ἴστασαι—ἴστασο, τίθεισαι—τίθεισο—τίθεισο, δίδουσαι—δίδουσο—δίδουσο, ἀλλὰ ἴσταῖο ἐκ τοῦ ἴσταῖσο), τιθεῖο (ἐκ τοῦ τιθεῖσο), δίδοῖο (ἐκ τοῦ δίδοῖσο).

§ 391. Τὸ ἀπαρέμφατον τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· καὶ εἰς μὲν τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν προστίθεται ἡ κατάληξις -ναι, εἰς δὲ τὴν παθητικὴν ἡ κατάληξις -σθαι.

§ 392. Ἡ μετοχὴ τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· καὶ ἡ μὲν ἐνεργητικὴ μὲ τὴν πρόσληψιν τοῦ προσφύματος ντ καὶ τῶν καταλήξεων τοῦ παθ. ἀορίστου, ἡ δὲ παθητικὴ μὲ τὴν πρόσληψιν τῆς καταλήξεως -μενος, -μένη, -μένον.

§ 393. β' Κλίσις τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς.

Ἑν. Ὁν.	ὁ	ἰστάς	ἡ	ἰστάσα	τὸ	ἰστάν
Γεν.	τοῦ	ἰστάντος	τῆς	ἰστάσης	τοῦ	ἰστάντος
Πλ. Ὁν.	οἱ	ἰστάντες	αἱ	ἰστάσαι	τὰ	ἰστάντα
Γεν.	τῶν	ἰστάντων	τῶν	ἰστασῶν	τῶν	ἰστάντων
Δοτ.	τοῖ	ἰστάσι	ταῖς	ἰστάσαις	τοῖς	ἰστάσι
Ἑν. Ὁν.	ὁ	τιθεῖς	ἡ	τιθεῖσα	τὸ	τιθὲν
Γεν.	τοῦ	τιθέντος	τῆς	τιθείσης	τοῦ	τιθέντος
Πλ. Ὁν.	οἱ	τιθέντες	αἱ	τιθεῖσαι	τὰ	τιθέντα
Γεν.	τῶν	τιθέντων	τῶν	τιθεισῶν	τῶν	τιθέντων
Δοτ.	τοῖς	τιθεισι	ταῖς	τιθείσαις	τοῖς	τιθεισι
Ἑν. Ὁν.	ὁ	διδούς	ἡ	διδούσα	τὸ	διδόν
Γεν.	τοῦ	διδόντος	τῆς	διδούσης	τοῦ	διδόντος
Πλ. Ὁν.	οἱ	διδόντες	αἱ	διδούσαι	τὰ	διδόντα
Γεν.	τῶν	διδόντων	τῶν	διδουσῶν	τῶν	διδόντων
Δοτ.	τοῖς	διδούσι	ταῖς	διδούσαις	τοῖς	διδούσι

α') Τὸ ντ πρὸ τῆς καταλήξεως -ς καὶ -σι ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς: τιθεντες -τιθείς, τίθενται=τιθεῖσι, ἰστανται=ἰστάσι (βλ. § 45, α').

β') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ja (βλ. § 60, ε').

Σημ. Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων εἰς -μι ρημάτων κατὰ τὴν ἑνεργ. φωνὴν οὐδὲν λέγεται εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν ἀμετάβλητον· τὸ ἴσθημι λέγεται στήνω, ἐν συνθέσει δὲ ἰστώνω ἢ ἰστώ (παριστάνω ἢ παριστώ, καθιστάνω ἢ καθιστώ κτλ.), τὸ τίθημι λέγεται θέτω (ἐκθέτω καταθέτω κτλ.), τὸ δίδωμι λέγεται δίδω (ἐκδίδω, παραδίδω κτλ.) τὸ δὲ ἴημι λέγεται μόνον σύνθετον μετὰ τὴν πρόθεσιν ἀπό: ἀφίνω.

Κατὰ δὲ τὴν παθ. φωνὴν λέγεται τὸ ἴσταμαι (παρίσταμαι, προσίσταμαι κτλ.) τὸ τίθεμαι (παρατίθεμαι, προτίθεμαι κτλ.), ἐνίοτε δὲ τὸ σύνθετον ἀφίεμαι, τὸ δὲ δίδομαι λέγεται κανονικῶς κατὰ τὰ εἰς -ω ρήματα τῆς νεωτέρας γλώσσης: δίδομαι—δίδεσαι—δίδεται κτλ.

§ 394. Κατὰ τὸ ἴσθημι—ἴσταμαι κλίνεται τὸ πύμπλημι—πύμπλαμαι καὶ πύμπροημι—πύμπρομαι.

§ 395. Εἰς τὴν τάξιν τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων ἀνήκουν καὶ τὰ ἀποθετικὰ δύναιμαι καὶ ἐπίσταμαι· ταῦτα διαφέρουν τοῦ ἴσταμαι κατὰ τὰ ἑξῆς:

α') ὁ ἑνεστώς δὲν ἐνισχύεται δι' ἀναδιπλασιασμοῦ.

β') τὸ σ τῆς καταλήξεως -σαι, καὶ -σο συνήθως ἀποβάλλεται καὶ τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα συναίρουνται: δύνασαι καὶ δύνῃ, ἐδύρασο καὶ ἐδύνω.

γ') ἐν τῇ ὑποτακτικῇ καὶ εὐκτικῇ ὁ τόνος κεῖται ὅσον εἶναι δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης: δύνωμαι—δύνῃ—δύνῃται (ἀλλὰ ἰστώμαι—ἰστῆ—ἰστῆται), δυναίμην—δύναιο—δύναιτο (ἀλλὰ ἰσταίμην—ἰσταῖο ἰσταῖτο) κτλ.

§ 396. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀποθετικῶν εἰς -μι ρημάτων ἀνήκει καὶ ὁ ἀόριστος ἐπριάμην (= ἡγόρασα), ὁ ὁποῖος κλίνεται εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν κατὰ τὸν παρατατικὸν ἐδυνάμην, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ὅπως εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὸ δύναιμαι: Ὁρ. ἐπριάμην—ἐπρίω—ἐπρίατο κτλ. Ὑπ. πρίωμαι κτλ. Εὐκτ. πριαίμην. Προστ. πρίω. Ἀπαρ. πρίασθαι. Μετοχ. πρίαμενος κτλ.

§ 397. Κατὰ τὸ τίθημι—τίθεμαι κλίνεται μόνον τὸ ἴημι—ἴεμαι, τὸ δὲ δίδωμι—δίδωμαι εἶναι μοναδικόν.

**Ἀόριστος τῶν ρημάτων τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι,
ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.**

§ 398. α') Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος τῆς ὀριστικῆς τῶν ρημάτων τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζεται εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκ

τοῦ θέματος *θη-*, *ή-*, *δω-*, τοῦ χρονικοῦ χαρακτηῆρος *κ* καὶ τῶν καταλήξεων τοῦ ἔνεργ. ἀορίστου πρώτου, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος *θε-*, *έ-*, *δο-*, καὶ τῶν γυμνῶν καταλήξεων τοῦ παθ. ἀορίστου: *ἔθη-κα*, *ἔδω-κα* κτλ. *ἔθε-μεν*, *ἔδο-μεν* κτλ.

Ὁ μέσος ἀορίστος σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος καὶ τῶν γυμνῶν καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ τῆς παθ. φωνῆς.

Σημ. Τὸ βραχὺ θέμα τοῦ *ἴμι* κατ' ἀκρίβειαν εἶναι *σε-* πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἀορίστου λαμβάνει συλλαβικὴν αὐξησιν, ἀποβαλλομένου δὲ τοῦ *σ*, συναιροῦνται τὰ δύο *ε* εἰς *ει*: *ε-σ-εμεν* = *εεμεν* = *εἴμεν*, *ε-σέ-μην* = *εεμην* = *εἴμην*.

β') Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ σχηματίζονται, ὅπως ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἐνεστώτος τῶν αὐτῶν ρημάτων: *θή-ω* = *θῶ*, *θή-ωμαι* = *θῶμαι*, *θε-ίην*, *θε-ί-μην* κτλ.

γ') Ἡ προστακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος, ὅπως ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεστώτος. Κατ' ἐξαιρέσειν τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν *-ς*: *θές*—*θέτω*, *δός*—*δότηω* κτλ.

Σημ 2. Τὸ *σ* τῆς καταλήξεως *-σο* εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύκνοντα φωνήεντα συναιροῦνται. Ἐξαιρεῖται ὁ τύπος τῆς ὀριστικῆς *εἶσο*.

δ') Ἡ ἀπαρέμφατος σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος καὶ εἰς μὲν τὴν ἐνεργ. φωνὴν προστίθεται ἡ κατάληξις *-εναι*, εἰς δὲ τὴν παθητικὴν ἡ κατάληξις *-σθαι*: *θεῖναι* (*θε-εναι*), *εἶναι* (*έ-εναι*) *δοῦναι* (*δο-εναι*), *θέ-σθαι*, *έ-σθαι*, *δό-σθαι*.

ε') Ἡ μετοχὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ὅπως ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος τῶν αὐτῶν ρημάτων, κλίνεται δὲ ὡς ἑξῆς:

<i>Ἐν.</i> Ὀν.	ὁ	θεῖς	ἡ	θεῖσα	τὸ	θὲν	
	Γεν.	τοῦ	θέντος	τῆς	θείσης	τοῦ	θέντος
<i>Πλ.</i> Ὀν.	οἱ	θέντες	αἱ	θεῖσαι	τὰ	θέντα	
<i>Ἐν.</i> Ὀν.	ὁ	εἶς	ἡ	εἶσα	τὸ	ἐν	
	Γεν.	τοῦ	ἐντος	τῆς	εἵσης	τοῦ	ἐντος
<i>Πλ.</i> Ὀν.	οἱ	ἐντες	αἱ	εἶσαι	τὰ	ἐντα	
<i>Ἐν.</i> Ὀν.	ὁ	δοὺς	ἡ	δοῦσα	τὸ	δὸν	
	Γεν.	τοῦ	δόντος	τῆς	δούσης	τοῦ	δόντος
<i>Πλ.</i> Ὀν.	οἱ	δόντες	αἱ	δοῦσαι	τὰ	δόντα	

Σημ. Οἱ ἀόριστοι ἔθηκα, ἤκα καὶ ἔδωκα εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν συνήθως λέγονται μεταπεπλασμένοι κατὰ τοὺς εἰς -σα ἀορίστους: ἔθεσα, ἄφησα, ἔδωσα.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι

τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων.

§ 399. Ὁ μέλλων καὶ ὁ ἀόριστος α', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος, τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ρημάτων σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος: ἴστημι—στήσω—στήσομαι—ἔστησα—ἔστησάμην, ἐμπλήμι—ἐμπλήσω—ἐνέπλησα, ἐμπίμπρημι—ἐμπήρσω—ἐνέπρησα, τίθημι—θήσω—θήσομαι, δίδωμι—δώσω κτλ.

§ 400. Ὁ παθ. μέλλων καὶ ἀόριστος τοῦ ἴστημι, τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος: ἴσταμαι—σταθήσομαι—ἐστάθην, τίθεμαι—τεθήσομαι—ἐτέθην, ἴεμαι—ἐθήσομαι—εἴθην, δίδομαι—δοθήσομαι—ἐδόθην.

Σημ. Ὁ ἀόριστος εἴθην προῆλθεν ἐκ τοῦ ε-εθην, ὁ δὲ ἐτέθην ἐκ τοῦ ἐθέθην· ὁμοίως τεθήσομαι ἐκ τοῦ θεθήσομαι (βλ. § 54).

§ 401. Τὸ ἴστημι ἔχει ἀόριστον δεύτερον ἔστην, ὁ ὁποῖος κλίνεται κατὰ τὸν παθητικὸν ἀόριστον, ἦτοι:

α') ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος (στη-) εἰς τὴν ὀριστικὴν, τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν προστακτικὴν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον, καὶ ἐκ τοῦ βραχέος εἰς τὴν εὐκτικὴν, τὴν μετοχὴν καὶ τὸν βραχυτέρον τύπον τοῦ γ' πληθ. τῆς προστακτικῆς: ἔστην, στήω=σιῶ, στήθι, στήναι, ἀλλὰ σταίην, σιάς—σιᾶσα—σιάν, σιάντων.

β') ἐκ τῶν καταλήξεων τοῦ παθ. ἀορίστου: ἔστη-ν, στα-ίη-ν, στή-ναι κτλ.

§ 402. Ὁ παρακείμενος τοῦ ἴστημι εἶναι ἔστηκα προῆλθεν ἐκ τοῦ σε-στη-κα, τοῦ ὁποῖου τὸ σ τῆς ἀρκτικῆς συλλαβῆς ἐτροπή εἰς δασεῖαν (βλ. § 56), ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος εἰστήκειν (βλ. § 426, α').

§ 403. Ὁ παρακείμενος τοῦ τίθημι εἶναι τέθεικα, τοῦ δὲ τίθεμαι τέθειμαι ἐσηματίσθησαν ἐκ τοῦ θέματος θει- ἀνωμάλως.

§ 404. Ὁ παθ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τοῦ ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος εἶμαι (ἐκ τοῦ σε-σε-μαι=ε-εμαι)—εἶμην, δέδομαι—ἐδεδόμην.

*Ἑλλν. Γραμματικὴ Βασ. Φάβη. *Εκδ. δευτέρα (πέμπτη)

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ παθ. παρακειμένου εἶμαι ἐσηματίσθη καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος τοῦ ἴημι εἶκα.

§ 405. Τοῦ δίδωμι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος: δέδωκα—ἐδεδόκειν.

Συμφωνόληκτα εἰς -μι ρήματα.

§ 406. Κλίσις τοῦ ρήματος δείκνυμι—δείκνυμαι.

α') Ἐνεργητικὴ φωνή.

Ὀριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρ.	Μετοχὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς			
δείκ-νῦ-μι	ἐδείκ-νῦ-ν	δείκ-νῦ	δείκ-νύ-ναι	ὁ δεικ-νύς ἡ δεικ-νύσα τὸ δεικ-νύν
δείκ-νῦ-ς	ἐδείκ-νῦ-ς	δείκ-νύ-τω		
δείκ-νῦ-σι	ἐδείκ-νῦ			
δείκ-νῦ-μεν	ἐδείκ-νῦμεν	δείκ-νύ-τε		
δείκ-νῦ-τε	ἐδείκ-νῦ-τε	δεικ-νύ-ντων ἢ		
δεικ-νύ-ασι	ἐδείκ-νῦ-σαν	δεικ-νύ-τωσαν		
Ἵποτακ. δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-ῃ δεικ-νύ-ωμεν κτλ.				
Ἐὐκτικὴ δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις, δεικ-νύ-οι δεικ-νύ-οιμεν κτλ.				
β') Παθητικὴ φωνή.				
δείκ-νυ-μαι	ἐδείκ-νύ-μην	δείκ-νυ-σο	δείκ-νυ-σθαι	ὁ δεικ-νύ-μενος ἡ δεικ-νυ-μένη τὸ δεικ-νύ-μενον
δείκ-νυ-σαι	ἐδείκ-νυ-σο	δεικ-νύ-σθω		
δείκ-νυ-ται	ἐδείκ-νυ-το			
δείκ-νύ-μεθα	ἐδείκ-νύ-μεθα	δείκ-νυ-σθε		
δείκ-νυ-σθε	ἐδείκ-νυ-σθε	δεικ-νύ-σθων ἢ		
δείκ-νυ-νται	ἐδείκ-νυ-ντο	δεικ-νύ-σθωσαν		
Ἵποτακ. δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-ῃ, δεικ-νύ-ηται δεικ-νυ-ώ-μεθα κτλ.				
Ἐὐκτικὴ δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο δεικ-νυ-οίμεθα κτλ.				

§ 407. Τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι ρήματα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος: δεικνυμι θεμ. δεικ-, ζεύγνυμι θεμ. ζεύγ-.

§ 408. α') Ὁ ἐνεστώς καὶ παρατατικὸς τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ρημάτων σχηματίζονται ἐνισχυομένου τοῦ θέματος διὰ τοῦ προσφύματος *νν*.

β') Τὸ τοιοῦτοτρόπως σχηματιζόμενον ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει δύο μορφάς, μακρὰν δεικνῦ- καὶ βραχεῖαν δεικνῦ.

Καὶ ἐκ μὲν τῆς μακρᾶς μορφῆς τοῦ θέματος σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικὰ τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ καὶ τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἐκ δὲ τῆς βραχείας μορφῆς οἱ λοιποὶ τύποι τῆς ἐνεργητικῆς καὶ πάντες τῆς παθητικῆς φωνῆς.

γ') Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -ω ρήματα: δεικνύ-ω—δεικνύ-οιμι, δεικνύ-ωμαι—δεικνυ-οίμην.

δ') Ἡ μετοχὴ σχηματίζεται ὅπως ἡ μετοχὴ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ρημάτων: δεικνύς, ἐκ τοῦ δεικνυ-ντ-ς θηλ. δεικνύσα, (δοτ. πληθ. ἄρσ. δεικνύσι), δεικνύ-μενος, δεικνυ-μένη, δεικνύμενον.

§ 409. Οἱ λοιποὶ τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ρημάτων χρόνοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, σχηματίζονται ἐκ τοῦ ρηματικοῦ θέματος ὁμάλως: δεικνυμι—δείξω—ἔδειξα—δέδειχα—δείξομαι—ἔδειξάμην—δέδειγμαι—δειχθήσομαι—ἔδειχθην, ζεύγνυμι—ζεύξω—ἔξενξα—ἔξενγμαι—ζευχθήσομαι—ἔξευχθην.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 410. Τὰ εἰς -ννυμι ρήματα ἔχουν χαρακτῆρα σ, ὁ ὁποῖος ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ἐπόμενον ν τοῦ προφύματος: ζώννυμι ἐκ τοῦ ζώσνυμι

Σημ. Εἰς τὸ ρῆμα ἀπόλλυμι—ἀπόλλυμαι ἀφομοιόθη τὸ ν τοῦ προσφύματος πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ρήματος λ: ἀπόλ-νυμι=ἀπόλλυμι.

§ 411. Τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι ρήματα ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ξενοφώντος καὶ τοῦ Δημοσθένους κλίνονται καὶ κατὰ τὴν συζυγίαν τῶν εἰς -ω· ὅθεν λέγεται δεικνυμι καὶ δεικνύω, ζεύγνυμι καὶ ζευγνύω, στρώννυμι καὶ στρωννύω, ἀπόλλυμι καὶ ἀπολλύω.

Δυνικός ἀριθμός.

§ 412. Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ δυνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς -μ ρημάτων προστίθενται αἱ γυναιὶ καταλήξεις τῶν εἰς -ω ρημάτων εἰς τὸ θέμα τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ἐκάστου χρόνου ἢ ἐγκλίσεως: τοῦ ἴστημι ἐνεστ. ἴστα-τον, παρτ. ἴστα-τον—ἰστά-την· παθητ. φωνῆς ἐνεστ. ἴστα-σθον, παρτά. ἴστα-σθον—ἰστά-σθην. εὐκτ. ἰσταῖ-τον ἴστα-ί-την, παθ. φωνῆς ἴστα-ῖ-σθον—ἴστα-ί-σθην κτλ. ὁμοίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ.

§ 413. Ἀόριστος β' κατὰ τὰ εἰς -μι.

	ἴσταμαι	βαίνω	ἀπο-διδράσκω	γινώσκω	δύομαι
Ὀριστική	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη	ἔβην ἔβης ἔβη	ἄπέδραν ἄπέδρας ἄπέδρα	ἔγνων ἔγνως ἔγνω	ἔδυν ἔδυσ ἔδυν
	ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔβημεν ἔβητε ἔβησαν	ἄπέδραμεν ἄπέδρατε ἄπέδρασαν	ἔγνωμεν ἔγνωτε ἔγνωσαν	ἔδυμεν ἔδυτε ἔδυσαν
Υποτακτική	στῶ στῆς στῆ	βῶ βῆς βῆ	ἀποδρῶ ἀποδρᾶς ἀποδρᾶ	γνῶ γνῶς γνῶ	
	στῶμεν στῆτε στῶσι	βῶμεν βῆτε βῶσι	ἀποδρῶμεν ἀποδρᾶτε ἀποδρῶσι	γνῶμεν γνῶτε γνῶσι	
Εὐκτική	στα-ίη-ν στα-ίης στα-ίη-	βαίην βαίης βαίη	ἀποδραίην ἀποδραίης ἀποδραίη	γνοίην γνοίης γνοίη	
	στα-ίη-μεν κ. στα-ῖ-μεν στα-ίη-τε κ. στα-ῖ-τε στα-ίη-σαν κ. στα-ῖ-εν	βαίημεν κ. βαῖ-μεν βαίητε κ. βαῖ-τε βαίησαν κ. βαῖ-εν	ἀποδραίημεν κ. ἀποδραῖ-μεν ἀποδραίητε κ. ἀποδραῖ-τε ἀποδραίησαν κ. ἀποδραῖ-εν	γνοίημεν κ. γνοῖ-μεν γνοίητε κ. γνοῖ-τε γνοίησαν κ. γνοῖ-εν	
Προστακτική	στῆ-θι στῆ-τω	βῆ-θι βῆ-τω	ἀπόδραθι ἀποδράτω	γνῶ-θι γνώ-τω	δῦ-θι δύ-τω
	στῆ-τε στῆ-τωσαν κ. στά-ντων	βῆ-τε βῆ-τωσαν κ. βάντων	ἀπόδρατε ἀποδράτωσαν κ. ἀποδράντων	γνώ-τε γνώ-τωσαν κ. γνόντων	δύ-τε δύ-τωσαν κ. δύντων
Μετοχή Ἀπ.	στῆ-ναι	βῆ-ναι	ἀποδρᾶναι	γνῶ-ναι	δύναι
Μετοχή	ὁ στάς ἡ στάσα τὸ στάν	ὁ βᾶς ἡ βᾶσα τὸ βάν	ὁ ἀποδράς ἡ ἀποδράσα τὸ ἀποδράν	ὁ γνούς ἡ γνούσα τὸ γνόν	ὁ δύς ἡ δύσα τὸ δύν

§ 414 Ρημάτων τινῶν ὁ ἀόριστος σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ἧτοι ἐκ θέματος μὲ δύο μορφάς καὶ μὲ τὰς καταλήξεις ἄνευ θεματικῶν φωνηέντων, ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἔστην.

§ 415. Οἱ συνηθέστεροι τῶν κατὰ τὰ εἰς -μι κλινομένων ἀορίστων εἶναι οἱ ἑξῆς:

α') Μὲ χαρακτηριστῆρα *η* καὶ *α*: τοῦ βαίνω ἔβην (θεμ. βη-βα-), τοῦ φθάνω ἔφθην (θεμ. φθη-φθα-).

β') Μὲ χαρακτηριστῆρα *α* μακρὸν καὶ *α* βραχύ: τοῦ ἀποδιδοῦσκα ἀπέδρα (θεμ. δρα-δρα-).

γ') Μὲ χαρακτηριστῆρα *ω* καὶ *ο*: τοῦ γινώσκω ἔγγων (θεμ. γνω-γνο-), τοῦ ἀλίσκομαι ἐάλων (θεμ. ἄλω-ἄλο-), τοῦ ζῶ ἔβιον (θεμ. βιω-βιο-).

δ') Μὲ χαρακτηριστῆρα *υ* μακρὸν καὶ *υ* βραχύ: τοῦ δύομαι ἔδυν, τοῦ φύομαι, ἔφυν.

ε') Μὲ χαρακτηριστῆρα *η* καὶ *ε* τοῦ σβέννυμαι ἔσβην (θεμ. σβη-σβε-).

Σημ. 1. Ἐντὶ τοῦ ἀλοῖην καὶ βιοῖην λέγεται καὶ ἀλώην καὶ βιῶην.

Σημ. 2. Ἐκ τῶν ἀορίστων τούτων γίνεται χρῆσις εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν τοῦ ἔστην (παρέστην, κατέστην κτλ.), τοῦ ἔβην (παρέβην, κατέβην, ἀνέβην κτλ.) ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ ἔγγων (ἀνέγγων ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου ἀνέγγωσα).

Ἐντὶ τοῦ ἐάλων καὶ τοῦ ἔδυν γίνεται νῦν χρῆσις τῶν νεωτέρων παθ. ἀορίστων ἠλώθην καὶ ἐδύθην (ἐνεδύθην, ἐξεδύθην, ἀπεδύθην κτλ.) ἀντὶ δὲ τοῦ ἔφυν λέγεται ἐνίοτε ὁ νεώτερος παθ. ἀόρ. ἐφύην.

Σημ. 3. Ὁ ἀόρ. ἔσβην μετεπλάσθη εἰς ἔσβησα καὶ ἐκ τούτου ἐσχηματίσθη ὁ ἐνεστώς σβήνω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

Α') Σχηματισμὸς ἐνεστωτικοῦ θέματος.

§ 416. Πλὴν τῶν προσφυμάτων *τ* καὶ *ῃ* (βλ. § 336 καὶ 349) ὑπάρχουν καὶ ἄλλα προσφύματα, τὰ ὁποῖα προσλαμβάνονται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος, τὰ ἑξῆς:

α') τὸ πρόσφυμα -ν- εἰς θέματα φωνηεντόληκτα καὶ συμφωνόληκτα: πίνω θεμ. πι-, τίνω (=πληρώνω) θεμ. τι-, φθίνω (=ἔξαν-τλοῦμαι) θεμ. φθι-, φθάνω θεμ. φθα-, κάμνω θεμ. καμ-, τέμνω θεμ. τεμ-.

β') τὸ πρόσφυμα -νε- εἰς τὸ θέμα δύο μόνον ῥημάτων: ἀφικνούμαι (ἀφικνέομαι) θέμ. ἰκ- καὶ ὀπισχνούμαι (ὀπισχνέομαι) θέμ. ἰσχ.

γ') τὸ πρόσφυμα -αν- εἰς τὸ θέμα ἕξ ρημάτων, τῶν ἑξῆς: αἰσθάνομαι θέμ. αἰσθ-, ἀμαρτάνω θέμ. ἀμαρτ-, ἀξάνω θέμ: ἀξ-, βλαστάνω θέμ. βλαστ-, καταδαρθάνω θέμ. δαρθ-, ὀλισθάνω θέμ. ὀλισθ-.

δ') τὸ πρόσφυμα -αν- καὶ ν̄ πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος εἰς τὸ θέμα τῶν ἑξῆς ρημάτων: λαγχάνω θέμ. λαχ-, λαμβάνω θέμ. λαβ-, λανθάνω θέμ. λαθ-, μανθάνω θέμ. μαθ-, πυνθάνομαι θέμ. πυνθ-, τυγχάνω θέμ. τυχ-.

Σημ. Εἰς τὰ ῥήματα ταῦτα τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος παρεντιθέμενον ν̄ πρὸ μὲν οὐρανικοῦ γίνεται γ, πρὸ δὲ χειλικοῦ γίνεται μ.

ε') τὸ πρόσφυμα -σκ- εἰς τὸ θέμα τῶν ἑξῆς ρημάτων: ἀρέσκω θέμ. ἀρε-, βόσκω θέμ. βο-, βιβρώσκω θέμ. βρω-, γηράσκω θέμ. γηρα-, γινώσκω θέμ. γνω-, μεθύσκω θέμ. μεθυ-, πιπράσκω θέμ. πρα-, τιτρώσκω θέμ. τρω-, χάσκω θέμ. χα- (κ. χασ-), διδάσκω θέμ. διδαχ- (διδαχ-σκω=διδάσκω), πάσκω θέμ. παθ- (παθ-σκω=πάσχω=πάσκω).

ς') τὸ πρόσφυμα -ισκ- εἰς τὸ θέμα τῶν ἑξῆς ρημάτων: ἀποθνήσκω θέμ. θνη-, ἀναμμνήσκω θέμ. μνη-, ἀλίσκω θέμ. ἄλ-, εὐρίσκω θέμ. εὐρ-.

§ 417. Ρημάτων τινῶν τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἐνισχύεται διὰ τοῦ καλούμενου ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ: βιβάζω, βιβρώσκω, γίνομαι, γινώσκω, διδάσκω, μμνήσκω, πιπράσκω, τιτρώσκω.

Σημ. 1. Διὰ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ ῥήματα πίπτω καὶ τίκτω, ἧτοι πίπτω θέμ. πει=πι-πειω=πίπτω, τίκτω θέμ. τεκ=τι-τεκω=τίκω=τίκτω.

Σημ. 2. Τὸ ι τοῦ πίπτω εἶναι μακρόν.

§ 418. Ὁ ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμὸς καθὼς καὶ τὰ προσφύματα φυλάττονται μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν. Ἐξαιροῦνται τὰ ἑξῆς: βιβάζω—ἐβίβασα κτλ. διδάσκω—ἐδίδαξα κτλ., μέλλω—ἐμέλλησα κτλ. ὀφείλω—ὀφείλησα κτλ., χαίρω—χαιρήσω.

B') Ρήματα μὲ τὸ θέμα ἐπηυξημένον εἰς τινὰς χρόνους.

§ 419. Ὑπάρχουν ῥήματά τινα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἐμφανίζεται εἰς τινὰς τῶν ἄλλων χρόνων ἐπηυξημένον μὲ ἓν η̄ (ἢ ε̄) καὶ οὕτω οἱ χρόνοι οὗτοι φαίνονται ἐσχηματισμένοι ὡς ἐκ ρημάτων εἰς -εω.

αἰσθάνομαι (θέμ. αἰσθ-), μέλλ. αἰσθήσομαι, παρακ. ἤσθημαι (θέμ. αἰσθη-).

βούλομαι (θέμ. βουλ-), μέλλ. βουλήσομαι, ἄορ. ἐβουλήθην (θεμ. βουλη-).

δεῖ (θέμ. δε-), μέλλ. δεήσει, ἄορ. ἐδέησε (θεμ. δεη-).

δέομαι (θέμ. δε-), μέλλ. δεήσομαι, ἄορ. ἐδεήθην, παρακ. δεδήμαι (θεμ. δεη-).

γίγνομαι (θεμ. γεν- γν-), μέλλ. γενήσομαι, παρακ. γεγένημαι (θεμ. γενη-).

εὐρίσκω ἄορ. εὔρον (θέμ. εὐρ-), μέλλ. εὐρήσω, παρακ. εὔρηκα (θέμ. εὐρη-) παθ. ἄορ. εὔρέθην (θέμ. εὔρε-).

θέλω (θεμ. θελ-), μέλλ. θελήσω, ἄορ. ἤθελησα, (θεμ. θελη-).

μανθάνω (θέμ. μαθ-), μέλλ. μαθήσομαι, παρακ. μεμάθημαι (θέμ. μαθη-).

μάχομαι (θεμ. μαχ-), μέλλ. μαχοῦμαι (-έομαι), ἄορ. ἐμαχεσάμην (θέμ. μαχε-), παρακ. μεμάχημαι, (θέμ. μαχη-).

μέλει (θεμ- μελ-), μέλλ. μελήσει, ἄορ. ἐμέλησε, παρακ. μεμέληκε (θεμ. μελη-).

μέλλω (θεμ. μελλ-), μέλλ. μελλήσω, ἄορ. ἐμέλλησα (θεμ. μελλη-).

μεταμέλομαι (θεμ. μελ-), μέλλ. μεταμελήσομαι. ἄορ. μετεμελήθην, παρακ. μεταμεμέλημαι (θεμ. μελη-) ἐπίσης τὸ ἐπιμέλομαι.

Σημ. Τοῦ ῥήματος **βαρύνομαι** ὁ παρακείμενος εἶναι βεβάρημαι ἐκ θέματος βαρη-.

Γ') Ρήματα μὲ θέμα ὑπὸ δύο μορφάς.

§ 420. Ρήματά τινα σχηματίζονται εἰς διαφόρους χρόνους κατ' ἕξασθένωσιν τοῦ ἀρχικοῦ θέματος (βλ. § 46).

ἀλείφω	θέμ. ἀλειφ-	παρακ. ἀλήλιφα	θέμ. ἀλιφ-
λείπω	θέμ. λειπ-	ἄορ. ἔλιπον	θέμ. λιπ-
πυνθάνομαι	θέμ. πυνθ-	μέλλ. πεύσομαι	θέμ. πενθ-
τυγχάνω	θέμ. τυχ-	μέλλ. τεύξομαι	θέμ. τευχ-
φεύγω	θέμ. φευγ-	ἄορ. ἔφυγον	θέμ. φυγ-
λαγχάνω	θέμ. λαχ-	μέλλ. λήξομαι	θέμ. ληχ-
λαμβάνω	θέμ. λαβ-	μέλλ. λήψομαι	θέμ. ληβ-
λανθάνω	θέμ. λαθ-	μέλλ. λήσω	θέμ. ληθ-

Δ') Ρήματα ἑλλιπῆ.

§ 421. Ρημάτων τινῶν δὲν σχηματίζονται πάντες οἱ χρόνοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ ρηματικοῦ θέματος, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται ἐξ ἄλλων θεμάτων συνωνύμων. Τοιαῦτα ρήματα εἶναι τὰ ἑξῆς:

λέγω (θέμ. *λεγ-*), μέλλ. *ἔρω* (θέμ. *ἐρ-*), ἀόρ. *εἶπον* (θεμ. *Ἔεπ-*) παρ. *εἶρηκα* (θέμ. *ρη-*).

ἔρχομαι (θέμ. *ἔρχ-*), παρ. *ἐλήλυθα* (θέμ. *ἐλνθ-*), ἀόρ. *ἤλθον* (θεμ. *ἐλθ-*), μέλλ. *εἶμι* (περὶ τούτου γίνεται λόγος κατωτέρω).

φέρω (θέμ. *φέρ-*), μέλλ. *οἶσω* (θέμ. *οἶ-*), ἀόρ. *ἤνεγκον* (θέμ. *ἐνεγκ-*), παρ. *ἐνήνεγμαi* (θέμ. *ἐνεκ-*).

ὄρω (θεμ. *όρα-*), μέλλ. *ὄψομαι* (θέμ. *ὄπ-*), ἀόρ. *εἶδον* (θεμ. *ιδ-*).

αἰρῶ (θεμ. *αἶρε-*), ἀόρ. *εἶλον*—*εἰλόμην* (θεμ. *ἐλ-*).

ἐσθίω (θέμ. *ἐσθι-*), μέλλ. *ἔδομαι* (θέμ. *ἐδ-*), παρ. *ἐδήδοκα* (θεμ. *ἐδο-*), ἀόρ. *ἔφαγον* (θέμ. *φάγ-*).

ζῶ (θεμ. *ζη-*), μέλλ. *βιώσομαι*, ἀόρ. *ἐβίωv* (θέμ. *βιω-*).

τρέχω (θεμ. *τρεχ-*), ἀόρ. *ἔδραμον* (θεμ. *δραμ-*).

ὠνοῦμαι (θέμ. *ὠνε-*), ἀόρ. *ἐπριάμην* (θεμ. *πρια-*).

Ε') Ἀνώμαλα ρήματα μοναδικά.

§ 422. Κλίσις τοῦ ρήματος *εἶμι*—*εἶμαι* (βλ. § 296).

§ 423. Κλίσις τοῦ ρήματος *φημι*—*λέγω* (θέμ. *φη- φα-*).

Ὅριστικὴ		Ὑποτακτικὴ		Εὐκτικὴ		
φημι	φαμέν	φῶ	φῶμεν	φαίην	φαίημεν ἢ	φαῖμεν
φῆς	φατέ	φῆς	φῆτε	φαίης	φαίητε	φαῖτε
φῆσι	φασί	φῆ	φῶσι	φαίη	φαίησαν	φαίεν
Προστακτικὴ		Ἀπαρεμ.	Μετοχὴ	Παρατατικὸς		
φάθι	φάτε	φάναι	ὁ φάσκων	ἔφην	ἔφαμεν	
φάτω	φάντων		ἡ φάσκουσα	ἔφης ἢ	ἔφησθα	ἔφατε
			τὸ φάσκον	ἔφη	ἔφασαν	

Μέλλ. *φήσω*. Ἀόρ. *ἔφησα*.

§ 424. Κλίσις τοῦ ῥήματος εἶμι (θέμ. εἰ-, ἰ-)

᾽Οριστική		᾽Υποτακτική		Εὐκτική	
εἶμι	ἴμεν	ἴω	ἴωμεν	ἴοιμι ἢ ἰοίην	ἴοιμεν
εἶ	ἴτε	ἴης	ἴητε	ἴοις	ἴοιτε
εἶσι	ἴασι	ἴη	ἴωσι	ἴοι	ἴοιεν
Προστακτική		᾽Απαρέμ.	Μετοχή	Παρατατικός	
ἴθι	ἴτε	ἴεναι	ὁ ἰὼν ἡ ἰοῦσα τὸ ἰὼν	ἴειν ἢ ἴα ἴεις ἢ ἴεισθα ἴει ἢ ἴσαν ἢ ἴεσαν	ἴμεν ἴτε

Σημ. 1. Ἡ ὀριστική τοῦ ἐνεστώτος εἶναι πάντοτε μέλλων τοῦ ἔρχομαι· ὅθεν εἶμι=θά ἔλθω, ἴμεν=θά ἔλθωμεν κτλ.

Σημ. 2. Ἡ εὐκτική, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή εἶναι καὶ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος χρόνου.

Σημ. 3. Ὁ παρατατικός χρησιμεύει ὡς παρατατικός τοῦ ἔρχομαι· ὅθεν ἴειν=ἠρχόμην, ἴμεν=ἠρχόμεθα κτλ.

§ 425. Κλίσις τῶν ῥημάτων οἶδα, δέδοικα καὶ ἔοικα.

α') οἶδα=γνωρίζω (θέμ. εἶδ-, οἶδ-, ἰδ-).

᾽Οριστική		᾽Υποτακτική		Εὐκτική	
οἶδα	ἴσμεν	εἶδῶ	εἶδῶμεν	εἶδειν εἶδειμεν ἢ εἶδειμεν	εἶδειτε
οἶσθα	ἴστε	εἶδη	εἶδητε	εἶδεις εἶδειτε	εἶδειτε
οἶδε	ἴασι	εἶδη	εἶδῶσι	εἶδει εἶδεισαν	εἶδειεν
Προστακτική		᾽Απαρέμ.	Μετοχή	Παρατατικός	
ἴσθι	ἴστε	εἶδέναι	ὁ εἶδὼς ἡ εἶδνῖα τὸ εἶδὼς	ἴδειν ἢ ἴδη ἴδεις ἴδει	ἴσμεν ἴστε ἴσαν

Σημ. Τὸ β' ἐν. πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ εἶναι καὶ ἴδυσθα ἢ ἴδυσθα, τὸ γ' ἴδειν, καὶ γ' πληθυντ. ἴδυσαν.

Μέλλων εἶσομαι=θά γνωρίσω.

β') δέδοικα ἢ δέδια=φοβοῦμαι (θέμ. *δοι-, δι-*).

Ὅριστικὴ					
Παρακείμενος			Ὑπερσυντέλικος		
δέδοικα	δεδοίκαμεν	δέδια	δέδιμεν	ἔδεδοίkein	ἔδεδοίκειμεν
δέδοικας	δεδοίκατε	δέδιας	δέδιτε	ἔδεδοίκεις	ἔδεδοίκειτε
δέδοικε	δεδοίκασι	δέδιε	δεδίασι	ἔδεδοίκει	ἔδεδοίκεσαν ἢ ἔδέδισαν
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμφατος		Μετοχὴ	
δέδιθι	—	δεδοικέναι	ἢ	ὁ δεδοικῶς ἢ δεδιῶς	
δέδιτω	—	δεδιέναι		ἢ δεδοικυῖα	
				τὸ δεδοικὸς ἢ δεδιὸς	

γ') ἔοικα=ὀμοιάζω (θέμ. *εἰκ-, οἰκ-*).

Παρακ. ἔοικα, ἔοικας, ἔοικε· ἐοίκαμεν, ἐοίκατε, ἐοίκασι.

Ὑπερσ. ἐόκειν, ἐόκεις, ἐόκει· ἐόκειμεν, ἐόκειτε, ἐόκεσαν.

Ἀπαρ. ἐοικέναι ἢ εἰκέναι.

Μετοχὴ ὁ ἐοικῶς, ἡ ἐοικυῖα, τὸ ἐοικὸς ἢ ὁ εἰκῶς, ἡ εἰκυῖα, τὸ εἰκὸς.

Σημ. Οἱ τρεῖς οὗτοι παρακείμενοι, οἶδα, δέδοικα, κ. ἔοικα, ἔχουν σημασίαν ἐνεσιῶτος, οἱ δὲ ὑπερσυντέλικοι σημασίαν παρατατικῆς.

§ 426. Κλίσις τῶν παρακειμένων **ἔστηκα** καὶ **τέθνηκα**.

α') ἔστηκα (θέμ. *στη-, στα-*).

Ὅριστικὴ					
Παρακείμενος			Ὑπερσυντέλικος		
ἔστηκα	ἔστήκαμεν	ἢ ἔσταμεν	εἰστήκειν	εἰστήκειμεν	ἢ ἔσταμεν
ἔστηκας	ἔστήκατε	ἔστατε	εἰστήκεις	εἰστήκειτε	ἔστατε
ἔστηκε	ἔστήκασι	ἔστασι	εἰστήκει	εἰστήκεσαν	ἔστασαν
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμ.		Μετοχὴ	
ἔσταθι	ἔστατε	ἔστηκέναι	ὁ ἔστηκῶς ἢ ἔστῶς		
ἔστάτω	ἔσάντων ἢ ἔστάτωσαν	ἢ ἔσάναι	ἢ ἔστηκυῖα	ἔστῶσα	
			τὸ ἔστηκὸς	ἔστῶς	

Σημ. Οἱ τύποι ἔστῶς—ἔστῶσα—ἔστῶς προέρχονται ἐκ συναιρέσεως τῶν τύπων ἔσιαῶς—ἔσταῶσα—ἔσταός.

β') τέθνηκα (θέμ. θνη-, θνα-).

Ὀριστική					
Παρακείμενος			Ὑπερσυντέλικος		
τέθνηκα	τεθνήκαμεν	ἢ τέθναμεν	ἔτεθνήκειν	ἔτεθνήκειμεν	ἢ ἔτέθναμεν
τέθνηκας	τεθνήκατε	τέθνατε	ἔτεθνήκεις	ἔτεθνήκειτε	ἔτέθνατε
τέθνηκε	τεθνήκασι	τεθνᾶσι	ἔτεθνήκει	ἔτεθνήκεσαν	ἔτέθνασαν
Προστακτική		Ἀπαρέμ.	Μετοχή		
τέθναθι	τέθνατε	τεθνηκέναί	ὁ τεθνηκὼς	ἢ τεθνεὼς-ῶτος	
τεθνάτω	τεθνάτων	ἢ	ἢ τεθνηκυῖα	ἢ τεθνεῶσα-ώσης	
	ἢ τεθνάτωσαν	τεθνάται	τὸ τεθνηκὸς	ἢ τεθνεὼς-ῶτος	

Σημ. Οἱ τύποι *τεθνεὼς—τεθνεῶσα—τεθνεὼς* προέρχονται ἐκ τῶν τύπων *τεθνηὼς—τεθνηῶσα—τεθνηὸς* κατ' ἀντιμεταχώρησιν (βλ. §47).

§ 427. Τὸ ῥῆμα *κεῖμαι* (κατάκειμαι, ἐπίκειμαι, διάκειμαι, πρόκειμαι, σύγκειμαι κτλ.) σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ θέματος *κει-*, εὐρίσκεται δὲ συνήθως εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους:

Ὀριστ. Ἔνεστ. *κείμει, κείσαι, κείται*· κείμεθα, κείσθε, κείνται.

Παρατ. *ἐκείμην, ἔκεισο, ἔκειτο*· ἐκείμεθα, ἐκείσθε, ἔκειντο.

Ἀπαρέμφ. *κείσθαι*.

Μετοχή ὁ κείμενος, ἡ κειμένη, τὸ κείμενον.

§ 428. Τὸ ῥῆμα *κάθημαι* (παρακάθημαι, προκάθημαι, ἐπικάθημαι κτλ.) σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ θέματος *καθη-*, εὐρίσκεται δὲ συνήθως εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους.

Ὀριστ. ἔνεστ. *κάθημαι, κάθησαι, κάθηται*· καθήμεθα, κάθησθε, κάθηνται.

Παρατ. *ἐκαθήμην, ἐκάθησο, ἐκάθητο*· ἐκαθήμεθα ἐκάθησθε, ἐκάθηντο· καὶ ἄνευ ἀδείξεως *καθήμην, καθήσο* κτλ.

Ἀπαρέμφ. *καθήσθαι*.

Μετοχή ὁ καθήμενος, ἡ καθημένη, τὸ καθημένον.

§ 429. Τὸ ῥῆμα *χρῆ* (=εἶναι ἀνάγκη, πρέπει) εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸ τρίτον ἐν. πρόσωπον: ὀριστ. ἔνεστ. *χρή*, ὑποταχτ. *χρή*, εὐκτ. *χρεῖη*, ἀπαρέμ. *χρήναι*, μετοχή *χρεὼν* (αἰτ. οὐδ.), παρατ. *ἐχρήν* καὶ *χρήν*.

Παρατηρήσεις.

§ 430. α') Ἐκ τῶν τύπων τοῦ ρήματος *εἶμι* (=εἶμαι, βλ. § 296) εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν εἶναι ἐν χρήσει ἢ σύνθετος μετοχὴ *παρῶν*—*παροῦσα*—*παρόν*, *ἀπῶν*—*ἀποῦσα*—*ἀπόν*, τὸ οὐδ. *προσόν* (τὰ *προσόντα*) καὶ τὸ *ἐνόν* (τὰ *ἐνόνητα*) ὡς οὐσιαστικά.

β') Ἐκ τῶν τύπων τοῦ ρήματος *εἶμι* (=θά ἔλθω) εἶναι ἐν χρήσει ἢ σύνθετος μετοχὴ τὸ *προῖόν* (τὰ *προϊόντα*) ὡς οὐσιαστικόν, καὶ σπανίως αἱ μετοχαὶ *ἀνιῶν*—*ἀνιοῦσα*—*ἀνιόν*, *κατιῶν*—*κατιοῦσα*—*κατιόν*, τὸ *ἐπιόν* ἔτος, ἢ *ἐπιοῦσα* ἡμέρα, *προϊόντος* τοῦ χρόνου.

γ') Ἐκ τῶν τύπων τοῦ παρακειμένου *ἔοικα* εἶναι ἐν χρήσει τὸ οὐδ. *εἰκὸς* εἰς τὴν φρ. ὡς *εἰκὸς* (=ὡς εἶναι ἐπόμενον) καὶ τὰ *εἰκότα* (=τὰ ἀρμόζοντα, τὰ προσήκοντα) ὡς οὐσιαστικόν.

δ') Ἐκ τῶν τύπων τοῦ παρακειμένου *ἔστηκα* εἶναι συνηθέστερον ἐν χρήσει ἢ σύνθετος μετοχὴ *ἐνεστῶς*—*ἐνεστῶσα*—*ἐνεστῶς*, *καθεστῶς*—*καθεστῶσα*—*καθεστῶς* καὶ *καθεστηκῶς*—*καθεστηκῶσα*, ἰδίᾳ δὲ τὸ οὐδ. *καθεστῶς* ὡς οὐσ. (ἀντὶ τὸ *καθεστῶς* *πολίτευμα*) ἔτι δὲ *προεστῶς* (=ὀ προύχων) ὡς οὐσιαστικόν.

Ἄνωμαλα ρήματα

κατὰ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων.

§ 431. Ἡ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ρήματος συνήθως ἀκολουθεῖ τὴν σημασίαν τοῦ ἐνεστῶτος τῆς αὐτῆς φωνῆς ἢ τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν δηλοῖ ἢ κατάληξις. Ἡ τάξις αὕτη ἐνίοτε παραβαίνεται οὕτω λέγεται :

α') Μέσος μέλλων ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ : *ἄδω*—*ἄσομαι*, *ἀκούω*—*ἀκούσομαι*, *εἶμι*—*ἔσομαι*, *λαμβάνω*—*λήψομαι*, *μανθάνω*—*μαθήσομαι*, *πάσχω*—*πέσομαι*, *τίκτω*—*τέξομαι* κ. ἄ.

β') Μέσος μέλλων ἀντὶ παθητικοῦ *ἀδικοῦμαι*—*ἀδικήσομαι* (ἀντὶ *ἀδικηθήσομαι*) *ἀλίσκομαι*—*ἀλώσομαι*, *κωλύομαι*—*κωλύσομαι*, *στεροῦμαι*—*στερήσομαι* κ. ἄ.

γ') Παθητικὸς ἀόριστος ἀντὶ μέσου : *αἴρομαι*—*ἤρθην*, *αἰσχύνομαι*—*ἤσχύνθην*, *ἐγείρομαι*—*ἤγέρθην*, *φοβοῦμαι*—*εφοβήθην*.

Σημ. Ἐχοῦσις αὕτη τοῦ παθ. ἀορίστου ἐπεκταθεῖσα σὺν τῷ χρόνῳ ἐπεκράτησε σχεδὸν καθολοκληρίαν εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν : *ἠσπασθην*, *ἐχαρίσθην*, *ἠγωνίσθην*, *ἠκροάσθην*, *ἠγγυήθην*, *ἠσθάνθην*, *ἠσκέφθην* κτλ. (ἀντὶ *ἠσπασάμην*, *ἐχαρισάμην*, *ἠγωνισάμην* κτλ.).

δ') Ἐνεργητικὸς παρακείμενος μὲ σημασίαν μέσσην ἢ παθητικὴν: ἀπόλλυμαι—ἀπόλωλα, δύομαι—δέδυνκα, ἴσταμαι—ἔστηκα, μαίνομαι—μέμνηνα, πῆγνυμαι—πέπηγα, ῥῆγνυμαι—ἔρρωγα, σήπομαι—σέσηπα, τήκομαι—τέτηκα, φύομαι—πέφυκα κ. ἄ.

Ἀποθετικά.

§ 432. Τὰ ἀποθετικά (βλ. § 254) κατὰ τὴν σημασίαν εἶναι ἐνεργητικά ἢ οὐδέτερα. Διαιροῦνται δὲ εἰς δύο τάξεις.

α') Εἰς μέσα ἀποθετικά, ἧτοι εἰς ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ὁ ἄοριστος εἶναι μέσος: ἀγωνίζομαι—ἠγωνισάμην, ἀκροῶμαι—ἠκροασάμην, ἀσπάζομαι—ἠσπασάμην, γίγνομαι—ἐγενόμην, δέχομαι—ἐδεξάμην, ἀφικνοῦμαι—ἀφικόμην, χαρίζομαι—ἐχαρισάμην κ. ἄ.

Σημ. Πολλῶν μέσων ἀποθετικῶν ρημάτων παρὰ τὸν μέσον ἄοριστον ὑπάρχει καὶ παθητ. ἄοριστος μὲ παθητικὴν σημασίαν: αἰτιῶμαι—ἠτιασάμην (=κατηγόρησα)—ἠτιάθην (=κατηγορήθην), ἐργάζομαι—ἐργασάμην (=κατεσκευάσα)—ἐργάσθην (=κατεσκευάσθην), θεῶμαι—ἐθεασάμην (=παρετήρησα)—ἐθεάθην (παρετηρήθην), ἰῶμαι—ἰασάμην (=ἐθεράπευσα)—ἰάθην (ἐθεραπεύθην), κτῶμαι—ἐκτισάμην (=ἀπέκτησα)—ἐκτίθην (ἀπεκτίθην) κ. ἄ.

β') Εἰς παθητικά ἀποθετικά, ἧτοι εἰς ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ὁ ἄοριστος εἶναι παθητικὸς μὲ ἐνεργητικὴν ἢ οὐδέτεραν σημασίαν: βούλομαι—ἐβουλήθην, διαλέγομαι—διελέχθην, ἐπιμέλομαι—ἐπεμελήθην, προθυμοῦμαι—προθυμήθην, φιλοτιμοῦμαι—ἐφιλοτιμήθην κ. ἄ. (πρβ. § 431, γ').

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

Τονισμός τοῦ ρήματος.

§ 433. Ὁ τόνος τοῦ ρήματος, εἴτε ἀπλοῦ εἴτε συνθέτου, τίθεται ὅσον εἶναι δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' οὐχὶ ἀνωτέρω τῆς αὐξήσεως ἢ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τῆς προθέσεως: λύω—ἔλυον—ἔλυσα—ἔλυκα, παιδεύω—παίδευε—παίδευσον, ἀπάγω—ἀπήγον—ἄπαγε, φημι—ἀπόφημι—κατάφημι, εἰμι—ἄρειμι—ἄπειμι, παράδες, ἔκθες, ἄφες, ἀπόδος, ἀνάβηθι, σύγγνωθι.

Σημ. Ἡ παθοῦσα ἔκθλιψιν πρόθεσις λαμβάνεται ὡς μονοσύλλαβος.

Ἐξαιρέσεις: α') Ὁ ἀνώμαλος τονισμὸς τῆς προστακτικῆς, τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἀορίστου β', περὶ τοῦ ὁποίου βλ. § 363.

β') Ὁ τόνος τῆς ἐκ συναιρέσεως προελθούσης συλλαβῆς παραμένει ἀμετακίνητος: 1) εἰς τοὺς τύπους τῶν περισπωμένων ρημάτων: *τιμῶ—προτιμῶ—προτιμῶμαι* 2) εἰς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ εὐκτικὴν τοῦ παθ. ἀορίστου τῶν εἰς -μι ρημάτων καὶ τῶν κατὰ τὰ εἰς -μι κλινομένων ἀορίστων: *λυθῶ—καταλυθῶ—καταλυθῶμεν, ἰστῶ—καθιστῶ—καθιστῶμεν, καταβῶ—καταβῶμεν, λυθεῖμεν—λυθεῖτε—λυθεῖεν, ἰσταῖμεν—ἰσταῖτε—ἰσταῖεν, ἰσταῖο—ἰσταῖτο, βαῖμεν—κατεβαῖμεν κτλ.*

γ') Τῶν ἀορίστων ἐδόμην (τοῦ *δίδομαι*), ἐθέμην (τοῦ *τίθεμαι*) καὶ εἶμην (τοῦ *ἴεμαι*) παραμένει ὁ τόνος ἀμετακίνητος

1) εἰς τὴν προστακτικὴν δοῦ καὶ θοῦ, ὅταν εἶναι σύνθετος μετὰ μονοσυλλάβου προθέσεως: *προδοῦ, ἐκθοῦ*.

Ὅταν δὲ εἶναι σύνθετος μετὰ δισυλλάβου προθέσεως, ὁ τόνος ὁμαλῶς ἀναβιβάζεται: *ἀπόδου, κατάθου* (πρβ. § 363, Σημ. 1)

Σημ. Τῆς προστακτικῆς οὗ ὁ τόνος οὐδέποτε ἀναβιβάζεται: *ἀφοῦ, παροῦ, καθοῦ*.

2) Εἰς τὰ ἀπαρέμφατα δόσθαι, θέσθαι καὶ ἔσθαι: *ἀποδόσθαι, ἐκδόσθαι, ἀποθέσθαι, ἀφέσθαι* κτλ. (πρβ. § 363, β').

δ') Τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης:

1) Πάντα τὰ εἰς -ναι λήγοντα ἀπαρέμφατα: *λελυκέναι, λυθῆναι, ἰσάναι, τιθέναι, θεῖναι—καταθεῖναι, δοῦναι—παραδοῦναι, στήναι—ἀποστήναι, γνῶναι—καταγνῶναι*.

2) Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου α' καὶ τοῦ παθ. παρακειμένου: *παιδεῦσαι, λῦσαι—καταλῦσαι, πεπαιδεῦσθαι, λελύσθαι*.

3) Ἡ μετοχὴ τοῦ παθ. παρακειμένου: *λελυμένος, πεπαιδευμένος*.

ε') Τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης πᾶσαι αἱ τριτόκλιται μετοχαὶ αἰ σχηματιζόμεναι ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος: ὁ *λελυκώς—τὸ λελυκός, ὁ λυθείς—τὸ λυθέν, ὁ ἀπολυθείς—τὸ ἀπολυθέν, ὁ ἰστάς—τὸ ἰσάν, ὁ τιθείς—τὸ τιθέν, ὁ διδούς—τὸ διδόν, ὁ ἀποδιδούς—τὸ ἀποδιδόν, ὁ παραβάς—τὸ παραβάν* κτλ.

Ὅμοίως ἐπὶ τῆς ληγούσης τονίζονται αἱ μετοχαὶ τοῦ *εἰμι* καὶ *εἶμι*: *ὄν—παρὼν—ἀπὼν, ἰὼν—παριὼν—ἀπιὼν*.

ΜΕΡΟΣ IV

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Προθέσεις.

§ 434. Αἱ προθέσεις διαιροῦνται εἰς κυρίας καὶ εἰς καταχρηστικάς.

α') Κυρίαί εἶναι αἱ ἐξῆς δέκα ὀκτώ: ἐν, εἰς (καὶ ἐς), ἐκ ἢ ἐξ, σὺν (καὶ ξύν), πρὸς, πρό, ὑπέρ, ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό.

β') Καταχρηστικαί εἶναι αἱ ἐξῆς: ἀνευ, δίχα, χωρὶς, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, ἄχρι, μέχρι, χάριν, πλήν, ὡς, νή, μά.

Σημ. Ἐκ τῶν προθέσεων ἡ ἐν, εἰς (καὶ ἐς), ἐκ ἢ ἐξ, ὡς εἶναι ἄτονοι.

Ἐπιρρήματα.

§ 435. Τὰ ἐπιρρήματα διαιροῦνται εἰς τέσσαρας τάξεις ὡς πρὸς τὰς σχέσεις, τὰς ὁποίας ἐκφράζουν, ἧτοι εἶναι:

α') Τοπικά: ἔσω, ἔξω, ἔνδον, ἄνω, κάτω, πόρρω, ἐγγύς, χαμαί, πέραν καὶ ἄλλα.

β') Χρονικά: σήμερον, αὔριον, χθές, ἅμα, ἕως, νῦν, πρόην, τέως ἀεί, ἔτι, πρῶι ἢ πρῶ, ὀψέ, πάλαι, πρίν, ἔπειτα, πέρυσι καὶ ἄλλα.

γ') Τροπικά: εὖ, ἐξῆς, δίχα, χωρὶς καὶ τὰ τροπικά παράγωγα, τὰ ὁποῖα εἶναι πλεῖστα (βλ. § 210 κ. ε').

Σημ. Εἰς τὰ τροπικά ἐπιρρήματα κατατάσσονται καὶ τὰ ἐξῆς:

1) τὰ βεβαιωτικά μόρια γέ, δὴ, πέρ, ἦ, τοί, μὴν· 2) τὸ καταφατικὸν μόριον ναί· 3) τὰ ἀποφατικά ἢ ἀρνητικά μόρια οὐ καὶ μή· 4) τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν.

δ') Ποσοτικά: μάλα, λίαν, σφόδρα, πάνυ, αὖ, αὖθις, πάλιν, ἅπαξ, δὶς, τρίς κλπ.

Σημ. Τὰ ἐπιρρήματα δίχα καὶ χωρὶς συντασσόμενα μετὰ γενικῆς ἔχουν ἔννοιαν προθέσεως.

Σύνδεσμοι.

§ 436. Οἱ σύνδεσμοι κατὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν διαιροῦνται εἰς ἔννεα τάξεις, ἧτοι εἶναι:

α') Συμπλεκτικοί: καί, τέ, οὔτε—οὔτε, οὐ—οὐδέ, μὴ—μηδέ.

- β') Διαζευκτικοί: ἢ, εἴτε—εἴτε.
 γ') Ἀντιθετικοί: μὲν, δέ, ἀλλά.
 δ') Συμπερασματικοί ἢ συλλογιστικοί: ἄρα, οὖν, τοίνυν, δὴ, ὥς, ὥστε, οὐκοῦν, οὐχουν

Σημ. Ἐπὶ ἐρωτήσεως ἄρα (ἐκ τοῦ ἦ+ἄρα).

ε') Ὑποθετικοί: εἰ, ἐάν, ἄν, ἤν.

ς') Εἰδικοί: ὅτι, ὥς.

ζ') Αἰτιολογικοί: γάρ, ὥς, ὅτι, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδὴ.

η') Χρονικοί: ὅτε, ὁπότε, ὅταν (ἐκ τοῦ ὅτε+ἄν), ὁπότεν (ἐκ τοῦ ὁπότε+ἄν), ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἐπὶν (ἐκ τοῦ ἐπεὶ+ἄν), ἐπειδάν (ἐκ τοῦ ἐπειδὴ ἄν), ἕως, πρὶν.

θ') Τελικοί: ἴνα, ὅπως, ὥς.

Σημ. Διὰ τῶν συμπλεκτικῶν, διαζευκτικῶν καὶ ἀντιθετικῶν συνδέσμων δύνανται νὰ συνδέωνται εἴτε δύο προτάσεις εἴτε δύο ὅροι τῆς αὐτῆς προτάσεως, διὰ δὲ τῶν ἄλλων τάξεων συνδέονται μόνον προτάσεις.

Ἐπιφωνήματα.

§ 437. Τὰ ἐπιφωνήματα κατὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν εἶναι:

α') Θαυμαστικά: ὦ, βαβαί, παπαί, φεῦ.

β') Κλητικόν: ὦ.

γ') Σχετλιαστικά: ἰού, οὐαί, ἰώ, οἴμοι (ταῦτα δηλοῦσι λύπην ἢ ἀγανάκτησιν).

δ') Ἐκπληκτικόν: ἄ.

ε') Θειαστικά: εἶδοι, εἰδάν, (δηλοῦσιν ἐνθουσιασμόν),

ς') Γελαστικά: ἄ, ἄ.

ΜΕΡΟΣ V.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Εἰσαγωγή.

§ 438. Ἑτυμολογικόν λέγεται τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, τὸ ὁποῖον διδάσκει, πῶς σχηματίζονται λέξεις ἔξ ἄλλων λέξεων.

§ 439. α') Ὁ σχηματισμὸς λέξεως ἐκ μιᾶς λέξεως λέγεται *παραγωγή*, ἡ δὲ σχηματιζομένη νέα λέξις *παράγωγος*.

β') Ὁ σχηματισμὸς λέξεως ἐκ δύο λέξεων λέγεται *σύνθεσις*, ἡ δὲ σχηματιζομένη νέα λέξις *σύνθετος*.

§ 440. α') Ἡ λέξις, ἡ ὁποία λαμβάνεται πρὸς σχηματισμὸν παραγώγου λέξεως, λέγεται *πρωτότυπος*: *τιμῆ*, πρωτότυπος τοῦ *τιμῶ*.

β') Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται πρὸς σχηματισμὸν συνθέτου λέξεως, λέγονται *συνθετικὰ μέρη*· καὶ ἡ μὲν πρώτη λέγεται *πρῶτον συνθετικόν*, ἡ δὲ δευτέρα *δεύτερον συνθετικόν*: *φίλος* καὶ *νίκη*, συνθετικὰ μέρη τοῦ *φιλόνικος*.

§ 441. Ὅταν ἡ πρωτότυπος λέξις εἶναι σύνθετος, ἡ ἔξ αὐτῆς παράγωγος λέγεται *παρασύνθετος*: *φιλονικῶ* εἶναι παρασύνθετος, διότι παράγεται ἐκ τῆς συνθέτου λέξεως *φιλόνικος*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ρήματα παράγωγα.

§ 442. Τὰ παράγωγα ρήματα παράγονται ἔξ ὀνομάτων, ἔξ ἄλλων ὀνημάτων, ἔξ ἐπιρρημάτων καὶ ἔξ ἐπιφωνημάτων.

§ 443. Τὰ ἔξ ὀνομάτων, ἦτοι ἔξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων, παραγόμενα ρήματα λέγονται *παρώνυμα* καὶ λήγουν:

α') εἰς -αω(=ῶ): *νίκη*—*νικῶ*, *τιμῆ*—*τιμῶ*, *μέριμνα*—*μεριμνῶ*, *βοή*=*βοῶ*, *ὄρμη*—*ὄρμῶ*.

β') εἰς -εω(=ῶ): *ὄκνος*—*ὄκνῶ*, *κόσμος*—*κοσμῶ*, *φίλος*—*φιλῶ*, *ἀπειλή*—*ἀπειλῶ*, *μάστιξ*—*μαστιγῶ*, *μόχθος*—*μοχθῶ*.

*Ἑλλ. Γραμματικὴ Βασ. Φάβη. *Ἐκδ. δευτέρα (πέμπτη)

Σημ. Εἰς -εω(=ῶ) λήγουν τὰ πλεῖστα τῶν παρασυνθέτων ρημάτων: ἐπίκουρος—ἐπικουρῶ, εὐεργέτης—εὐεργετῶ, εὐδαίμων—εὐδαιμονῶ, ἱερόσυλος—ἱεροσυλῶ, φιλότιμος—φιλοτιμοῦμαι, πρόθυμος—προθυμοῦμαι.

γ') εἰς -οω(=ῶ): δίκαιος—δικαιῶ, γυμνός—γυμνῶ, δῆλος—δηλῶ, θεμέλιον—θεμελιῶ, ῥίζα—ῥιζῶ, καρπός—καρποῦμαι.

δ') εἰς -εύω: ἀγνός—ἀγνεύω, ἀγορά—ἀγορεύω, ἰκέτης—ἰκετεύω, εἴρων—εἴρωνεύομαι, νεανίας—νεανιεύομαι.

ε') εἰς -ζω: δίκη—δικάζω, μακάριος—μακαρίζω, δόξα—δοξάζω, μᾶστιξ—μαστιζώ, *Ἑλλήν—ἐλληνίζω, χαρίεις—χαριεντίζομαι.

Σημ. Τινὰ τῶν -ιζω ρημάτων σημαίνουν μίμησιν ἢ ἀκολουθίαν: ἀττικίζω=μιμοῦμαι τοὺς Ἀττικοὺς (Ἀθηναίους) εἰς τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη κτλ. καὶ ἀκολουθῶ τὴν γνώμην τῶν Ἀθηναίων ὁμοίως ἐλληνίζω, μηδίζω, μακεδονίζω κ. ἄ. πρβ. τῆς λαλουμένης παιδίαρίζω, παπαγαλίζω κτλ.

ς') εἰς -αίνω: εὐφρων—εὐφραίνω, γλυκὺς—γλυκαίνω, θερμὸς—θερμαίνω, λευκός—λευκαίνω, ποιμὴν—ποιμαίνω, σῆμα—σημαίνω.

ζ') εἰς -ύνω: βαρὺς—βαρύνω, λαμπρὸς—λαμπρύνω, παχὺς—παχύνω, μέγας—μεγαλύνω.

η') Ὑπάρχον καὶ ἄλλαι τινὲς καταλήξεις, εἰς τὰς ὁποίας σπανιώτερον λήγουν παράγωγα ῥήματα· οἶον 1) εἰς -σσω: ἀναξ—ἀνάσσω, φύλαξ—φυλάσσω, χάραξ—χαράσσω· 2) εἰς -λλω: ἄγγελος—ἀγγέλλω, ποικίλος—ποικίλλω· 3) εἰς -αίρω: καθαρὸς—καθαίρω, τέκμαρ—τεκμαίρομαι· 4) εἰς -σκω: ἦβη—ἠβάσκω, γῆρας—γηράσκω· 5) εἰς -ιάω(=ῶ): μαθητής—μαθητιῶ, στρατηγός—στρατηγιῶ, τύραννος—τυραννιῶ (θέλω νὰ γίνω μαθητής, στρατηγός, τύραννος), ὀφθαλμία—ὀφθαλμιῶ (ἔχω πονόμματο).

§ 444. Ρήματα παράγονται καὶ ἐξ ἐπιθέτων παραθετικῶν ἢ παραθετικῆν ἔχόντων σημασίαν: ὕστερος—ὕστερῶ (-έω), ἦττων—ἦττώμαι (-άομαι), μείων—μειῶ (-όω), ἐλάττων—ἐλατιῶ (-όω), ἄριστος—ἀριστεύω, κράτιστος—κρατιστεύω, πρῶτος—πρωτεύω, νεώτερα—νεωτερίζω, πλεόν—πλεονάζω, διπλάσιος—διπλασιάζω.

Οὕτω καὶ τὰ νεώτερα: καλύτερος—καλυτερεύω, χειρότερος—χειροτερεύω.

§ 445. Τὰ ἐκ ρημάτων, ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων παραγόμενα ῥήματα εἶναι ὀλιγώτερα καὶ σπανιώτερα:

α') ἐκ ρημάτων: *τυρανῶ*—*τυραννησεῖω*=ἐπιθυμῶ νὰ γίνω τύραννος, *γελῶ*—*γελασεῖω*=ἐπιθυμῶ νὰ γελᾶσω, *πολεμῶ*—*πολεμησεῖω*=ἐπιθυμῶ νὰ πολεμήσω, *ἀπαλλάττω*—*ἀπαλλαξεῖω*=ἐπιθυμῶ νὰ ἀπαλλαγῶ, *κλαίω*—*κλανσιῶ*=μουρμουρίζω, *γρηνιάζω* (πάντα ὡς ἐκ θέματος μέλλοντος).

β') ἐξ ἐπιρροημάτων: *δίχα*—*διχάζω*, *ἐγγὺς*—*ἐγγίζω*, *χωρὶς*—*χωρίζω*, *πέλας*—*πελάζω*.

γ') ἐξ ἐπιφωνημάτων: *οἰμῶζω*=φωνάζω *οἶμοι οἶμοι*, *ἐλελίζω*=φωνάζω *ἐλελεῦ ἐλελεῦ*, *αἰάζω*=φωνάζω *αἰ αἰ*.

Α') Οὐσιαστικὰ ἐκ ρημάτων.

§ 446. Τὰ ἐκ ρημάτων παραγόμενα οὐσιαστικά, σημαίνουν:

Α') Ἐμφυχόν τι ἔνεργοῦν, διὸ λέγονται *δραστικά* ἰσοδυναμοῦν δὲ συνήθως πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν μετοχὴν τοῦ ρήματος καὶ λήγουν:

α') εἰς -*της*: *ἀθλητής*=ὁ ἀθλῶν, *ἀκροατής*=ὁ ἀκροώμενος, *ἐπαινήτης*=ὁ ἐπαινῶν, *διαιρέτης*=ὁ διαιρῶν, *ἀναβάτης*=ὁ ἀναβαίνων, *διαλλακτής*=ὁ διαλλάττων (συμφιλιωτής).

β') εἰς -*εως*: *σφαγὲς*=ὁ σφάζων, *γραφὲς*=ὁ γράφων, *φορὲς*=ὁ φέρων, *σπορὲς*=ὁ σπεύρων, *ἀποστολὲς*=ὁ ἀποστέλλων, *συλλογὲς*=ὁ συλλέγων.

γ') εἰς -*ος*: *βροσκός*=ὁ βόσκων, *τροφός*=ὁ τρέφων, *πομπός*=ὁ πέμπων, *ἀγωγός*=ὁ ἄγων, *ἀρωγός*=ὁ ἀρῆγων (ὁ βοηθός), *αἰδός*=ὁ ἄδων (ἐκ θέματος ἀειδ-).

§ 447. Δραστικά τινα λήγουν καὶ εἰς ἄλλας καταλήξεις σπανιωτέρας τὰς ἐξῆς: α') εἰς -*μων*: *ἡγεμών*=ὁ ἡγούμενος, *κηδεμών*=ὁ κηδόμενος (ὁ φροντίζων). β') εἰς -*τωρ*: *πράκτωρ*, *εἰσπράκτωρ*=ὁ εἰσπράττων, *ρήτωρ*=ὁ λέγων. γ') εἰς -*τηρ*: *σωτήρ*=ὁ σφάζων, *κλητήρ*=ὁ καλῶν. δ') εἰς -*ας*: *φυγὰς*=ὁ φεύγων.

Σημ. 1. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -*της* ληγόντων, ἂν μὲν ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρά, λήγει εἰς -*τρια* ἢ εἰς -*τρεις*: *μαθήτρια*, *ψάλτρια*, *ἐπιμελήτρια*, *ὄρχηστρίς*, *ἀθλητρίς*, ἂν δὲ ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα, λήγει εἰς -*ις* γεν- *ιδος*: ἡ *ἐπαινήτις* (—*της* *ἐπαινέτιδος*), ἡ *προστάτις*, ἡ *ἐργάτις*, ἡ *ὄφειλέτις*: ἔτι δὲ ἡ *προφήτις*, ἂν καὶ ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρά.

Τὰ ἄλλα δραστικά εἶναι συνήθως γένους κοινού: ὁ καὶ ἡ *κηδεμών*, ὁ καὶ ἡ *γραφεὺς*, ὁ καὶ ἡ *φυγὰς* κτλ.

Σημ. 2. Ἡ κατάληξις *-τρια* εἰς τὴν λαλουμένην συνέπεσε μετὰ τὴν *-τρα*: *ράφτρα*, *ψεύτρα*, *κλέφτρα*, *ὑφάντρα*, *κεντίστρα* κτλ.

448. Β') Σημαίνουν τὴν ρηματικὴν ἔννοιαν, ἧτοι ἐνέργειαν, πάθος ἢ κατάστασιν, ἰσοδυναμοῦν δὲ συνήθως πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ρήματος καὶ λήγουν :

α') εἰς *-σις*: *αἵτησις* = τὸ αἰτεῖν (ἢ αἰτεῖσθαι) *ἄλωσις* = τὸ ἀλίσκεσθαι, *ἐγερσις* = τὸ ἐγείρεσθαι, *πρᾶξις* (*πρᾶγ-σις*) = τὸ πράττειν.

β') εἰς *-σία*: *ἐργασία* = τὸ ἐργάζεσθαι, *γυμνασία* = τὸ γυμνάζεσθαι, *ἰππασία* = τὸ ἰππάζεσθαι, *ὄνομασία* = τὸ ὀνομάζειν κ. ἄ. πρβ. τῆς λαλουμένης: *ξεννοιάζω* — *ξεννοιασιά*, *μοιράζω* — *μοιρασιά*, *βρίζω* — *βροισιά*, *κωνχῶμαι* — *κωνχησιά*.

γ') εἰς *-η*, καί, προηγούμενου *ο*, εἰς *α*: *ἄρπαγή* = τὸ ἀρπάζειν (ἢ ἀρπάζεσθαι), *βολή* = τὸ βάλλειν, *πομπή* = τὸ πέμπειν, *τομή* = τὸ τέμνειν, *ἀγορά* = τὸ ἀγείρεσθαι, *σπορά* = τὸ σπείρειν, *φθορά* = τὸ φθείρειν, *φορά* = τὸ φέρεσθαι.

δ') εἰς *-εῖα*: ταῦτα παράγονται ἐκ τῶν εἰς *-εω* ρημάτων: *θεραπεία* = τὸ θεραπεύειν (ἢ θεραπεύεσθαι), *παιδεία* = τὸ παιδεύειν, *ἀλαζονεῖα* = τὸ ἀλαζονεύεσθαι, *εἰρωνεῖα* = τὸ εἰρωνεύεσθαι.

ε') εἰς *-μος*: *ἀγρομὸς* = τὸ ἀγείρεσθαι, *ἐμπρησμὸς* = τὸ ἐμπριμρᾶναι, *κορσεσμὸς* = τὸ κορέννυσθαι, *ὄδυρμὸς* = τὸ ὀδύρεσθαι, *ὄρισμὸς* = τὸ ὀρίζειν.

Σημ. Ἡ κατάληξις *-μος* εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν ἔλαβε μεγάλην ἔκτασιν: *σκοτωμὸς*, *φαγωμὸς*, *ξεπεσμὸς*, *μισσεμὸς*.

ς') εἰς *-μη*: *γνώμη* = τὸ γινώσκειν, *μνήμη* = τὸ μεμνῆσθαι, *ρώμη* = τὸ ἔρωσθαι.

ζ') εἰς *-ος*: *ὁ ἔλεγχος* = τὸ ἐλέγχειν (ἢ ἐλέγχεσθαι), *ὁ τρόμος* = τὸ τρέμειν, *ὁ ψόγος* = τὸ ψέγειν, *ὁ πλοῦς* (πλόος) — τὸ πλεῖν, *λόγος* = τὸ λέγειν.

η') εἰς *-ετος*: *κοπετός* = τὸ κόπτεσθαι (= θρηνεῖν), *νιφετός* = τὸ νίφειν, *τοκετός* = τὸ τίκειν, *ὑετός* = τὸ ὕειν.

§ 449 Γ') Σημαίνουν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαθέσεως τοῦ ρήματος, λήγουν δὲ

α') εἰς *-μα*, γεν. *-ματος*: *κόμμα* = τὸ κεκομμένον, *σπέρμα* = τὸ ἐσπυριζόμενον, *θρέμμα* = τὸ τεθραμμένον.

β') εἰς *-ος*, γεν. *-ου*: *ὁ πάγος* = τὸ πεπηγὸς ὕδωρ, *ὁ φόρος* = τὸ φερόμενον (= τὸ διδόμενον), *ὁ τόκος* = τὸ τικτόμενον.

γ') εἰς -ος, γεν. -ους : τὸ γένος=τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ γίγνεσθαι, τὸ ψεῦδος=τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ψεύδεσθαι, τὸ πάθος=τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πάσχειν. Ἐτι δὲ τὸ μοναδικὸν δῶρον=τὸ δεδομένον.

§ 450. Δ') Σημαίνουσι τὸν τόπον, ὅπου συντελεῖται ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος, λήγουσι δὲ εἰς -τήριον: ἀκροατήριον=ὁ τόπος ὅπου ἀκροώμεθα, ἀναρρωτήριον=ὁ τόπος ὅπου ἀναρρωνύμεθα, γυμναστήριον=ὁ τόπος ὅπου γυμναζόμεθα.

§ 451. Ε') Ἡ κατάληξις -τήριον σημαίνει πολλάκις καὶ τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου συντελεῖται ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος: ποτήριον=τὸ δι' οὗ πίνομεν, ἐγεγρήριον=τὸ δι' οὗ ἐγειρόμεθα· πβλ. καὶ διαβατήριον=τὸ δι' οὗ διαβαίνομεν, εἰσιτήριον=τὸ δι' οὗ εἰσερχόμεθα, πειστήριον=τὸ δι' οὗ πειθόμεθα.

Σημ. Τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον δηλοῦται καὶ διὰ τῆς καταλήξεως -τήρ καὶ -εὺς: ζωστήρ, κρατήρ, λουτήρ, νιπτήρ, σφαγεὺς (=μάχαιρα), τομεὺς (=τὸ ὄργανον κοπῆς).

§ 452. Ὁ τόπος, τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον καὶ ἄλλαι παρεμφερεῖς ἔννοιαι δηλοῦνται εἰς τινα ὀνόματα διὰ τῶν ἐξῆς καταλήξεων:

α') -τρον, -τρα, -θρον, -θρα: ἄροτρον, πλῆκτρον, σκῆπτρον, φίλτρον (=τὸ δι' οὗ τηροῦμεν τὴν ἀγάπην), τὰ δίδακτρα, τὰ κόμιστρα, τὰ λύτρα, ἢ ξύστρα (τὸ δι' οὗ ξύομεν), ἢ ψήκτρα, ἢ ὀρχήστρα, κλειθρον, βάθρον, ρεῖθρον, κολυμβήθρα, ἀποβάθρα.

β') -ανον, -ανη, -όνη, -ις: γλύφανον=τὸ δι' οὗ γλύφομεν, δρέπανον=τὸ δι' οὗ δρέπομεν, περόνη=τὸ δι' οὗ πείρομεν (τροπῶμεν), ἀγχόνη=τὸ δι' οὗ ἄγχομεν (πνίγομεν), χοάνη=τὸ δι' οὗ χέομεν, ὁμοίως γραφίς, γλυφίς, προβοσκίς.

Οὐσιαστικά ἐξ ἐπιθέτων.

§ 453. Τὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικά εἶναι ἀφηρημένα καὶ σημαίνουν, ὡς νοητὰ ὄντα, τὰς ιδιότητες τῶν ἐπιθέτων, λήγουσι δέ :

α') εἰς -εῖα καὶ παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -ης, γεν. -ους ἐπιθέτων: ἐπιμέλεια (ἐπιμελής), εὐσέβεια (εὐσεβής), εὐγένεια (εὐγενής), ἐπιείκεια (ἐπιεικής), ἀσφάλεια (ἀσφαλής).

β') εἰς -ία καὶ παράγονται 1) ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων: φιλία (φίλος), σοφία (σοφός), κακία (κακός), φιλοπονία (φιλόπονος), ἀμνηστία (ἀμνηστος) ἀπληστία (ἀπληστος).

2) ἐκ τῶν εἰς *-ων*, γεν. *-ονος* ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν: *εὐδαιμονία* (εὐδαιμών), *ἡγεμονία* (ἡγεμών), *κηδεμονία* (κηδεμών), *γειτονία* (γείτων).

3) καὶ ἔξ ἄλλων οὐσιαστικῶν: *κηδεστία* (κηδεστής), *συκοφαντία* (συκοφάντης), *ἰκεσία* (ἰκέτης), *εὐεργεσία* (εὐεργέτης) *ὑπηρεσία* (ὑπηρέτης).

γ') εἰς *-οια* καὶ παράγονται ἐκ τῶν εἰς *-οος* δικαταλήκτων ἐπιθέτων: *εὐνοια* (εὐνους), *ἀγχίνοια* (ἀγχίνους), *εὐπλοια* (εὐπλους), *εὐροια* (εὐρους) κλπ.

δ') εἰς *-της*, γεν. *-τητος* καὶ παράγονται ἐκ τῶν εἰς *-υς* καὶ εἰς *-ος* ἐπιθέτων: *βραδύτης* (βραδύς), *γλυκύτης* (γλυκύς), *ταχύτης* (ταχύς), *ἰσότης* (ἴσος), *στενότης* (στενός), *νεότης* (νέος).

ε') εἰς *-οσύνη*, ἂν ἢ πρὸς τούτου συλλαβὴ εἶναι μακρά, καὶ εἰς *-ωσύνη*, ἂν ἢ πρὸς τούτου συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα: *σωφροσύνη* (σώφρων), *εὐγνωμοσύνη* (εὐγνώμων), *ἱερωσύνη* (ἱερός)· πρβ. § 199.

Σημ. 1. Ἐξ ἐπιθέτων τινῶν εἰς *-ης* παράγονται ἀφηρημένα εἰς *-ια* παρὰ τὸν κανόνα: *εὐφύια* (εὐφύης), *εὐτυχία* (εὐτυχής), *ἀηδία* (ἀηδής), *ὄμοσθνια* (ὄμοσθνης) καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν εἰς *-ώδης* καὶ *-έτης* παραγόμενα: *εὐωδία* (εὐώδης), *δεκαετία* (δεκαετής).

Σημ. 2. Καὶ ἔξ ἐπιθέτων τινῶν εἰς *-ος* παράγονται ἀφηρημένα εἰς *-εια*: *βοήθεια* (βοηθός), *ἐνέργεια* (ἐνεργός). Ἐκ δὲ τοῦ *ἀμαθής* παρήχθη *ἀμαθία* καὶ (τὸ ἀδόκιμον) *ἀμάθεια*.

§ 454. Τὸ ἀφηρημένον τοῦ *ἐχθρός* εἶναι *ἐχθρα* καὶ τοῦ *θερμός* *θέρμη*, τοῦ δὲ *ἀνδρεῖος*, *ἄξιος* καὶ *αἴτιος* συμπίπτει μετὰ τοῦ θηλυκοῦ *ἀνδρεία*, *ἄξια*, *αἰτία*.

§ 455. Τὸ ἀφηρημένον τοῦ *ἀγαθός* εἶναι *ἀρετή*, τοῦ δὲ *καλός* εἶναι *κάλλος* καὶ *καλλονή*.

Οὐσιαστικὰ ἔξ οὐσιαστικῶν.

Α'. Ὑποκοριστικά.

§ 456. Τὰ ὑποκοριστικὰ ὀνόματα σημαίνουν σμίκρουνσιν τῆς ἔννοιᾳς τοῦ πρωτοτύπου: *οἰκίσκος*=μικρὰ οἰκία, *παιδάριον*=μικρὸν παιδίον, *ἀγρίδιον*=μικρὸς ἀγρός.

Τὰ ὑποκοριστικὰ λέγονται πολλακίς: α') πρὸς κολακίαν ἢ θαυπέαν: *θυγάτριον*, *παππίδιον* καὶ β') πρὸς χλευασμὸν ἢ καταφρόνησιν: *ἀνθρωπάριον*, *γυναϊζάριον*, *γραδίον*.

Σημ. Τὸ αὐτὸ ὑποκοριστικὸν δύναται νὰ λεχθῆ ἢ μετὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ μικροῦς ἢ μετὰ τὴν ἔννοιαν τῆς θωπείας ἢ τοῦ χλευασμοῦ.

§ 457. Τὰ ὑποκοριστικά λήγουν :

α') εἰς *-ιον* : *ῥαβδίον* = μικρὰ ῥάβδος, *ὄρνιθιον*, *σπόριον*.

β') εἰς *-ίδιον* : *ἱματίδιον*, *πινακίδιον*, *βιβλίδιον*.

γ') εἰς *-άριον* : *ἄνθρωπάριον*, *ἀνδράριον*, *γυναικάριον*.

δ') εἰς *-ύδριον* : *ἔλκυτόδριον* = μικρὸν ἔλκος, *νεφύδριον*, *νησύδριον*, *λογύδριον* κλπ.

ε') εἰς *-ύλλιον* : *δενδρούλλιον*, *δασύλλιον* κλπ.

ς') εἰς *-ις* γεν. *-ιδος* : *πινακίς* = μικρὸς πίνᾶξ, *θυρίς*, *νησίς*.

ζ') εἰς *-ίσκος* : *νεανίσκος*, *χιτωνίσκος*, *πυργίσκος*, *ἀλεκτορίσκος*.

η') Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι τινες καταλήξεις σπανιώταται : π. χ. εἰς τὰ ὀνόματα *κορ-άσιον*, *ζω-ύφιον*, *ξυρ-άφιον*, *πολίχνη*.

Σημ. 1. Πολλὰ ἐκ τῶν ὑποκοριστικῶν ἔχασαν τὴν ὑποκοριστικὴν αὐτῶν σημασίαν : *βιβλίον*, *δελτίον*, *ἀργύριον*, *κεραμὶς* κ.ἄ.

Οὕτω λέγονται χωρὶς ὑποκοριστικὴν σημασίαν καὶ τὰ νεώτερα *κεφάλι*, *χέρι*, *πόδι*, *μάτι*, *φρύδι*, ἐκ τῶν ὁποίων ἐσχηματίσθησαν νέα ὑποκοριστικά *κεφαλάκι*, *χεράκι*, *ποδαράκι* κλπ.

Σημ. 2. Τὸ *ι* τῆς καταλήξεως *-ίδιον*, ἂν προηγήται φωνῆεν, συναϊρεῖται μετ' αὐτοῦ : *οἰκι-ίδιον* = *οἰκίδιον*, *ἰχθυ-ίδιον* = *ἰχθύδιον*, *βο-ίδιον* = *βοίδιον*, *γρα-ίδιον* = *γράφιον*, *λαγω-ίδιον* = *λαγώδιον*, *οφι-ίδιον* = *οφίδιον*, *ταξι-ίδιον* = *ταξίδιον* ὁμοίως *λεξίδιον*, *στασίδιον*.

Ἐκ τοῦ ὀνόματος *ξίφος* παράγεται τὸ ὑποκοριστικὸν *ξιδίον* ὁμοίως ἐκ τοῦ *ὄξος* *ὄξιδιον*.

Β'. Μεγεθυντικά.

§ 458. Τὰ μεγαθυντικά ὀνόματα σημαίνουν τὸν ἔχοντά τι μέγα συνήθως ἐπὶ τὸ σκωπτικώτερον, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, λήγουν δὲ εἰς *-ων*, γεν. *-ωνος*, καὶ *-ίας* : *γαστρων* = ὁ ἔχων μεγάλην γαστέρα κοιν. *κοιλαρᾶς*, *χείλων* = ὁ ἔχων μέγала χεῖλη κοιν. *χειλᾶς*, *μετωπίας* = ὁ ἔχων μέγα μέτωπον ὁμοίον εἶναι καὶ τὸ *οἰηματίας* (ἐκ τοῦ *οἴημα*) = ὁ ἀλαζών.

Σημ. Τῆς νέας Ἑλληνικῆς τὰ μεγαθυντικά σημαίνουν καὶ μεγέθυνσιν τῆς ἐννοίας τοῦ πρωτοτύπου : *ποδάρα* = μεγάλο πόδι, *κεφάλα* = μεγάλο κεφάλι ὁμοίως *παίδαρος*, *μύτος* κ. ἄ.

Γ'. Περιεκτικά.

§ 459. Τὰ περιεκτικὰ ὀνόματα σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου ὑπάρχει πλῆθος προσώπων, ζώων ἢ πραγμάτων, λήγουν δὲ συνήθως:
α') εἰς *ων*, γεν. *-ωνος*: ὁ *ἐλαιών*, ὁ *δαφνών*, ὁ *πευκῶν*=ὁ τόπος ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ ἐλαῖαι, δάφναι, πεῦκαι.

β') εἰς *-ωνιά* καὶ *-ιά*: ῥοδωνιά, ἰωνιά=τόπος ἔνθα φύονται πολλαὶ ροδαῖ, πολλὰ ἴα, μυρμηκιά=φωλεὰ μυρμηκῶν, σφηκιά=φωλεὰ σφηκῶν· ὅμοιον εἶναι καὶ τὸ *στρατιά*=πολὺς στρατός.

Δ'. Ἐθνικά.

§ 460. Τὰ ἔθνικὰ σημαίνουν τὴν πόλιν ἢ τὴν χώραν, ἐκ τῆς ὁποίας κατάγεται τις ἢ τῆς ὁποίας εἶναι τις κάτοικος, λήγουν δέ:

α') εἰς *-ιος* (θηλ. *-ία*): Ἄνθριος, Κλαζομένιος, Κορίνθιος, Πάριος, Ρόδιος, Σαλαμίνιος.

Σημ. Τὸ *ι* τῆς καταλήξεως *-ιος*, ἂν προηγῆται φωνῆεν, συναίρεται μετ' αὐτοῦ: *Χί-ος*=*Χίος*, *Ἀθηνα-ιος*=*Ἀθηναῖος*, *Ἀργε-ιος*=*Ἀργεῖος*, *Κε-ιος*=*Κεῖος* (Κέως), *Κω-ιος*=*Κῶος* (Κῶς).

β') εἰς *-ίτης*, *-άτης*, *-ιάτης*, *-ώτης* (θηλ. *-τις*, γεν. *-τιδος*): Ἀβδηρίτης, Σταγυρίτης, Μεγαλοπολίτης (Μεγάλῃ πόλις), Τεγεάτης, Γυνθεάτης, Σπαρτιάτης, Ἡπειρώτης, Λαυρεώτης, Σικελιώτης.

Σημ. Τὸ ἔθνικὸν τοῦ ὀνόματος *Ἄγινα* εἶναι *Ἀγιν-ήτης*, τοῦ *Σίκινος* *Σικιν-ήτης* καὶ τοῦ *Ἴος* *Ἰ-ήτης*.

γ') εἰς *-εως* (θηλ. *εως*): Χαλκιδεύς, Ἐρετριεύς, Πλαταιεύς, Μαντινεύς (Μαντίνεια), Λεβαδεύς (Λεβάδεια).

δ') εἰς *-ηρός*, *-ῆρος* (θηλ. *-ρη*): Ἀβυδηνός, Κυζικηνός, Περγαμηνός, (Πέργαμος), Ἀμοργῆνος, Ἀκραγαντῆνος, Ταραντῆνος (Τάρας).

Σημ. Δι' ὀνομάτων τινῶν δηλοῦται καὶ ἡ πόλις καὶ ὁ κάτοικος αὐτῆς: *Πειραιεύς*, *Δελφοί* (ἡ πόλις)—*Δελφός* (ὁ κάτοικος)· ἔτι δὲ *Βυζάντιον* (ἡ πόλις)—*Βυζάντιος* (ὁ κάτοικος).

Ε'. Πατρωνυμικά.

§ 461. Τὰ πατρωνυμικὰ ὀνόματα σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὸν ἀπόγονόν τινος· παράγονται δὲ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ προγόνου καὶ λήγουν εἰς *-ίδης*, *-αδης* καὶ *-ιάδης*: *Κρονίδης*=ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, *Αἰακίδαι*=οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰακοῦ, *Ἀτρεΐδαι*=οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀτρέως, *Λαερτιάδης*=ὁ υἱὸς τοῦ Λαέρτου.

Λέγεται καὶ *Κρονίων* (*-ωνος*)=Κρονίδης, *Πηλείων*=Πηλείδης κ.ἄ.

Σημ. Πατρωνυμικαὶ τῶν θηλυκῶν καταλήξεις εἶναι ἢ *-is*, γεν. *-ιδος* καὶ *-ας*, γεν. *-αδος*: *Δαναΐς*, *Δαναΐδες*=αἱ θυγατέρες τοῦ Δαναοῦ, *Πριαμῖς*=ἡ θυγάτηρ τοῦ Πριάμου, *Βρισηῖς*=ἡ θυγάτηρ τοῦ Βρισέως, *Βορεάς*=ἡ θυγάτηρ τοῦ Βορέου, *Θεστιάς*=ἡ θυγάτηρ τοῦ Θεστίου.

Γ'. Γονεωνυμικά.

§ 462. Τὰ γονεωνυμικὰ σημαίνουν τὸ νεογνὸν ζῴου ἢ τὸ μικρὸν τὴν ἡλικίαν ζῴου, λήγουν δὲ εἰς *-ιδεύς*: *λεοντιδεύς*, *λυκιδεύς*, *ἀετιδεύς*, *λαγιδεύς*=τὸ νεογνὸν τοῦ λέοντος, τοῦ λύκου, τοῦ ἀετοῦ, τοῦ λαγοῦ, *ἀλεκτοριδεύς*=ὁ μικρὸς τὴν ἡλικίαν ἀλέκτωρ.

§ 463. Πολλάκις εἰς τοὺς ἀρχαίους τὰ νεογνά τῶν ζῴων ὀνομάζοντο δι' ἰδιαίτερου ὀνόματος: τὸ νεογνὸν τοῦ λέοντος *σκύμνος*, τὸ τοῦ προβάτου *ἀμνός*, τὸ τῆς αἰγὸς *ἔριφος*, τὸ τοῦ βοῦς *μόσχος*, τὸ τῆς ὄως *δέλφαξ*, τὸ τοῦ ἵππου ἢ τοῦ ὄνου *πῶλος*, τὸ τοῦ κυνὸς *σκύλαξ*, τὸ τῆς ἐλάφου *νεβρός*.

Ζ'. Τοπικά.

§ 464. Τὰ τοπικὰ ὀνόματα σημαίνουν τοπικὴν τινα σχέσιν τῆς ἐννοίας τοῦ πρωτοτύπου, λήγουν δὲ *α')* εἰς *-ιον* (μὲ *ι*) καὶ τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: *στρατήγιον*=ὁ τόπος ἔνθα μένει ὁ στρατηγός, *ἐμπόριον* (=ἐμπορικὸς λιμὴν) ἐκ τοῦ *ἐμπορος*, *λατόμιον* ἐκ τοῦ *λατόμος*· β') εἰς *-εῖον* (μὲ *ει*) καὶ τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν: *λατομεῖον* (παρὰ τὸ *λατόμιον*), *χαλκεῖον* ἐκ τοῦ *χαλκεύς* (=σιδηρουργός)· ὁμοίως *γραφεῖον* (γραφεύς), *μαγειρεῖον* (μάγειρος), *ιατρεῖον* (ιατρός), *διδασκαλεῖον* (διδάσκαλος), *ἀργυρεῖον* καὶ *χρυσεῖον*=ὁ τόπος ὅπου ὀρύσσουν ἀργυρον καὶ χρυσόν.

Σημ. Εἰς τὰ τοπικὰ ἀνήκουν καὶ τὰ σημαίνοντα ναὸν ἢ τόπον καθιερωμένον εἰς θεὸν ἢ ἥρωα: *Ἐρεχθεῖον* (Ἐρεχθεύς), *Μαυσώλειον* (Μαύσωλος), *Ἀσκληπιεῖον* (Ἀσκληπιός), *Ὀλυμπεῖον* ἢ *Ὀλυμπιεῖον* (Ὀλύμπιος Ζεὺς). Ὅμοιον εἶναι καὶ τὸ *Ἀρτεμίσιον*=τόπος καθιερωμένος εἰς τὴν Ἀρτέμιδα.

Η'. Παρώνυμα.

§ 465. Ἐξ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν παράγονται ἄλλα οὐσιαστικὰ λήγοντα εἰς *-της* (θηλ. *-τις*, *-τιδος*) καὶ *-εως*, σημαίνοντα δὲ συνήθως πρόσωπον ἔχον σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν ἐννοίαν τοῦ πρωτοτύπου· πρὸς διάκρισιν δὲ ἀπὸ τῶν ὁμοίως ληγόντων δραστικῶν λέγονται ταῦτα *παρώνυμα οὐσιαστικά*: *τεχνίτης* (τέχνη), *πολίτης* (πόλις),

δημότης (δῆμος), ἀγρότης (ἀγρός), φυλέτης (φυλή), θιασώτης (θίασος), νησιώτης (νῆσος), δεσμώτης (δεσμά), ἵππευς (ἵππος) κερραμεύς (κέρραμος), ἱερεὺς (ἱερόν), ἀνθρακεὺς (ἄνθραξ).

§ 466. Τὰ εἰς *-ίτης, -ύτης, -άτης* παρώνυμα καὶ παραγωγή ἐθνικὰ ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν: *πολιῖται, ζευγῖται, προσβῦται, Ἀβδηροῖται, Τεγεᾶται Σπαρτιᾶται*, ἀλλὰ *Γαλάται Δαλμάται*.

Ἐπίθετα ἐκ ρημάτων.

§ 467. Τὰ ἐκ ρημάτων παραγόμενα ἐπίθετα λήγουν:

α') εἰς *-τος*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος δηλούμενον: *διαβατὸς ὁ ποταμὸς* = ὁ ποταμὸς δύναται νὰ διαβαθῇ· ὁμοίως: *ἡ θάλασσα ἐστὶν ὄρατῆ, ἐπαινετὴ πρᾶξις* = πρᾶξις τὴν ὁποίαν εἶναι ἄξιον νὰ ἐπαινέσῃ τις, *μισητὸν ἔργον, θαυμαστὸς ἄνθρωπος*.

Σημ. 1. Συνήθως τὰ εἰς *-τος* ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ παθ. παρακειμένου: *γραπτὸς* = γεγραμμένος, *γλυπτὸς* = γεγλυμμένος, *μεικτὸς* = μεμειγμένος.

Σημ. 2. Ἐνίοτε τὰ εἰς *-τος* ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, ἰδίᾳ ὅταν εἶναι σύνθετα μὲ τὸ ἀρνητικὸν *ἀ-*: *δυνατὸς* = ὁ δυνάμενος, *ἄπρακτος* = ὁ μὴ πράξας, *ἄθυτος* = ὁ μὴ θύσας, *ἀδάκρυτος* = ὁ μὴ δακρύσας κ. ἄ.

β') εἰς *-τέος*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὸν ὀφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος δηλούμενον: *διαβατέος ὁ ποταμὸς* = ὁ ποταμὸς ὀφείλει, εἶναι ἀνάγκη, νὰ διαβαθῇ· ὁμοίως *λεκτέος, ἐπαινετέος*.

γ') εἰς *-νός* καὶ *-ανός*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν συνήθως ὅ,τι καὶ ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ τοῦ πρωτοτύπου: *τερπνός* = ὁ τέρπων, *σιλπνός* = ὁ στίλβων, *στυγνός* = ὁ στυγῶν (ὁ μισῶν).

δ') εἰς *-μων*, γεν. *-μονος*: *αἰδήμων* = ὁ αἰδούμενος, *γνώμων* = ὁ γινώσκων, *ἐπιστήμων* = ὁ ἐπιστάμενος, *μνήμων* = ὁ ἀναμιμνησκόμενος, *ροήμων* = ὁ νοῶν (πρβ. § 447, α').

Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων.

§ 468. Τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα σημαίνουν γενικῶς τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου, λήγουν δέ:

α') εἰς *-κός, -ικός, -ιακός*: *θηλυ-κός* (θῆλυς), *καρδια-κός* (καρδία), *οἰκία-κός* (οἰκία), *φυσικ-ός* (φύσις), *σωματ-ικός*, *ψυχ-ικός*, *ἔθν-ικός*, *ἡθ-ικός*, (ἦθος), *ἄστ-ικός* (ἄστυ), *Ροδ-ιακός*, *Κορινθ-ιακός*.

Σημ. Ὀνόματά τινα λήγουν εἰς *-εικος*: *δαρ-εικός* (Δαρεῖος), *δεκελ-εικός* (Δεκέλεια), *Κεραμ-εικός* (κεραμεύς), *πεντελ-εικός* (Πεντέλη).

β') εἰς *-ιος*: *τίμιος*, *θαλάσιος*, *ύέτιος*, *ἐνιαύσιος*.

Σημ. 1. Τὸ *ι* τῆς κατάληξεως *-ιος*, ἂν προηγῆται φωνῆεν συναίρεϊται μετ' αὐτοῦ: *ἀγοραῖος* (ἀγορά, θεμ. ἀγορα-), *βασιλείος*, (βασιλεύς, θεμα. βασιλε-), *αἰδοῖος* (αἰδώς, θεμ. αἰδοσ-), *ἠρώος* (ἤρω-ς).

Σημ. 2. Κατὰ τὸ *μοιραῖος* (μοῖρα) ἐσηματίσθη τὸ *εὐκταῖος* ἐκ τοῦ *εὐκτός*.

γ') εἰς *-ειος* εἰς τὴν κατάληξιν ταύτην λήγουν ἐπίθετα παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων δηλούντων ἔμψυχόν τι, εἶναι δὲ συνήθως δικατάληκτα: ὁ καὶ ἡ *ἀνθρώπειος*—τὸ *ἀνθρώπειον*, ὁ καὶ ἡ *βόειος*—τὸ *βόειον*· ὁμοίως *ἵππειος*, *χοίρειος*, *Πυθαγόρειος*, *Εὐκλείδειος* καὶ τὰ νεώτερα *Βαλιάνειος* (βιβλιοθήκη), *Μαράσλειος*, *Σταθάτειος*.

δ') εἰς *-ιαῖος*, τὰ ὁποῖα ἰδίᾳ σημαίνουν ἀπόστασιν ἢ ἔκτασιν ἢ βάρος: *σταδιαῖος*, *ὄργυιαῖος*, *σπιθαμιαῖος*, *ταλαντιαῖος*, *πλευρηῖος*.

ε') *-ιμος*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὸν ἱκανὸν καὶ ἄρμόδιον πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου: *μάχιμος* (μάχη), *ἐδωδιμος* (ἐδωδή), *χρησίμος* (χρησις), *οἰκήσιμος* (οἰκησις).

ς') εἰς *-ώδης*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πλησμονὴν ἢ ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνόματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται: *αἱματώδης*, *πετρωδης*, *μανιώδης* (=πλήρης αἵματος, πετρῶν, μανίας), *αἰνιγματώδης*, *γαλακτώδης*, *γυναικώδης* (=ὁ ὅμοιος πρὸς αἶνιγμα, πρὸς γάλα, πρὸς γυναῖκα).

Σημ. Τὰ εἰς *-ωδης* σημαίνουν πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρμόζοντος: *παιδαριώδης*, *γυναικώδης* (=ὁ ἄρμόζων εἰς παιδάριον, εἰς γυναῖκα).

ζ') εἰς *-ινος* καὶ *-ους* (-εος), τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὴν ὕλην ἐκ τῆς ὁποίας σύγκειται τι: *λίθινος*, *πώρινος*, *χαλκοῦς*, *σιδηροῦς*.

η') εἰς *-εινός* καὶ *-ινός*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὸν ἔχοντα ἐν πλησμονῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου: *σκοτεινός*, *ὑγιεινός*, *ποθεινός*, *φωτεινός*, *ἀληθινός*.

θ') εἰς *-ινός* ἢ κατάληξις αὕτη προστίθεται εἰς ὀνόματα καὶ ἐπιρρήματα χορόνου ἢ ἐποχῆς δηλωτικά, σημαίνουν δὲ τὸν ἀνήγοντα: *λαρινός*, *θερινός*, *χειμερινός*, *ἑωθινός*, *χθεσινός*, *περσινός* κ. ἄ.

Σημ. Κατὰ ταῦτα λέγονται εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν: *ἀποφινός*, *ἐφετινός*, *πρωτινός*, *τωρινός*, *παντοτινός* κ. ἄ.

Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων καὶ ρημάτων.

§ 469. Πολλὰ ἐπίθετα παράγονται εἴτε ἐξ ὀνομάτων εἴτε ἐκ ρημάτων ἀδιακρίτως καὶ σημαίνουν τὸν ἔχοντα ἐν πλησμονῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου, λήγουν δέ.

α') -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -υρός: λαμπρός=ὁ λάμπων, ἀναρός=ὁ πλήρης ἀνίας, δροσερός=ὁ πλήρης δρόσου, θαλερός=ὁ θάλλων, ἀνθηρός=ὁ πλήρης ἀνθέων, ἰσχυρός=ὁ ἰσχύων, ἐχυρός (ἔχω)=ἀσφαλῆς καὶ ὀχυρός (ἔχω)=ἀπρόσβλητος, ἀσφαλῆς.

β') εἰς -λός, -ηλός, -ωλός, -λέος: δειλός (ἔδεια θεμ.δει-)=ὁ πλήρης δέους, αἰσχυνηλός=ὁ αἰσχυνόμενος, ἕψηλός (ἕψος), φειδωλός (φειδῶ)=ὁ φειδόμενος, ἀμαρτωλός, διψαλέος=ὁ σφόδρα διψῶν, πειναλέος=ὁ σφόδρα πεινῶν, ψωραλέος=ὁ πλήρης ψώρας.

Ἐπίθετα ἐξ ἐπιρρημάτων.

§ 470. Ἐπίθετά τινα παράγονται καὶ ἐξ ἐπιρρημάτων: λαθραῖος ἐκ τοῦ λάθρα, χυδαῖος ἐκ τοῦ χύδην, μάταιος ἐκ τοῦ μάτην κρύφιος ἐκ τοῦ κρύφα, αἰφνίδιος ἐκ τοῦ αἴφνης κ. ἄ. (πρβ. § 468, θ').

Ἐπιρρήματα παράγωγα.

§ 471. Ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ρημάτων, μετοχῶν καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιρρημάτων, εἶναι δὲ κατὰ τὴν σημασίαν τοπικά, τροπικά, ποσοτικά καὶ χρονικά.

§ 472. Τοπικά ἐπιρρήματα παράγονται ὀλίγα μὲν ἐξ οὐσιαστικῶν, περισσότερα δὲ ἐξ ἀντωνυμιῶν καὶ ἄλλων ἐπιρρημάτων, σημαίνουν δέ:

α') τὴν ἐν τόπῳ στάσιν καὶ λήγουν εἰς -οι, -θι, -ησι καὶ -ασι: οἴκοι, Μεγαροῖ, ἄλλοθι, Ἀθήνησι, Πλαταιᾶσι.

β') τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν καὶ λήγουν εἰς -θεν: οἴκοθεν, ἄλλοθεν, Ἀθήνηθεν, οὐρανόθεν, ἄνωθεν, ἐγγύθεν, ἔνδοθεν.

γ') τὴν εἰς τόπον κίνησιν καὶ λήγουν εἰς -σε, -δε: οἴκαδε, ἄλλοσε, Ἀθήναςδε=Ἀθήναςζε, Μεγαράδε.

§ 473. Τροπικά ἐπιρρήματα παράγονται:

α') ἐξ ἐπιθέτων καὶ ἀντωνυμιῶν δικαίως, οὕτως, ἄλλως, πάντως (βλ. § 210 κ. ἐ. 250, Σημ. 2 κ. 3).

Σημ. Πολλὰ τῶν ἐξ ἀντωνυμιῶν παραγομένων ἐπιρρημάτων λήγουν καὶ εἰς -η: ἤ, ὅπη, ταύτη, ἄλλη, πάντη.

β') ἐκ μετοχῶν ἐνεστώτος ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς: ἀποχρώντως, ὑπερβαλλόντως, θαρρούντως, ἐνδεχομένως, ὁμολογουμένως.

γ') ἐκ μετοχῶν ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ παρακειμένου: εἰδότης (οἶδα), εἰκότως (ἔοικα), λεληθότης (λέληθα), πεποιθότης (πέποιθα), βεβουλευμένως (βεβούλευμαι), ἐσκεμμένως (ἔσκεμμαι).

δ') ἔξ οὐσιαστικῶν καὶ ρημάτων λήγοντα: 1) εἰς -δον καὶ -δην: ἀγεληδὸν (ἀγέλη), βοτρυδὸν (βότρυς), τροχάδην (τρέχω), βάδην (βαίνω), φύρδην (φύρομαι), μίγδην (μείγνυμαι).

2) εἰς -ί, -τί καὶ -εί: ἀμισθί (ἄμισθος), ἀσαρδαμνκτί (ἀσαρδάμυκτος), ὄνομαστί (ὄνομάζω), ἀττικιστί (ἀττικίζω), πανδημεί (πάνδημος), ἀμαχεὶ καὶ ἀμαχητί (ἄμαχος καὶ ἀμάχητος), νηποινεὶ (νήποινος), ἀμελλητί (ἄνευ μελλήσεως, ἄνευ ἀναβολῆς).

3) εἰς -ς: ἐναλλάξ (ἐναλλάσσω), ἀναμιξ (ἀναμείγνυμι).

Σημ. Ἐκ τοῦ ἔχομαι παράγεται καὶ τὸ μοναδικὸν ἐπίρρημα ἐξῆς (=ἐχομένως, ἀκολούθως).

§ 474. Ποσοτικά ἐπιρρήματα παράγονται ἔξ ὀνομάτων δηλούντων ἔννοιαν ποσοῦ, λήγουν δὲ εἰς -άκις: πολλάκις, μυριάκις, πεντάκις (καὶ πάντα τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα).

§ 475. Χρονικὰ ἐπιρρήματα παράγωγα εἶναι ὀλίγα καὶ παράγονται ἔξ ἀντωνυμιῶν, λήγουν δὲ εἰς -τε: ἄλλοτε, ἐκάστοτε, πάντοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

ΣΥΝΘΕΣΙΣ

Πρῶτον συνθετικόν.

§ 476. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν δύναται νὰ εἶναι α') πτωτικόν, β') ρῆμα καὶ γ') ἄκλιτον μέρος τοῦ λόγου.

α') Πτωτικόν.

§ 477. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πτωτικὸν λαμβάνεται ὡς θέμα

α') τὸ πλῆρες θέμα τῆς λέξεως: ἀγορα-νόμος, σκια-γραφῶ, ἀστραπη-βόλος, ξυλο-κόπος, λογο-γράφος, λεω-φόρος, ἀρματ-ηλάτης, τελεσ-φόρος, βου-κόλος, ναυ-μάχος, κακοῦργος (κακο-εργός) δημιουργός (δημιο-εργός).

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ κακοῦργος ἐσηματίσθη τὸ πανοῦργος.

β') μικρότερον μέρος τοῦ θέματος εἶτε κατ' ἐκθλιπιν τοῦ χαρακτῆρος, εἶτε κατ' ἀποβολὴν περισσοτέρων φθόγγων: *κιθααρ-ωδός*, *τραγ-έλαφος*, *λευκ-ασπις* (θέμ. *κιθααρα-*, *τραγο-*, *λευκο-*), *ψευδ-άγγελος*, *γεν-άρχης* (θέμ. *ψευδεσ-*, *γενεσ-*), *ἄρμ-άμαξα*, *σωμ-ασκία* (θέμ. *ἄρματ-*, *σωματ-*), *βο-ηλάτης* (θέμ. *βου-*).

§ 478. Μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ παρεντίθεται πολλάκις ὡς συνθετικὸν τὸ φωνῆεν ο ἢ, σπανιώτερον, τὸ η: *ἄμαξ-ο-πηγός*, *ἀνδρῖαντ-ο-ποιός*, *ἄκτιν-ο-βόλος*, *ἀνθ-ο-κόμος*, *ψευδ-ο-μάρτυς*, *παιδ-ο-νόμος*, *κρε-ο-πώλης*, *γηρ-ο-κόμος*, *αἰμ-ο-σταγής*, *αἷματ-ο-πότης*, *σωματ-ο-φύλαξ*, *ἕδατ-ο-πότης*, *φυσι-ο-λόγος*, *θαλαμ-η-πόλος*, *θανατ-η-φόρος*, *βαλαν-η-φάγος*, *αἷματ-η-φόρος*, *ελαφ-η-βόλος*, *λαμπαδ-η-φόρος*.

Σημ. Τὰ φωνήεντα ταῦτα ο καὶ η προέρχονται ἀναλογικῶς ἕξ ὀνομάτων τῆς δευτέρας καὶ τῆς πρώτης κλίσεως, τῶν ὁποίων ἐλήφθη τὸ πλήρες θέμα ὡς πρῶτον συνθετικόν: *λογο-γράφος*, *ξύλο-κόπος*, *ἀστραπη-βόλος*, *δεκατη-λόγος*.

§ 479. Ὄταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ὄνομα εἰς *-ις*, γεν. *-εως*, λαμβάνεται τὸ εἰς-ι λῆγον θέμα: *ταξι-αρχος*, *πολι-ορκῶν*, *φυσι-ο-λόγος*, *ὄφι-ό-δηκτος*.

§ 480. Ὄταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἕδωρ, γεν. *-ατος*, λαμβάνεται ὡς θέμα ἢ τὸ ἕδατ-ῆ, συνηθέτερον, τὸ ἕδρ-: *ἕδατ-ο-πότης* καὶ *ἕδρ-ο-πότης*, *ἕδρ-άγγυρος*, *ἕδρ-ο-φόρος* κ. ἄ.

§ 481. Ὄταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ καλός, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ καλλι: *καλλίκομος*, *καλλίζωνος*, *καλλιτέχνης*, *καλλίκαρπος*, *καλλίμορφος*.

§ 482. Ὄταν ὡς πρῶτον συνθετικὸν χρησιμεύῃ ἡ ἔννοια τοῦ εἰς, δύο, τρεῖς καὶ τέσσαρες, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ *μονο-*, *δι-*, *τρι-*, *τετρα-*: *μονομάχος*, *μονογενής*, *δίπους*, *δίπηχυς*, *τρίπους*, *τρίπηχυς*, *τετράπους*, *τετράπηχυς* (πρβ. § 229).

Νόθη σύνθεσις.

§ 483. α') Σύνθετά τινα ἐσηματίσθησαν ἐκ τῆς συνήθους συνεχφορᾶς δύο λέξεων: *Ἑλλήσποντος* (ὁ τῆς Ἑλλης πόντος), *νεώσοικοι* (οἱ νεὸς οἴκοι), *Διόσκοροι* (οἱ Διὸς κόροι), *Πελοπόννησος* (ἡ Πέλοπος νῆσος), *ὀσημέραι* (ὅσαι ἡμέραι=καθ' ἐκάστην).

β') Ἄλλα τινὰ σύνθετα ἔχουν ὡς πρῶτον συνθετικὸν τὴν πῶ-
σιν, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσεται τὸ δεύτερον συνθετικόν: *δορίκτη-*
τος (ὁ δορί, δόρατι, κηθείς), *δοριάλωτος* (ὁ δορί ἀλούς), *πασί-*
γνωστος (πᾶσι γνωστός), *πασίδηλος*, *πασιφανής*, *ροννεχής* (ὁ ροῦν
ἔχων), *πυρίκαυστος* (ὁ πυρὶ κεκαυμένος), *πυριφλεγής* κ. ἄ.

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται *νόθα*.

β') Ρ ἦ μ α.

§ 485. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ρῆμα, συνήθως λαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ρήματος ἢ ὡς κανονικῶς ἔχει ἢ ὡς θὰ ἐνεφανίζετο εἰς ἔνσιγμον μέλλοντα: *φυγ-ο-πόλεμος*, *φθιν-όπωρον*, *χαιρ-έ-κακος*, *ἐχ-έ-μυθος*, ἀλλὰ *ἀνεξ-ί-κακος*, *δωσ-ί-δικος*, *μνησ-ί-κακος*, *δοκῆσ-ί-σοφος*, *μεμψ-ί-μοιρος*, *μειξ-ο-βάρβαροι* (= Ἕλληνες μεμειγμένοι βαρβάροις), *μειξ-έλληνες* (= βάρβαροι μεμειγμένοι Ἕλλησι).

Σημ. 1. Τὸ θέμα τοῦ πρώτου συνθετικοῦ ἐνισχύεται διὰ τοῦ ο ἢ τοῦ ε ἢ τοῦ ι, ὡς συνθετικῶν φωνηέντων (πρὸβ. § 478).

Σημ. 2. Κατὰ τὰ σύνθετα *φιλόανθρωπος*, *φιλόχρηστος* (φίλος+ἄνθρωπος, φίλος+χρηστός) κλπ. ἐσηματίσθησαν σύνθετα ἀπὸ τὸ *μισῶ* μὲ θέμα *μισ-*: *μισ-άνθρωπος*, *μισ-ό-χρηστος* κτλ.

γ') Ἀ κ λ ι τ ο ν μ έ ρ ο ς λ ό γ ο υ.

1. Προθέσεις.

§ 485. Ἐκ τῶν προθέσεων ὡς πρῶτον συνθετικὸν χρησιμεύουν μόνον αἱ κύριαι, συντίθενται δὲ μετὰ ρημάτων καὶ ὀνομάτων καὶ σπανίως μετ' ἐπιρρημάτων: *προλέγω*, *διαγράφω*, *καταλύω*, *ἀντιστράτηγος*, *πρόμανις*, *ἐπίπροσθεν*, *πρόπαλαι*, *ὑπέρεν*.

§ 486. Τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῶν προθέσεων ἐκθλίβεται πρὸ τοῦ ἀρκητικοῦ φωνηέντος τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας περὶ ἐκθλίψεως βλ § 37): *παρ-έρχομαι*, *πάρ-οδος*, *καθ-έδρα*, ἀλλὰ *περι-έρχομαι*, *περί-οδος*, *προ-έρχομαι*, *πρό-οδος*.

Σημ. Δὲν ἐκθλίβεται τὸ ι τῆς ἐπὶ εἰς τὸ ἐπίορκος καὶ ἐπεικίης.

2. Ἐπιρρημα.

487. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων ὡς πρῶτον συνθετικὸν συνηθέστατα λαμβάνεται τὸ εὔ (βλ. § 213), διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζεται ἡ ἔννοια τῆς εὐκολίας καὶ τῆς ἀρετῆς: *εὐπιστος* *εὐπειθής*, *εὐθυμος* *εὐπορος*, *εὐέλπις*, *εὐγενής*, *εὐφυής*.

§ 488. Πλὴν τοῦ εὖ, ὡς πρῶτον συνθετικὸν λαμβάνεται τὸ ἀγχι, ἄρτι καὶ ἄλλα τινὰ ἐπιρρήματα, ἐκ τῶν ὁμοίων σχηματίζονται σπάνιά τινα σύνθετα: ἀγχίνους, ἀγχέμαχος, ἀρτιγενής, ἀρτιθανής, διψιμαθής, παλίμπαις, ὑπίπυλος, ὑσιπέτης (= ὁ ὑποῦ πετόμενος, γεν. ὑσιπέτου), αἰμνηστος, αἰκινήτος χαμερπής (ὁ χαμαὶ ἔρπων), ὀπισθόδομος (ὁ ὀπισθεν δόμος), ἀνωφερής (ὁ ἄνω ἔρων ἢ φερόμενος) ἀδηφάγος (ὁ ἄδην τρώγων, ἀχόρταγος).

§ 489. Μόρια τινὰ ἔχοντα ἐπιρρηματικὴν σημασίαν χρησιμεύουν μόνον ὡς πρῶτα συνθετικά, διὸ λέγονται **ἀχώριστα μόρια**, εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς:

α') Τὸ δυσ-, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζεται ἡ ἔννοια τῆς δυσκολίας καὶ κακότητος: δυσπειθής, δύσπιστος δυσγενής, δυστυχής.

β') Τὸ ἀρνητικὸν (ἢ ἀποφατικὸν ἢ στερητικὸν) μόριον ἀ-, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζεται ἀρνησις, πολλάκις δὲ παρεμφερῆς ἔννοια πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ δυσ: ἀτυχής, ἀπαθής, ἄπιστος, ἄθυμος, ἄγνωστος, ἄπαις, ἀπράγμων (ὁ μὴ ἔχων πράγματα, ἐνοχλήσεις), ἀγράμματος, ἀμίτωρ, ἀπάτωρ.

Σημ. 1. Ἐὰν τὸ δευτέρον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, τὸ ἀρνητικὸν μόριον ἀ γίνεται ἀν-: ἀν-αλήθης, ἀν-αρίθμητος, ἀν-ανδός, ἀν-υπόδutos, ἀν-ώμαλος.

Σημ. 2. Τὸ ἐπίθετον ἄκων προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀέκων, τὸ δὲ ἀργός ἐκ τοῦ ἀεργός· εἰς ταῦτα τὸ μόριον ἀ- ἐλήφθη ἄνευ τοῦ ν καὶ συνηρέθη μετὰ τοῦ ἐπομένου ε εἰς α μακρὸν (βλ. § 59, α').

Ἐπίσης ἄνευ τοῦ ν ἐλήφθη τὸ ἀ-, εἰς τὰ ἐπίθετα ἄνπνος, ἀόρατος, ἀήτητος, ἀοριστος, ἄοπλος, ἄωρος καὶ εἰς ἄλλα τινὰ.

γ') Τὸ ἡμι-, διὰ τοῦ ὁποίου, ἐκφράζεται ἡ ἔννοια τοῦ ἡμίσεος ἢ ἀτελοῦς: ἡμιδαρκεῖον, ἡμιμέδιμνον, ἡμίθεος, ἡμίγυμνος, ἡμίλευκος, ἡμιτελής, ἡμιθανής, ἡμίβρωτος, ἡμίοπτος (=μισοψημένος), ἡμίεφθος (μισοβρασμένος), ἡμίκανστος.

δ') Εἰς τὰ ἀχώριστα μόρια ἀνήκει καὶ τὸ ἀρνητικὸν μόριον νη-, ἐκ τοῦ ὁποίου σχηματίζονται ὀλίγιστα τινὰ σύνθετα: νήνεμος — νηνεμία (νη-ἄνεμος), νήποινος — νηποινεί.

ε') Ὡς ἀχώριστον μόριον καὶ μὲ ἐπιρρηματικὴν ἔννοιαν συντίθεται τὸ παν- (ἐκ τοῦ πᾶς): πανάγαθος, πανύστατος, παμπάλαιος, παμπόνηρος.

Δεύτερον συνθετικόν.

α') Οὐσιαστικόν.

§ 490. Ὄταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, παραμένη δὲ καὶ τὸ σύνθετον οὐσιαστικόν, ἡ λήγουσα τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ μένει ἀμετάβλητος: ἀκρόπολις, πρωταγωνιστής (πρώτος ἀγωνιστής), ἡμίθεος, ἀρμάμαξα, ξιφομάχιρα, πλουθυγεία, πτωχαλαζών.

Σημ. 1. Εἰς τὰ δνόματα ἡμίδραχμον, ἡμιμέδιμνον προάστιον, πολυάνδριον (ἐκ τοῦ δραχμή, μέδιμνος, ἄστν, ἀνήρ) κ ἄ. ἡ λήγουσα τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ μετεβλήθη, διότι ταῦτα προῆλθον ἐξ ἐπιθέτων: ἡμίδραχμον νόμισμα, ἡμιμέδιμνον μέτρον κτλ. (βλ. § 491).

Σημ. 2. Ὄταν τὸ ὅλον σύνθετον εἶναι ἀφηρημένον, λήγη δὲ εἰς -ια, εἶναι κατ' ἀκρίβειαν παρασύνθετον: φιλοπορία (ἐκ τοῦ φιλόπορος), ἀβουλία (ἐκ τοῦ ἄβουλος), εὐεργεσία (ἐκ τοῦ εὐεργέτης).

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθησαν σύνθετα εἰς -ια ἐλλείπειος τοῦ διαμέσου: γονυκλισία (ἐκ τοῦ γόνυ-κλίσσις), εὐθυκρισία (ἐκ τοῦ εὐθύς-κρίσις), παρησία (ἐκ τοῦ παν—ήσις), ἀειφυγία (ἐκ τοῦ ἀεὶ—φυγή).

§ 491. Ὄταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, τὸ δὲ ὅλον σύνθετον ἀποβαίνει ἐπίθετον, ἡ λήγουσα τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ μένει ἀμετάβλητος, ἂν εἶναι κατάλληλος πρὸς ἔκφρασιν τοῦ γένους, ἄλλως μεταβάλλεται: βαθύκολπος, ἄπολις (γεν. ἀπόλιδος), τριπήχης (γεν. τριπήχεος), μονοχίτων, μακρόχειρ, ἄχαρις, ἄφροντις, ἀλλὰ ἀνανδος (αὐδή), πολυμήχανος (μηχανή), ἔφηβος (ἥβη), πολυπράγμων (πρᾶγμα), ἄσημος (σῆμα), ἀγράμματος (γράμματα), ἀνανδρος (ἀνήρ), σώφρων (φρήν), ὁμομήτριος—ἀμήτωρ (μήτηρ).

Σημ. Ὄταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐδέτερον εἰς -ος τὸ σύνθετον λήγει εἰς -ης, γεν. -ους: περικαλλής (κάλλος), ἐπιμήκης (μήκος), πολυμελής (μέλος), εὐμεγέθης (μέγεθος), εὐειδής (εἶδος), διετής—πολυετής (ἔτος). Ἐξαιρεῖται τὸ ἄκυρος, ἔγκυρος (κύρος).

β') Ἐπίθετον.

§ 492. Ὄταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, ἡ κατάληξις δὲν μεταβάλλεται: παμποίκιλος, ἡμίλενος, εὐδηλος, ἀνελεύθερος, ἀναλήθης, πολυπλάνητος,

Σημ. Τὰ ἐπίθετα ἀβαθής, ἀπλατής, ἀβαρής, ἀπαχής ἔχουν ὡς δεύτερον συνθετικὸν τὸ οὐσιαστικὸν βάθος, πλάτος, βάρος, πάχος.

γ) Ῥῆμα

§ 493. Τὸ ρῆμα ὡς δεύτερον συνθετικὸν παραμένει ἀμετάβλητον, ὅταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις: *προλέγω*, *ἐπιλέγω*, *καταγράφω*, *διαγράφω*.

Σημ. 1. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ρήματος εἶναι ἄλλο μέρος λόγου πλὴν προθέσεως, τότε τὸ ρῆμα εἶναι παρασύνθετον: *κακολογῶ* (ἐκ τοῦ *κακολόγος*), *ἀσθενῶ* (ἐκ τοῦ *ἀσθενής*), *δυσχεραίνω* (ἐκ τοῦ *δυσχερής*), *εὐεργετῶ* (ἐκ τοῦ *εὐεργέτης*).

Σημ. 2. Εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν συνθέσιμα συντίθεται ἐπίθετον (ἐνίοτε καὶ οὐσιαστικόν), ὡς προσδιορισμός, μετὰ ρήματος: *γλυκομιλῶ*, *γλυκολαλῶ*, *γλυκογελῶ*, *γλυκοτραγουδῶ*, *καλοπερνῶ*, *καλομαθαίνω*, *καλοσυνηθίζω*, *καλομελετῶ*, *κακοπερνῶ*, *ἀκριβοπορῶ*, *ξενοδοιεύω*, *λαγοκοιμοῦμαι* κ. ἄ.

§ 494. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ρῆμα τὸ δὲ ὅλον σύνθετον εἶναι ὄνομα (οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον), λήγει:

α') εἰς -ος: *ταχυγράφος*, *κωπηγός*, *ἵππαρχος*, *ἐνάγωγος*, *ισόθροπος*, *εὐφορός*.

β') εἰς -ης (γεν. -ου): *ὕμνιπέτης* (γεν. *ὕμνιπέτου*, *πέτομαι*), *ὀλυμπιονίκης*, *βιβλιοπώλης*, *βυρσοδέψης* (δέψω), *τελώνης* (ὄνομα).

γ') εἰς -ης (γεν. -ους): *ἀμφιθαλής* (θάλλω), *εὐπειθής* (πέιθομαι), *ἀξυδερχής* (δέρχομαι), *αἰμοσταγής* (στάζω), *εὐσταλής* (στέλλομαι), *γονυπετής*—*προπετής* (γεν. *γονυπειτοῦς*—*προπειτοῦς*, πίπτω).

δ') εἰς -της (γεν. -του): *κνηγέτης*, *ἰχνηλάτης*, *ὄνοματοθέτης*.

ε') εἰς -ς: *ἀγνός* (γεν. -ῶτος, γινώσκω)=*ἀγνωστος*, *ἡμιβρώς* (γεν. -ῶτος, βιβρώσκω)=*μισοφαγωμένος*, *ἡμιθνής* (γεν. -ῆτος, θνήσκω)=*μισοπεθαμένος*.

Παρατηρήσεις.

§ 495. Εἰς πολλὰ σύνθετα τὸ ἀρχικὸν φωνῆν τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ *α*, *ε*, *ο*, ἐκτείνεται, τὸ μὲν *α* καὶ *ε* εἰς *η*, τὸ δὲ *ο* εἰς *ω*: τοιαῦτα εἶναι τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν τὰ ἐξῆς: *ἄγω*: *φορηγός*, *στρατηγός* κτλ., *ἀκούω*: *ἐπήκοος*, *ἀνήκουστος*, *ἀκέομαι*: *ἀνήκεστος*, *ἄνεμος*: *εὐήνεμος*, *ἐπήνεμος*, *προσήνεμος*, *ἐλαύνω*: *ἀρματηλάτης*, *ὄνηλάτης*, *σφυρηλάτης*, *ἔρχομαι*: (θέμ. *ἐλυνθ-*) *πρόσηλνς* *ἔπηλνς* (γεν. -νδος), *ἔλεος*: *ἀνηλεής*, *ἔρέσσω*: *ὑπηρέτης*, *ἐρίζω*:

ἀναμφήριστος, **ὄβολός** : διώβολον, **ὀδύνη** : ἀνώδυνος, ἐπώδυνος, **ὄλεθρος** : πανώλεθρος, ἀνώλεθρος, **ὄζω** : εὐώδης, δυσώδης, **ὄλ-λυμι** : ἐξώλης, πανώλης, ἀπώλεια, **ὄροφος** : διώροφος, τριώροφος, **ὄρυσσω** : φρεωρύχος, τυμβωρύχος, διῶρυξ (γεν. -υχος), **ὄμνυμι** : συνωμότης, ἐξωμότης, **ὄμαλός** : ἀνώμαλος.

Σημ. Εἰς τινὰ σύνθετα τὸ α τοῦ ἄγω ἐκτείνεται εἰς α μακρόν: λοχαγός, ξεναγός, οὐραγός.

§ 496. Τῶν ὀνομάτων ἀγορὰ καὶ ὄνομα, ὡς δευτέρων συνθετικῶν, τὸ μὲν ἀγκτικὸν φωνῆεν ἐκτείνεται, τὸ α εἰς η καὶ τὸ ο εἰς ω, τὸ δὲ ο τῆς παρακλιούτης τρέπεται εἰς υ: πανήγγυρις, ὀμήγγυρις, ἀνώννυμος, περιώννυμος.

§ 497. Ὅταν τὸ ὄνομα γῆ χρησιμεύῃ ὡς πρῶτον συνθετικόν, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ γεω- ἢ τὸ γη-: γεωμέτρης, γεωγράφος, γήλοφος, γηγενής: ὅταν δὲ χρησιμεύῃ ὡς δεύτερον συνθετικόν, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ γεω-, γαιο-, γειο-: εὐγεως, μεσόγαιος ἢ μεσόγειος.

§ 498. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ ρ, τὸ ρ τῶν συνθετικῶν λήγῃ εἰς φωνῆεν βραχύ, τὸ ρ τοῦτο διπλασιάζεται: ἀπόρρητος (ἀπὸ—ρητός), καταρρίπτω (κα ἄ—ρίπτω), ἄρρωστος (ἄ—ρῶννυμαι), ἀλλὰ ἀείρους (ἀεὶ—ρέω), εὐρωστος (εὐ—ρῶννυμαι).

§ 499. Ἄν ἡ πρωτότυπος λέξις ἢ τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ὄνομα καὶ ἔχῃ δύο θέματα (μακρόν καὶ βραχύ), πρὸς σχηματισμὸν τῆς παραγωγῆς ἢ τῆς συνθέτου λέξεως λαμβάνεται πάντοτε τὸ βραχὺ θέμα: ρητορικὸς (θέμ. ρητωρ- κ. ρητορ-), ποιμενικὸς (θέμ. ποιμην- κ. ποιμεν-), γειτονεύω (θέμ. γειτων- κ. γειτον-), ὁμοίως ποιμενάρχης, αἰθεροδρόμος, πατραγαθία.

§ 500. Εἰς τὰ παρασύνθετα ἀνήκουν καὶ τινὰ ὀνόματα σχηματισθέντα ἐκ δύο ἢ περισσοτέρων λέξεων, αἱ ὁποῖαι λέγονται μὲν ὁμοῦ πρὸς ἔκφρασιν μιᾶς ἐννοίας, ἀλλὰ δὲν ἀποτελοῦν σύνθετον λέξιν: καλοκαγαθία ἐκ τοῦ καλὸς καγαθός, ἀνδραγαθία ἐκ τοῦ ἀνὴρ ἀγαθός, πλεονέκτης ἐκ τοῦ πλέον ἔχω, Ἄρροπαγίτης ἐκ τοῦ Ἄρρειος Πάγος, καταχωρίζω ἐκ τοῦ κατὰ χώραν τίθημι, ἀποστηθίζω ἐκ τοῦ ἀπὸ στήθους λέγω, ἀποχειροβίβωτος=ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν τὸν βίβωτον ἔχων, περιαντιολόγος=ὁ περὶ ἑαυτοῦ λέγων πρὸβ. καὶ τὰ σημερινὰ Αἰγαιοπελαγίτης, Στερεοελλαδίτης, Ἀγιοταγίτης, καλημερίζω, καλησπερίζω=λέγω καλὴ μέρα, —καλὴ ἐσπέρα.

Σημασία τῶν συνθέτων.

§ 501. Τὸ σύνθετον παριστᾷ ἔννοιαν περιέχουσαν τὰ γνωρίσματα ἐκατέρας ἐννοίας τῶν συνθετικῶν αὐτοῦ μερῶν: *ξυφομάχαιρα*, *ιατρομάρτις*, *ἀκρόπολις*, *φιλότιμος*, *ναυμάχος*, *ἀγλαόκαρπος*.

§ 502. Τὰ σύνθετα διαιροῦνται εἰς *παρατακτικά* καὶ *ὑποτακτικά*.

α'). Παρατακτικά λέγονται, ὅταν αἱ δύο ἔννοιαι τοῦ συνθέτου εἶναι ἰσοδύναμοι, νοοῦνται δὲ οὕτως ἠνωμένοι, ὥστε παριστῶσι μίαν γενικωτέραν ἔννοιαν: *ιατρομάρτις* = ἱατρός ἅμα καὶ μάντις, *πτωχολαζῶν* = πτωχὸς ἅμα καὶ ἀλαζών, *νυχθημερόν* = ἐν νυκτὶ ἅμα καὶ ἐν ἡμέρᾳ.

Σημ. Παρατακτικά σύνθετα ἡ ἀρχαία γλῶσσα εἶχεν ὀλίγιστα. Πολὺ περισσότερα ἔχει ἡ νέα: *ἀμπελοχώραφα*, *γυναικόπαιδα*, *μαχαιοπύρουρα*, *μωρόκακος*, *μαυροζίτριος*.

β'). Ὑποτακτικά λέγονται, ὅταν ἐκ τῶν δύο ἐννοιῶν τοῦ συνθέτου ἡ μία εἶναι ἡ κυριαρχοῦσα ἔννοια, ἡ δὲ ἄλλη προσδιορισμὸς τῆς κυριαρχούσης ἐννοίας: *ἀκρόπολις* = ἡ ἄκρα πόλις, *ναυμάχος* = ὁ ἀπὸ τῆς νεῶς μαχόμενος, *ἐτερόχειρ* = ὁ ἔχων τὴν ἑτέραν χεῖρα, *ἀγλαόκαρπος* = ὁ παρέχων ἀγλαοὺς καρπούς· εἰς τὰ σύνθετα ταῦτα ἡ ἔννοια τῆς *πόλεως*, τῆς *μάχης*, τῆς *χειρὸς*, τοῦ *καρποῦ*, εἶναι ἡ κυριαρχοῦσα.

§ 503. Τὰ ὑποτακτικά σύνθετα ὑποδιαιροῦνται εἰς *προσδιοριστικά* καὶ *κτητικά*.

α'). Προσδιοριστικά λέγονται τὰ σύνθετα, τῶν ὁποίων ὁ προσδιορισμὸς εἶναι ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ ἔχει θέσιν ἀντικειμένου ἐξαρτωμένου ἀπὸ τὴν κυριαρχοῦσαν ἔννοιαν: *ἀκρόπολις* = ἡ ἄκρα πόλις, *πρόγονος* = ὁ πρότερον γεγονώς, *ὀψιμαθής* = ὁ ὀψὲ μαθών, *ναυμάχος* = ὁ ἀπὸ τῆς νεῶς μαχόμενος, *φιλότιμος* = ὁ φίλος τῆς τιμῆς, *βιβλιοπώλης* = ὁ πωλῶν βιβλία.

β'). Κτητικά λέγονται τὰ σύνθετα τῶν ὁποίων ὁ προσδιορισμὸς εἶναι ἐπιθετικὸς, ἡ δὲ ὅλη ἔννοια τοῦ συνθέτου ἀποδίδεται ὡς κτῆμα εἷς τι οὐσιαστικόν· διὰ τοῦτο τὰ δύο συνθετικά μέρη τοῦ κτητικοῦ ἀναλύονται νοουμένης τῆς μετοχῆς ἔχων: *μακρόχειρ* = ὁ ἔχων μακρὰν χεῖρα, *ἀγλαόκαρπος* = ὁ ἔχων (παρέχων) ἀγλαοὺς καρπούς, *σώφρων* = ὁ ἔχων σῶας τὰς φρένας.

Σημ. 1. Τῶν κτητικῶν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι πάντοτε οὐσιαστικόν.

Σημ. 2. Οὕτω τὰ σύνθετα ἐν γένει διαιροῦνται α') εἰς *παρατακτικά*, β') εἰς *προσδιοριστικά* καὶ γ') εἰς *κτητικά*.

§ 504. Αἱ προθέσεις, ὡς πρῶτον συνθετικόν, ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν: *προλέγω*=πρότερον λέγω, *ἐπιλέγω*=κατόπιν λέγω, *πρόλογος*=τὰ πρότερον λεγόμενα, *ἐπίλογος*=τὰ κατόπιν λεγόμενα, *καταγράφω*=γράφω ἐν καταλόγῳ, *ἐπιγράφω*=ἐπάνω γράφω, *ἀποθαυμάζω*=λίαν θαυμάζω.

Τονισμός τῶν συνθέτων.

§ 505. Τὰ σύνθετα τονίζονται ὅσον εἶναι δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' οὐχὶ πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ: *ἀκρόπολις*, *τρίπηχος*, *καλλίφλοξ*, *ἀνάθες*, *ἀπόδος*.

§ 506. Τὰ λήγοντα εἰς *-α*, *-η*, *-ευς*, *-της*, *-μος* οὐσιαστικά σύνθετα ἢ παρασύνθετα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης ὅπως καὶ τὰ ἀπλά: *ἐκδορά*, *μισθοφορά*, *συγγραφή*, *παρακμή*, *συγγραφεύς*, *ἀντιβασιλεύς*, *συμμαθητής*, *πρωταγωνιστής*, *περισπασμός*, *συναγεμιάς* κτλ.

Σημ. Ἐξαιροῦνται τὰ λήγοντα εἰς *-σταθμος*, *-δεσμος*: *ναύσταθμος*, *σύνδεσμος*, *ἐπίδεσμος*, *στηθόδεσμος*.

§ 507. Σύνθετα εἰς *-ος*, μὲ τὸ δεύτερον συνθετικὸν ῥῆμα, τονίζονται ὡς ἑξῆς:

α') Ἄν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις ἢ τὸ ἐπιρρημα. εὔ ἢ τὸ ἀχώριστον μόριον *δυσ-* καὶ τὸ ἀρνητικὸν *ἀ-*, προπαροξύνονται: *ἀπόγονος*, *ἐπίσκοπος*, *εὐφορος*, *εὐάγωγος*, *δύστοκος*, *δύστροπος*, *ἄφορος*, *ἀνάγωγος*.

β') Ἄν τὸ ῥῆμα εἶναι παθητικῆς ἢ ἀμεταβάτου διαθέσεως ἐπίσης προπαροξύνονται: *πρωτότοκος* (=ὁ πρῶτος γεννηθεῖς), *μητρόκτινος* ἢ *πατρόκτινος* (=ὁ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς φωνηθεῖς), *ἡμίτεργος* (=ἡμιτέλεστος), *ἰσόρροπος* (=ὁ ἐξ ἴσου ῥέπων), *καλλίρρους*—*καλλίρροος* (=ὁ καλῶς ῥέων) κτλ.

γ') Ἄν τὸ ῥῆμα εἶναι ἐνεργητικῆς μεταβατικῆς διαθέσεως, εἶναι δὲ ἢ παραλήγουσα βραχεῖα, παροξύνονται: *καρποφόρος*, *χρησιμολόγος*, *πατροκτόνος*, *μητροκτόνος*, *παιδοκτόνος* (=ὁ τὸν πατέρα, τὴν μητέρα, τὸν παῖδα κτείνας), *πρωτοτόκος* (=ὁ τὸ πρῶτον γεννήσας). Ἄν δὲ ἢ παραλήγουσα εἶναι μακρά, δξύνονται: *ναυπηγός*, *τραγωδός*, *στρατηγός*, *δημαγωγός*, *χειρονογός*, *δημιουργός*.

Σημ. Ἐξαίρουσιν τὰ ἔξῃς: ἡνίοχος, ἵππαρχος, ἱερόσουλός, ἐπίβουλος, παροῦργος, κακοῦργος.

§ 508 Σύνθετα εἰς -ος μὲ τὸ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα προπαροξύνονται: φιλόπονος, πανσίλυπος, λιπόστρατος, ἀξιόλογος, πολύτιμος, πολύνους (πολύνους)· ὁμοίως προπαροξύνονται καὶ τὰ εἰς -τος: ἀξιόπιστος, χειροποίητος. δύσβατος, ἄπρακτος, ἀπόρητος, πρόσθετος, ἀπόλυτος, ἐπίλεκτος, ἀπόλεκτος.

Σημ. 1. Ἐκ τῶν ἐχόντων τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἰς -τος τὰ παρασύνθετα συνήθως φυλάττουν τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν: διαβατός, διαιρετός, διαλυτός, ἐπαινετός, ἐκλεκτός, ἀνεκτός (ἐκ τῶν ρημάτων διαβαίνω, διαιροῦμαι, διαλύω, ἐπαινῶ, ἐκλέγω, ἀνέχομαι), ἀλλά: ἐξοριστός, ἀπόλεκτος (ἐξορίζω, ἀπολέγω).

Σημ. 2. Τὰ εἰς -τέος σύνθετα (ἢ παρασύνθετα) φυλάττουν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς παραληγούσης, διαβατέος, ἐπαινετέος, ἐξετασιτέος.

Σημ. 2. Τὰ εἰς -τος δεύτονα καὶ τὰ εἰς -τέος παροαμένουν τρικατάληκτα: διαβατός—διαβατή—διαβατόν, διαβατέος—διαβατέα—διαβατέον κτλ.

§ 509. α') Τὰ εἰς -ης, γεν. -ους σύνθετα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: συμμιγής, ἐδλαβής, ἐλλιπής, ἐγκρατής, εὐμενής, εὐπειθής, θεοφιλής, πολυτελής.

β') Κατ' ἐξαίρεσιν τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης τὰ λήγοντα εἰς -άντης, -άρχης, -ήθης, -ήρης, -μήκης, -ώδης καὶ -μεγέθης: ἀνάτης, ἀδιάρκης, εὐήθης, ποδήρης, οὐρανομικήκης, εὐώδης, εὐμεγέθης· ἐτι δὲ ἀναλήθης, φιλαλήθης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατάλογος Ἀνωμάτων Ρημάτων.

ἀγορεύω (σύνθετον μετὰ τῶν προθέσεων ἀπό, πρός, ἀνά, ἐπό, σύν, κατὰ ἀντικαθιστῶ τὸ λέγω): ἀναγορεύω, παρκατ. ἀνηγόρευον, μέλλ. ἀνεροῶ, ἀόφ. ἀνεῖπον, παρκατ. ἀνεῖρηκα. Παθ. ἀναγορεύομαι, μέλλ. ἀναρορηθήσομαι, ἀόφ. ἀνερορήθη, παρκατ. ἀνεῖρημαί. Ὅμοίως ἀπαγορεύω, προσαγορεύω, ἐπαγορεύω κτλ.

άγω, ἀόφ. ἤγαγον (ὑποτ. ἀγάγω), παρκατ. ἤγα.

αἰρῶ (-έω=συλλαμβάνω, κυριεύω), μέλλ. αἰρήσω, ἀόφ. εἶλον, παρκατ. ἤρηκα κτλ. Ἐπὶ τῆς παθητικῆς ἐννοίας χρησιμεύει τὸ ἀλίσσομαι

Μέσ. *αἰροῦμαι* (=ἐκλέγω), μέλλ. *αἰρήσομαι*, ἄο. *εἰλόμην*, παρὰκ. ἤρημαι. Ἐπί παθ. ἐννοίας *αἰροῦμαι* (=ἐκλέγομαι), μέλλ. *αἰρεθήσομαι*, ἄο. *ἤρέθην*, παρὰκ. ἤρημαι κτλ.

αἶρω (=σηκώνω), παρὰκ. ἤρον, μέλλ. *ἀρω*, ἄο. *ἤρα*, παρὰκ. *ἤρα*.

ἀλίσκομαι (=συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι), μέλλ. *ἀλώσομαι*, ἄο. *ἐάλων*, παρὰκ. *ἐάλωκα*. Ἐπί ἐνεργ. ἐννοίας τὸ *αἶρω*, ὅ ἴ.

ἀμαρτάνω, μέλλ. *ἀμαρτήσομαι*, ἄο. *ἤμαρτον*, παρὰκ. *ἤμάρτηκα*. Ἐπί παθ. ἐννοίας λέγεται ἀπροσώπως: *ἀμαρτάνεται* (=λίθος γίνεται), ἄο. *ἤμαρτήθη*, παρὰκ. *ἤμάρτηται*, μετξ. *ἤμαρτημένα*=τὰ λάθη.

ἀμφιέννυμι (=ἐνδύω), μέλλ. *ἀμφιῶ*, —εἶς, —εἶ, ἄο. *ἤμφίεσα*, παθ. παρὰκ. *ἤμφίεσμαι*.

ἀναλίσκω, (=δαπανῶ), μέλλ. *ἀναλώσω*, ἄο. *ἀνήλωσα*, παρὰκ. *ἀνήλωκα*. Παθ. *ἀναλίσκομαι*, μέλλ. *ἀναλωθήσομαι*, ἄο. *ἀνηλώθην*.

ἀναμιμνήσκω (=ὑπενθυμίζω), μέλλ. *ἀναμνήσω*, ἄο. *ἀνέμνησα*. Παθ. *ἀναμιμνήσκομαι* (=ἐπαναφέρω εἰς τὴν μνήμην μου, ἐνθυμοῦμαι), μέλλ. *ἀναμνησθήσομαι*, ἄο. *ἀνεμνήσθην*, παρὰκ. *μύμνημαι* (ἄνευ τῆς προθέσεως) ὁμοίως *ὑπομιμνήσκω*.

ἀπεχθάνομαι (—τινι=γίνομαι μισητὸς εἰς τινά), ἄο. *ἀπηχθόμην*, παρὰκ. *ἀπήχθην*.

ἀποδιδράσκω (=δρατετεύω), μέλλ. *ἀποδράσομαι*, ἄο. *ἀπέδρα*, παρὰκ. *ἀποδέδρακα* κτλ.

ἀποθνήσκω (=ὡς καὶ σήμερον ἢ φρονεύομαι), μέλλ. *ἀποθανοῦμαι*, ἄο. *ἀπέθανον*, παρὰκ. *τέθνηκα* (ἄνευ τῆς προθέσεως, βλ. § 426, β'), τετελ. μέλλ. *τεθνήξω*.

ἀπόλλυμι (=χάνω, φρονεύω), παρὰκ. *ἀπόλλυν*, μέλλ. *ἀπολώ*, ἄο. *ἀπόλεσα*, παρὰκ. *ἀπολώλεκα*, ὑπερ. *ἀπωλώλεκεν*. Παθ. *ἀπόλλυμαι* (χάνομαι, φρονεύομαι), μέλλ. *ἀπολοῦμαι*, ἄο. *ἀπωλόμην*, παρὰκ. *ἀπόλωλα*, ὑπερσ. *ἀπωλώλειν*.

ἀφικνοῦμαι (-έομαι=φθάνω, καταφθάνω), μέλλ. *ἀφίξομαι*, ἄο. *ἀφικόμην*, παρὰκ. *ἀφίξμαι* κτλ.

ἄχθομαι (=ἀγανακτῶ, λυποῦμαι), μέλλ. *ἄχθέσομαι*, ἄο. *ἤχθέσθην*.

βαίνω (συνήθως σύνθετον μετὰ τῆς ἀνά, κατά, διά, ἀπό, ἐκ, παρὰ κτλ.) μέλλ. *βήσομαι*, ἄο. *ἔβην*, παρὰκ. *βέβηκα* κτλ. Παθ. *βαίνομαι*, ἄο. *ἐβάθην*.

βάλλω, μέλλ. *βαλώ*, ἄο. *ἔβαλον*, παρὰκ. *βέβληκα* κτλ. Παθ. *βίλλομαι*, μέλλ. *βληθήσομαι*, ἄο. *ἐβλήθην*, παρὰκ. *βέβλημαι* κτλ.

Μέσον *περιβάλλομαι*, μέλλ. *περιβαλοῦμαι*, ἄο. *περιβαλόμην* κτλ.

βιβάζω, μέλλ. βιβῶ — ᾱς, — ᾱ κτλ.

γίγνομαι, μέλλ. γενήσομαι, ἄορ. ἐγενόμην, παρακ. γέγονα καὶ γεγένημαι κτλ.

γινώσκω (ἀ' = γνωρίζω ἀφρη. γινῶσις, β' = σκέπτομαι, ἀποφασίζω ἀφρη. γνώμη), μέλλ. γνώσομαι, ἄορ. ἔγνω, παρακ. ἔγνωκα κτλ. Παθ. γινώσκομαι (= γνωρίζομαι), μέλλ. γνωσθήσομαι, ἄορ. ἐγνώσθη, παρακ. ἔγνωσμαι κτλ.

δάκνω, μέλλ. δήξομαι, ἄορ. ἔδακον. Παθ. δάκνομαι, μέλλ. δηχθήσομαι, ἄορ. ἐδήχθη, παρακ. δέδηγμαι.

δέω κ. δέομαι (βλ. § 419).

δοκῶ (= φαίνομαι), μέλλ. δόξω, ἄορ. ἔδοξα.

δοκεῖ (= φαίνεται καλόν), μέλλ. δόξει, ἄορ. ἔδοξε, παρακ. δέδοκται, ὑπερ. ἐδέδοκτο, μετχ. δεδογμένον.

δρῶ (αὐ δέμ. δρα-, μετὰ τὸ α μακρόν).

δύω (συνήθως σύνθετον μετὰ τῆς ἐν, κατὰ, ἀπὸ κτλ.) μέλλ. δύσω, ἄορ. ἔδυσα. Παθ. δύομαι, ἄορ. ἔδυν, παρακ. δέδυσκα κτλ.

ἐγείρω, μέλλ. ἐγερωῶ, ἄορ. ἤγειρα, παρακ. ἐγήγερα. Παθ. ἐγείρομαι, μέλλ. ἐγερθήσομαι, ἄορ. ἠγέρθη, παρακ. ἐγήγεμαι (= εἶμαι σηκωμένος) καὶ ἐγοήγορα (= εἶμαι ἄγρυπνος).

ελαύνω (= προχωρῶ κτλ.) μέλλ. ἐλῶ — ᾱς, — ᾱ, ἄορ. ἤλασα, παρακ. ἐλήλακα. Παθ. ελαύνομαι, ἄορ. ἠλάθην.

εἰλω, παρακ. εἴλκον, μέλλ. ἐλξω, ἄορ. εἴλκυσσα, παρακ. εἴλκυσκα. Παθ. εἴλομαι, ἄορ. εἴλκυσθη, παρακ. εἴλκυσμαι.

ἐπιμέλομαι (ἢ ἐπιμελοῦμαι), μέλλ. ἐπιμελήσομαι, ἄορ. ἐπεμελήθη, παρακ. ἐπιμεμέλημαι.

ἔπομαι, παρακ. εἰπόμην, μέλλ. ἔψομαι, ἄορ. ἐσπόμην.

ἔρχομαι, παρακ. ἦα καὶ ἦειν, μέλλ. εἶμι (βλ. § 424), ἄορ. ἦλθον, παρακ. ἐλήλυθα κτλ.

ἐσθίω, μέλλ. ἔδομαι, ἄορ. ἔφαγον, παρακ. ἐδήδοκα.

εὐρίσκω (βλ. § 419).

ἔχω, παρακ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἄορ. ἔσχον (εὐκτ. σχοίην, προστ. σχῆς—σχέτω) παρακ. ἔσχηκα κτλ. Μέσ. ἔχομαι, μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, ἄορ. ἐσχόμην, παρακ. ἔσχημαι.

ζῶ, παρακ. ἔζων, μέλλ. ζήσω καὶ βιώσομαι, ἄορ. ἐβίω, παρακ. βεβίωκα.

ἦκω = ἔχω ἔλθει, παρ. ἦκον (= ἦλθον), μέλλ. ἦξω.

ἴστημι, παρ. ἴστην, μέλλ. στήσω, ἄορ. ἔστησα. Παθ. ἴσταμαι, παρ. ἰστάμην, μέλλ. σταθήσομαι, ἄορ. ἐστάθην. Μέσον ἴσταμαι, παρ. ἰστάμην, μέλλ. στήσομαι, ἄορ. ἐστησάμην, ἄορ. β' ἔστην, παρ. ἔστηκα (βλ. § 426, α'), μέλλ. τετελ. ἐστήξω.

καθαίρω, μέλλ. καθαρῶ, ἄορ. ἐκάθηρα καὶ ἐκάθαρα.

καίω κ. κάω, μέλλ. καύσω, ἄορ. ἔκανσα, παθ. παρ. κέκωνμαι.

καλῶ, μέλλ. καλῶ, ἄορ. ἐκάλεσα, παρ. κέκληκα, κτλ. Παθ. καλοῦμαι, μέλλ. κληθήσομαι, ἄορ. ἐκλήθην, παρ. κέκλημαι κτλ. Μέσον ἐπικαλοῦμαι, μέλλ. ἐπικαλοῦμαι, ἄορ. ἐπεκαλεσάμην.

κάννω, μέλλ. καμοῦμαι, ἄορ. ἔκαμον, παρ. κέκμηκα κτλ.

κατάγνυμι, ἄορ. κατέαξα, Παθ. κατάγνυμαι, παρ. κατέαγα.

καταναλίσκω, ἄορ. κατηνάλωσα, παθ. ἄορ. κατηναλώθην.

κεράννυμι, ἄορ. ἐκέρασα. Παθ. καὶ μέσον κεράννυμαι, μέλλ. κερθήσομαι, ἄορ. ἐκράθην, παρ. κέκραμαι.

κερδαίνω, μέλλ. κερδανῶ, ἄορ. ἐκέρδηρα καὶ ἐκέρδαρα καὶ ἐκέρδησα.

κλαίω κ. κλάω, μέλλ. κλαύσομαι, ἄορ. ἔκλαισα.

λαγχάνω (ἐπιτυγχάνω διὰ κλήρου), μέλλ. λήξομαι, ἄορ. ἔλαχον παρ. εἴληχα.

λαμβάνω, μέλλ. λήψομαι, ἄορ. ἔλαβον, παρ. εἴληφα. Παθ. λαμβάνομαι, μέλλ. ληφθήσομαι, ἄορ. ἐλήφθην, παρ. εἴλημμαι. Μέσον λαμβάνομαι, ἐλαβόμην, ἐπιλαμβάνομαι, ἐπελαβόμην κτλ.

λανθάνω (τινὰ=διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος, κρύπτομαι), μέλλ. λήσω, ἄορ. ἔλαθον, παρ. ἐλέθηθα. Μέσον ἐπιλανθάνομαι (=λησιμονῶ), μέλλ. ἐπιλήσομαι, ἄορ. ἐπελανθόμην, παρ. ἐπιέλησομαι.

λέγω, μέλλ. λέξω καὶ ἐρῶ, ἄορ. ἔλεξα καὶ εἶπον, παρ. εἶρηκα. Παθ. λέγομαι, μέλλ. λεχθήσομαι καὶ ῥηθήσομαι, ἄορ. ἐλέχθην καὶ ἐρρήθην, παρ. ἐλέγμαι καὶ εἶρημαι, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι. Τὸ ῥῆμα τοῦτο συντίθεται μόνον μετὰ τῶν προθέσεων ἐπί, ἀντί καὶ πρό (ἐπιλέγω, ἀντιλέγω, προλέγω) τὸ δὲ μέσον μετὰ τῆς προθέσεως διὰ (διαλέγομαι), βλ. ἀγορεύω. Μέσον διαλέγομαι, μέλλ. διαλέξομαι, ἄορ. διελέχθην, παρ. διείλεγμαι.

λείπω, μέλλ. λείψω, ἄορ. ἔλιπον, παρ. λέλοιπα. Παθ. καὶ μέσ. λείπομαι, μέλλ. λειφθήσομαι, ἄορ. ἐλείφθην, παρ. ἐλείμμαι, μέσ. ἄορ. ἐλιπόμην.

μάχομαι, μέλλ. μαχοῦμαι, ἄορ. ἐμαχεσάμην.

μέλει (ἀπροσώπως μέλει μοί τινος=φροντίζω περί τινος), παρ. εὐμελε, μέλλ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρ. μεμέληκε.

μίγνυμι καὶ **μειγνυμί**, μέλλ. μίξω καὶ μείξω, ἀόρ. ἔμιξα καὶ ἔμειξα, παθ. παρ. μέμικμαι καὶ μέμειγμαί κτλ., ἀλλὰ παθ. μέλλ. β' μιγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐμίγην (μόνον με ἰ βραχύ).

νέω (=κολυμβῶ), μέλλ. νεύσομαι κ. νευσοῦμαι, ἀόρ. ἔνευσα κτλ.

οἶομαι καὶ **οἶμαι** (=νομίζω), παρ. ὠόμην, καὶ ὠοιην, μέλλ. οἴησομαι, ἀόρ. ᾠήθην.

οἶχομαι (=ἔχω ἀπέλθει), παρ. ὠχόμην (=ἀπῆλθον).

ὀμνυμι, μέλλ. ὀμοῦμαι, ἀόρ. ὤμοσα, παρ. ὀμώμοκα, ὑπερ. ὀμωμόκειν.

ὄρω (-άω), παρ. ἐόρων, μέλλ. ὄρομαι, ἀόρ. εἶδον, παρ. ἐόρακα, ὑπερ. ἐωράκειν. Παθ. ὄρομαι, παρ. ἐωρόμην, μέλλ. ὀφθήσομαι, ἀόρ. ὄφθην, παρ. ἐόραμαι καὶ ὄμμαι κτλ.

ὀφείλω, μέλλ. ὀφειλήσω, ἀόρ. ὄφειλσα καὶ ὄφειλον.

παίω, βλ. τύπτω.

πάσχω, μέλλ. πείσομαι (ἐκ τοῦ πενθ-σ-ομαι=πέρομαι καὶ με ἀντέκτασιν=πέρομαι), ἀόρ. ἔπαθον, παρ. πέπονθα κτλ.

πατάσσω, βλ. τύπτω.

πέιθω, μέλλ. πείσω, ἀόρ. ἔπεισα, παρ. πέπεικα καὶ πέποιθα (πέποιθά τιμ=θαροῶ τι). Παθ. πείθομαι, μέλλ. πεισθήσομαι, ἀόρ. ἐπειθήην, παρ. πέπεισμαι, μέσ. μέλλ. πείσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐπειθήμην.

πέτομαι, παρ. ἐπιτόμην, μέλλ. πτήσομαι, ἀόρ. ἐπιτόμην.

πήγνυμι (=πήζω), μέλλ. πήξω, ἀόρ. ἔπηξα. Παθ. πήγνυμαι, μέλλ. παγήσομαι, ἀόρ. ἐπάγην, παρ. πέπηγα κτλ.

πίνω, προσ. πῖνε, μέλλ. πίομαι, ἀόρ. ἔπιον, προσ. πῖθι κ. πῖε —πιέτω, παρ. πέπωκα, παθ. παρ. πέπομαι, παθ. ἀόρ. ἐπόθην.

πίπτω, (βλ. § 417 Σημ. 1 καὶ 2) μέλλ. πεσοῦμαι, ἀόρ. ἔπεσον (θέμ. πεσ-), παρ. πέπτωκα (θέμ. πτω-) κτλ.

πλέω, μέλλ. πλεύσομαι κ. πλευσοῦμαι, ἀόρ. ἔπλευσα κτλ.

πνέω, μέλλ. πνεύσομαι κ. πνευσοῦμαι, ἀόρ. ἔπνευσα κτλ.

πράττω, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἔπραξα, παρ. πέπραχα, παρ. β' πέπραγα κτλ.

πυνθάνομαι (α' =ἐρωτῶ, β' =μανθάνω), μέλλ. πεύσομαι, ἀόρ. ἐπυθόμην, παρ. πέπυσμαι κτλ.

πωλῶ, μέλλ. πωλήσω, ἄορ. ἀπεδόμη, παρακ. πέπρακα. Παθ. πωλοῦμαι, ἄορ. ἐπωλήθην καὶ ἐπράθην, παρακ. πέπραμαι.

ῥέω, μέλλ. ῥήσομαι, ἄορ. ῥροῖην καὶ ῥροεσα, παρακ. ῥροῖηκα.

ῥήγγυμι, μέλλ. ῥήσω, ἄορ. ῥορησα. Παθ. ῥήγγυμαι, ἄορ. ῥοράην, παρακ. ῥορωγα (θέμ. ῥηγ- ῥωγ- βλ. § 43).

ῥιγῶ, (-ῶω) -ῶς, -ῶ, -ῶμεν, -ῶτε, -ῶσι (μὲ χαρακτηριστῶ ω, παρβ. § 369).

ῥώννυμι ἐπιρῥώννυμι (= ἐνδυναμιώνω), μέλλ. ῥώσω, ἄορ. ῥρωσα. Παθ. ῥώννυμαι, μέλλ. ῥωσθήσομαι, ἄορ. ῥρωσθήην, παρακ. ῥρωμαι, μετοχ. ῥρωμένος ὡς ἐπίθ. (βλ. § 200, γ').

σβέννυμι, παρτ. εσβέννυ. Παθ. σβέννυμαι, μέλλ. σβήσομαι, ἄορ. εσβέσθην. Μέσον σβέννυμαι, ἄορ. εσβην, παρακ. εσβηκα (= εσβεσαι).

σήπω, παθ. σήπομαι, μέλλ. σαπήσομαι, ἄορ. εσάπην, παρακ. σέσηπα.

σκοπῶ ἢ σκοποῦμαι (= ἐξετάζω, παρατηρῶ), παρακ. εσκόπον ἢ εσκοπούμην, μέλλ. σκέφομαι, ἄορ. εσκεψάμην, παρακ. εσκεμμαι.

σπένδω—σπένδομαι, μέλλ. σπείσω—σπείσομαι, ἄορ. εσπεισα—εσπεισάμην (σπενδ-σω—σπένσω—σπείσω, βλ. § 45 α').

συλλέγω, μέλλ. συλλέξω, ἄορ. συνέλεξα, παρακ. συνείλοχα κτλ. Παθ. συλλέγομαι, μέλλ. συλλεγήσομαι, ἄορ. συνελέγην, παρακ. συνείλεγμα (ὁμοίως ἀπολέγω, καταλέγω, ἐκλέγω).

τελῶ (-έω), μέλλ. τελῶ, ἄορ. ἐτέλεσα. Παθ. παρακ. τετέλεσμαι, ἄορ. ἐτελέσθην κτλ.

τέμνω, μέλλ. τεμῶ, ἄορ. ἔτεμον, παρακ. τέμημι. Παθ. τέμνομαι, μέλλ. τηθήσομαι, ἄορ. ἐτηθήην, παρακ. τέμημαι κτλ.

τήκω (= λειώνω). Παθ. τήκομαι, ἄορ. ἐτάκη, παρακ. τέτηκα.

τίκτω (βλ. § 417, Σημ 1), μέλλ. τέξομαι, ἄορ. ἔτεκον, παρακ. τέτοξα.

τίνω (= πληρώνω, ἀποτίνω, ἐκτίνω), ἄορ. ἔτιστα.

τρέπω (= κάμνω τι γὰρ μεταβληθῆ), μέλλ. τρέψω, ἄορ. ἔτροφα. Παθ. τρέπομαι, ἄορ. ἐτρόπην καὶ ἐτρόφθην, παρακ. τέτραμμαι. Μέσον τρέπομαι (α' = τρέπω τιγὰ εἰς φυγήν), μέλλ. τρέφομαι, ἄορ. ἐτροφάμην, (β' = τρέπω ἑμαυτόν, κατευθύνομαι), μέλλ. τρέφομαι, ἄορ. ἐτραπόμην.

τρέφω, μέλλ. θρέψω, ἄορ. ἔθροφα, κτλ. (βλ. § 54, Σημ. 2).

τρέχω, μέλλ. δραμοῦμαι, ἄορ. ἔδραμον, παρακ. δεδράμηκα.

τυγχάνω, μέλλ. τεύξομαι, ἄορ. ἐτύχον, παρακ. τετύχηκα.

τύπτω, μέλλ. τυπήσω κ. παίσω, ἄορ. ἔπαισα κ. ἐπάταξα, παροκ. πέπληγα. Παθ. τύπτομαι, μέλλ. πληρήσομαι, ἄορ. ἐπλήγην, παροκ. πέπληγμαι (τὰ ῥήματα τύπτω, παίω, πατάσσω κ. πλήττω εἶναι συνώνυμα καὶ συμπληροῦσιν ἄλληλα).

ὑπισχνούμαι, παροκ. ὑπισχνούμην, μέλλ. ὑποσχέσομαι, ἄορ. ὑπεσχόμην, παροκ. ὑπέσχημαι.

φέρω, μέλλ. οἴσω, ἄορ. ἤνεγκον, παροκ. ἐνήροχα. Παθ. φέρομαι, μέλλ. ἐνεχθήσομαι, ἄορ. ἠρέχθην, παροκ. ἐνήνεγμαi. Μέσ. φέρομαι, μέλλ. οἴσομαι, ἄορ. ἠνεγκάμην.

φεύγω, μέλλ. φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι, ἄορ. ἔφυγον, παροκ. πέφευγα.

φθείρω, μέλλ. φθερῶ, ἄορ. ἔφθειρα, παροκ. ἔφθαρα καὶ ἔφθορα (ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας). Παθ. καὶ μέσ. φθείρομαι, μέλλ. φθαρήσομαι, ἄορ. ἐφθάρην, παροκ. ἔφθαραμαι.

φύω, μέλλ. φύσω, ἄορ. ἔφυσα. Παθ. καὶ μέσ. φύομαι, μέλλ. φύσομαι, ἄορ. ἔφυν, παροκ. πέφυκα.

χαίρω, μέλλ. χαιρήσω, ἄορ. ἐχάρην, παροκ. γέγηθα.

χέω, μέλλ. χέω κ. χέομαι, ἄορ. ἔχυσα, παροκ. κέχυνκα κτλ.

ὠθῶ, παροκ. ἐώθουν, μέλλ. ὠσω, ἄορ. ἔωσα. Παθ. ὠθοῦμαι, ἔωθοῦμην, μέλλ. ὠσθήσομαι, ἄορ. ἐώσθην, παροκ. ἔωσαμαι. Μέσ. μέλλ. ὠσομαι, ἄορ. ἐώσάμην.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

σελ. 14 § 48 ἀναγνωστέον : **Ἄφομοίωσις** φωνήεντος λέγεται... ἀντί : **Ἄφομοίωσις** λέγεται...

σελ. 19 προσθετέον τὸ ἐκπεσὸν ἐδάφτιον :

γ') Τὰ δύο **λ** τῶν εἰς **-λλω** ῥημάτων ἐκ τοῦ χαρακτηῖρος **λ** μετὰ τοῦ **j** : ἀγγέλλω ἐκ τοῦ ἀγγέλλω, σφάλλω ἐκ τοῦ σφάλλω.

ΠΙΝΑΞ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

Α

αίτιατικὴ πληθ. (ἀρσ. κ. θηλ.) ὁμοία
 μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν § 143, 194,
 206, γ'.

αἰφνίδιος ἐκ τοῦ αἴφνης § 470.

ἄκλιτα οὐσιαστικά § 153.

ἀκρατῆς—ἀκρατέστερος § 200.

ἄκρατος—ἀκρατότερος § 199, Σημ. 1.

ἀκριβοδικαίος § 502, α'.

ἀκριβοπουλῶ § 493, Σημ. 2.

ἀκριβὸς (νεοελλ.)—ἀκριβότερος §
 199 Σημ. 1.

ἄκυρος—ἀκυρότερος § 199 Σημ. 1.

ἀλαζονεῖα—ἀλαζονεύομαι § 448, δ'.

ἀλητεία—ἀλητεύω § 448, δ'.

Ἄλιεύς—Ἄλιῶς (μόνον εἰς τὰ κύ-
 ρια ὀνόματα γίνεταί ἢ συναρτήσεις
 τοῦ ε μετὰ τῆς καταλήξεως) § 129 Σημ.

ἀλοιφὴ—ἀλείφω § 43.

ἀλυσίδιον (μετὰ ι) § 457, Σημ. 2.

ἀμαχεῖ ἢ ἀμαχητὶ § 473, δ', 2.

ἀμελλῶντι § 473, δ', 2.

ἀμιθθὶ § 473, δ', 2.

ἀναδιπλασιασμοὶ ὁμαλὸς § 279 κ. ε.
 > ἀνόμαλος § 284 κ. ε.
 > ἀττικὸς § 291.
 > ἐνεστωτικὸς § 383
 β', 417 κ. ε.

ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις § 45.

ἀνάπτυξις ῥηθόγγου § 65.

ἀνέγγωσα ἀντὶ ἀνέγγων § 415 Σημ. 2

ἀνομοιωδὶς § 54.

ἀντέκταδις § 45.

ἀντιμεταχώρησις § 47.

ἀντωνυμῖαι § 233 κ. ε.

ἀόριστος ὑπολήκτων ῥημάτων § 352.

ἀόριστος παθ. α' κ. β' § 346 κ. ε.

ἀόριστος β' ἐνεργ. κ. μέσος § 361 κ. ε.

ἀόριστος β' κατὰ τὰ εἰς -μι § 413.

ἀόριστος παθ. εἰς τὴν νεοτ. γλῶσ-
 σαν § 431, Σημ.

ἀποθετικὰ ῥήματα § 254, 432.
 > εἰς -μι § 395.

ἀραβικῶν ἀριθμῶν κρηθίς § 237,
 σημ. 1.

ἀριθμητικὰ σύνθετα § 226.

ἀριθμητικὰ σύμβολα § 232.

ἀρκτικοὶ κρήνοι § 263 Σημ. 1.

ἀσθενῶ (-εω) εἶμαι ἀσθενῆς

ἀσθενῶ (-όω) κάμνω τινὰ ἀσθενῆ.

ἄσμενος παραθετικὰ § 211, Σημ. 1.

ἀστικὸς (μετὰ ι) § 468, α'.

ἄσωτία—ἄσωτος § 453, β'.

-ατης κατάληξις § 466.

ἀττικὸκλιτα οὐσιαστικά § 92.
 > ἐπίθετα § 162.

ἄυλος—ἄυλότερος § 199, Σημ. 1.

αὔξησις ῥημάτων ὁμαλὴ § 266 κ. ε.
 > ἀνόμαλος § 270 κ. ε.
 > παρακειμένου (ἀντὶ ἀναδι-
 πλασιασμοῦ) § 281.

αὔξησις ὑπερσυντελικῶν § 282.

ἄδομοιωδὶς § 48.

ἄχώριστα ὑόρια § 489 κ. ε.

Β

βαρύτονος λέξις § 26, ε'.

βεβάρημαι παρακ. τοῦ βαρύνομαι
 § 419 Σημ.

βιοτικὸς (μετὰ ο) ἐκ τοῦ βίος § 468, α'.

βλάξ—βλακικώτερος κ. βλακίστερος

βορέας -ου κ. βορραῖς -ᾶ § 152, α'

βοτρυδὼν § 473, δ'.

Γ

γειτονία—γείτων § 453, β', 2.

γενέτετρα—γενετή § 447, γ'.

γένος οὐσιαστικῶν § 75 κ. ε.

γένος γραμματικῶν—γένος ῥητι-
 κῶν § 76.

γονυπετιῆς-οῦς § 494, γ'.

γυμνητεῖα—γυμνητεύω § 448, δ'.

Δ
Δελφοὶ (ὁ τόπος)—**Δελφὸς** (ὁ κώ-
 τοικος) § 460, δ', Σημ.
δημόσιος, -α, -ον
διάθεσις ρήματος § 252
διγᾶμμα F § 59 κ. ἐ.
διγενῆ οὐσιαστικά § 75.
διπλογενῆ > § 149.
 Ε
ἐγγίζω—**ἐγγός** § 445,
ἐγκλίσεων σημασία § 261
ἐγκλισις τόνου § 28 κ. ἐ.
ἐγκλιτικά φωνήεντα § 294 κ. πολ-
 λαχού
ἐγρήγορα, ἐξ οὗ τὸ νεώτερον **γρή-
 γορα** § 292.
ἐγχελευς κλίσις § 133.
εἰμί τύποι εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσ-
 σαν § 430, α'.
εἶμι τύποι εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσ-
 σαν § 430, β'.
-ειος κατάλ. § 468, γ'.
-εις κατάλ. ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατ.
 πληθ. § 143, 194.
εἰρωνεῖα—**εἰρωνεύομαι** § 448, δ'.
ἐκθλιψις § 37 κ. ἐ.
ἐκτασις φωνήεντος § 44.
Ἐλασσών (ἡ) —**όνος** (μὲ ο) § 116, β'.
ἐλλειπτικά ὀνόματα § 154.
ἐλλειπῆ ρήματα § 421.
εἴοκα τύποι εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσ-
 σαν § 425, γ'.
-εος κατάλ. γεν. ἐπιθέτων § 167.
ἐπείγω § 283 σημ.
ἐπένθεσις § 61
ἐπίθετα τρικατάληκτα § 157 κ. ἐ.
 166 κ. ἐ.
ἐπίθετα δικατάληκτα § 156, γ',
 177 κ. ἐ.
ἐπίθετα μονοκατάληκτα § 189
 > ἀνόμαλα § 184 κ. ἐ.
 > ἄνευ παραθετικῶν § 215.
ἐπιμελητεία — **ἐπιμελητεύομαι** §
 448, δ'.

ἐπίσταμαι § 277, Σημ. 395.
ἐποπτεία—**ἐποπτεύω** § 448, δ'.
ἐπριάμην κλίσις § 396.
ἐρρωμένος παραθετικά § 200, γ'.
ἔσθικα κλίσις § 426, α'.
 > τύποι εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσ-
 σαν 430, δ'.
ἔσθην κλίσις § 401. 413.
ἐταιρεία—**ἐταιρεύομαι** § 448, δ'.
ἐτεροίωσις § 43.
ἐτερογενῆ οὐσιαστικά § 148.
ἐτερόκλιτα > § 150
εὐκταῖος § 468, β', Σημ. 2.
εὐχνημος—**εὐχνημότερος** § 199 νημ. 1
ἐθύνην νεώτερος ἄορ. § 415 Σημ. 2
ἐχυρός ἐκ τοῦ ἔχω § 469, α'.
-εως κατάλ. γενικῆς οὐσιαστικοῦ, §
 142

Η

ἡγεμονία—**ἡγεμών** § 453, β', 2
ἡλώθην νεώτερος ἄορ. § 415 Σημ. 2
ἡμι—**ἀχώριστον** μόριον § 489, γ'

Ι

Ἰάδων, -ονος (μὲ ο) § 116, β'.
ἰδιόκλιτα § 152.
ἰδιοκλίτων ἐπέκτασις § 152. Σημ.
ἱεροδιδῶ (-έω)—**ἱερόσυλος** § 443,
 β', Σημ.
ἰπωνία—**ἰπώνης** § 453, β', 3
-ιτης κατάλ. παρωνύμων < 466
ἰωτ j § 60 κ. ἐ.

Κ

κακεντροχῆς—**κακός** καὶ ἐντροχῆς
 § 502, α'.
καλοπεργῶ κττ. § 493, Σημ. 2
καχεξία ὡς ἐκ τοῦ **καχέκτης** § 453, β', 3
καχύποπτος—**κακός** καὶ ὑποπτος
 (=ὑπόπτῆς) § 493. Σημ. 2
κηδεμονία—**κηδεμών** § 453, β', 2
κηδεστία—**κηδεστής** § 453, β', 3
κλιτικὴ πρωτοκλιτῶν ὀνομάτων § 78
 > δευτεροκλιτῶν § 87, Σημ.
 > τριτοκλιτῶν οὐσιαστικῶν
 § 144 κ. ἐ.

κλιτική τριτοκλίτων ἐπιθέτων § 193, δ
 » πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ § 84
 » μετοχῶν § 314

κράσις § 35 κ. ἔ.

κρυπτεία - κρυπτεύω § 448, δ'

κτητικά σύνθετα § 503, β'.

Λ

Λεοντεῖνοι (ἡ πόλις) Λεοντίως (ὁ κά-
 τοικός) § 460, δ' Σημ.

Μ

μαυροκίτρινος § 502, α'

μειξελλῆνες (βάρβαροι) § 434.

μειξοβάρβαροι (= Ἕλληνες) § 434

μέλλωντος σημασία § 260, γ' Σημ.

μέλλων συννηρημένος § 55, Σημ. 1
 339 κ. ἔ. 351.

μερίμνω(-άω)—μέριμνα § 443, α'

μεσιτεία—μεσιτεύω § 448, δ'

μεταπλαστικά ὀνόματα § 151

μετάπτωσις § 45

μνηστεία—μνηστεύω § 448, δ'.

μονοκατάληκτα ἐπίθετα § 189

» οὐσιαστικά § 75, β'

μύριοι κ. μυριοί § 230, Σημ.

μυροκάκος=μυρός κ. κακός § 502, α'

Ο

οἰνωματίας § 458

ὄχρως ἐκ τοῦ ἔχω § 469, α'

Π

πανδημί § 473, δ' 2.

παραγόμενοι χρόνοι § 263, Σημ. 1

παραγωγός λέξις, ἀντίθ. πρωτότυ-
 πος § 439, α'

παραθετικά § 196 κ. ἔ.

παρακείμενος α' καὶ β' § 341, 354
 » περιφραστικός § 357

Σημ.

παραδύνθετα § 441. 500.

παρατακτικά σύνθετα § 502 κ. ἔ.

Σημ. Πολλοὶ τῶν λέξεων τοῦ πίνακος τούτου δὲν περιλαμβάνονται εἰς τοὺς κανόνας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκουν καὶ παρατέμπονται, πρὸς ἀποφυγὴν ὑπερβολικοῦ βάρους· καταλέγονται δὲ ἐνταῦθα εἴτε διὰ τὴν ὀρθογραφικὴν αὐτῶν ἀστάθειαν ἐν τῇ χρήσει εἴτε διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῶν κανόνων.

παρόνυμα ὀνόματα § 465.

» ῥήματα § 443.

προάστιον (μὲ ἰ) § 490, Σημ. 1.

προεδρία—πρόεδρος § 453, β'

προπετής, γεν. προπετεὺς § 494, γ'

προοδιοριστικά σύνθετα § 503, α'

πρωτότυπος λέξις ἀντίθ. παράγω-
 γος § 440, α'

πτοχαλαζῶν=πτοχὸς καὶ ἀλαζῶν
 « 502, α'

Σ

ὄ § 55 κ. ἔ.

ὀδύνω § 415 Σημ. 3

ὀημαδία συνθέτων § 501 κ. ἔ.

ὀμιος—σιμότερος § 199, Σημ. 1

ὀτυμῶν—όνος (μὲ ο) § 116 β'

ὀύβολα ἀριθμητικά § 232

ὀυναλοιδῆ § 42

ὀυναίρεισις § 33 κ. ἔ.

ὀυνεδρία—σύνεδρος § 453, β'

ὀύνθετα ῥήματα λαλομένης § 493.
 Σημ. 2.

ὄως ἀπικόκλιτον § 162

Τ

ταξίδιον § 557, Σημ. 2.

τονιδμός ἐπιθέτων § 161, 191, γ'

» οὐσιαστ. τριτοκλίτων § 146

» ῥήματος § 433

» συνθέτων § 505 κ. ἔ.

τοπικά ὀνόματα § 464

τυχάιος ἐκ τοῦ τυχάος

Υ

ὑποκοριστικά § 456 κ. ἔ.

-υτης κατάλ. παρωνύμων § 466.

ὑψιπέτης, γεν. ὑψιπέτου § 494. β'

Ψ

ψιλός—ψιλότερος § 199 Σημ. 1.

-ώνω κατάλ. νέας ἑλληνικῆς § 372
 Σημ. 2.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Μέρος I Φωνητικόν

Κεφ. Α' Στοιχειώδη τινά	σελ.	3 κ.ε
Κεφ. Β' Φθογγολογικά πάθη	»	10 »

Μέρος II Τυπικόν

Κεφ. Γ' Μέρη τοῦ λόγου	»	21 »
Κεφ. Δ' Κλίσις οὐσιαστικῶν	»	22 »
Κεφ. Ε' Ἀνώμαλα οὐσιαστικά	»	42 »
Κεφ. ΣΤ' Κλίσις ἐπιθέτων	»	46 »
Κεφ. Ζ' Παραθετικά	»	58 »
Κεφ. Η' Ἀριθμητικά	»	63 »
Κεφ. Θ' Ἀντωνυμῖαι	»	67 »

Μέρος III Κλίσις ῥήματος

Κεφ. Ι' Ρῆμα καὶ παρεπόμενα ῥήματος	»	74 »
Κεφ. ΙΑ' Καταλήξεις τῶν βαρυτόνων ῥημάτων	»	88 »
Κεφ. ΙΒ' Χρόνοι ἀφωολήκτων ῥημάτων	»	97 »
Κεφ. ΙΓ' Χρόνοι ὑγρολ. καὶ ἐνθιν. ῥημάτων	»	102 »
Κεφ. ΙΔ' Ἀόριστος β'	»	106 »
Κεφ. ΙΕ' Κλίσις περισπωμένων ῥημάτων	»	114 »
Κεφ. ΙΣ' Κλίσις τῶν εἰς -μι ῥημάτων	»	124 »
Κεφ. ΙΖ' Ἀόριστος β' κατὰ τὰ εἰς -μι	»	132 »
Κεφ. ΙΗ' Ἀνώμαλα ῥήματα	»	133 »
Κεφ. ΙΘ' Τονισμὸς τοῦ ῥήματος	»	141 »

Μέρος IV Ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου

Κεφ. Κ' Προθέσεις κτλ.	»	143 »
--------------------------------	---	-------

Μέρος V Ἑτυμολογικόν

Κεφ. ΚΑ' Εἰσαγωγή	»	145 »
Κεφ. ΚΒ' Παραγωγή	»	145 »
Κεφ. ΚΓ' Σύνθεσις	»	157 »

Παράρτημα

Κατάλογος ἀνωμάτων ῥημάτων	»	166 »
Πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	»	173 »

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Αριθ. Πρωτοκ. 34942

Πρὸς

Τὸν κ. Βασ. Φάβην

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας ταυταρίθμου πράξεως ἐκδοθείσης τὴν 10ην Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ δημοσιευθείσης τὴν 16ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 89 φύλλον τοῦ τ. Β' τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη συμφώνως πρὸς τὸν νόμον 3438 τὸ ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθὲν πρὸς κρίσιν βιβλίον σας ὑπὸ τὸν τίτλον «*Γραμματικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης*» διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν γυμνασίων, διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικῶν ἔτος 1931—1932.

Ὁ Ὑπουργὸς

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

*Ἄρθρον Βον τοῦ Π. Διατάγματος
«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων
διδασκτικῶν βιβλίων».*

Τὰ διδασκτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς, τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.

024000028118

